כ"ז תמוז תשל"ז, 13.7.77 שנה 41 60 עמודים המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2080

העולם הזה

דיין ניסה „לגנוב" את הח"כ הערבי של המערך

סייף־אל־דין אל־זועבי

סגן שר־חוץ ערבי?

תשקיף

הרצל שפיר –

הרמטכ"ל הבא

גברו סיכוייו של אלוף פיקוד־הדרום, האלוף הרצל שפיר, להיות מועמדו של שר־הביטחון לתפקיד הרמטכ"ל הבא. נראה כי שר־הביטחון, עזר וייצמן, שתחילה התלבט בבחירתו בין מיספר מועמדים, נוטה עתה לראות בהרצל שפיר, שהיה עוזרו בעת שכיהן כראש אג"ם במטכ"ל, מועמד לרשת את מוטה גור בתפקיד הרמטכ"ל.

דיין נותן דוגמה

אישית לצניעות

שר־החוץ משה דיין היה השר הראשון בממשלת הליכוד שנענה לקריאתו של שר־החקלאות, אריאל שרון, ששרי הממשלה החדשה יתנו דוגמה אישית לעם בהידוק החגורה, תוך צימצום השימוש בדירות־פאר ובמכוניות יקרות והנהגת צניעות באורח־חייהם.

מייד עם כניסתו של דיין לתפקידו הוזמנה עבורו מכונית־שרד חדשה, מדגם „פורד גרנדה", צבועה לבן עם גג צהוב כהה, שמחירה כיום בשוק הוא כ־280 אלף ל"י. המכונית שוחררה השבוע מהמכס, ונשלחה ישר למוסך כדי שיותקן בה מכשיר־רדיו־טלפוני.

מכונית־השרד של שר־החוץ ששימשה את שר־החוץ הקודם, הושארה בינתיים לשימושו של שר־החוץ לשעבר, יגאל אלון. לעומת זאת ממשיך שר־הביטחון עזר וייצמן לנסוע במכונית קטנה. הוא נעזר בנהג פרטי רק בנסיעות אל מחוץ לעיר.

פרשת חשבונות אבן

טרם הסתיימה

למרות החלטתו של היועץ־המישפטי לקבל את טענותיו של ח"כ אבא אבן בקשר להיתר שניתן לו בזמנו, להחזיק חשבונות־דולארים פעילים בחו"ל ולא לפתוח נגדו בכל הליכים פליליים תוך הנחה שפעל בתום־לב, עשוייה הפרשה להתעורר מחדש.

בעל־מיסעדה –

יועץ לשר־הדתות

המיסעדן התל־אביבי אלי רונן, בעל מיסעדת „אצל רונן — כשר למהדרין" שבכיכר־מלכי־ישראל בתל־אביב, עשוי להתמנות כיועץ פוליטי מיוחד לשר־הדתות אהרון אבו־חצירא.

רונן, לשעבר ממקורביו של שר־הביטחון לשעבר שימעון פרס, ריכז בידיו בבחירות האחרונות את מערכת־הבחירות האישית של שר־הדתות, במיסגרת תעמולת־הבחירות של המפד"ל.

הפעם יתבקשו שילטונות מס־ההכנסה לבדוק את הצהרות־ההון ותשלומי מס־ההכנסה של אבא אבן לגבי אותן שנים שבהן נכנסו לחשבונות־הדולארים שלו בחו"ל רבבות דולארים.

במישרד־האוצר ניכרת נטייה לאפשר לאבא אבן לערוך תיקונים בהצהרות־ההון שלו לגבי שנים קודמות, כדי שניתן יהיה לגשר בין הסכומים המופיעים לבין אלה שהיו בחשבונותיו.

לא מן הנמנע שהפרשה תגיע גם לדיון לפני בית־הדין־הגבוה־לצדק, בעתירה שיגיש בעניין זה אזרח פרטי.

אבו־חצירא ייפגש

עם האפיפיור?

שתדלנים עוסקים בעצם ימים אלה בניסיון לארגן פגישה בין שר־הדתות החדש, אהרון אבו־חצירא, לבין האפיפיור. לשם כך כבר הופעלו קשרים מתאימים עם קריית־הוותיקן.

אם ייאות האפיפיור לקבל את פני שר־הדתות, ייצא אבו־חצירא לאיטליה למטרה זו. שר־הדתות אף עשוי להזמין את האפיפיור לביקור רישמי בארץ־הקודש, תוך תיקווה לשיפור היחסים בין הכנסייה הקתולית למדינת־ישראל. נראה כי לשם השגת הסכמה מצד האפיפיור לפגישה מעין זו עם שר ישראלי, צריכה ממשלת־ישראל לעשות מיספר מחוות כלפי העולם הנוצרי. על רקע זה מסבירים את הצהרתו של אבו־חצירא בדבר נקיטת יוזמה להחזרת פליטי איקרית ובירעם לכפריהם.

נוסף להצהרה זו עשוי אבו־חצירא לנקוט צעדים נוספים שיהא בהם כדי לעורר הדים חיוביים בעולם הנוצרי כלפי ישראל.

הרב קוק

יתקיף את בגין

פחד גדול נפל על המפד"ל. לפי ידיעות מוסמכות עלול הרב הזקן צבי יהודה קוק, פטרונו של גוש־אמונים, להאשים בכל רגע את מנחם בגין בבגידה, על שאימץ לעצמו את החלטת מועצת־הביטחון 242.

עסקני המפד"ל מנסים לרסן את קוק, ולפחות לשכנע אותו לדחות את ההתקפה עד לשובו של בגין מארצות־הברית. קוק לא הבטיח זאת. בניגוד לבגין, ובהתאם לגירסה המקובלת בעולם, הוא מאמין כי 242 פירושה ויתור על הגדה המערבית.

ארליך יישאר

יו"ר הליברלים

שר־האוצר שימחה ארליך ייבחר השבוע מחדש כיו"ר הנהלת המיפלגה הליברלית — זאת, בניגוד לרעיון הראשוני במיפלגה לאייש את התפקידים המיפלגתיים באנשים חדשים, שלא נבחרו לכנסת או לתפקידי שרים, כדי לאפשר לאלה להתמסר לתפקידם. לחברי הנהלת המיפלגה הליברלית הסתבר, כי ללא ארליך עתידים מוסדות המיפלגה להיות משותקים, ולכן החליטו לבחור בו שוב.

בינתיים, בשל מינויים של מרבית פעילי המרכזיים לתפקידים ממלכתיים, התרוקנה המיפלגה מכל פעילות ומוסדותיה משותקים. ארליך הבטיח להכין עד לשבוע הבא תוכנית לאירגונה־מחדש של המיפלגה.

על תפקיד סגן־יושב־ראש ההנהלה, העשוי להיות התפקיד השני־בחשיבותו לארליך, מתמודדים כמה מועמדים.

הסיכויים הטובים ביותר נשקפים לסגן־ראש־עיריית תל־אביב, דויד שיפמן.

יתבעו מדרוקמן

לפרוש מהמפד"ל?

אם יסתיים המו"מ בין הליכוד לד"ש בהצלחה, והליכוד יתחייב לאפשר לוועדת־החוץ והביטחון של הכנסת לערער ולעכב כל החלטה על הקמת היאחזות חדשה, יתבעו אנשי גוש־אמונים מח"כ המפד"ל, הרב חיים דרוקמן, לפרוש מהמפד"ל ולהקים בכנסת סיעה עצמאית של גוש־אמונים.

אנשי גוש־אמונים טוענים, כי כבר כיום מוכנות לעלות על הקרקע תריסר התנחלויות חדשות של אנשי הגוש. שלוש הראשונות ביניהן מיועדות לעלות להתיישבות באיזור יריחו, שילה וקרני־שומרון.

אנשי גוש־אמונים מבהירים, כי הם מוכנים להמתין להחלטות המפורשות של ממשלת הליכוד בדבר ההתנחלויות החדשות, כפי שהובטח להם בין השאר גם על־ידי ראש־הממשלה מנחם בגין, לא יאוחר מחודש אלול הקרוב.

לאחר־מכן, לא מן הנמנע כי הם יפעילו לחצים על ממשלת הליכוד לאשר התנחלויות, תוך איום להעמיד את הממשלה במיבחן גם על־ידי ביצוע התנחלות בלתי־מאושרת.

ד"ש אינה פועלת

נגד מימון המיפלגות

החלטתה של התנועה מדמוקרטית לשינוי להחזיר לקופת־האוצר סך של מיליון ל"י מדמי מימון המיפלגות, ששולמו לה על חשבון הוצאותיה בבחירות האחרונות, מחפה למעשה על אי־מילוי־הבטחה אחרת שנתנה ד"ש לבוחריה. למעשה מונע האוצר, על פי החוק, לקבל חזרה את ההקצבה לבחירות למיפלגות. לעומת זאת הוא רשאי לקבל את ההקצבה השוטפת. עליה לא ויתרה ד"ש.

ערב הבחירות התחייבה ד"ש לפעול לצימצום כימעט־מוחלט של ההקצבה הקבועה למיפלגות, על־פי חוק־מימון־המיפלגות, המגיעה כיום לסכום של 29 אלף ל"י לחודש לכל ח"כ.

ד"ש מקבלת כיום, על פי החוק, 435 אלף ל"י. עד כה עדיין לא פעלו נציגי התנועה בכנסת לביטול הקצבה זו.

עליה במחירי

כתבי אצ"ג

עלייה תלולה במחירי כרכי סיפרי־השירה של אורי־צבי גרינברג מורגשת בשבועות האחרונים. לאור הביקוש הגובר בשוק, נעים מחירי סיפרי־השירה המשומשים של הסופר במחירים שבין 500 לאלף ל"י הכרך.

עבור כרכים של קבצי־השירה כמו „ספר הקיטרוג והאמונה" או „אימה ויָרֵחַ" דורשים כיום כאלף ל"י, ועבור כרכים של „רחובות הנהר" סכומים הנעים בסביבות ה־500 ל"י. אצ"ג עצמו ממשיך בסירובו להתיר הדפסת מהדורות חדשות של ספריו.

בעבר היה אחד הנימוקים שלו לכך הטיעון כי „הדור אינו ראוי".

אולם גם עתה, אחרי שממשלת הליכוד עלתה לשילטון, ולדעת כמה מאנשיה נעשה הדור „ראוי", עדיין עומד אצ"ג בסירובו.

תחרות על מישרת

יו"ר המרכז לתרבות

שלושה מועמדים מתמודדים ביניהם עתה על תפקיד יושב־ראש המרכז לתרבות של ההסתדרות.

אל מועמדותם של שמואל בהט ומשה נצר, איש קיבוץ רמת־יוחנן, הצטרפה גם מועמדותו של מוניה אדמתי, המכהן כיום כמנהל המרכז־לתרבות־ולחינוך של ההסתדרות.

אדמתי היה אחראי על חינוך הנוער־העובד במשך שנים, ומוכר בעיירות־הפיתוח ובמקומות־העבודה. הוא עשוי לזכות בתמיכתם של ועדי־עובדים, חוגי הדור הצעיר ומזכירי מועצות־הפועלים בארץ.

ניסו לערב

את „מצפן"

בעת חקירת ההדלפות של בחינות־הבגרות נעשה ניסיון לערב בפרשה את קבוצות מצפן. בין השאר נחקר בפרשה אחד מראשי קבוצות מצפן, אריה בובר, שהוא פקיד במישרד־החינוך, אולם החשד נגדו התבדה.

כמה מן המעורבים בפרשה הם יושבי־קבע של קפה טעמון בירושלים, שהוא מרכז הבוהמה שם ומקום־מושבם של ותיקי מצפן והפנתרים השחורים, שאחד מהם ח"כ צ'רלי ביטון, פוצץ את הפרשה.

לעבור
את הקיץ
עם קפה קר
עלית
עלית
קפה נמס
ELITE INSTANT COFFEE
טהור 100% PURE

זה היה העולם הזה שהיה

השבוע לפני 25 שנים נערכה סידרה של הפגנות השכת נגד חוקי הכפייה־הדתית, שחוקק דויד בן־גוריון ביחד עם שותפיו הדתיים לקואליציה. על אחד האירועים שנערך, אותה שבת, על־ידי הכנענים, וכו השתתפו עוזי אורנן *, בועז עברון ואהרון אמיר, דיווח „העולם הזה": „מרכז ,העברים הצעירים' קרא לאסיפת מחאה ** באולם תיאטרון „מוגרבי", תל־אביב. מאות צעירים ששמעו על הכנענים, בעיקר מפי מתנגדיהם, מילאו את

אבנרי בראש הפגנה נגד הכפייה הדתית

לפני 25 שנה

הספסלים. הם רצו לראות סוף סוף מי הם הכנענים, ולשמוע מה בפיהם.

„לכנענים היה זה צריך להיות ערב גדול. אחרי עשר שנות פעולה אלמונית תחת שמות שונים הופיעו זו הפעם הראשונה באסיפה פומבית. אולם באולם חיכתה להם הפתעה: הפעם הראשונה בתולדות המדינה יצאו הדתיים להתקפה ומנעו בכוח הזרוע קיומה של אסיפה.

„כמה ימים לפני האסיפה קרא „הצופה", יומון המיזרחי: ,מן הראוי שהנוער הדתי לכל זרמיו, המונה אלפים ורבבות, יודיע באופן חד־משמעי לבריונים הטמאים שהציבור הדתי יודע להתגונן כראוי!' ולצורך הסבר הוסיף: ,קבוצה זו מטפחת פולחן האלילות והזימה...' כי ,תחילתה בחוג מצומצם שהיה מתכנס בחדרי־חדרים לטכסים של אורגיות מיניות לאליה עשתורת' ***.

„הנוער הדתי על כל זרמיו לא הופיע ברבבותיו כדי לחזות באורגיה המינית המובטחת, אולם כמה מאות בני־עקיבא, חובשי ברטים ****, כיפות ומגבעות, הספיקו כדי להפוך את אולם „מוגרבי" למשהו שדמה לבית־מרזח. הדתיים מילאו את המעברים, התחילו לשחק בכדור, לצעוק ולצווח. אהרון אמיר ***** ועוזי אורנן, דוברי הכנענים על הבמה, היו חסרי־ישע נגד השתוללות זו, מאחר שלא היו באולם די אנשים מאורגנים כדי לשמור על הסדר..."

הפגנות נוספות שנערכו באותה שבת, היו הפגנת ,ועד הנוער למילחמה בטרור הדתי' שעל משתתפיה נימנו חיים חפר, ירוחם כהן ******, אורי אבנרי ואחרים. הפגנות נוספות נערכו על ידי מפ"ם ומק"י.

כשער הגיליון: הזמרת שושנה דמארי, שהחלה לפני 25 שנה קאריירה רבת שנים בארצות־הברית.

„העולם הזה" 767

תאריך: 10.7.52

מה חיפש המוכס אצל תת־השר הדתי ✶ דוד בן־גוריון מטיח בח"כ תאופיק טובי „שליח המופתי..."

העם

מה זה יעזור?

לפני 1873 שנים נעלמה העיר פומפיי מן המפה. הבזלת הלוהטת שנשפכה מ־תוך לוע הר־הגעש אזוביוס, קברה את העיר השוקקת. על רקע מאורע זה צייר הסופר הבריטי בולבר־לייטון תמונה מזע־זעת: תמונת השחיתות האיומה בעיר שנידונה לכיליון, שהוסיפה להשתולל ב־תענוגות פרוורסיים שעה שהבזלת קרבה באיטיות ובהתמדה.

אילו היה סופר בעל שיעור־קומה מצייר תמונה חייה של מדינת ישראל ביולי 1952 היה מצייר, אולי תמונה דומה. את תפקידו של הר־הגעש היתה ממלאת השו־אה הכלכלית המתקרבת. ואילו את החומר הגלמי לחייה הפנימיים היה מוצא ב־כותרות העיתונים של השבוע האחרון:

קצין מכס שערך חיפוש אצל תת־שר דתי, לפי הוראות מלמעלה, הורד בדר־גה. החיפוש נערך אחרי שנתעורר חשד כי אישיות דתית חשובה אחרת הבריחה רכוש ניכר.

שערוריה פרחחית שבה השתתפו רא־שי־המדינה פרצה בכנסת, אחרי שח"כ קומוניסטי העז לטעון כי בשעת חיפוש צבאי נגנבו חפצים (ראה „הכנסת").

אשה חולת־סרטן, בת 25, נאסרה בכפר ערבי יחד עם ארבעת בניה, ועקבותיה נעלמו. הסתבר שהאשה חשוכת־המרפא גורשה בחשכת ליל אל מעבר לגבול יחד עם תינוקיה.

בנצרת נתגלה מישטר של ימי־הביניים בבית־יתומים דתי, שהיה נוהג לחבול ב־גופות חניכיו ולקבור את מתיו במחתרת.

הממשלה המשיכה בכפיית חוקים דתיים חשוכים על הרוב הגדול של האוכלוסיה, הבוחל בהם.

במשא־ומתן תנ"כי בין אברהם בן־תרח לאלוהיו, הושגה פשרה שאם יימצאו עש־רה צדיקים בסדום, יידחה מטר האש וה־גופרית לזמן בלתי־מוגבל. משא־ומתן זה לא נשא כזכור, פרי היסטורי, מאחר ולא נמצא המניין המבוקש. לוא נערך חיפוש דומה במדינת ישראל של היום, היו נמצ־אים יותר מ־10 בני אדם הבוחלים במחול השחיתות, ומספרם היה מגיע לרבבות. אולם הצרה היא שאין לצדיקים חשק להיחלץ לפעולה מעשית, והם התיישבו בכסאות המרגוע, עצמו את עיניהם וחיכו לאש.

* אחיו של המשורר יונתן רטוש, כיום פרופ' באוניברסיטה העברית, שייסד ב־ימים אלה, את ה,אגודה לחינוך חילוני'.

** ה,כנענים' ניסו לעלות על גל המרי־רות האנטי־דתית, והשתלטו לתקופת מה על ניהול ה,ליגה למניעת כפיה דתית'.

*** ב,ישוב' במחצית שנות ה־40' הפיץ, הסופר מתי מגד (כיום ראש החוג לסיפ־רות עברית באוניברסיטת חיפה) שמועות על ,פולחן עשתורת' שנערך כביכול בפלו־גה החמישית (הירושלמית) של הפלמ"ח.

**** לפני 25 שנה, היה סמלם של „דור הכיפות הסרוגות" כובעי ברט כחולים.

***** כיום משתתף קבוע בירחון „בארץ ישראל" כלי מבטאה של תנועת ארץ ישר־אל השלימה.

****** שלישו של מפקד הפלמ"ח יגאל אלון.

הכנסת

ריח גרמני

אחת הסצנות הגדולות של התקופה הת־חוללה במשפט המפורסם שנערך בגר־מניה, נגד הקומוניסטים שהואשמו בשרי־פת הרייכסטאג. הנאשם גיאורגי דימיט־רוב * ראש הקומאינטארן של מרכז אירו־פה, שאל את הרמן גרינג, השר הנאצי, כמה שאלות שקטות ועדינות. לפתע פרץ גרינג בצעקות היסטריות, וקרא שעוד יתלו את דימיטרוב. תגובת נשיא בית־המשפט: להוציא את דימיטרוב מן האו־לם. אולם כשהוצא על־ידי השוטרים, הס־פיק דימיטרוב לשאול: „אדוני המיניס־טר, האם אתה פוחד משאלותי?"

מיליוני בני־אדם בכל רחבי תבל, בי־ניהם שונאי קומוניסטים רשמו את הרגע הזה כיום־ניצחונו המפואר של דימיטרוב. ההתקפה ההיסטרית של גרינג לא שיכנעה רבים בצידקתו.

המחזה שנערך לפני שבוע בכנסת דמה עד למאד לתמונה זו.

,למופתי תלך!'. לפי הפרוטוקול ה־רשמי קם תופיק טובי, חבר הכנסת ה־קומוניסטי, והטיח בפני הצבא האשמה רצינית אך לא מזעזעת ביותר, מסוג ה־האשמות שהוטחו על ידי הישוב נגד ה־צבא הבריטי בהזדמנויות רבות.

ההאשמה: הצבא ערך חיפוש בכפר הערבי ערם אלשיבלי, בקרבת הר־תבור, אחרי שנגנב נשק ממחסן צבאי. החיפוש בוצע לדברי טובי, בחומרה יתרה, וחפ־ציהם של כמה מן התושבים נעלמו. ה־תלונה כולה הוקראה בטון שקט, ובחלק המתורגם לא נאמרו ביטויים חריפים ב־מיוחד.

אזרח נורמאלי היה אומר שהאשמה כזאת טעונה בחקירה, ועד לבירור הפרטים אין לחרוץ דין לכאן או לכאן. אולם נראה שאין הכנסת מורכבת רק מאנשים נור־מאליים, והיא לא נזקקה לחקירת הפרטים שהושמעו מעל לדוכן לראשונה.

ומוסר הפרוטוקול הסטינוגראפי *:

דוד בן־גוריון: אין זו הצעה לסדר היום. אתה משמיץ את הממשלה ואת ה־מדינה.

תופיק טובי: **אני לא משמיץ! אתה משמיץ את המדינה!**

דוד בן־גוריון: **אתה משמיץ את ה־ממשלה והמדינה!**

יוסף שפרינצק **: **חבר הכנסת־טובי — בבקשה לרדת מעל הבמה תיכף ומייד!**

קריאות מספסלי מפא"י: **אתה סוכן של שישאקלי ***. אתה סוכן זר.**

שלמה לביא (איש מפא"י מעין־חרוד): **מופתי! למופתי תלך!**

להלן התפתח ויכוח חריף בין תופיק טובי שעמד על זכותו הראשונית ובין יוסף שפרינצק, שסירב להרשות את המשך תר־גום נאומו. צעק דוד בן־גוריון: „רק שליח המופתי יכול להעליל כזאת... עלי־לות שפלות שאין להן שחר ואמת..."

סיום הקומדיה: „לרגל התנהגותם של חברי־הכנסת תופיק טובי ווילנר (שנקראו זה עתה שליחי המופתי על ידי מתנגדיהם) אני סוגר את הישיבה..."

מישהו טעון חקירה. מן הפרשה כולה נודף ריח גרמני לא רק מהבחינה האחת. האמונה שלא בוטאה, שצבא ה־הגנה עומד מעל לכל ביקורת, וכי כל מילה רעה עליו, היא מטבעה עלילה שפ־לה, אינה ידועה בשום מדינה דימוקרטית. בארצות־הברית ובבריטניה רגילים כל חברי בתי הנבחרים להטיח דברים קשים נגד הצבא ומפקדיו, כדבר מקובל.

לחברי כנסת רבים כאב, כנראה, שתו־פיק טובי ניסה להפיק הון מיפלגתי מ־תלונתו. אולם בדיוק למטרה זו נשלח לכנסת על־ידי בוחריו, אזרחי מדינת ישר־אל. השאלה האמיתית היתה: מדוע רק תופיק טובי משמיע תלונות מסוג זה ב־כנסת? מדוע שתק, למשל, הסופר יזהר סמילנסקי, ח"כ מטעם מפא"י, שכתב דב־רים חריפים הרבה יותר בסיפורו חירבת חיזעה, עד אשר קם תופיק טובי ואמר את אשר אמר?

ההגנה הציבורית לפרשה כולה היתה חד־משמעית. המשורר נתן אלתרמן, ש־גילם לא פעם את המצפון הציבורי בטורו השביעי בדבר, יצא לאחת מהתקפותיו ה־חריפות והנדירות על הכנסת. גם אזרחים ברחוב הגיעו לכלל מסקנה כי לא תופיק טובי טעון חקירה יסודית, אלא הכנסת עצמה.

* דימיטרוב, מנהיג המפלגה הקומוניס־טית הבולגרית, הוצא בסוף שנות ה־40' להורג בידי סטאלין, במסגרת סידרת משפטי־ראווה שהקומוניסטים ערכו בכל ארצות מזרח אירופה.

* רישום מילולי.

** יושב ראש הכנסת הראשונה, ו־חבר סיעתו של בן־גוריון במפא"י.

*** אדיב שישאקלי, רודן סוריה ברא־שית שנות ה־50', מאוחר יותר נרצח ב־היותו בגלות בדרום־אמריקה.

אנשים

הלצת־השבוע בין עיתונאי ישראל: כל עובדי מערכת הארץ כונסו בבית־הדפוס של העיתון, והושבעו בהנחת־יד על מכ־בש הדפוס שלא לגלות את זהות כותבו החדש של עוזי ושות', מדורו של חשוד פצצת־פינקס **עמוס** (עוזי) **קינן** ממלא־מקומו הוודאי של קינן: **בנימין תמוז,** העוזי המקורי שעבר למישרת עורך עיתון־הילדים הארץ שלנו.

ג'רוסלם פוסט ידע לספר השבוע על כישרונותיו הכספיים של שר־האוצר ה־חדש, **לוי אשכול.** בהיות אשכול איש המישרד הארצישראלי בברלין הנאצית * נשאל לחוות־דעתו על העברת מכונות או־טומטיות לארץ־ישראל — לשוקולד, ממ־תקים וגפרורים תמורת שילשול מטבע. אשכול הצטער, והסביר שכל נער ארצ־ישראלי יצטייד בחוט שאותו יקשור לגרוש (של אז) בעל החריר, ויוכל להוציא בכך תמורת הגרוש האחד, שיחזיר לעצמו ב־עזרת החוט מדי פעם, את כל מלאי ה־מכונה.

שעה **שיגאל מוסינזון** נכח בהצגת בכורה של עיבוד סיפרי הילדים שלו, חסמבה, למחזה באוהל * היה הספר נו־שא לדיון בכנסת. תת־שר־הדתות **זרח ורהפטיג,** התנגד לסעיף בפקודת העיתו־נות, שלפיו יצטרך כל מו"ל למסור מיספר עותקים של סיפרו למישרדים ממשלתיים מסויימים ולמיספר ספריות (ביניהן: ספ־ריית הכנסת והספרייה הלאומית) שאל ור־הפטיג: „כלום זקוקה ספריית הכנסת, בעלת 6000 הספרים, לספרי־ילדים כ־חסמבה?"

* מישרד שנועד לחלץ מגרמניה יהו־דים בעלי־הון, שישקיעו את כספיהם ב־ארץ־ישראל, כל עוד הדבר ניתן.

*** בין הנערים המשחקים בגירסה זו של חסמבה, היה דניאל בלוך, כיום הכתב הפרלמנטרי של דבר.

יש אנשים שלא סובלים בקיץ.

"3 דברים לקחנו אתנו כשיצאנו לשיט: המון תקליטי פופ, אוכל טוב והרבה ארגזים של שוופסים גדולים ותוססים".

"תפסנו שלוה על הסיפון, השתזפנו ולא הפסקנו לשמוע מוסיקה ולשתות שוופס. משקה שגעון. מרענן, מרווה ולא מפסיק לתסוס. לא הרגשנו את חום הקיץ. הרגשנו את ההבדל — ההבדל הגדול". תות שדה, וניל, גולדן אורנג', ביטר למון, קולה, שכולית, מי סודה.

Schweppes ההבדל הגדול

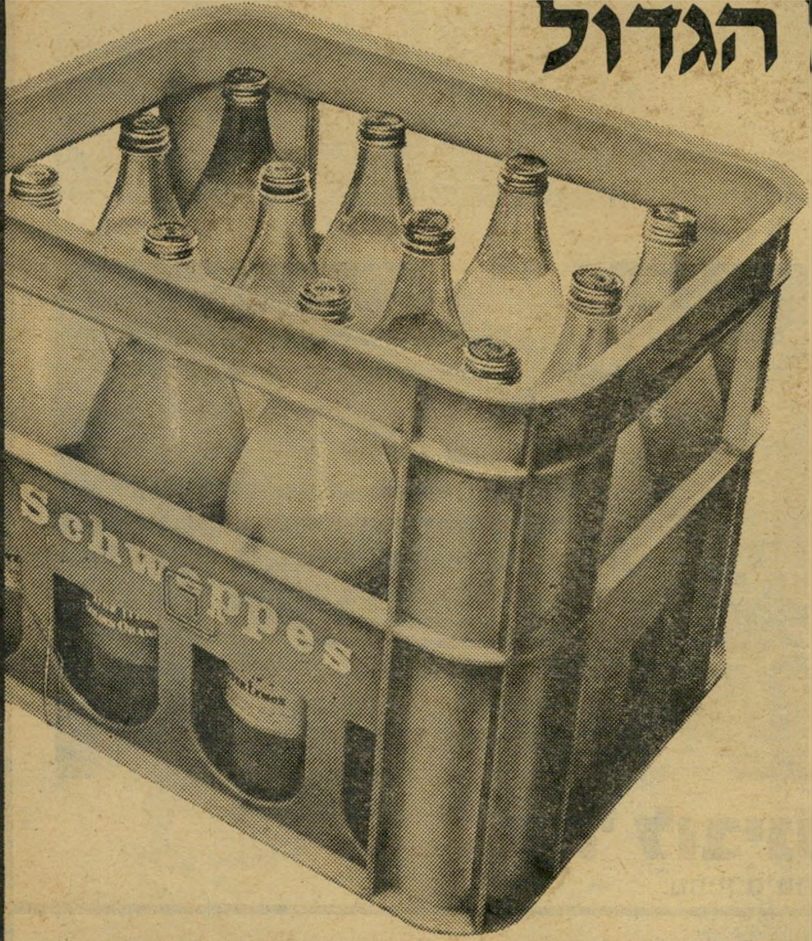

חגי לבינסון אילון עיצוב: זנדהאוז־איזנשטיין צילום: קורן

CITROËN DYANE

תוכל להחזיק בה
גם אם אין לך "אחזקת רכב"

כאשר אתה נוסע ב„דיאן 6" של סיטרואן, כמעט ואינך מרגיש בהוצאות האחזקה. היא מצוידת במנוע קטן ונמרץ, אמין וחסכוני בן 602 סמ"ק שהוכיח עצמו זה מכבר. למעלה מ־5 מיליון מנועים כאלו יוצרו על־ידי סיטרואן — 5 מיליון עדויות לאיכות המנוע.

ה„דיאן 6" מותאמת להפליא לנסיעות בעיר ומחוצה לה. אין היא חוששת מדרכי־עפר ודרכים משובשות. יש לה מערכת בולמי זעזועים חדישים אשר מקנים לה נסיעה רכה ושלווה גם בדרכים לא סלולות. גובה המכונית מהקרקע מעניק לה עבירות גבוהה ביותר בכל דרך.

הנך מוזמן לנסיעת מבחן באחת מסוכנויות סיטרואן ברחבי הארץ.

67.900 ל"י *

24.000 ל"י *

ללא מסים

* לא כולל מע"מ

בלעדי לסיטרואן! מצמד צנטריפוגלי המאפשר עצירת הרכב בהילוך וזינוק מחדש ללא שימוש במצמד, ממש כמו בתיבת הילוכים אוטומטית. יתרון חשוב בנסיעות בעיר.

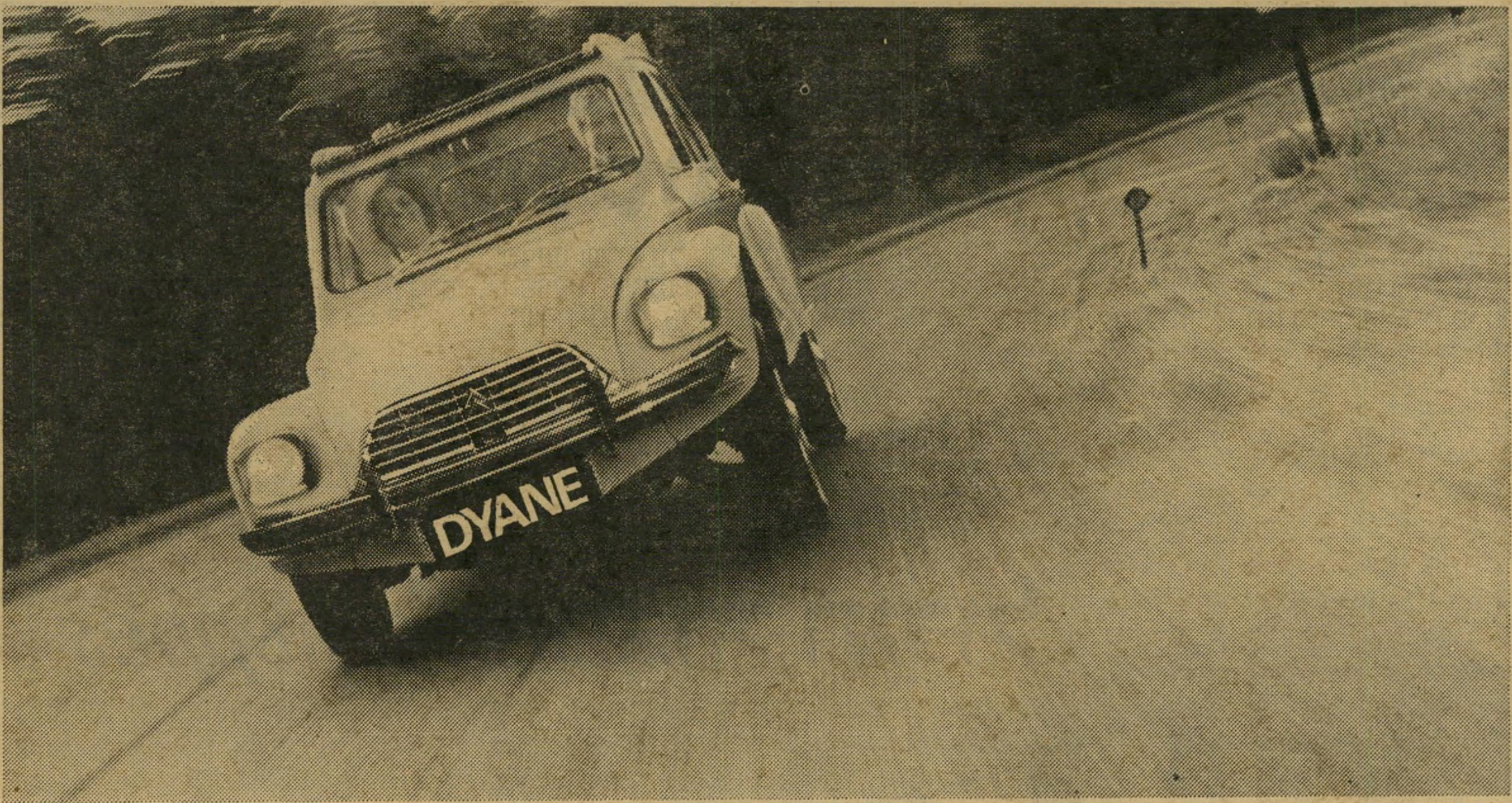

דוד לובינסקי בע"מ

מפיץ סיטרואן בישראל.

דוד לובינסקי בע"מ, תל־אביב: רח' שונצינו 16, טל. 6־33214־03 **ירושלים:** רח' הס 3, טל. 222666־02; 228888־02
סוכנויות: תל־אביב: ב.ג. מוסכים ומפיצים בע"מ, רח' חרוץ 12, טל. 31339־03; **חיפה:** רכב הצפון בע"מ, שד' בן גוריון 8, טל. 538228־04
באר־שבע: אשנב הנגב, דרך חברון 3, טל. 77021־057.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. ת״א־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע״מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע״מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע״מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנין • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו״ל: העולם הזה בע״מ.

קורא יקר,

מותו של הרצל עטיה במחסום ה־שבת אשר הוקם שלא כחוק ברחוב השומר בבני־ברק (העולם הזה 2079), יצר מיד קשר אסוציאטיבי לקורבן־שבת אחר, אשר מצא את מותו בצורה דומה לפני 11 שנים.

דוד פלומבו (46) היה אדם שכל ירושלים הכירה. הגבר רחב הכתפיים ועב הזקן, שנולד בתורכיה ועלה לארץ עם משפחתו בגיל שלוש, היה מניח כבלים תת־קרקעיים מטעם הדואר עד שפרש מעבודתו והתמסר כולו לאמנות הפיסול.

למרגלות הגלבוע ניצבת אנדרטה מעשה ידיו לזכר חללי מילחמת העצמאות. ב״ד ושם בירושלים התקין שערי ברזל אמנו־תיים. גולת הכותרת של יצירתו היתה יצירת שערי הברזל במישכן הכנסת.

פלומבו עצמו לא זכה להשתתף בחנוכת מישכנה החדש של הכנסת בגבעת רם שם גמרו המבקרים את ההלל על יצירתו. חודש לפני החנוכה הרשמית של הבניין מצא את מותו בתאונה טראגית למרגלות הר־ציון.

פלומבו התגורר בהר־ציון. את ביתו שם כבש במו ידיו, כאשר נכנס לדירה נטושה, שדמתה לאורווה עזובה, ניקה אותה, הרס בה קירות ועבר להתגורר בה עם משפחתו. עסקני משרד־הדתות שראו את עצמם כבעלי חזקה על הר־ציון ניסו אומנם לנשלו, אך לא יכלו לגבור על עיקשותו. הוא גר על ההר ושם גם יצר. כדי לא להסתכסך עם עסקני משרד־הדתות הקפיד פלומבו על שמירת השבת סביב ביתו. לעיתים קרובות היה מתעכב בשבת בבתי ידידים בירושלים וחוזר לביתו רכוב על קטנועו רק אחרי שיצאה כבר השבת.

היה זה הוא, שעזר לעסקני משרד־הדתות בהר להלחים שרשרת ברזל שחסמה בשבתות את הכניסה לאותו קטע כביש המוליך להר־ציון שכונה בשם כביש ה־אפיפיור, משום שנסלל לכבוד ביקורו של פאולוס השישי בהר.

בדיוק כמו ברחוב השומר בבני־ברק התקינו אנשי משרד־הדתות בהר־ציון את השרשרת על דעת עצמם, ללא אישור משרד־התחבורה, לא דאגו לשום תאורה שתבליט את השרשרת בלילה. הם שקבעו שם את החוק: „יהרג ובל יעבור".

באחת השבתות יצא פלומבו מביתו רכוב על קטנוע, כשמאחוריו יושב הצלם הירו־שלמי דוד בורגר. היה זה כבר כמחצית השעה אחרי שיצאה השבת. שלא כהרצל עטיה וחברו דוד פטאו שהתנגשו בשרשרת השבת שברחוב השומר בבני־ברק מבלי שידעו על קיומה, ידע פלומבו על קיום השרשרת במורד הכביש. אבל הוא ידע שמסירים אותה מיד אחרי צאת השבת. אלא שבאותה שבת שכח מי שהיה ממונה על כך להסיר את השרשרת. פלומבו נתקל בה, נפצע קשה, מת אחר־כך בבית־החולים.

מותו, באוגוסט 1966, עורר זעם נגד שומרי השבת שגרמו למותו. אלא שה־משטרה עברה אז בשקט על מה שנראה כרשלנות פלילית שגרמה לרצח. היא לא מצאה את האשמים, לא העמידה איש לדין.

גרניט, בתו בת השמונה של פלומבו, כתבה אז שיר שזיעזע את המדינה: „אבא'לה אני כועסת / למה עזבתני / למה לא אמרת לי שלום / רצת רצת אל המוות / ואני לבד נשארתי."

אבל הזעזוע לא גרם להפקת לקחים. 11 שנה אחר־כך חזרה הפרשה על עצמה בדימיון נוראי. כאשר עימדנו בשבוע שעבר את הכתבה על מותו של הרצל עטייה, נטלנו לידינו את גיליון העולם הזה בו פורסמה הכתבה על מותו של פלומבו (העולם הזה 1511). היא היתה מועמדת בצורה יוצאת־דופן כשמעליה מתנוססת השאלה: „מי רצח את פלומבו?" ובתחתיתה התשובה: „שומרי שבת רצחו אותו."

פרשת פלומבו: „העולם הזה" 1511
— לא נותקה עוד

במתכוון ובמודע עימדנו את הכתבה על רצח הרצל עטייה באותה מתכונת בדיוק. „מי רצח את הרצל?" התנוססה הכותרת מעליה. „הכפייה הדתית רצחה אותו!" היתה התשובה בתחתית הכתבה.

פרשת עטייה: „העולם הזה" 2079
— השלשלת

■ ■ ■

כאשר החל אורי אבנרי לפרסם את סידרת הכתבות שלו על מהפכת התרבות בישראל, שמצאה את ביטויה בבחירות האחרונות לכנסת, הוא חיפש אחרי דמות שתסמל את הטיפוס החדש של הצבר ה־ארץ־ישראלי שצמח מיד אחרי קום ה־מדינה. דמות כזאת נמצאה בגיליון ישן של העולם הזה מחודש מאי 1948. בגיליון העולם הזה (556), שדיווח על הקמת ה־מדינה התפרסמה תמונתו של פלמ״חניק, איש חיות־הנגב, חובש כובע הגרב ובעל הזקן הפרוע. התמונה פורסמה מחדש כאיור לכתבתו של אבנרי שרתי לך ארצי (העולם הזה 2076).

כעבור כמה ימים צילצל אדם למערכת וזיהה את עצמו כמי ששימש במשך 29 השנים האחרונות אחד הסמלים הבולטים של דור תש״ח. היה זה אליעזר ירימי, 48, נהג משאית בסולל־בונה, נשוי ואב לשתי בנות, המתגורר כיום בווילה ברמת־אפעל שליד תל־אביב.

ירימי, דור חמישי בארץ, יליד תל־אביב, התגייס לפלמ״ח כשהיה בן 15 בלבד. הוא זייף את גילו, התחזה כמבוגר כדי שיגייסוהו. השבוע נזכר ירימי כיצד הצטרף אל חיות־הנגב: „שלחו אותי ל־הכשרה המגוייסת שבקיבוץ אשדות־יעקב. היינו מתאמנים שם שבועיים ובתמורה עבדנו שבועיים במשק ללא תשלום. אז הוקמה שרשרת ישובים בנגב וחיפשו מת־נדבים לשמירת קו המים. זה היה אתגר.

ירימי 1948
„חיות הנגב" —

ירימי 1977
— באו העירה

„הזהירו אותנו שהנגב זה ים של ערבים. אבל מי פחד אז?! כדי שנוכל לשאת נשק באופן רשמי התגייסתי למשטרת־הישובים העברים והצטרפתי למשק משמר הנגב. יחד עם חברים אחרים הייתי ב־משמר־הנע ששמר על צינור המים.

זאת היתה היחידה שכונתה לראשונה בשם חיות־הנגב, שם שהודבק לאחר־מכן לכל אלה שלחמו בדרום.

ירימי משרת עד היום במילואים בצה״ל. נטל חלק בכל מילחמות המדינה. אחרי שהשתתף בכיבוש אילת הוא החליט לקשור את עתידו בקיבוץ, מתוך רצון להמשיך ולחיות עם החברה שלחם עימם בפלמ״ח. הוא הצטרף לקיבוץ יפתח בגליל. אחרי תקופה קצרה עבר לעבוד במזכירות ה־קיבוץ.

„אבל כשהייתי חוזר למשק ורואה את המריבות בין החברים הרגשתי רע," הוא מספר, „אצלי החברות והמדינה היו מעל לכל ריב. לא סבלתי את המריבות שהולידו את הפילוג בין הקיבוץ המאוחד והאיחוד. עזבתי עם הרבה צער וכאב."

הוא בא העירה ומאז הוא עובד כנהג משאית. הוא רחוק מפוליטיקה, מתגעגע אל הימים הטובים בפלמ״ח: „אלה לא היו רק פלוגות־מחץ. זה היה גורם מלכד שקשר את כל האנשים בקשר מיוחד. זה נתן לנו תרבות מסויימת. היתה אז מטרה. היום יש כבר הכל. אין למה לשאוף ולה־לחם. יש אומנם אתגרים אבל לעומת מה שהיה פעם הכל מוגש על מגש."

דברי אליעזר ירימי, חיית־הנגב שאחרי 30 שנה נחשפה מאלמוניותה.

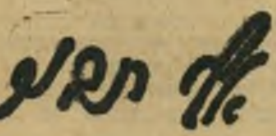

עינויים — שקר או אמת

ידיעה בעיתון אומרת: „עורך העולם הזה אורי אבנרי אמר, בהרצאה שהשמיע בווינה, כי חקירה שניהל הוכיחה, שלא נהוגה שיטת העינויים בישראל. הוא הגיב בכך על דו״ח שפורסם על־ידי העיתון סאנדיי טיימס המופיע בלונדון, שבו סופר על עינויים בבתי־סוהר ישראליים.״

לעומתו, מוכיחה עו״ד פליציה לנגר, בסיפרה במו עיני, שורה ארוכה של מעשים ברוטאליים, הכאות, פינויים והתעללות בתושבים ובאסירים ערביים בישראל ובשטחים הכבושים.

אין ספק שאורי אבנרי מתכחש לכל מה שהוא יודע, למה שהוא בעצמו אמר לא פעם מעל בימת הכנסת, ולמה שכתב בשצף־קצף במו־ידיו בשבועונו. המסקנה — כולם משקרים, וביניהם אורי אבנרי, הלוחם למען האמת, הצדק והיושר...

עצוב, עצוב מאד!

אליעזר פומרנץ, נהריה

● הידיעה שעליה מסתמך הקורא פומרנץ היתה כוזבת. אבנרי לא הזכיר נושא זה כלל בהרצאה שנשאה בווינה, במיסגרת מכון קרל רנר, לפני הצמרת המדינית והאינטלקטואלית של אוסטריה, על־פי הזמנת ראש־הממשלה האוסטרי. מכיוון שההרצאה היוותה אירוע בווינה, רואיין אבנרי במרבית כלי־התיקשורת האוסטריים לפני ההרצאה, ובאחד הראיונות האלה נשאל על־ידי המראיין לגבי הידיעות שהופיעו בסאנדיי טיימס על אודות עינויים בישראל.

אבנרי השיב שמטבע הדברים קשה להוכיח כי יש או אין שיטה של עינויים, ובהעדר הוכחות כאלה אינו מוכן לחרוץ דין לכאן או לכאן. אולם בכמה מיקרים, שאותם חקר אישית במיסגרת תפקידו כחבר־כנסת, לא מצא הוכחות שהמתלוננים אכן עונו.

לעומת זאת הזכיר אבנרי כי חקירות **העולם הזה** אכן הוכיחו התנהגות ברוטאלית של כוחות־הביטחון בדיכוי המהומות שהיו בשנה האחרונה בגדה המערבית, וכי אסירים רבים — יהודיים וערביים, פליליים ופוליטיים — התלוננו על יחס ברוטאלי של שוטרים כלפיהם, דברים שאושרו לא פעם על־ידי שופטים ישראליים.

המחלל והמחוללים

מצחיק לראות את ראשי מיפלגת השילטון, ממשה דיין ועד אבא אבן, בורחים מהאונייה הטובעת של המערך והולכים, כמו העכברים בסיפור המפורסם על המחלל מהמלין, בעיקבותיו של מנחם בגין. עצם המחזה המבזה הזה יש בו כדי להצדיק את מה שאירע למיפלגת העבודה

בבחירות האחרונות. מיפלגה שאנשיה מוכנים לשנות את השקפותיהם בהתאם לרוח הנושבת ולנוחיותם, אינה ראוייה להישאר בשילטון.

זאב ג׳יבלי, חולון

משה דיין מיהר להציע לאבא אבן שליחות הסברה בחו״ל בשם ממשלת הליכוד, עוד לפני שנודעה תוצאת המלצתו של היועץ־המישפטי־לממשלה לנקות את אבן מכל חשד ואישום פליליים בקשר לחשבונות־הדולארים שלו בחו״ל. אינני מניח כי יש קשר כלשהו בין שתי העובדות הנ״ל וכי, חלילה, החלטתו של דיין השפיעה על המלצת היועץ־המישפטי. עם זאת, אני רוצה לשאול שאלת־תם: האם אנחנו מכירים את משה דיין בתור אדם כל־כך טיפש שיקח סיכון להציע שליחות ממלכתית חשובה לאדם שתוך זמן קצר היה עלול — והסיכויים לכך היו חצי־חצי — לעמוד לדין פלילי באשמת החזקת דולארים בחו״ל ללא היתר?

אבנר גיבעול, תל־אביב

מה רוצים מבראון?

ולכתבתכם על תא״ל בראון (העולם הזה 2077), בטוחני שמקור האינפורמציה שלכם הוא אנשים צרי מח, עין ואופק, אשר משום שהינם כאלה לא הגיעו — וכנראה אף לא יגיעו — לתפקיד אותו ממלא תא״ל בראון.

אין פסול בקידומו של אדם בדרגה — אף מעבר לתקופת הפז״ם המקובלת — אם היגוי ראוי לכך מבחינת כישוריו ויכולת ביצוע תפקידו (ותפקיד של עוזר צבאי לשר־הביטחון א י נ ו „לבלר ושרת״). עצם העובדה שתא״ל בראון מילא את תפקידו בתקופת כהונתם של שני שרי־ביטחון, וכפי שראינו בטלוויזיה ביום השישי האחרון, עובד גם עם שר־הביטחון הנוכחי, מעידה כאלף עדים כי כישוריו היו והינם מעולים (שאם לא כן — מדוע לא הוחלף עתה, עם חילופי השילטון?). נאמנות לתפקיד ול„בוס״ היא, ללא ספק, צד חיובי ביותר באופיו של אדם, ולוואי שמתבטאת וקיימת היתה בעבודתם של אנשים רבים יותר.

לעניין נסיעת־ההשתלמות לחו״ל — מי הוא המתיימר להיות פרשן, אשר יקבע כי השתלמות כזו מייועדת רק לבעלי־דרגה הממלאים את תפקידם בתנאי־שדה? וכי מי אתם היודעים כה טוב איזה מסלול קידום לצמרת הועיד צה״ל לתא״ל בראון?

אתם דשים בנושא ששמו „תא״ל אריה בראון״ כבר זמן רב, וברור שהצלחתו מציקה מאד־מאד לכמה אנשים. ולבסוף — מדוע הכתב המיסתורי שכתב את הכתבה ה„מרעישה״ האמורה להיות „סקופ״ מתבייש לפרסם את שמו?

אבי גיל, רמת־גן

הכתבה על תת־אלוף אריה בראון עוררה את מורת־רוחי. יש מישהו אצלכם או בצבאה שלא אוהב אותו, אבל זאת לא סיבה להכפיש את שמו של האיש. זה שבראון הסתדר עם משה דיין או שמעון פרס, שדעתי עליהם כדעתכם, לא הופך אותו למוגבל, טיפש ולבלר. עד כמה שידוע לי מילא אריה בראון את תפקיד המזכיר הצבאי של שר־הביטחון על הצד הטוב ביותר, ובאחרונה שמעתי שגם עזר וייצמן מרוצה מעבודתו. האם מעולם לא קרה שמפקד־פלוגה בצבא עוזב את מסלול השדה ועובר למיבצעים או למינהלה?

עודד מדר, חיפה

● הקידום הצבאי בצה״ל שמור גם לקציני שלישות ומינהלה. אולם מעולם לא קרה קודם־לכן בצה״ל שקצין יטפס בסולם הדרגות מדרגת רב־סרן לדרגת תת־אלוף בין כתליו של אותו מישרד צבאי.

הזוחלים לשררה

מאמרו של אורי אבנרי, „שרתי לך ארצי״ (העולם הזה 2076), העלה בי הירהורים שהחזירו אותי כמה עשרות שנים לאחור.

אני נזכר באותם עסקנונים צעירים, ,מאכערים,׳ שטרחו לארגן אולם למסיבות, רשת לשולחן הפינג־פונג ועוד. החברה כינו אותם פראייערים, נערי־שליח לסיפוק הצרכים החברתיים. אולם בכך הם החלו את זחילתם לשררה. את שירותם בצה״ל עשו בדרך־כלל ביחידות־שירותים סמוך לעיר, ובכך היו עיתותיהם בידיהם, לעיסוקים פרגמטיים, לטוויית הדרך לשילטון.

אנו, שפונקנו במנהיגות בת דור העלייה השנייה, במקימי חומה־ומיגדל או באישים שצורפו בכור־ההיתוך של הוויא־דולורוזה הצה״לית, קיבלנו כתחליף שועלים, צבועים, זוחלים ומכרסמים למיניהם — אחרי שנחלשו האריות.

דויד ניר, רמת־גן

זכור מניין אתה בא...

תגידו מה שתגידו, אבל בגין היה הפעם בסדר. הבאת פליטי וייט־נאם לארץ, והטיפול האנושי בהם — שהיוו ניגוד גמור להתנהגות העולם כולו בפרשה — הנה אות מבשר טוב.

שבוע קודם־לכן עמדה ממשלת רבין באימפוטנטיות מוחלטת מול הבעייה, ולא יכלה לה. רב־החובל של יובלי (שלפתע הפך כל־כך פופולארי, משום מה), איים שהוא ישלח את הפליטים חזרה לים, אם לא תקבל אותם מדינה כלשהי במיזרח־הרחוק. הוא אמר זאת תוך כדי ההדגשה ש„סירת־ההצלה שבה ישולחו הפליטים עולה 100 אלף לירות.״ זה היה השיקול שעמד נגד עיניו.

התנהגותו של בגין, הגם שיש בה אקט תעמולתי ופירסומי לא־מבוטל (ומה בעצם רע בכך?), הצילה את כבודה של מדינת ישראל, ששלושים שנים אחרי תקומתה שכחו חלק מבניה, שהם צאצאים לדור של פליטים. רבים כנראה לא הכינו שעורים בהיסטוריה, או שנרדמו כאשר סיפרה להם המורה על אוניית־המעפילים סטרומה.

יואל בר־און, חולון

נדהמתי למראה הופעתו של ראש־עיריית בני־ברק בטלוויזיה, יומיים בילבד אחרי מותו של הרצל עטייה. במצח נחושה הוא הגן על מעשה הפרת־החוק שביצעה העירייה בחסות המישטרה, ללא כל בושה. האם הוא בטוח בגיבוי שיקבל מצד הממשלה הקלריקאלית של הליכוד, עד שהוא מרשה לעצמו הופעה שחצנית כזאת?!

ג. אוטשטיין, תל־אביב

...במקום להרגיע את הרוחות, אתם שופכים שמן על מדורת ההסתה. מדוע אינכם מוכנים לראות כי יש גם צד שני למטבע, וכי גם לאנשים דתיים ושומרי־מיצוות מגיעה האפשרות לשמור על זכויותיהם?

ניסן ברוך, הרצליה

דויד לוי הקיסר

הצטערתי לקרוא (העולם הזה 2077) על אודות „המחלה המיסתורית״ של שר־הקליטה דויד לוי. נקווה שמחלה זו תישאר בגדר מיסתורין ותתבדה, וכי שר־הקליטה הוא אדם בריא לחלוטין.

אך אפילו בהנחה שאכן חולה מר לוי במחלת הנפילה, יש להצטער על נוסח הכתבה, שמטרתה לפסול אותו מלכהן כשר, בין בגלל היותו חולה במחלה הנ״ל, ובין בגלל חוסר־כנותו כביכול, בהעלמת מחלתו.

אין אנו יודעים אם העלים את מחלתו מידיעת ראש־הממשלה ושרים אחרים, ואם אכן קיבל התקף בנוכחותו של מר מחלוף, ראש המועצה המקומית (לשעבר) בבית־שאן. יש לחשוב שהדבר לא היה בגדר סוד בחוגים של ידידיו ואף יריביו. אך אפילו היה מעלים את מחלתו לא היה בזה שום פסול, כל עוד אינו אחראי לחיי אחרים.

אני, אישית, סבור שהחולים במחלה זו הם טובי־לב ומחפשים לעזור לזולת, אם־כי הם גם נקמנים ונוטרים לכל אלה הפוגעים בהם בקשר למחלתם זו. מכיוון שאני דן כל אדם לכף־זכות, וסבור כי יש לתת לו אשראי אלא־אם־כן יוכח ההיפך, הרי כיום אני מברך עוד יותר על בחירתו של מר לוי לכהונת שר, ומאחל לו הצלחה בדרכו ו„קליטה טובה״.

יצחק א. דגני, טבריה

כאשר קראתי את תיאור מחלתו של השר לוי כחולה אפילפסיה, נזכרתי באישיות אחרת שהיתה חולה במחלה זו — יוליוס קיסר. במחזה המפורסם אומר קסקא לברוטוס ולקסיוס: „כי על־כן התעלף ונפל... והוא נפל בכיכר־השוק כשקצף על פיו והוא נטול כוח־דיבור...״

ובכן, רואים אתם, אפילו קיסר הגדול היה חולה במחלת־הנפילה ולמרות זאת עשה חיל במיבצעיו. והלוואי על דויד לוי אותם הפאר והגדולה שהיו מנת־חלקו של קיסר. מובן שאיני מאחל לו אותו הקץ.

יוסי ורטר, תל־אביב

שאבעס! שאבעס!

כל הכבוד להעולם הזה. אתם הייתם היחידים שהעזו לקרוא לילד בשמו. מה שעשו הדתיים להרצל עטייה בבני־ברק היה רצח, במובן השפל ביותר של המילה. לא ייתכן שחיי־אדם יהיו הפקר. מישהו

חייב לתת את הדין על מעשה־הפקרות זה!

יוסי לוי, רמת־גן

הדת היהודית גורסת כי „פיקוח־נפש דוחה שבת.״ על־פי מעשיהם של אנשי הכפייה הדתית בבני־ברק ניתן לחשוב כי „שמירת־שבת דוחה נפשות.״ ואומנם, במעשים מסוג זה שעושים אנשי הכפייה הדתית ברחוב השומר בבני־ברק הם רק מבריחים נפשות מהדת היהודית, בכך שהם יוצרים לה תדמית של דת אלילית המחייבת קורבנות־אדם לשם שמירתה.

אברהם סלע, ירושלים

מכה מתחת לחגורה

הצגתו של דוד לוי בשער העיתון (העולם הזה 2076) תחת הכותרת „מדוע הוא לא שירת בצה״ל,״ הינה מעשה של חוסר־הגינות וחוסר־תבונה.

אם כי הדבר לא נאמר בכותרת במפורש, הפירוש היחידי היכול להשתמע מכותרת כזו הוא שדויד לוי השתמט מצה״ל, בעוד שהעובדות המובאות בכתבה עצמה, הינן ששוחרר מסיבות רפואיות למרות שניסה להתגייס, ואין כאן כל דופי באיש עצמו. זוהי בפירוש „מכה מתחת לחגורה,״ ואם מבחינה חוקית אין לדויד לוי אפשרות להתגונן בפניה, היא נהפכת מכוערת עוד יותר.

זהו גם מעשה של חוסר־תבונה, שכן אותה כתבה עצמה מביאה פרטים על דרכי ניהול כושלים של דויד לוי במועצה המקומית בית־שאן, שהיו בהחלט ראויים להתפרסם גם בעמוד הראשון, ולהגיע לידיעת הציבור.

לדעתי שגה העולם הזה שגיאה עיתונאית חמורה בעניין זה, ואני מקווה שלא יחזור עליה.

אדם קלר, תל־אביב

המאפיה המוכשרת

כאשר אני שומע את כל אותם דיבורים על ה„מאפיה״ השמאלנית, אשר השתלטה כביכול על אמצעי־התיקשורת, בא לי רק לגחך בבוז לטוענים את השטות הזו.

הבעייה שלהם היא יתר מדי עמוקה מכדי שיזרקו אותה על כיתפי אחרים. כאשר הם קוראים לאנשים כמו עמוס קינן, אורי אבנרי, בועז עברון וחבריהם בשם־

(המשך בעמוד 10)

1977
המוצר הנבחר
הקניה הטובה ביותר 1977
זברה זו
שאנו אוהבים
זברה
משחת שינים
כשר
TOOTH PASTE
עץ הזית
פרסום פלד משה עמר נורברג

מכתבים

(המשך מעמוד 8)
הגנאי הטיפשי הזה, הם מביעים בכך תיסכול אישי רב.

הגימוק לתיסכול הוא פשוט. דיבריהם של אנשי המאפיה נשמעים הגיוניים גם לאנשים שמוחם שטוף לחלוטין על־ידי תעמולה אולטרה־ימנית ממושכת. בראשיהם כבר נמצא מערך מושלם של דיעות, אמונות וערכים.

כל טיעון או דיעה המסוגלים לערער אותו מיבנה נפשי קיים, בהכרח גורמים לאותם שטופי־מוח מידה מסויימת של אי־נוחות אינטלקטואלית. אי־נוחות היא דבר לא־נעים, ומחפשים דרכים כדי לצאת מ־המצב הנפשי הדיסהרמוני. ומה קל יותר מאשר להאשים אחרים?

דויד זילברברג, תל־אביב

מחמאות שאינן במקומן

הופתעתי לגלות במדור „לא לגברים" (העולם הזה 2076), תחת הכותרת „גלידה עולמית", מחמאות ושבחים מפליגים ל־חנות־למימכר־גלידה ידועה ביפו. צר לי, אבל ההתלהבות וההיתפעלות גרמו להטעיית ציבור הקוראים.

סביב אותה חנות מצויים מיצבורי אשפה בצורת מאות גביעי־גלידה ריקים, ואי־אפשר להאשים את הבעלים -- הגורפים ממון רב — בתודעה עמוקה מדי לתרבות הסביבה. המקום הוא מיטרד תברואתי הגורם סבל רב לשכנים.

קורא, יפו

תגובת המגבית

מבלי להיכנס לענייני הערכות בקשר למאמר „האם המגבית נחוצה" (העולם הזה 2065), ברצוני להביא לתשומת־ליבכם את התיקונים העובדתיים הבאים:

א. הריבית הממוצעת על 2.2 מיליארד איגרות המחזור, היא 4.75 אחוזים בלבד.

ב. הוצאות המכירות אינן פחות מאחוז אחד, ומכאן שהריבית הכוללת הוצאות עדיין מהווה ההלוואה הזולה ביותר לזמן ארוך העומדת לרשות מדינת ישראל, מה גם שחלק ממנה מוחזר בלירות ולא ב־מטבע־חוץ.

ג. אין משלמים כל שכר־הרצאות ל־ישראלים נושאי כהונה ממלכתית המופיעים באירועים למכירת הבונדס.

אל פוטשניק, דובר המגבית, ירושלים

ביקורת על המבקר

קראתי את ביקורתו של דן עומר על הספר האסופים (העולם הזה 2072), ולדעתי הביקורת היא חד־צדדית. דן עומר מכתיר את ביקורתו במילים „זיכרונות גזעניים מארץ הקודש" ומאשים את המחבר ב־כתיבה גזענית. הטיעון הוא אבסורדי, שכן הקורות את גיבור הסיפור הן תוצאה של דיעות קדומות.

הספר מוקיע את הפרוטקציוניזם ואת שיטת המרפקים, שהן תנאי ראשון לקידומו של אדם בישראל, שעה שהכישרון נדחק למקום האחרון בסדר־העדיפויות.

דומני שדווקא עיתון כהעולם הזה היה צריך להעלות על נס את פירסומו של ספר, המעלה בגלוי טענה של אדם הכואב את בעיות הארץ ומאמין בה באמונה שלמה.

אריה חגי, תל־אביב

הביקורת שלכם ב„נמר של נייר" (העולם הזה 2072) על סיפרו של לב חקק, האסופים, מהווה התכחשות לטענותיכם החברתיות במשך שנים. ד"ר לב חקק כתב רומן אמיץ, שיש בו אהבה וביקורת והמבטא את הרגשתם של רבים.

האם יצאתם להגן על „ישראל הראשונה" הלבנה, האשכנזית, הטהורה והחלוצית, במאמר „לבן וטהור"?

עודד ספיר, לוס־אנג'לס

תשובה לתגובה

תגובתו המשעשעת של הזמר צביקה פיק, למיכתבי, הינה נסיון הגם שלא מבריק במיוחד, לאחיזת עיניים.

פיק סובב סחור סחור, ומגלה לנו ש־„זכה" באות מלחמת יום־הכיפורים ואף קישט בו את קיר חדרו, כיאה ללוחם נועז. אך אינו מסביר מדוע לא שירת שירות סדיר, שלוש שנים, כמו כל צעיר בן גילו. את האות הנ"ל קיבל כל אזרח שהיה מעורב בצורה כלשהי במלחמה. מר פיק, לפחות אל תנפנף בעובדות שבהן עליך להתבייש.

ישעיהו תדמור, תל־אביב

★ **הטפיל הנצחי שתפס טרמפ על דור הפלמ"ח**

★ **האיש שלא לחם מעולם ומינה את עצמו כדוברם של לוחמי מילחמות ישראל**

★ **שבשבת־הרוח שהיה תמיד במקום שכדאי להיות**

★ **הסופר שהצדיק ביודעין את הזוועות של סטאלין**

★ **האיש שאמר על חרות: „אבי אבות הטומאה"**

★ **האיש שהקים את „המאפיה השמאלית" היחידה בארץ**

★ **הוא אמר שאורי צבי גרינברג פאשיסט ונישק אותו ברחוב**

משה שמיר בהתנחלות גוש־אמונים

אחרון הבולשביקים

ב־17 במאי נבחר לכנסת התשי־עית, מטעם הליכוד, העיתונאי ו־הסופר משה שמיר. בעצם בחירתו לבית־המהוקקים השלים מסע בן 40 שנה על־פני הקשת הפוליטית של החברה היש־ראלית, החל מן האגף הסטאלינייסטי של מפ"ם (השומר־הצעיר) וכלה בהשקפה דו־מה לזו של הד"ר ישראל אלדד־שייב („חזון מלכות ישראל"), שהיא קיצונית מזו של מנחם בגין. במסע תהפוכותיו האידיאולוגי מייצג משה שמיר את תהליך התפוררותה של ארץ־ישראל־העובדת, ו־משקף את ניוונה של התרבות הצברית מגבהי שאיפותיה ועד לאשפתות נפילתה.

מייד עם היבחרו לכנסת, פירסם משה שמיר מאמרים והעניק לעיתונות ראיונות שבהם תקף בשצף־קצף לוהט את תרבות־החיים „השמאלית" השלטת, לדבריו, ב־מדינה. תרבות שתוצאותיה ניכרות, לטע־נתו, במתירנות ההרסנית, המנפצת וה־מפוררת את חיי הפרט והמישפחה ב־ארץ, תוך אנארכיזם, עריקה ובגידה ב־חיי־הלאום והמדינה. בהמשך טיעוניו קו־בע שמיר כי תרבות־חיים שמאלית זו, מתגלמת ב„טירוף מחליא של סיאוכת ו־צדקנות, זהמת־ביבים * והתחסדות של הלקאה עצמית..."

הצגת עמדותיו של משה שמיר נתקלה בחומה של עויינות ציבורית רחבה ביותר, שאיחדה לחזית משותפת אוייבים אידי־אולוגיים וסיפרותיים רבים, שהגיבו ב־תוקפנות בכל אמצעי־התיקשורת. בתגובה לכך טרח משה שמיר ופירסם בשבוע שעבר במעריב, מאמר תחת הכותרת „מודה ואינו עוזב" שבו הוא מתפלפל בניסיונות־הוכחה רבים, שמטרתם להציג קבל עם ועדה שהוא, משה שמיר, נון־קונפורמיסט, וחסיד־מלידה של ארץ־יש־ראל־השלמה, שהתמיד בדרכו האחת וה־יחידה שעה שכל החברה הסובבת אותו היא זו ששינתה את השקפותיה והפכה אותו, לראשונה בחייו הפוליטיים, מעמדה של אופוזיציונר לאיש־הרוב־השולט.

משה שמיר נולד בצפת בשנת 1921 להוריו, שהיו חברי קבוצת־פועלים במו־שבה ראש־פינה **. שמיר נולד באותה שנה שבה ירדו מאיר יערי והחברים־לרעיון מפיסגת „ביתניה" * ומצאו את דרכם האידיאולוגית בסינתזה הפוליטית של ציונות ומארכסיזם, ובהמחשתה בסיגנון־החיים של הקיבוץ, סינתזה שמשה שמיר היה מאוחר יותר נביאה הסיפרותי. בגיל חמש עבר שמיר עם הוריו (ששמם הקודם היה שמירקיס) להתגורר בתל־אביב, שם הוא למד בבית־הספר העממי, ואחר־כך בגימנסיה הרצליה.

בדומה לבני־דורו, החל משה שמיר את דרכו בקן השומר־הצעיר הישן, ברחוב פיארברג. במחיצתו גדלה קבוצת משור־רים וסופרים־לעתיד, שהופעלו מאוחר יו־תר בידיו, לאורך דרכו הסיפרותית־חבר־תית, באופנים שונים, כקבוצה המכונה „סופרי דור הפלמ"ח" וביניהם: שלמה טנאי *, בנימין גלאי **, עוזר רבין *** נתן שחם **** ודויד שחם *****.

בבחרותו השומרית נפגש שמיר לרא־שונה עם שירת נתן אלתרמן, שדימוייה ושורשיה הם דומיננטיים בסך כל יצירתו של שמיר עד כה. לפגישתו עם שירת אלתרמן פירסם שמיר נוסח רומאנטי, שבו הוא מספר כי באחד הלילות, לאחר פגישה בקן „השומר־הצעיר", לאור אחד הפנסים של שדרות־רוטשילד, הרשיט לו אחד מ־חבריו המשוררים־לעתיד „גיליון חדש של ,טורים' מקופל לשניים ולארבעה, כדי שיטחו של ריבוע שירי אלתרמן, ועיתי קרא את השירה ,לילה. כמה לילה!'" שמיר זוכר את הריגשה שאפפה אותו, ו־הגדירה כעבור שנים: „עדיי שומע את קול הפציחה אשר שמעתי אז, כקול פציחת האגוז הטוב..."

ב־1939, לאחר שסיים לימודיו בגימנסיה הרצליה, עבר סמינר־מדריכים של השומר־הצעיר בהנחייתם של מאיר יערי ויעקב חזן, ומאוחר יותר עבר „להגשים" את צו־התנועה בקיבוץ מישמר־העמק. את „התג־לות" כיישרון־הכתיבה שלו תיאר שמיר, שנים מאוחר יותר, בסיגנון של התגלות נבואית או משיחית־נוצרית, וכתב: „זוכר אני כיצד הרגשתי זאת בצורה בולטת ביותר, כאשר עמדתי ועבדתי יום אחד במשתלה, לאחר שהייתי כבר חבר־קיבוץ. עבדתי במשתלה מעבר לכביש, והתבו־ננתי במכוניות החולפות, אשר נסעו מ־עפולה ומג'נין לחיפה. והנה תפסתני פית־אום מחשבה מוזר: ,מכוניות אלה מה־הן לגבי? הרי אינן יותר מאשר מיקרים חולפים ביומי, ביום זה שהתחיל בשעה מוקדמת בבוקר וייגמר וודאי בשעה מאו־חרת בערב, קטע מהנוף שלי, שאין בו יותר מכדי רושם קל... ידעתי שעל ה־מכונית ועל אשר קרה בתוכה לא יוכלו לספר אלא אלה שישבו בה. על השתילים, על הקיבוץ, על השדה, על האיש העובד בהם, לא יוכל לספר אלא האיש העובד בהם. ואז הבינותי מדוע לא יוכל לספר את סיפורו של הנוער הארצישראלי שום תייר אשר בא, חלף, הציץ והתרשם... ה־נוער הזה עצמו חייב להוציא מתוכו את אלה אשר יבטאו אותו, את אלה אשר יספרו עליו..."

למרות אהבתו את שירת אלתרמן, חש משה שמיר כי למען טיפוח כיש־רונו הסיפרותי עליו לטפח קשרים עם אברהם שלונסקי, מנהיגה הסיפרותי של השומר־הצעיר באותם ימים. וכך הוא החל בפירסום סיפורים קצרים בעל החומה,

---

* במהלך כל פולמוסיו כל השנים, נוהג שמיר להיעזר בכינוי ,ביבים' לגינוי אלה שאינם משלימים עם דעתו. את הימין הישראלי תקף בשעתו במאמר שכותרתו „עם גרוף הביבים" שהיא פיסקה הלקוחה מתוך השיר „חלפה על פני" של ח"נ ביאליק: „יום יום, עם גרוף הביבים ועם שפוך העביטים..."

** בן אחר לאותה קבוצת־פועלים בראש פינה הוא האלוף (מיל.) ישראל טל.

* עליה כתב המחזאי יהושע סובול את מחזהו „ליל העשרים", שראה־אור ב־ימים אלה.

* שלמה טנאי, מאוחר יותר עורך במחנה ואחר עורך שבועון הש"ב רימון, כיום פקיד מחלקת התרבות בהסתדרות.

** מאוחר יותר שכנו של שמיר בשיכון הסופרים בחיפה, ובהווה שכנו לרובע ה־יהודי בעיר־העתיקה בירושלים.

*** משורר לעת־מצוא, ופרופסור ב־אוניברסיטה העברית בירושלים.

**** כיום קונסול־התרבות הישראלי בניו־יורק.

***** כיום חבר המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני.

ביטאונה של תנועתו, תוך שהוא מתחיל לתאר את חוויית הנוער הארצישראלי. מרשימות וממאמרים של משה שמיר ב־אותה עת בולטת נימת פגיעתו מהמשורר הלאומני אורי־צבי־גרינברג, נביא הגזע היהודי־העליון, וחברו־לדרך־ולדיעה של שמיר בהווה.

גרינברג כתב בזמנו על מישמר־העמק, קיבוצו של שמיר, את המילים: „למישמר העמק דבר הקלון: נפלת בכבודך בתרפ״ט לערב / ונגעל בך מגן ישראל בתרצ״ז, ויען בניך עמדו בחלון / בוזים לצבא ומטחים ברזביו חיי ישימון במפת ה־מדינה / אל טל בהריך, אל עץ ואל טף! ואיש כי ישאל: לאן הדרך מוליך: / וענה העונה: להפקר העמק...״

בשנת 1944 החל משה שמיר נוהג כ־פוליטרוק צעיר, כמכוון־תרבות.

„מהפכתו הסיפרותית״ הראשונה, כאשר לידו משמש שלמה טנאי, התבטאה ב־פירסום חוברת צנועה בשם ילקוט־הרעים, שבה פורסמו מיצירותיהם וכן מיצירותיו של ייגאל מוסינזון. בקובץ השלישי של ילקוט־הרעים* פירסם שמיר את האני מאמין הסיפרותי שלו ששימש שנים רבות לאחר־מכן, אותו ואת חבריו לסיפרות דור־תפלמ״ח. ושם הוא כותב:

„הבה־נא, שוו בנפשכם, נלך אל בתיהם של גיבורי יצירותינו, נביא להם את סיפורינו ואת שירינו. נקרא אותם לפני־הם. נלך לסימטאות, לבתי הסבלים, נת־דפק על דלתות רעועות, נחפש באפלולית ובעשן את הפרצופים המקומטים של כוב־סות עייפות...״ ובהמשך משאו: „לאו דווקא כובסת. גם אשה יולדת בקיבוץ, גם חייל בודד, גם איכר, גם זונה**, גם גם פסנתרן...״

במסה זו פיתח שמיר את ייעודו כנביא „הריאליזם־הסוציאליסטי״ הישראלי, בנו־סח ז׳דאנוב הסובייטי. הוא לא קבע יעדים לסיפרות, אלא גם את התכנים. הפרופסור גרשון שקד הגדיר, כעבור שנים, את תוצאת המסה על סיפרות הפלמ״ח: „אין ספק שסיפרות זאת שונה ממיטב הסיפרות האירופית במאתנו, וקרובה במהותה ל־מיטב הסיפרות הסובייטית בשעתה...***״.

* תל־אביב, תש״ו (1964).

** כוונתו לזונה כפרולטארית ומנוצלת.

*** הגדרה עוקצנית ועניינית יותר ל־עורכי ילקוט הרעים פירסם עמוס קינן (העולם הזה, 1257): „אחד מהם היה ה־קומיסר של עיתון במחנה. הוא דאג לסלק כל שמיר ושית מסביב לביתו הקטן וה־צנוע. השני היה קומיסר במישטרה. ה־שלישי אף הוא היה קומיסר בעיתון במחנה, ואחר קומיסר ביחידת המדליונים. איננו יודעים מה הוא עושה עתה. הרביעי הפך לסוחר בתשמישי־קדושה של פולחן־הפלמ״ח, והיום בעל מועדון־לילה פורח... רק אחד מכולם נותר עד היום חבר־בקיבוץ, ורק שלונסקי הזקן נשאר מבודד, משורר, נאמן עד היום לדברים בהם האמין אז, משיכמו־ומעלה גבוה מכל תלמידיו...״

שמיר (שמאל) עם יגאל מוסינזון ושלמה טנאי (1946)

„טירוף מחליא של סיאובת וצדקנות, זוהמת ביבים והתחסדות...״

קבוצת ילקוט־הרעים, שזכתה לחסות ב־צילו של שלונסקי, דחתה אותו עד־מהרה, וחבריה עברו לחסות בצילו של אלתרמן, הצעיר ממנו.

בשנים 1944 עד 1946 שימש משה שמיר בתפקידי־חוץ בפלמ״ח, תפקידים שאיפ־שרו לו לקדם ולטפח את מעמדו הסיפרותי. יצירתו מאותה עת עמוסה בדימויים חוז־רים, המהללים ומרוממים את דור־המייס־דים. ביצירתו של שמיר לא קיימת התקו־ממות נגד דור האבות והמייסדים, והוא נוטה לקבל את ערכיהם על מגש־כסף של מילים, מבלי להתייחס בדיבוב של נפשו־תיו־הפועלות לאמיתות של שנות ה־40׳, ולתהליך סירוסו האידיאי של דור־הבנים. משה שמיר עבר לשרת ב„רזרבה״ של הפלמ״ח שהתגוררה בערים, שהיתה מנו־תקת מאנשי הפלמ״ח שהחלו מתאמנים לקראת מילחמת־העצמאות.

הוא הלך לרזרווה

„בני גדול ושתקן
ואני פה כותונת של חג לו תופרת.
הוא הולך בשדות, הוא יגיע עד כאן.
הוא נושא בליבו כדור־עופרת.״
(נתן אלתרמן)

המוטו הזה, שאותו שאל שמיר משיר של נתן אלתרמן לרומן־הביכורים שלו הוא הלך בשדות, ממחיש עד לריתוק את נפשותיו־הפועלות של שמיר, את ה־כאריזמה־הפעלתנית של דור־ההורים על הבנים, ואת הצגת חוסר־האונים של דמו־יותיו, מבלי שייצגנו ייצוג של ממש את הדור כולו. הוא הלך בשדות משמש תמונה קבוצתית ההוייה, שהתיימרה להיות פני הדור שהאבות הפקידו בידיו את המילחמה הממשמשת ובאה. משה שמיר מתאר את אורי כהנא, מייצג אותו דור, כך: „הוא היה נער שאפשר היה אולי להצליח יותר בחינוכו, וודאי שנעשו בו כמה עוולות, אך הוא היה לאמיתו של דבר, מאה נע־רים, אם לא יותר... הוא היה בוצר, ואפשר שיחזור לכך ביום־מן־הימים. אז יהא מת־ייחד עם גפנו ורואה שלא לפצוע... הוא היה כישרון צעיר, משובח לאי״ש* ול־סיירות במיוחד... הוא היה אצבע שלחצה בתוקף, אך במידת הצורך בילבד, בהדק של מקלע־ברן...״

דומה שעל יכולת התיאור הסיפרותי של משה שמיר, בהערכת בני דורו, מלגלג מעט הפרופסור גרשון שקד, שכותב ומצ־טט: „שרשרת המישפטים מתפתחת גם לקראת שיא: ,הוא היה מ״ם־מ״ם של מחלקה שהיתה שרויה עתה בסופו של מסע׳...״ ליגלוג ליכולת התיאור הסיפרו־תית המתארת כל ניפוח־אוויר כאירוע בעל משמעות היסטורית.

הוא הלך בשדות נחשב כאחד מביכורי יצירת הפלמ״ח. הוא הלהיב את אנשי ה־פלמ״ח, שתונכו לטעם סיפרותי זהה, ב־עזרת סידרת תרגומים מהסיפרות הרוסית של מילחמת־העולם השנייה. כך שבעיני אנשי הפלמ״ח משמש הספר הזה פרק ראשון מתוך אפוס של דורם. אלא שהבי־קורת המיקצועית מעידה לא רוממה ספר זה מעל לבינוניות ולאפרוריות, והערותיה היו נוקבות. הפרופסור שקד טוען שהספר מזדייף בסיגנונו, וכי המחבר מעמיס עליו מטבעות־לשון שנלקחו מתוך תרגומי־ה־פרוזה של שלונסקי מהסיפרות הרוסית, מילים כמו: „הגרין אורי את...״; „שתפ־כנית״; „קהילה גדולה ומהמנית״; „מתורמלי קומה״; „עבגפנית״ וכו׳ וכו׳.

מבקר אחר שנמנה עם דור־המייסדים, שלמה צמח, כתב על הוא הלך בשדות**: „קיבל שמיר מדימיונו קנקן נאה, אבל לא ידע מה לעשות בו, וטילטלהו לכאן ולכאן, עד שנפל ונשבר ולא נשארו בידיו אלא חרסיו כלבד...״ ועל גיבורו של שמיר, אורי כהנא, מוסיף צמח: „ואפילו אותו אורי, תכשיטה של גת־העמקים*** שהכל פונה אליו בסיפור זה, אינו כפי שעלתה בדעתו של שמיר לעשותו. בעצם הריהו בחור לא־חכיב, טרדן, ריקני, ולעולם מפ־גין על עצמו ועל הכוחות הבהמיים שבו. מדבר גבוהה על ריעות וקולקטיביות, אבל נפשו אטומה לזולת...״

מבקר נוסף, שמתוך ביקורתו ניתן להבין את השקפותיו הפוריטניות של חבר־הכנ־סת שמיר כיום, הוא הפרופסור דן מירון, שכתב: „גורם הקסם וכוח הכיבושים ה־ארוטיים. כוח כיבוש זה הוא צד בולט בהווייתו הכובשת והנוטלת של הגיבור השמירי האופייני, ומשום כך עומד הסיפור על מעשה הכיבוש הארוטי במרבית הרו־מנים הנידונים. אהרון מוצא את הצד ה־שווה שבין כיבוש הנוף לבין כיבושה של האשה; ומשום כך מעוררת בו העבו־דה באדמה הלחה את רושמו של האקט המיני, ופעולת השתילה שהוא נותן לה מתמלאת יופי מוחשי של מגע גופני סק־סואלי...״

ב־1947 מונה משה שמיר למיש־רה שבה החזיק עד לשנת 1950, כ־עורך במחנה, ובמקביל מילא תפקיד של אחד ממפקדי המחת״ר****. תפקידים אלה

* אימוני־שדה.

** במאמרו „תשואת הוויתם״.

*** גת־העמקים היא כינויה הסיפרותי של משמר־העמק בהוא הלך בשדות.

**** מחלקת־התרבות של צה״ל, ששקד־מה לקצין חינוך ראשי, וסיפקה קומיסרים למוראל ולתרבות ליחידות הלוחמות, ב־מתכונת של הפוליטרוקים בצבא־האדום. מרבית הקומיסרים האלה הפכו, מאוחר יותר, ל„דור סופרי הפלמ״ח״.

עדות מן המילחמה

על דמותו של משה שמיר בשיא הקרבות של מילחמת־העצ־מאות נשמר, במיקרה, מיסמך אותנטי מאלף ביותר. הוא כלול בסיפרו של אורי אבנרי „הצד השני של המטבע״, שהופיע למחרת המילחמה, ושבו תיאר אבנרי כמה מחוויות־המילחמה שלו.

בעמוד 152 של הספר מתאר אבנרי כיצד ברח לערב אחד מפלוגתו, „שועלי שימשון״, יום אחרי שוך הקרבות האכזריים שבין שתי הפלוגות, במחאה על אי־מתן חופשה לפלוגה העייפה. בלוויית נערה תל־אביבית („ג׳וקי״) יוצא החייל בפעם הראשונה לרחובות תל־אביב, ונתקל בקבוצה של קציני־עורף בבית־קפה ברחוב דיזנגוף. משה שמיר, שאותו הכיר אבנרי לראשונה באותו ערב, מזוהה בסימני־ההיכר המובהקים ביותר שלו: צורתו השמנונית וקולו המצייץ, הגבוה.

להלן הקטע מהספר:

על אף האפלה תוססים החיים ברחובות תל־אביב, בתי־הקפה מלאים עד אפס־מקום. המונים יוצאים מן הקולנוע. בצד השני של הרחוב מנסה מישהו לנשק בחורה, והיא צוחקת צחוק שופע.

„איזה חיים היום!״ ישנה צהלה באוויר, ואני שמח.

„למה רק היום? כך זה כל ערב!״ מזכירה לי ג׳וקי.

רוחי נעכרת. כל ערב! גם שילשום, גם ביום שלפני שילשום.

ידענו שקיימת אי־שם תל־אביב אגדתית, שמחה ורוננת, אך משום־מה לא עלה על דעתנו שרוננים שם אנשים חיים, צעירים ובריאים, באותו רגע בדיוק שבו דוהרים אנחנו בג׳יפים לקראת מכונות־היריה.

ב„כסית״ יושבת חבורה גדולה של חיילים לבושי־הדר, מאותם שקוראים להם אצלנו בחטיבה „שועלי־בית רומנו״*, וביניהם כמה סופרים צעירים ואינטליגנטים אחרים. מכר מיקרי מזמין אותי לשבת ליד השולחן, כנראה כדי להרגיז את האחרים. הוא שיכור במיקצת. „הנה חייל אמיתי!״ הוא מציג אותי בתרועה גדולה. לי לא איכפת. אני יושב.

המסובים שולחים בי מבטים של מורת־רוח, וממשיכים בוויכוח. הם מדברים על עיצוב החווייה המילחמתית, על הצורך בדיסטאנץ למאורעות. על סיפרות אקטואלית ואפית ורומנטית. אני קצת מרחם עליהם. איזו תמימות עילאית, לשבת במשך כל המילחמה בבית־הקפה או באיזה מישרד של מטה ולהאמין שיוכלו אחר־כך לתת ביטוי לחווייה קרבית שלא היה להם העוז הנפשי להשתתף בה! כיצד ימצא סופר את הדרך אל לב דורו, כשאין הוא מוכן ללוותו בדרכו?

מישהו מזכיר את ההצעה שהיתה כלולה במיכתב לאחת ממערכות העיתונים, לתת אותות־ציון מיוחדים לחיילים קר־ביים. הרעיון מעורר רוגז רב מסביב לשולחן.

„לעולם לא נרשה להנהיג אצלנו הפליות!״ מכריז אחד, בעל פנים נשיים שמנמנים וקול גבוה.

„בוז לאפליות!״ צועק מכרי השיכור, הממלא תפקיד חיוני באחד משירותי התרבות. „הבה נלך כולנו לחזית!״

בעל הפנים השמנמנות פונה אליו בכעס. „התפקידים שלנו חשובים יותר מאשר סתם לטייל עם רובה בחזית! בכלל, מי הלך לחזית? רק אנשים נברוטיים, שברחו מפני התסביכים שלהם. אנחנו אשמים בעצמנו שעשינו להם פירסומת סיפרותית, ועכשיו חושב הקהל שהם רומנטיים!״

„באמת,״ אומר אני. „לולא עשיתם להם פירסומת לא היה איש יודע על קיומם. חבל שאנשי החזית אינם יודעים להעריך את שירותכם!״

„הם מוסתים!״ הוא מתרגש ומרים עוד יותר את קולו הגבוה. „הסוף יהיה שכל פירחח שהיה במיקרה בחזית יחשוב שיש לו פריווילגיות. צריכים לסלק את המסיתים, ואז יהיה הכל בסדר!״

„אולי בכל זאת תניחו להם לסיים את הקרבות, לפני שתשימו אותם בבית־הסוהר!״

„צריכים לסלק את המסיתים,״ הוא מתעקש.

„אין התנגדות. אבל אל תשכח לשים שלט בחזית שהקרבות נדחים עד להודעה חדשה!״

מכרי השיכור לוחש באוזני מה דרגתו ותפקידו של כל אחד מן המסובים כאן. אם לשפוט לפי הדרגות, הרי אפשר להרכיב מיושבי השולחן את חבר־המפקדים של גדוד קרבי.

אחד הקצינים בקצה השולחן מפליג בינתיים בניתוח אסטראטגי מקיף, כשהוא מסמן מפעם לפעם את התוכניות שלו בעט־נובע על המפה.

„קודם־כל צריכים להתקדם עד לירדן,״ הוא אומר. „את ג׳נין ושכם אפשר לקחת בקלות...״

„ובכמה קורבנות אתה חושב שזה יעלה?״ אני שואל בעדינות.

„זה לא חשוב!״ הוא מכריז בתנועת־יד גראנדיוזית. „בשעות היסטוריות אסור לעשות חשבון של קורבנות. הנוער שלנו מוכן לכל קורבן!״

הוא נראה לי כבן עשרים־וארבע, ואני מתאר לי כיצד היה נראה כטוראי בחיל־הרגלים בשעת הסתערות.

„החזית בדרום אינה פעילה למדי...״ ממשיך האסטראטג־חובב מבית־רומנו. אני שיכור במיקצת, ועולה בי רצון כביר להכות אותו. אם תתפוס אותי המישטרה הצבאית, יתגלה שאני נמצא בעיר בלי רשות.

„בואי, אלווה אותך הביתה,״ אני מציע לג׳וקי.

„אני עוד רוצה להישאר קצת,״ היא מפצירה. החברה המפו־ארת של בעלי הדרגות והשמות המפורסמים עשתה עליה רושם, והיא רוצה להשתמש בהזדמנות כדי „לעשות הכרה״ עם כל המסובים.

„אני יכול לקחת אותך אחר־כך במכוניתי הביתה,״ מציע כובש־הירדן, ומצביע על מכונית צבאית.

„מצויין!״ אני אומר.

„לא תכעס עלי?״ שואלת ג׳וקי, מתוך נימוס.

„להיפך, להיפך,״ אני מרגיע אותה. „ברוך השם, אוכל ללכת לישון מבלי ללוותה הביתה. עוד נותרו לי חמש שעות.

„כאמור,״ ממשיך האיסטראטג, „אחרי שנכבוש את ג׳נין ורמאללה, נוכל לפתוח בתנועת־מילקחיים...״

* בבית רומנו, ברחוב יפו־תל־אביב, שכנו כמה ממישרדי־העורף המובהקים של צה״ל, וביכללם „מחלקת התרבות.״

שימשו עבורו כנקודת־ראייה, מתוך זווית מרוחקת מאד, לראיית מילחמת־העצמאות שלא בשדה הקרב. זווית־ראייה זו לא מנ־עה בעדו להפוך למתאר הסיפרותי הראשי של מילחמת 48'. עדויות של לוחמי תש״ח רבים מעידות על השעות שמשה שמיר בילה בקפה מאור ברחוב אלנבי בתל־אביב, שם קיבל את דיווחיהם של קציני־התרבות שהיו פוקדים את תל־אביב, ומת־ארים לפניו את הלכי־הרוח של הלוחמים.

כתיבה סיפרותית בהתאם לתכתיבים

אחיו של משה שמיר, אליק, היה לוחם, ונפל בראשית מילחמת־העצמאות ב־דרך לירושלים. דמותו סיפקה מאוחר יותר לשמיר את העילה לחבר את החלק השני של האפוס התש״חי שלו, פרקי אליק.

בעוד מתנהלת לה מילחמת־העצמאות, לא נפגמו כלל חיי הסיפרות ועסקנותה. בעוד בדרום התנהלו קרבות, עסק משה שמיר בהכנת התשתית של העסקונה ה־סיפרותית, שנועדה לרשת את דור־המייס־דים הסיפרותי. למרות היותו עורך שבועון צה״ל במחנה, היה מפרסם בקביעות בשבו־עון החטיבה הצעירה של מפ״ם, בשער, מאמרים מגמתיים, שנועדו לפאר ולרומם את משה שמיר עצמו. שעה שלוחמי ה־פלמ״ח בנגב התכוננו למיבצע לכיבוש אילת* חשף משה שמיר בעזות־מצח את תפקידו, ותפקיד חבריו, כסופרים־מעו־דדים, המריעים למחנה־הלוחמים, ובמאמרו מיום 3.2.49 כתב: „אומר אני; הורגלנו על־ידי העיתונות ואף על־ידי הסיפרות, ואף על־ידי צעירים שבה, לשמש שופר לתרועת־המילחמה של ישראל, והדבר טוב ויפה. נתגייסה הרוח, ומשנתגייסה הרוח גיוס טוטאלי לא עסקה בביקורת אלא ב־מזמור... עד עתה ליווינו את המדינה, את צבאה, את מילחמתה בסיפרות של רפור־טז׳ה. נאה ויפה. יתכן גם שיש בהמשך של סיפרות כזאת, במידה שהיא תטפח דמות מסויימת, מאורעות מסויימים, ותע־ביד ככל האפשר פ ח ו ת לפי הוראות ק צ י נ י (ההדגשות הן של משה שמיר) לישכת־הקשר לעיתונות, אשר תפקידם לא פעם לכסות מערומים, ו י ו ת ר מתוך מגע יום־יומי עם החיים עצמם...״

במילים אחרות, משה שמיר מעיד ב־מאמרו זה על היות סיפרות תש״ח נכתבת „לפי הוראות קציני לישכת־הקשר לעיתונות״** ומגדיר אותה כסיפרות־מט־עם, שמטבע כל סיפרות היא חסרת־ערך כלשהו.

* מיבצע „עובדה״ שהושלם רק ב־10.3.49.

** שהיתה שייכת לדובר מישרד־הבי־טחון.

ראש־ממשלתה הראשון של ישראל, דויד בן־גוריון, ביקש לשלוט בהכוונת הסיפרות והתרבות בארץ מייד עם תום מילחמת־תש״ח, ועל־כן הזמין ללישכתו, בחודש נובמבר 1949, קבוצה של אנשי־רוח, בני שכבות סיפרותיות־תרבותיות שונות, כאשר את הפלמ״ח מייצגים בפגי־שה זו משה שמיר ונתן שחם.

„המאפיה השמאלית"

במהלך הפגישה אמר שמיר לבן־גוריון: „לא נקלוט עלייה, כל זמן שראש הממשלה העיברית יכבד את אור־חיו בסיגריות שכתוב עליהן ,סטראנד ספיישל׳...״ אלא שבן־גוריון לא נותר חייב לשמיר, ולוא אף לשניה קלה, והשיב: „ראש הממשלה חדל לעשן ואינו רואה מה כתוב על הסיגריות...״

בדבריו באותה פגישה ניסה שמיר, ל־ראשונה בתולדותיו, לעטות על עצמו אר־שת אינטלקטואלית, וניסה לפתח תיזה של מטבעות־לשון שחוקות בפילוסופיה. בין השאר אמר: „המטרה היא עצם ה־הוויה האקטיבית, היות אקטיביים. ולא כל יצור ניחן בזה. אם לדבר על מותר האדם מן הבהמה, הריהו ביכולת האדם להיות אקטיבי כלפי ההוויה, כלפי הטבע. בזה מתמצה, לדעתי, תוכן החיים, וכו טעם החיים: היות האדם יוצר...״

אלא שתגליתו של שמיר בדבר קיומו של ה„הומו־סאפיינס״* נתקלה בליגלוג של שני פילוסופים שנכחו באותה פגישה, מרטין בובר ושמואל־הוגו ברגמן, ששיסעו את שמיר בציניות רבה.

הוגו ברגמן: „היטלר גם־כן היה אק־טיבי!״

פרופ׳ מרטין בובר: „מר שמיר, על אידיאה זו דיברתי!״

שורשיו של הביטוי „מאפיה שמאלית״ מקורם בימים שאחרי מילחמת־תש״ח. ב־אותה תקופה חלה התעוררות של שירת הימין. אורי־צבי גרינברג פירסם בהארץ את שיריו בקביעות. יונתן רטוש הוציא לאור את כתב־העת אלף, שם פירסמו מ־יצירותיהם צעירים ששבו משדות־הקרב של תש״ח, ולא מעמדות־פיקוד סיפרותיות. דומה היה שמילחמת־תרבויות מתדפקת בשערי־הארץ. תמונה זו הביאה את משה שמיר להיחלץ למיגננה על מעמדו הסיפ־רותי ועל מעמדם של חבריו־לעט. במאמרו „עם גרוף הביבים״ הוא כיוון את חיציו לעבר הימין הסיפרותי, וליכד את השמאל מאחוריו. כתב שמיר במאמרו:

„בעת האחרונה דומה שמתחיל להופיע משהו מעין ,סיפרות־של־הימין׳, או סיפ־רות של הריאקציה או, במידה מסויימת אפילו סיפרות פאשיסטית... אין כותב טו־רים אלה משמחה בשבילי־הזואולוגיה של עולם הז׳ורנליסטיקה התחתון שבתל־אביב, אך דומה כי מתגלה והולך גזע־אדונים חדש, מיני יחמורים אשר כמותם לא ראינו עדנה. לכאורה הופעתם — במקומות שו־נים לכאורה — זה בכה וזה בכה, אך משתבדוק העניינים לעומקם, תראה כיצד

שמיר בביתו בעיר העתיקה

„נגד הימין, נגד החסלנות של הספסרים...״

שמיר כח״כ הליכוד בכנסת (עם ח״כ אברהם מלמד)

על רטוש: „אוננייה זדונית של פקיד מטורף... גראפומן...״

מכייע החיווי לגירגשי, כיצד תומך הפריזי ביבוסי, כיצד משתף הירבוזי פעולה עם הנמרי וכיצד מתהווה והולכת כת של ,טהורי־גזע׳... הגזע־החדש משבח את סחורתו של הבורגני הוותיק היודע לעשות גם מפרש** סחורה. כלום אין זו זואו־לוגיה לתיפארת?...״

שמיר הכריז מילחמת־חורמה בסופרים ובעיתונאים הצעירים, שפירסמו בהארץ ובמוסף־הערב שלו (יום־יום). שראה אור באותה עת, צעירים שרובם באו מהלח״י, וחלקם היו בעלי נימה כנענית***: „יש לה נחיתות בפני הנוער הארצישראלי, המגשים, הלוחם, היוצר, האוהב, המש־כיל, הסוציאליסטי, המארגן, המתפתח, ה־לומד והמאמין בעצמו. יש לה רגש נחיתות בפני כל אחת מתופעותיו ומיצירותיו של נוער זה. בפני סיפרותנו החדשה, בפני תנועות־הנוער שלו, בפני קיבוציו בהר ובנגב, בפני מיפלגותיו...״

במאמר זה, המהווה את אבן־היסוד ל„מאפיה שמאלית״ שהיתה פעם בארץ, לא תוסך משה שמיר את שיבטו משני אבותיו בנושא ארץ־ישראל־השלמה, שמהאחד גנב את הסיגנון, ומן האחר את מפותיה של הארץ־השלמה: אורי צבי גרינברג ויונתן רטוש. ועל אצ״ג: „באותו ,הארץ׳ ישנו יהודי זקן אחד השופך בו את מי־ליבו אחת לכמה ימים, עושה מהם סחורה ומשרת את אדוניו — אותו יהודי השכיל גם להקים לעצמו במה שבועית, מעין

* „האדם הנבון,״ מונח מדעי להב־דלה בין האדם לחיה.

** צואה, בלשונו של שמיר.

*** שרבים מהם הם כיום חבריו של שמיר ל„ארץ־ישראל־השלמה״, ואילו אח־רים נמנים עם מתנגדיה.

שמיר (עם אהרון כהן) בכנס של מפ״ם (1955)

על אורי־צבי: „פח־אשפה ציבורי, בית־כיסא ציבורי...״

פח־אשפה ציבורי, שלא לאמר בית־כיסא ציבורי...״ ובסיגנון ששום „מאפיה־שמא־לית״, הקיימת לדבריו היום, אינה מסוגלת להתעלות עליו, הוא המשיך וכתב על יונתן רטוש: „גראפומן זה טוען כי הוא סופר הדור, וכי חרזנות־הנאפופים אשר הוציא לשוק בימיו האחרונים של המיש־טר הבריטי — הוא ביטוי לנוער העיברי וסיפרותו — בימי הרג ומאבק, בימי ה־גשרים וספינות, בימי נגב וגבולות, בימי סוהר וקטל — היתה האוננייה הזדונית של פקיד מטורף אחד בתל־אביב — ביטוי הנוער העיברי...״

הקורא של היום עלול לעמוד נוכח ה־מילים הבוטות הללו להיכשל, ולחשוב ש„בימי הרג ומאבק, גשרים וספינות, נגב וגבולות, סוהר וקטל״, ניתן היה למצוא בין הלוחמים את הפוליטרוק הראשי של „המאפיה־השמאלית״ מראשית שנות ה־50׳, את משה שמיר.

בשנת 1950 ראה אור הספר תחת השמש של שמיר, ספר שהוא רומאן מעמדי מובהק, המלא קוריוזים שהעלו, עם פירסום הספר, חיוכים רבים בעולם הסיפרות של אז, והתוקע את שמיר בכותל־המיזרח ב־מוזיאון־הקוריוזים של הסיפרות העיברית. דומה שהוא מעמיד בספק את יכולתו כמספר קפדן. אחד מהם הוא מישלוח אחת מנפשותיו־הפועלות, גולדה, שנה ל־אחר מות אביה ב־1889, והיא רק ילדה בת 12, לאינסטיטוט לחובשות ולמיילדות. או נפש אחרת, בריש, שלפי שיבוש חש־בון שנותיו בידי שמיר הוא חובש את ספסלי הגימנסיה בהיותו בן 26 או 27.

במערכת־הבחירות של שנת 1951 תמכו כמה אנשי־רוח, וביניהם נתן אלתרמן וס. יזהר, במפא״י. דעתם הפוליטית העצמאית לא נראתה למשה שמיר, שחפץ לראותם תומכים במיפלגתו, מפ״ם. בתגובה פירסם בעיתון הסיפרותי „משא״* „מכתב גלוי״ שבו המחיש את סיגנונה של ה„מאפיה־השמאלית״ שייסד. דומה מתוך סיגנונו של שמיר שהוא נובח בעיקבות גללי אדונו המיפלגתי: „האמנם היתה קריאתכם מכ־נית נגד מחסלי המיפעל הציוני מימין, הציונים הכלליים** לאגפיהם השונים? לא! אפשר למצוא בקריאה זו כמה מליצות הנשמעות נגד הליקווידציה*** ה־,ציונית־כללית׳ — אך הקריאה לא הופ־נתה נגדם. אילו היתה הכוונה לצאת כא־מת נגד סכנה חמורה זו — מדוע לא עלה על דעתכם הרעיון הפשוט ללכד את כל אנשי הרוח והיצירה של תנועת ה־עבודה בקריאה משותפת נגד הימין, נגד החסלנות של הספסרים לסוגיהם...״ וב־

(המשך בעמוד 39)

* מיום 2 לאוגוסט 1951.

** כיום המיפלגה הליברלית בליכוד.

*** חיסול עסק לרגל פשיטת־רגל.

נשיונל מוכרת יותר טלויזיות ניידות מכל המתחרות יחד.

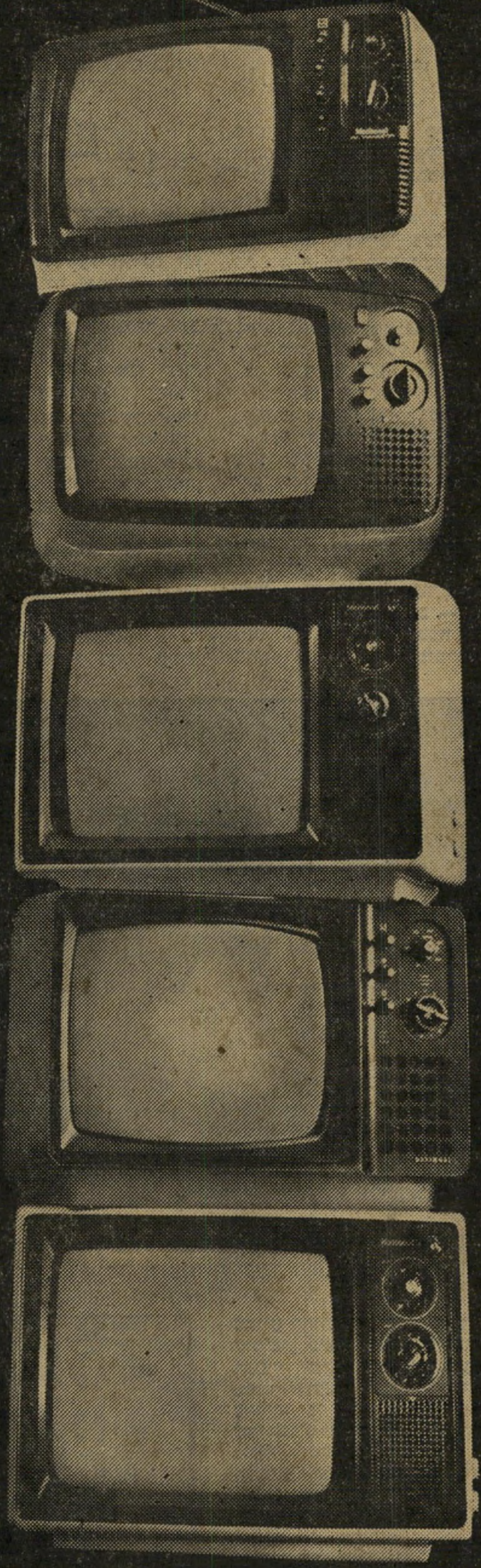

מסקנה: נשיונל הקניה הטובה ביותר.

מן המסקנה שבכותרת אתה יכול להסיק מסקנה נוספת:
כדאי גם לך לרכוש טלויזיה ניידת של נשיונל.
הניידות של נשיונל מיוצרות על פי טכנולוגיה מתקדמת ביותר, בקו ייצור חדיש ובבקורת איכות קפדנית.

עובדה זו מבטיחה לך לא רק תמונה חדה וברורה ביותר, אלא גם שכלולים רבים אותם לא תמצא בטלויזיות אחרות:
מסך מיוחד לוויסות האור (Tinted Glass), מתקן מיוחד לסינון הפרעות חשמל ועוד.

אם גם אתה רוצה להיות בתמונה — בוא לראות את מבחר הדגמים ושלל הצבעים של הניידות של נשיונל באולמי התצוגה ברח' אבן גבירול 18 ת"א ובחנויות המובחרות.
אחרי הכל כשמדובר בטלויזיה — התמונה קובעת.

National

צעד קדימה אל המחר.

National Panasonic and Technics are the brandnames of Matsushita Electric

על השרים החדשים לפרסם דו״ח על רכושם!

הפלוטוקראטים

בחברה הגונה, כך קובע הנימוס הבריטי, אין מדברים על כסף ועל דת. זה לא יאה.

בחיים הפוליטיים, כך קובעים כללי־הנימוס של הפוליטקאים, אין מזכירים אחרי־הבחירות הבטחות מלפני־הבחירות. זה מביך.

כי הבטחות־בחירות נועדו לצוד קולות, ואין להן משמעות אחרת. הן משמשות כפיתיון לדייג. הן מתות עם סגירת הקלפיות, ורק נבל יעלה על דעתו להזכירן לאחר־מכן.

חוששני שאני עומד לנהוג עתה כנבל.

אני עומד להזכיר כמה הבטחות של הליכוד וד״ש.

■ ■ ■

מערכת־הבחירות האחרונה נראית עתה רחוקה־רחוקה, כעידן שמלפני המבול. אבל היא נסתיימה רק לפני פחות מחודשיים.

אחד הנושאים המרכזיים במערכה זו היה המאבק נגד השחיתות בצמרת.

לניצחון הליכוד בבחירות אלה היו מרכיבים רבים. אין כל אפשרות להעריך את תרומתו של כל מרכיב לניצחון זה. אך אין כל ספק לגבי החשיבות שהיתה לנושא השחיתות. רבים הצביעו למען הליכוד וד״ש מפני שרצו להחליף את שילטון־המערך, בשל השחיתות שפשתה בצמרת. פרשות ידלין ועופר, צור ודיין, רבין ואבן, נראו אז כמיקשה אחת. (אז עדיין לא ידענו שלא חשוב מ ה עושים, אלא מ י עשה. היינו תמימים. לא ידענו שמה שפסול אצל עופר הוא בסדר אצל דיין, ומה שאסור לרבין מותר לאבן.)

במוקד התעמולה של כל המיפלגות שלחמו במערך, עמדה הדרישה לאסור על ראשי ה־שילטון להפיק רווחים פרטיים מתפקידם ה־ממלכתי.

■ ■ ■

לדרישה זו יש היסטוריה מסויימת. מאחר שאני מעורב בה אישית, יורשה לי להזכיר את עצמי.

בעת שחקר העולם הזה את העסקים השחורים של משה דיין, הסתבר כי שר־הביטחון דאז מנהל מיסחר בינלאומי בדברי־ערך ארכיאולוגיים, וכי הוא מנצל את תפקידו למען עסקים אלה. הגשתי שאילתות לכל השרים הנוגעים בדבר.

בפחדנות, שהיתה אופיינית לשרי המערך, חיפו־כולם על דיין. גולדה מאיר השיבה, מעל דוכן הכנסת, שאין כל חוק האוסר על חברי־הממשלה לעסוק בעסקים פרטיים.

התשובה לא הדהימה רק אותי. אמנון רובינשטיין, שהוא פרופסור לחוק קונסטיטוציוני, היה משוכנע כי קיים בחוק סעיף המונע הזאת. אולם כאשר בדק את העניין, לבקשתי, גילה אחרי חיפושים קדחתניים של כמה ימים כי שום סעיף כזה אינו קיים.

על־פי החוק, יכול אדם להיכנס לתפקיד של שר כשהוא עני מרוד, ולפרוש מתפקידו כשהוא מולטי־מיליונר.

לכן הגשתי ב־1972 הצעת־חוק, שנועדה לסתום פירצה זו. הצעתי לתקן את חוק־יסוד: הממשלה, כלהלן:

(א) שר לא יהיה רשאי לעסוק בכל עבודה אחרת ש־היא תמורת שכר, ישיר או עקיף, וכן לא יעסוק שר במיסחר ולא יהיה פעיל בכל עסק שהוא.

„עסק" בסעיף זה — כל פעילות מיסחרית, כלכלית ומיקצועית, שאינה בתחום תפקידיו של השר.

(ב) שר לא יקבל, נוסף על משכורתו והוצאותיו, כל הכנסה שהיא, להוציא הכנסה מרכוש, ובתנאי שעל כל הכנסה כזאת ידווח השר למבקר־המדינה. דיווח זה יפורסם ברשומות אחת לשנה.

(ג) דיווחו של השר לפי סעיף קטן (ב) יכלול הכנסה שיש לאשתו, או לבני־ביתו הסמוכים על שולחנו, מכל מקור שהוא.

הדיון וההצבעה על הצעה זו היוו דף מביש בתולדות הכנסת — אחד מני רבים.*

■ ■ ■

כאשר נימקתי את הצעת־החוק במליאה, הזכרתי את עסקי־הארכיאולוגיה של משה דיין, את חרושת ספריו של אבא אבן (אשר יצרו את חשבונות־הדולארים המפור־סמים), את ה„התרמות" הפרטיות של פינחס ספיר ואת מכירת ה„זיכרונות" של גולדה מאיר. אמרתי, בין השאר:

שר־הבריאות יכול לעסוק במיסחר בתרופות... שר־התיירות יכול להקים ולנהל בתי־מלון. שר־החוץ יכול לנהל עיסקי אימפורט ואכספורט. שר־הדתות יכול לסחור בתשמישי־קדושה. אין גבול.

„אולי אנחנו צריכים להודות לשר־הביטחון על כך שהוא סוחר בעתיקות, ולא במטוסים ובתותחים. שהרי אין שום חוק המונע זאת."

שר־המישפטים דאז, יעקוב־שימשון שפירא, הציע ל־כנסת להסיר את הצעת־החוק מסדר־היום. טענותיו לא היו אלא מסכת של תירוצים. עיקרן: אילו נתקבלה ההצעה, היה הדבר פוגע בשרים שהם חברי קיבוצים ומושבים.

הוא סיכם את דבריו באומרו: „אנשים פשו־טים, לא אצילים, לא פלוטוקראטים, יושבים ב־ממשלות. תהיה זו הממשלה איזו שתהיה, לא פלוטוקראטים יישבו בה."

רק אחרי שלחצתי אותו אל הקיר ותבעתי ממנו תשובה ברורה, חזר שפירא בשנית לדוכן־הנואמים (בניגוד ל־מקובל), והצהיר שהוא עצמו „תמים־דעים עם הרעיון, שחבר־ממשלה אינו רשאי לעסוק לא במיסחר ולא ב־תעשייה ולא בשום עיסוק אחר עיסוק אקטיבי, זולת קבלת

וייצמן: הנחיות מן היועץ

הכנסות מנכסים שהיו לו מקודם, וקבלת הכנסות אלה בדרך פאסיבית."

בכל־זאת, חזר והציע להסיר את הצעת־החוק מסדר־היום. אף אחת מסיעות־האופוזיציה לא תמכה בה.

גח״ל, המרכז החופשי ורק״ח נמנעו מהצבעה. דובריהן שילמו בחצי־פה מס־שפתיים לעיקרון שהצגתי, אך מצאו תירוצים פורמליים שונים כדי לנמק מדוע אינם נותנים יד לחקיקה. הייתי חבר־הכנסת היחידי שהצביע בעד.

■ ■ ■

בינתיים גילה שבועון זה את הפרשות הגדולות. שמות כמו טיבור רוזנבוים, מיכאל צור, אשר ידלין, אברהם עופר הופיעו בכותרות. עיסקי הדולארים של מישפחת רבין ואבא אבן הסעירו את המדינה.

בפרוש הבחירות לכנסת התשיעית, כאשר ניסחתי את המצע שלי („77' — תוכנית לישראל אחרת"), כללתי בו פרק מיוחד שפירט את הדרכים בשחיתות. בין השאר נאמר, בסעיף 128: „כל שר, חבר־כנסת, שליח־ציבור במוסד ציבורי ופקיד בכיר בשירות המדינה יידרש להגיש למבקר־המדינה, עם כניסתו לתפקיד, דו״ח מפורט על רכושו הפרטי והמישפחתי. הוא יעדכן את הדו״ח אחת לשנה, עד גמר שלוש שנים אחרי פרישתו מתפקידו. הגשת דו״ח כוזב תהווה פשע פלילי."

ובסעיף 133: „יחוקק חוק שיאסור על שרים וסגני־שרים לעסוק בכל מיסחר או עבודה אחרת בתקופת שירותם."

עקרונות אלה לא נכללו רק במצע מחנה של״י, עם הקמתו. גם מרבית המיפלגות האחרות העתיקו אותם, ב־צורה זו או אחרת. הם תפסו מקום נכבד מאד בפירסומי־הבחירות של הליכוד וד״ש, שהציגו אותם כרעיונות אותנטיים שלהם.

זה היה לפני מבול.

כדרכו של נבל, אני מזכיר עכשיו הבטחות אלה.

מ ה ב נ ו ג ע, ר ב ו ת י ?

■ ■ ■

קמה ממשלה חדשה בישראל. בניגוד לתצפיותיו של יעקוב שפירא, יושבים בה דווקא פולטוקראטים.

פלוטוס היה אל העושר במיתולוגיה היוונית הקדומה. הפלוטו־קראטיה, שילטון העשירים, קרויה על שמו.

לולא היתה הממשלה החדשה כפופה ל־מועצת־גדולי־התורה היתה יכולה לתלות את דיוקנו של פלוטוס הנ״ל בחדרי־ישיבותיה.

צניעותו של מנחם בגין, הבז לעניינים חומריים, אינה צריכה להטעות לגבי הרכבה של ממשלה זו.

זוהי ממשלת עשירים, מועצת גדולי פלוטוס.

שר־האוצר הוא בעל מיפעל למכשירים אופטיים. שר־הביטחון התעשר תוך זמן קצר, כסוחר מצליח בנשק ובצ־ציוד צבאי. שר־החוץ הוא סוחר בינלאומי גדול בחפצים ארכיאולוגיים, חנקיים ובלתי־חוקיים. שר־הבינוי בנה לעצמו אימפריה כלכלית משלו. שר־החקלאות הפך, אף הוא תוך זמן קצר, החקלאי הפרטי המצליח הגדול ביותר במדינה. שר־המיסחר־והתעשיה־והתיירות הוא בעל מיפ־עלים פרטיים רבים.

כל אחד מן השרים האלה הוא מולטי־מיליונר.

כל החלטה של הממשלה — החל ביחס ל־תוספת־יוקר וכלה בעניין ביטול הסובסידיות, החל בפעולה לבלימת האינפלציה וכלה במחירי המים — עשוייה להשפיע במישרין על עושרם האישי של אישים אלה.

■ ■ ■

עזר וייצמן היה הראשון שהתמודד עם הבעייה. הוא הודיע שייפטר ממניותיו במיפעלים שלו, וכי ביקש הנחיות מן היועץ־המישפטי (שנשאר, לפי־שעה, מנכ״ל המדינה). כמה מן השרים האחרים הודיעו כי יילכו בעיקבותיו.

טוב ויפה. אך אין זה פיתרון לבעייה.

בהעדר הסדר חוקי מחייב, יש אלף ואחת דרכים לעקוף את כללי האסתטיקה שייקבעו — אם ייקבעו. אדם יכול למסור את מניותיו לידידו, על־מנת לקבלן בחזרה בתום תקופת־כהונתו במחיר סימלי — וכך ליהנות מכל תוספת־הערך שנוספת להן בעיקבות פעולותיה של הממשלה. אדם יכול למסור את רכושו לבני־מישפחתו, לאשתו, ל־ילדיו. אדם יכול ליצור נאמנות „פיקטיבית".

המיבחן האמיתי של שרי הממשלה החדשה אינו בהסדרים פרטיים, שאינם ניתנים לבדיקה פומבית. המיבחן הוא באקט של חקיקה, אשר יעניק לדברים שני ממדים: כללים חוקיים ברורים, וביקורת פומבית.

■ ■ ■

אני חוזר, על כן, לשתי ההצעות שהעליתי בעבר. גם עתה אין להן תחליף.

אני תובע מממשלת הליכוד — עם או בלי ד״ש — לחוקק חוק שיאסור על חבריה לעסוק בכל פעילות כלכלית שהיא מחוץ לתפקידם.

על חוק זה לכלול סעיפים ברורים, האוסרים על חברי הממשלה לקבל הכנסה צדדית כלשהי, מילבד הכנסה פאסיבית מרכוש בלתי־פעיל.

יש לפרט בחוק כללים חד־משמעיים, שימנעו העברה פיקטיבית של מיפעלים ומניות, כך שיהיה ברור לכל שר שלא תוכל לצמוח לו איזו שהיא תועלת חומרית מהחלטה כלשהי של הממשלה.

בשעתו אמר מועמד לתפקיד שר־הביטחון בארצות־הברית, שהיה מנהל חברת־הענק ג'נרל מוטורס: „מה שטוב לג'נרל מוטורס, טוב לארצות־הברית." האימרה יצרה גל של זעם ומחאות, ובעיקבות הפרשה נקבעו שם כללים קיצוניים להבטחת אי־התעשרותם של שרים בתוקף תפקידם.

אני מקווה כי איש משרי הממשלה החדשה אינו סבור כי מה שטוב לכיסו האישי, טוב לישראל. אם־כן, יש להבטיח זאת בחוק — מייד, לאלתר, ובצורה שאינה משתמעת לשתי פנים.

■ ■ ■

לא פחות חשוב הוא עקרון הפומביות. ייתכן שהוא חשוב עוד יותר מכל עקרון אחר הקשור בנושא זה.

אני תובע מן הממשלה החדשה לחוקק חוק שיחייב את השרים לפרט את כל רכושם, ה־אקטיבי והפאסיבי, עם היכנסם לתפקידם, וש־יאפשר לציבור לבדוק מה קורה לרכוש זה ל־אחר־מכן.

עקרון דומה נתקבל בארצות־הברית. ענייניהם הכספיים של הנשיא ועוזרים גלויים עתה לכל.

אני מציע לשרי הממשלה החדשה שלא להמתין לחקיקת חוק כזה, אלא לנהוג לאלתר על־פי המישאלות החסודות של תעמולת־הבחירות שלהם.

יפרסמו־נא מייד דו״ח מפורט על מצב רכושם בשעה זו, ועל הדרכים שנקטו כדי למנוע conflict of interests, התנגשות בין האינטרסט האישי שלהם לאינ־טרס המדינה, שאותו הם מצווים לשרת.

זוהי ממשלת־הפלוטוקראטים הראשונה ב־תולדות ישראל. אם לא ייקבעו לאלתר כללים ברורים שיתאימו למצב חדש זה, אנו פותחים במו־ידינו פתח לשחיתות, שתאפיל על כל מה שהיה בעבר.

* הדיון נערך ביום 13.6.73, ומופיע בדברי הכנסת, כרך 67, עמוד 3309 והלאה. הדיווח על כך הופיע בהעולם הזה (1868).

כך חיסל אריק שרון את הדיאטה -

וכך הפכה מסיבה אינטימית למיפקדת־חירום המונית

■ באחת הישיבות האחרונות של ממשלת המערך, שהוקדשו לסיכום פעילותה בשלוש שנות כהונתה, נחה רוח היתולית על שר־התחבורה **גד יעקבי**. מתוך רצון לגלגל על הטפיחה־העצמית על השכם שנעשתה רק אחרי הבחירות, כתב יעקובי על פתק: „אני מציע להקדיש דיון מיוחד גם לפעולות המכון המטאורולוגי, שהצליח לגרום שיהיו לנו שלוש שנים של מזג־אוויר נאה.” את הפתק העביר לשר **ישראל גלילי**. קרא גלילי את הכתוב, ופרץ בצחוק תוך כדי ישיבת הממשלה. ראש־הממשלה **יצחק רבין** הופתע מצחוקו של גלילי, ונעץ בו מבט זועם. כדי להסביר לו את פשר הצחוק הציג גלילי את הפתק של יעקובי לפניו. קרא רבין את הכתוב בפתק, ופסק במלוא הרצינות: „אני מצטער, אבל לא נותר לנו זמן לדיון נוסף זה.”

■ אדם כסוף־שיער נראה בשבוע שעבר מתרוצץ אובד־עצות בין המיסדרונות והמעליות של בניין מיגדל־שלום בתל־אביב. לבסוף עצר אותו קצין־הביטחון, שהבחין במבוכתו, ושאל אותו לחפצו. „אני מחפש את לישכת שר־הקליטה,” השיב לו האיש. רק אז זיהה קצין הביטחון את שר־הקליטה **דויד לוי**, שחיפש את הדרך ללישכתו התל־אביבית.

■ מאז החל מזכ״ל קופת חולים לשעבר, **אשר ידלין** מרצה עונש־מאסר בבית־הסוהר נמנעת רעייתו **דליה ידלין**, מהשתתפות באירועים ציבוריים. בשבוע שעבר חרגה ממינהגה, והיתה אחת האורחות בתערוכת ציורי־שמן סוריאליסטיים שהתקיימה בבית אמריקה בתל־אביב. דליה כיבדה בנוכחותה את בן־דודה, הצייר **נפתלי גולומב** ואמרה לו: „אם זה לא היית אתה, לא הייתי באה.” גם אחיה של דליה, הח״כ החדש **דויד** („דודק”) **גולומב**, נכח בפתיחת התערוכה.

מנחם בגין ואשתו עליזה בתמונה נדירה בה נראה בגין לבוש במדי הצבא הפולני של הגנרל אנדרס, שעמו הגיע לארץ בשנת 1942. התמונה הנדירה פורסמה בשבועון הגרמני „שטרן” שהקדיש מאמר ארוך לאישיותו של בגין.

■ דובר מישרד־החינוך והתרבות, **ישראל כהן**, ערך בביתו שבירושלים מסיבת־פרידה לבוס הקודם שלו, ח״כ **אהרון ידלין**. למסיבה הוזמנו מנכ״ל המישרד, **אליעזר שמואלי**, וכל עובדי לישכות השר והמנכ״ל. חצי־שעה לפני מועד תחילת המסיבה, שנקבע לשמונה בערב, צילצל הטלפון בביתו של הדובר. על הקו היה עורך מבט לחדשות בטלוויזיה, **חיים יבין**, שאמר לו: „יש לי סיפור בשבילך!” וגילה לדובר את גילויין של ח״כ **צ׳רלי ביטון** על טפסי בחינות־הבגרות המודלפות. עד אחרי חצות לא חדל הטלפון בביתו של כהן לצלצל, והוא לא הצליח להתפנות לארח את אורחיו. אולם העובדה כי ראשי המישרד התכנסו במקום אחד, לצורך המסיבה, סייעה להם לטפל בפרשה שנחתה עליהם משמיים. המנכ״ל שמואלי, יועץ שר־החינוך הד״ר **דן רונן** והמזכירות, שבאו לבלות, נמצאו עובדים שעות נוספות. שר־החינוך **זבולון המר** היה אותה שעה בחתונה שהתקיימה באחד מבתי־המלון בעיר, ועמד בקשר טלפוני עם בית הדובר. מי שיצאו נשכרים מהמצב היו העיתונאים, שבשיחה אחת לביתו של כהן יכלו לקבל את כל מי שהוא משהו במישרד־החינוך — כל זאת, בזכות מסיבה שנועדה להיות שקטה ואינטימית.

טובה פורת הזמרת הישראלית המצליחה בפאריס, זכתה בכבוד גדול כאשר כוכב־הקולנוע מרלון ברנדו בא לשמוע את הופעתה באחד ממועדוני־הלילה שבהם היא מופיעה. ברנדו ביקש מטובה שתרקוד איתו, אך היא סירבה, והסבירה כי אינה רוקדת עם הלקוחות. ברנדו הזמין אותה לבוא למחרת למסיבה שערך במעונו, שם הסכימה טובה לרקוד עימו.

■ שר־החקלאות, האלוף (מיל.) **אריאל** („אריק”) **שרון**, נכח במסיבה אצל כהן עם רעייתו, **לילי**. במשך כל הערב עמד אריק ליד שולחן־הכיבוד ולא חדל ללעוס. כשנשאל על־ידי מנהלת תוכניות־הילדים בטלוויזיה, **אסתר סופר**, שכתבה ספר פופולרי על דיאטה: „נו, אריק, מה עם הדיאטה שהבטחת לעשות?” השיבה אשתו תחתיו: „מה איתך, אריק הוא שר־החקלאות! הוא חייב לטעום את כל הפירות והירקות, כדי לדעת מה טעון שיפור!”

■ באותה מסיבה איבדה אחת האורחות עגיל. אמרה לה לילי: „בדקתי בתוך החולצה של אריק. עמדת כל־כך קרוב אליו, שיכול להיות שהעגיל נפל לתוך חולצתו.”

■ שר־הבריאות לשעבר **ויקטור שם־טוב**, היה בין המוזמנים לחתונת בנו של נשיא הפדרציה הספרדית העולמית, המיליארדר **ניסים גאון**, שהתקיימה בשווייץ. כשירד שם־טוב מן המטוס בלווית אשתו **גרטי**, היה לבוש במיכנסי־ג׳ינס ובחולצה לבנה. בנמל חיכה לו נציגו של גאון, שבא לקבלו במכונית מפוארת. הנציג ניגש אל איש־הביטחון שליוה את השר־לשעבר, והיה לבוש חליפה ועניבה, לחץ את ידו וברכו: „ברוך בואך, מר שם־טוב!”

■ שר־המיסחר־והתעשיה החדש, **יגאל הורוביץ**, ביקש מעובדי לישכתו למסור לו את תאריכי ימי־ההולדת של ילדיהם, כדי שיוכל לשלוח להם לכבוד המאורע את מעדן־הילדים הפופולארי קרמבו, שאחד ממיפעליו מייצר.

■ המציל הוותיק **עמיאל** („אמיל”) **אבינרי** הוזמן להרצות בפני קורס למדריכי אגרוף במכון וינגייט. הוא הוצג בפני החניכים כ„חלוץ האיגרוף בפלסטינה, אלוף האיגרוף של המזרח־התיכון, המציל שהמציא את החסקה” ועוד. איש מהחניכים לא ידע במי המדובר. בתום ההרצאה ביקשו החניכים מעמיאל שיספר להם גם על עצמו. סיפר להם אבינרי את הסיפור הבא: בשנת 1928 הוא התמודד בתחרות איגרוף עם אלוף הצי הבריטי. התחרות נערכה ברמלה בנוכחות הנציב העליון **הלורד פלומר**. בין הנוכחים היה גם **שמואל טולקובסקי** אביו של מי שהיה אחר־כך מפקד חיל־האוויר, אלוף **דן טולקובסקי**. בתום התחרות ביקש שמואל מעמיאל שידריך את בנו הצעיר בהגנה עצמית. ואומנם במשך שמונה השנים הבאות היה עמיאל מדריכו של דן. כשסיים את סיפורו שאל עמיאל את החניכים: „אתם יודעים מי זה האלוף טולקובסקי?” השיב אחד מהם: „כן, זה אלוף מישקלות מאלה שנרצחו במינכן.” נאנח אבינרי: „אם הדור של היום לא יודע מי זה דן טולקובסקי אז מה הפלא שאינם יודעים מי זה אמיל אבינרי?”

■ מייד עם היוודע דבר התאבדותה של **זהבה טוויזר**, הוצפה **ליהי חנוך**, במ-

לאנשים הנכונים!
777 הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

אית הסרט נערה מחפשת כתו־בת, בטלפונים מעיתונאים ש־ביקשו לראיין אותה. שלושה ימים לא השיבה לקריאות הט־לפוניות. לבסוף הפסיקה את שתיקתה והסבירה: „שלושה לילות לא ישנתי, חשבתי הר־בה. לא רציתי לדבר כל זמן שלא תמו ימי השיבעה. אך מתנהל נגדי מסע־ליבץ׳, והח־לטתי להפסיק אותו.” בערב היום הראשון בשבוע שעבר, הוזמנה ליהי להופעה בתוכ־נית־הטלוויזיה עלי כותרת. היא סירבה, ואז שלף מפיק־התוכנית, **חנינא אמוץ,** אל־טרנטיבה. הוא אמר לליהי: „אם לא תופיעי, יופיע במקו־מך מנהל־הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן.**” ליהי החליטה להש־תתף בתוכנית. אך משהגיעה לאולפן הטלוויזיה בירושלים, נמלכה בדעתה ברגע האחרון וחזרה לתל־אביב.

רפי שאולי. לקול תרועת חברי המועדון אכל משה של־מה את עותק החוזה, לא הו־תיר ממנו פירור.

■ חברת מישרד־הבריאות **דבורה גנני,** ממשיכה את עבודתה במישרד עם השר ה־חדש, **אליעזר שוסטק.** או־מרת גנני: „כשמיפלגת־העבו־דה היתה בשילטון, לא התח־שב איש בכך שאני אשה. היי־תי עומדת שעות ארוכות, ב־עוד הגברים יושבים, ואיש לא היה טורח להציע לי כסא. או־לי עכשיו השילטון החדש יקח דוגמה מראש־הממשלה, **מנ־חם בגין,** והיחס לנשים יש־תנה.”

■ אופנה חדשה בתל־אביב: בוטיקים ליליים. מעצ־בת־האופנה **ניצה שוחט** פת־חה בוטיק, שיעבוד רק בשעות הלילה, שבהן פתוחים מקו־מות־הבילוי ב„רובע” שבצפון תל־אביב. גם הדוגמנית **ז׳קלין פילוסוף** פתחה בוטיק ב־אותו איזור. את המקום ינהל **בני טוכטרמן** שגם אשתו־לשעבר, הדוגמנית **ציונה טוכטרמן,** היא בעלת־בוטיק.

ברנרדו ישמחוביץ

הגינקולוג הנודע, כתב יחד עם בינה אופק ספר בשם „רופא נשים ואשה”, לכבוד המאורע ערכו לכבודו ידידיו, עורך־הדין אמנון זיכרוני ואשתו מירי, מסיבה בדירת־הגג שלהם. למקום הגיעו גם שתי לקוחותיו של הדוקטור, הדוגמניות היפהפיות קארין דונסקי וחניתה צנטנר. אמרה חניתה: „סוף־סוף אוכל לדעת כל מה שרציתי לדעת מרופא־הנשים שלי, ולא העזתי לשאול.”

■ מנהל חברת הפירסום מוקד, **יהודה כותן,** פנה אל **משה שלמה,** מנהל החברה האחראית על השילוט באיצ־טדיון בלומפילד, ואמר לו כי אחד מלקוחותיו מעוניין לח־תום על חוזה בסך 100 אלף לירות השנה. שלמה לא האמין לכותן, ואף התערב איתו שאם אכן ייחתם החוזה, הוא יאכל את אחד מהעתקים, ואם לא ייחתם החוזה ייכתב חוזה מדו־מה, ואז כותן יאכל אותו. כותן הסכים, בתנאי שהחוזה ייאכל ללא שתיית מים. לבסוף הפסיד שלמה בהתערבות, ובשבוע ש־עבר התכנסו שני המתערבים, בחברת נשותיהם והלקוח שח־תם על החוזה, במועדון של

■ להקת־הפופ ההולנדית המיבחר של ג׳ורג׳ בייקר, עו־מדת להגיע השבוע לישראל כדי לצלם סרט בן 30 דקות. הסרט יצולם במשולב על־ידי רשת־הטלוויזיה האמריקאית סי־בי־אס ועל־ידי הטלוויזיה ההולנדית. המיבחר של ג׳ורג׳ בייקר נחשבת כאחת מלהקות־הפופ הפופולריות ביותר ב־עולם.

הם אומרים

תן לאצבעות

להתנחל במקומך

תוכנית־ההתיישבות של ממשלת הליכוד, הקו־ראת להקמת שתי ערים ביהודה ושומרון, מצוצה מן האצבע, והיא קיימת על־גבי הנייר בלבד. יהושע סובול קובע: אלה שהצביעו בעד הליכוד מעדיפים לתת לאצבעות ללכת במקומם אל ההת־נחלויות, וזוהי האמת הפשוטה.

„העובדה הפשוטה היא, שמקץ עשר שנות כיבוש־השטחים־המשוחררים, אין נהירה יהודית לעבר הגדה: לא נוססים הולכים להיקבר שם, ולמרות כל ההו־הא לא הפכה הגדה אבן־שואבת להמוני בית־ישראל.

„מה הסיבה לכך שלפני קום המדינה הלך נוער בעל־הכרה להתנחל, ולקבוע עובדות בשט־חים שהיו מעבר לתחומי היישוב המבוסס וה־מכבר, ואילו היום אין הנוער נוהר לא לקריית־ארבע, לא לארגמן ולא למבואות שכם? האמנם התקלקל הנוער?

„לא, הנוער לא התקלקל — כפי שלא השתפר. הנוער נשאר, ככל הנראה, מה שהיה: בראש־ובראשונה גיל של היזרקות. היזרקות ריגשית, אידיאית, חושנית ומעשית. וצריך להודות על האמת: לפני שקמה המדינה אפשר היה לחלום על הנגב, אפשר היה להעז בנגב ואפשר היה להיזרק עליו.

„בואו נאמר אמת פשוטה: עם חיל־האוויר וחיל־השיריון החזקים ביותר במיזרח־התיכון מ־אחוריך — קשה מאד, לאמיתו של דבר בלתי־אפשרי ׳להיזרק על יהודה ושומרון.׳ עם כל צה״ל מאחור אפשר להיכנס לשם רק כמו ילדים־טובים־של־אבא־אריק, רק כמו מובשים־סתם, בלי שום היזרקות, בלי שום נעורים, בלי שום חלו־מות.

„זו, אולי, אחת הסיבות שהנוער הבריא של ימינו איננו נוהר לקריית־ארבע, ומן הסתם גם לא ינהר לאותן ערים שצוות הליכוד מתכנן בשבילו. גם אלה המקשקשים בפיהם על חשיבות ההתנחלות יודעים, בעומק־ליבם, ששום עיירה יהודית בגדה לא תציל את תל־אביב ואת ירו־שלים וחיפה ממהלומות־טילים במילחמה האיומה העלולה לפרוץ. לכן נהנה עם ישראל לדבר על הגדה, אבל נמנע מללכת להתנחל בה, וככל הנראה לא ישנה את טעמו הטוב, גם אם מישרד־הבינוי יעמיד שם לרשותו מאה־אלף דירות.”

(על המשמר)

הכוונות הטובות

והדרך לגיהינום

העיתונאי יואל מרקוס הגיע לוושינגטון באמצע מבול ההכרזות בנושא המיזרח־התיכון, והוא מנ־סה להעמיד חלק מהן על דיוקן, מבלי להיתפס לפאניקה השוררת בישראל.

„השאלה העיקרית לגבינו אינה מה יגיד אזובי־הקיר, לטוב או לרע, אלא מה רוצה הנשיא. מה שברור עד כה הוא, שמדובר כאן אמנם במדינאי שעדיין חסר לו ניסיון (׳זאת תהיה שיחה מעניינת בין שני ראשי־מדינה לא־מנוסים — אמר אחד מחברי־הקונגרס). אך קארטר הוא בעל רצון מרשים, ועושה רושם, שהוא יודע מה הוא רוצה. זהו נשיא שהתחיל לבדוק אפשרות של שימוש באנרגיית־השמש לכל צורכי הבית הלבן, נשיא שהעמיד את האנרגיה בראש דאגו־תיו ומכין קיצוב־דלק. ומי שאומר אנרגיה — אומר המיזרח־התיכון.

„בלי־הרף חוזרת באוזני האשמות שהעיתונות שלנו היסטרית, והפוליטיקאים הישראלים חשד־נים מדי. והרי לקארטר יש כוונות טובות — אומרים אנשים שפגשתי בהם בימים אלה — הוא אמנם רוצה הסדר משיקולים אמריקאיים, אך הוא מתחייב במקביל לשלושה דברים: א) התחייבות אמריקאית לביטחונה ולקיומה של ישראל; זה אומר גם להמשך הסיוע. ב) אי־כפיית הסדר ובוודאי לא כפייה חד־צדדית. ג) לא תהיה נסיגה ישראלית ללא תמורה מקבילה בהגדרת מהות השלום.

„כמי שבא זה־עתה למוקד־הכוח העולמי הקרוי וושינגטון, אני רוצה לקבל את מה שמתואר בכוונות טובות על־פי ערכן לכאורה, כל עוד לא יוכח אחרת.

„אבל התחייבויות־דרישות אלה הן מעין עיס־קת־חבילה, המאפשרת לנשיא החדש לשמור על מעמד־התיווך שלו בין ישראל לערבים. כשיגיע בגין לכך, הוא עלול להיווכח שהכוונות הטובות

עם ישראל נהנה לדבר על הגדה,

אבל נמנע להתנחל בה * איזו מחצית

יסביר אבא אבן בארצות־הברית?

יובילו אותנו היישר לגיהנום אם הוא, ראש־הממשלה, יטיל ווטו על אחד המרכיבים בעיסקת־החבילה של קארטר.” (הארץ)

מה הוא יסביר?

אבא אבן ייצא לארצות־הברית ב„שליחות הס־ברה” — שתוכנה מעורפל ומפוקפק. עורכו של היומון על המשמר, מארק גפן, שואל את עצמו מה בדיוק יוכל אבן להסביר, ומדוע עליו לנסוע בכלל.

„אומר אבא אבן: אני מומחה להחלטה 242, ואין איש כמוני המסוגל לפענח את צפונותיה. ואם וכאשר אעסוק בהסברתה, לא אסמה מהשק־פותי ואתן להן ביטוי מלא. לא, אין זה ציטוט, אלא משמעות ההסברים שנשמעו מפי אבא אבן בימים אלה.

„אתה שומע דברים אלה, ובהכרח ניצבת לפניך השאלה: האמנם חסרים מומחים במישרד־החוץ, שיודעים את כל סודותיה ופירושיה של החלטה 242? ועוד, האם הצלחתנו בארה״ב תלויה בכך שיוסבר שם איזה דבר שעדיין אינו ידוע שם?

„אשר לממשלת הליכוד, ובמיוחד ליוזמי הצעה זו — דיין ובגין — הרי הדבר הוא פשוט יותר. הם לא פנו לאבן משום שרואים בו מעין ׳מומחה ל־242׳, אלא שהודעתו של אבן, איש המערך והידוע כבעל השקפות יוניות, נחוצה לממשלת הליכוד כדי ליצור בארה״ב את הרושם של קונ־סנזוס לאומי מזוייף. אני אומר ׳מזוייף׳, משום שאין הסכמה לאומית בנושאי המדיניות. להיפך, המחלוקת בעניין זה היא מחלוקת קוטבית בתפי־סות של המערך והליכוד.

„אומרים לנו כי ישנה הסכמה בעניין ההת־נגדות לחזרה לגבולות 1967 והמדינה הפלסטי־נית. אכן הדבר נכון, אך זו אינה האמת השלמה, וכידוע חצאי־אמת אינם קרובים דווקא לאמת.

„אי־אפשר לבנות קונסנזוס לאומי מחצאי־מישפטים ותוך התעלמות ממחצית שנייה, שיש בה ניגוד בין שתי העמדות. מה, איפוא, הולך אבא אבן להסביר בארה״ב? האם רק את המח־צית ׳המוסכמת׳ או את עמדת המערך, הנוגדת את המדיניות של הליכוד?”

פסוקי השבוע

- **הרב מנחם הכהן בעת דיון בכנסת על אירועי רחוב השומר:** „שבת המלכה הפכה להיות מלכת הכביש.”
- **שר הפנים והמישטרה, ד״ר יוסף בורג:** „אין סתירה בין חסימת רחובות לחיים דמוקרטיים.”
- **הסטיריקאי יהונתן גפן:** „שרשרת דקה מפרידה בין הדת למדינה.”
- **עמוס קינן:** „קונסנזוס הוא הדבר המ־אחד את אבן אבן, משה דיין, שימחה ארליך, מנחם בגין, אריאל שרון וזלמן שובל.”
- **הכלכלן מילטון פרידמן:** „אין ארוחה חינם. זו תורת הכלכלה כולה.”
- **שר־התחבורה־דשעבר גד יעקובי, על הרגשתו כאופוזיציונר:** „מתברר לי שאדם יכול לקום בבוקר, להרגיש כמו עם ולא לעסוק בשביתות.”
- **שגריר ישראל באו״ם על שליחות ההסברה של אבא אבן:** „חייל הנקרא להת־ייצב למערכה, אין בודקים בדישותיו.”
- **ח״כ אבא אבן על הנ״ל:** „אף אחד אינו חושד בי שהפכתי לנץ. הנוצות הן אותן הנוצות.”
- **הצייר מארק שאגאל ביום־הולדתו התישעים:** „אני מאושר שאין מילחמה בעו־לם, שאנשים אינם הורגים זה את זה ושאני עדיין מסוגל לעבוד.”
- **מיס עולם לשנת 76, רינה מור:** „אני מקווה שהצלחתי לקדם את תדמיתה של ישראל כמדינה שבה פורחת האהבה.”
- **קברניט „אל־על” אורי יופה** על שימעון פרס: „כשהיה שר־התיקשורת הוא המ־ציא את המיקוד; כשהיה שר־התחבורה המציא את הניקוד; וכשהפך לראש־ממשלה הוא המציא את הליכוד.”
- **המשוררת אנדה (פינקרפלד) עמיר,** בתגיגת יום־הולדתה ה־75: „מעולם לא הסתרתי את שנותי. את כולן הרווחתי ביושר!”
- **יעקב דוד אברמסקי,** בביטאון העברי ביצרון המופיע בארצות־הברית: „החברה בארץ נתידלנה ידלון עמוק. היא מידלדלת לפני ולפנים.”

TRADE IN
עד 31.7.77

מבצע החלפת מזגן ישן
במזגן 'תדיראן' חדש

בקנותך את "המזגן החסכן"
של תדיראן תקבל זיכוי של עד

2,000 ל"י

עבור המזגן הישן שלך (מכל תוצרת או סוג ובכל מצב).

לכבוד
"האיש שלי
בתדיראן"
ת.ד. 36262
רח' קרליבך 27
תל-אביב

ברצוני לקבל פרטים
נוספים אודות מזגני אויר
"תדיראן" וזאת ללא
התחייבות מצידי
אשמח לקבל נציגכם בביתי.
שם......... משפחה.........
כתובת.........................
מס' טלפון......................

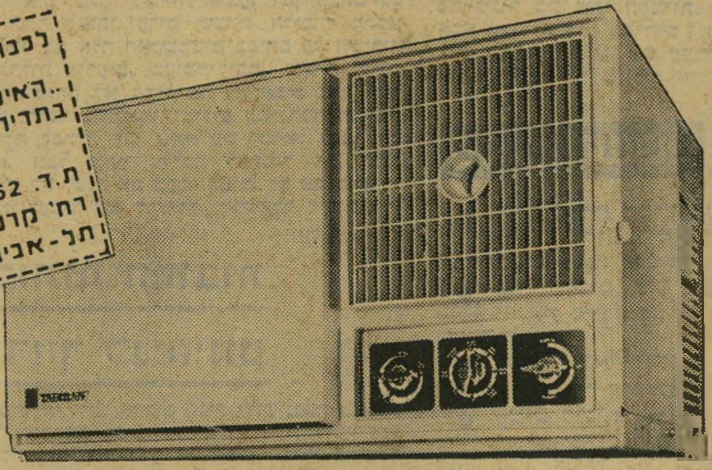

מזגני תדיראן

תדיראן-פרס ראשון ליצוא 1976

להשיג בחנויות המובחרות ובסניפי תדיראן.

תל-אביב	ירושלים	חיפה	באר שבע
קרליבך 27, טל.	שמאי 9, טל.	ככר מאירהוף 5, טל.	הדסה 22, טל.
285151	234867	511232-3	36565

אלוהים חי והוא קפיטליסט

סקירה מקדימה

כשפרופסור מילטון פרידמן בא לארץ הוא נת־קבל ברגשות מעורבים. המיעוט צעק לו „פרידמן, לך הביתה!", כי הם חשבו שהוא פאשיסט, והרוב קרא לו „ברוך הבא, פרידמן!", כי גם הם חשבו שהוא פאשיסט.

אחר־כך הוא התחיל לדבר נגד זה שהאזרח צריך לשרת את המדינה ובעד ממשלה חלשה ונגד בוררות־חובה ובעד ביטול סובסידיות להון, ואז הסתבר שהוא לא כל כך פאשיסט.

ובגלל זה אלו שקראו לו „ברוך הבא!" יגידו לו, עוד מעט, „לך הביתה!".

אבל זה לא לפני שכמה עיתונים כבר קבעו הלכה על פי הרב פרידמן — היהדות מנוגדת ל־סוציאליזם.

ומכאן שהיהדות היא ברוח הקפיטליזם. זאת אומרת כל היהודים קפיטליסטים. קל וחומר אלוהים, שהוא קפיטליסט למהדרין.

והרעיון הזה דווקא מוצא חן בעיני.

סקירה תנ"כית

התיזה הזאת מצריכה, כמובן, ניתוח מחודש של כתבי־הקודש. משהו כמו „דברי הצמו"ד על ה־תורה", או „איגרת חר"ב למיקרא", או „פירוש הנת"ד לתנ"ך".

אבל אני בטוח שגם זה יבוא עוד מעט.

ושם יוסבר הכל באינטרסים כלכליים גלובאליים של אלוהים, שבתוקף היותו הממציא, הרי הוא גם הבעלים החוקי היחיד של העולם.

ומכאן האמונה באיל־הון אחד.

סיפור עקידת יצחק, למשל, הוא סיפור קלאסי של הקמת שותפות. אלוהים רצה את אברהם כשותף־זוטר בחברת „העולם", בתור מנהל הסניף המזרחי.

בטקס חליקת תארי כביד ביוניברסיטה בירושלים

מילטון פרידמן: שיטת המדינה הסוציאליסטית נוגדת יהדות

לוא ניצחה השיטה — לא היתה קיימת היום מדינת ישראל ✦ שמאלנים

פרופ' פרידמן: הסוציאליזם נוגד האינטרסים של ישראל

בקבלו תואר ד"ר כבוד באוניברסיטה העברית הכריז הכלכלן הידוע: „הסוציאליזם והיהדות נוגדים זה את זה מטבעם" ▢ בעת הטקס נערכה בספון הפגנה נגד האורח ▢ בין מקבלי

ההוכחה האלוהית בעיתונות

אבל, בתור ביזנסמן, אלוהים הוא לא פרייר והוא רצה לדעת עם מי יש לו עסק. אלוהים חייב היה להיות משוכנע שאברהם אכן מוכן למכור את האמא שלו בשביל האינטרסים של החברה. בגלל זה הוא הטיל על אברהם לשחוט את בנו, וכשראה שאברהם מוכן לעשות גם את זה בשביל כסף, הכניס אותו אלוהים לשותפות.

או העניין של יציאת מצרים. כל העסק התחיל בגלל בעיות שיווק ושליטה שהיו לאלוהים בארץ־ישראל. באמצעות יוסף הצליח אלוהים להרחיב את עסקיו למצרים, ולהשתלט שם על כל רישתות ה־מסחר והשיווק. אלא שאחד ממלכי מצרים תפס את הטריק וניסה להשתלט בעצמו על העסקים. אז הוציא אלוהים את כל אנשיו ממצרים, מוטט בכך את כל־כלתה ויצא שוב להשתלט על שווקים חדשים.

גם מעשה דוד וגולית הוא מעשה כלכלי. מסיבות שונות הגיע שוק שיריוני־הקשקשים למצב של רוויה, ובתי־המלאכה של אלוהים עמדו בסכנת סגירה. כדי להיחלץ מן המשבר הורה אלוהים לפתח כלי־נשק חדש ויעיל, וכך נוצרה הרוגטקה, או בשמה המסחרי „קלע דוד". לאחר הצלחת הניסויים באב־הטיפוס ערך אלוהים הצגת־תכלית רבת משתתפים שהוכיחה את כוחו של הנשק החדש. מיד זכו בתי־המלאכה שלו להזמנות מארצות רבות וחזרו למצב של שיגשוג וצמיחה כלכלית.

וכן הלאה וכן הלאה — זאת התורה כולה על רגל אחת.

סקירה היסטורית

אלא שברבות הימים, עם ההתפתחות האנושית הכללית, באה תנופה כלכלית אדירה והעסק העולמי נהיה מסובך ומתוחכם. נוצרו ממלכות, חברות ו־שווקים חדשים, וכתוצאה מכך הוצרך אלוהים לנקוט בצעדים נועזים על־מנת לשמור על שליטתו בעולם.

צעד כזה היה חורבן הבית.

אלוהים הבין שבמצב החדש שנוצר הוא חייב להבטיח נוכחות ממשית ומתמדת של אנשיו בכל מקום ומקום. על־כן הורה להחריב את בית־המקדש ולפזר את היהודים בעולם.

הפעילות האלוהית הכלכלית עברה, אם כן, למצב של פעילות שקטה במשך כמה מאות שנים. אבל בגלל הביזור הרב של העסקים החלו להיווצר ל־עיתים ניגודי אינטרסים קלים בין אלוהים לבין אנשיו.

מאוד כאב לאלוהים להפעיל את האינקוויזיציה נגד היהודים. אלא שסכנת התמוטטותה הכלכלית של הכנסיה, שבה היה אלוהים שותף בכיר, גברה אצלו על כל שיקול אחר.

שהרי בסופו של דבר, בטווח הארוך, שליטתו של אלוהים בעולם היא שתביא רווחה ליהודים. ולכן אפשר, ואף צריך מדי־פעם, להקריב קצת יהודים למען המטרה הסופית המשותפת.

גם את השואה לא יכול היה, על־כן, אלוהים למנוע. היו לו אינטרסים גדולים מדי בתעשיות ה־נשק והגז, מכדי להקריב אותם להצלתם של כמה יהודים.

לו היה אלוהים מקריב את אינטרסיו הכלכליים בזמן השואה ייתכן שהיו ניצלים כמה אלפי יהודים, אך לעומת זאת היה מאבד אלוהים את כל כוחו הכלכלי והשפעתו המדינית, דבר שהיה עלול למנוע את הקמת מדינת ישראל.

ולזה לא היה מוכן אלוהים בשום אופן.

סקירה עדכנית

היום, מותר להניח, אלוהים הוא משהו כמו הווארד יוז, אבל עם הרבה יותר כסף.

הוא יושב לו בכורסתו המלאכית במשרדו ה־אלוהי, שותה קוניאק צרפתי, מעשן סיגרים קובנים, ומעיין להנאתו ב„וול־סטריט ז'ורנאל" וב„אתה וה־לירה". מדי פעם הוא מקבל דיווחים ישירים על המתרחש בבורסות, ולעיתים הוא מחלק הוראות קצרות וברורות בטלפון האדום השמיימי, העומד על שולחנו המגולף בסיגנון לואי ה־16.

כמו את הווארד יוז, גם את אלוהים אף־אחד לא ראה, אבל אלוהים הרבה יותר עשיר.

רק המלאכים גבריאל ומיכאל נכנסים לפעמים אל לשכת האלוהים למלא הוראותיו ולהביא לו קפה. אלוהים קורא להם בחיבה גבי ומיכה, אך שמותיהם האמיתיים הם עבדאללה ואחמד. כמו כל מלאכי ה־אלוהים, גם הם פועלים מהשטחים.

ואולי בגלל זה מתנגד אלוהים בכל תוקף להחזרת השטחים.

„את יודעת כמה לוקח היום מלאך יהודי?", הוא אומר לי בחיוך אלוהי.

מילטון פרידמן, בגין, התורה ושליח־האלוהים בבורסה

סקירה מסכמת

בתור קפיטליסט־על אין ספק שאלוהים מחזיק כרגע במרבית המניות של חברות הנפט. דבר זה עשוי או עלול להשפיע על גורל מדינת ישראל.

חובה עלינו, על כן, לנתח בחדות ולשקול היטב מה הם אינטרסיו הכלכליים הנוכחיים של אלוהים, כדי שנדע כיצד לכלכל את צעדינו אנו.

ממה ירוויח אלוהים יותר — משלום או מ־מלחמה?

במה מעוניין איל־הנפט האדיר הזה — בשלום או במלחמה?

אבל, בעצם, אין לנו מה לדאוג. שלום או מלחמה — אנחנו נעשה תמיד את רצון האלוהים.

כי מה שטוב לאלוהים טוב לישראל.

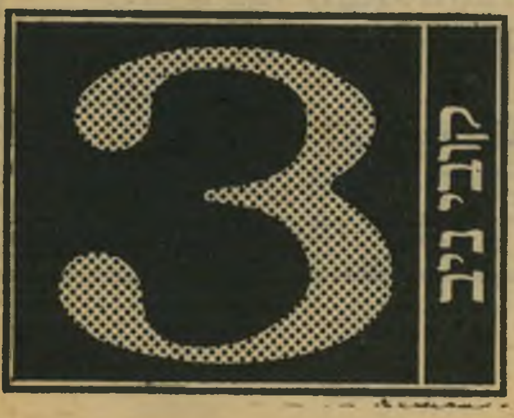

נהג כמו

אגד

מיבצע אגד לנהיגה טובה

602 הרוגים. 3,472 פצועים קשה. 16,846 פצועים קל. 20,920 תאונות דרכים. זה המחיר הנורא אשר שילמו תושבי ישראל בשנת 1976 על פני הכבישים.
כך נוהגים בארץ.
הגיע כבר הזמן לנהוג אחרת. לנהוג כבוד וזהירות בחיי אדם.
הגיע הזמן לנהיגה טובה.
אגד יהיה הראשון אשר יתן דוגמה טובה ואות לנהגים.

אגד קורא לנהגים לצאת אתו לדרך, למיבצע אגד לנהיגה טובה.
מיבצע אגד לנהיגה טובה נפתח היום.
בכל כבישי הארץ, בכל כלי הרכב, עם כל הנהגים במדינה.
נהג כמו אגד.
נהיגה טובה, ודרך צלחה.

אגד

דחף

„ביזנס־וויק": תוספת אבטלה של 5% בישראל

התעשייה הישראלית עומדת לפני אתגר שיהפוך 5% מכוח־העבודה הישראלי למובטלים — כך כותב שבועון־העסקים האמריקאי „ביזנס־וויק", בגיליונו מן ה־11 ביולי. האבטלה תבוא לארץ שכבר סובלת מחולשה כלכלית, וסיבתה היא החוזה על ביטול תעריפי־המכס בין ישראל לשוק המשותף.

השבועון כותב, כי המיפעלים הישראלים מרביתם קטנים וסובלים מהוצאות הון ושכר גבוהות, ושיהיו להם קשיים רבים בהתמודדות עם התעשייה האירופית. „על החברות יהיה להתמזג, או לפתוח קווי־ייצור חדשים," אמר לשבועון סגן שר־האוצר, **יחזקאל פלומין**.

ההסדרים החדשים יפגעו בוודאות ב־27% מן התעשיית הישראלית. כמה תעשיות המוניות תיעלמנה. תעשיות כמו טכסטיל, ביגוד זול, מוצרי־צריכה חשמליים וכימיקלים ביתיים ייפגעו במייוחד. תעשיות המכוניות והמשאיות תיפגענה באותה המידה.

על ישראל יהיה להישען בעתיד על כוח־העבודה המחשבתי שלה, שהוא זול בהשוואה לזה של ארצות השוק. לחברות אמריקאיות יש עניין להקים מיפעלים בישראל, הפטורה ממיסים על ייצוא לשוק, בעוד שתעשיות אמריקאיות משלמות מיסים כאלה. כמה חברות כאלה, כמו „מיילס כימיקלים", „מוטורולה" ו„טלדיין", כבר פתחו מיפעלים בישראל.

גם חברות אירופיות תוכלנה להקים מיפעלים בישראל לשם ייצוא לאמריקה, שכן ישראל פטורה ממכסים על ייצואה לשם, בניגוד לארצות השוק המשותף.

סגן שר־האוצר, פלומין, קבל באוזני כתב השבועון על שחברות ישראליות אינן מבינות את הצפוי להן, ואינן עושות כל מאמצים לשווק לשוק. לדבריו יש מקום לייצוא חלקי חילוף למכוניות, אך שום מיפעל אינו עושה דבר בנדון. חברה אחת שהכינה עצמה להסכם עם השוק היא קונצרן „אמקור", שבעבר היתה מושתתת על מוצרי־צריכה חשמליים. בשנים האחרונות קיצצה החברה רבע מייצור מוצרים אלה, כולל טלוויזיות, ועברה למוצרי־אלקטרוניקה בעלי טכנולוגיה מתוחכמת.

סגן־שר פלומין
לשנות או לסגור

ארז לכד תרמית גדולה של „דגנים בנגב"

מנהל יחידת הסחר הממשלתית, **עודד ארז**, לכד באחרונה תרמית גדולה של חברת „דגנים בנגב", השייכת לאירגון־הקניות של מושבי הנגב. פשיטה של פקחי היחידה של ארז גילתה, כי החברה מכרה לממשלה חיטה מצומקת בתור חיטה רגילה, וקיבלה תמורתה מחיר של חיטה רגילה. בעיקבות התגלית הורה ארז לשלם עבור כל יבולי החיטה של „דגנים בנגב" לפי המחיר של חיטה מצומקת.

חברת „דגנים בנגב" מוכרת מדי שנה למחסני הממשלה כ־50 אלף טונות חיטה שהיא מעבדת בשדות הנגב. חלק מאיזור החיטה נפגע מדי שנה בבצורת, והחברה מקבלת פיצויי־בצורת מלאים. אולם, למרות הפיצויים קוצרת החברה את היבול, ומביאה אותו לריכוזי החיטה הטובה שהיא קוצרת בדרום.

בדיקות שערך עורך מדור זה העלו, כי במקומות הריכוז מונחות ערימות של חיטה רגילה ליד ערימות של חיטה מצומקת מאיזורי הבצורת. העובדים מערבבים את החיטה המועמסת על המשאיות, כך שהשיכבה העליונה היא של חיטה רגילה. החיטה מובלת לממגורות שבנתיבות, ושם מאשר הבודק מטעם חברת ההשגחה „ג'סקו", את כמות החיטה הנכנסת לממגורות. עובד „ג'סקו" שרוי ביחסים טובים עם חברת „דגנים בנגב".

ההפרש במחיר לטונה, בין חיטה רגילה לחיטה מצומקת, הוא בסביבות מאה לירות. ההנחה היא כי „דגנים בנגב" הוציאה במירמה מן הממשלה, מדי שנה, יותר ממיליון לירות.

ראשי החברה הסבירו לארז, כי החיטה המוצמקת שהם מערבבים אינה מצומקת ממש אלא חיטה רגילה „רזה". ארז לא קיבל הסברים אלה.

כספי ביטוח הרכב לבילוי ראשי החברה

העובדים הבכירים של החברה שתוקמה על־ידי חברות הביטוח על מנת לשלם לכל נפגע תאונת דרכים, ברשות מנכ"ל החברה **עוזי אבל**, ונשותיהם בילו סוף־שבוע במלון „ארבע העונות" בנתניה, על חשבון החברה.

החברה, „אבנר" שמה, נוסדה לפני כמה חודשים כאשר כל בעל רכב חוייב לשלם כ־1000 לירות ביטוח מיוחד למימון החברה החדשה שהתחייבה להשתמש בכספים לפיצוי נפגעי התאונות. כעבור כמה חודשים התברר כי הכספים שנגבו רבים מדי ובעלי הרכב קיבלו חלק מדמי־הביטוח חזרה. עכשיו מסתבר כי ראשי החברה הציבורית משתמשים בכספים גם למימון חופשותיהם הפרטיות.

מנכ"ל החברה, עוזי אבל, אישר כי כ־15 מעובדי החברה ונשותיהם בילו סוף־שבוע במלון והחברה שילמה סך של 325 לירות לאיש. הוא אמר כי התשלום היה עבור בילוי העובדים בלבד ובני המשפחה או הנלוות שילמו את הוצאותיהם בעצמם.

לקנות עופות קפואים!

לפני כשנה המלצתי לפני הקוראים הרוצים להרוויח, להשקיע בעופות קפואים שעמדו לפני התייקרות. מי שעשה כן, הרוויח כ־50 אחוזים בתוך חודש.

עתה הודיעה הממשלה על ביטול הסובסידיות לעופות קפואים, דבר שיכפיל את מחירם בשוק. המסקנה: יש לרוץ אל סוחרי הבשר והעופות, ולקנות עופות במחסני־הקירור. כל לירה שתושקע עתה בעופות קפואים, תביא לירה נוספת בתוך חודש־חודשיים.

חצי־מיליון לבן בשחור

מפיקי הסרט „500 אלף שחור" הצליחו לחסוך חצי־מיליון לירות בהוצאות־ההפקה, על־ידי קיצוץ ההפקה לחודשיים וחצי, ממשך־ההפקה המקובל בישראל, של שמונה חודשים. הקיצוץ הביא להפחתה דראסטית בהוצאות המימון של הסרט, שיעלה רק שני מיליון לירות, כולל חצי־מיליון הוצאות־הפצה. קיצוץ משך־ההפקה גרם אומנם לתשלומים נוספים, עבור שעות נוספות, אך הדבר זול יותר מהוצאות הריבית.

מפיק הסרט, **יצחק שני** מאולפני „ברקי־פטה־האמפרי'ס" מסר גם על מכירת הסרט „הגן" בחו"ל, ב־300 אלף דולאר.

הבורסה

„ירדן" קונה חבילה ב„סהר"

דויד סופר, בעלי ומנהלי חברת „ירדן לחקירות", השלים בימים אלה רכישת חבילה גדולה של מניות בחברת־הביטוח „סהר". הרכישה כוללת מניות הצבעה, ותעניק לו עמדה בחברת־הביטוח. העבר הוכיח, כי כניסתו של סופר לחברה כלשהי גררה עליית שערי מניותיה.

„ירדן" קיבלה השבוע היתר לקידוחים חדשים באיזור ימת ברדאוויל. הקידוח הימי שלה בא־טור הגיע כבר לעומק של 2000 רגל.

חברה אחרת, „אוניקו", שותפת ברבע בקידוח שדות, שבו התגלה גאז. „אוניקו" שותפת גם בקידוח באשדוד, עם קבוצת פדרמן.

חברת „קירור", בעלת „יפאורה", יצרנית הממתיק המלאכותי החדש, מסיימת משא־ומתן עם החברה השווייצית „הרמס", המייצרת את הממתיק „הרמזית". הקמת המפעל לייצור הממתיק בארץ מתנהלת עתה במלוא התנופה.

ההצלחה הישראלית בקליפורניה

מדי יום ביומו מקבלים שלושה סמלי־מילואים ישראלים בצה"ל בדואר, בסנטה־מוניקה שבקליפורניה מאות תצלומים בשחור־לבן, להדפסה על חולצות „טי". שלושת הישראלים, שהיגרו לאמריקה, הם שותפים שווים בחברה לחולצות „טי" הנושאות תצלומים, הקרויה „יו־אס אימאג'" (דמות ארצות־הברית). הם התחילו בעסק לפני 16 חודשים, עם השקעה של 10 אלפים דולאר, ומוכרים השנה 250 אלף חולצות במחיר של 7 עד 12 דולאר האחת.

פרטים אלה מביא ה„לוס־אנג'לס טיימס", בכתבה גדולה על סיפור־ההצלחה הישראלי המרשים. העיתון מספר כי השלושה הם **יהודה נתנאל** (נשיא החברה), **אחיו דורון**, **ואלי ברגר**, כולם מתחת לגיל 30. בחודש הראשון מכרו רק 80 חולצות עם תמונות. כיום יש להם יותר מ־1200 נציגויות במערב, ו־500 נוספות נפתחות החודש בדרום ארה"ב. השלושה מקווים להחל במכירות בכל העולם עד סוף השנה. בשנת 1976 הם מכרו 50 אלף חולצות והשנה, כאמור, ימכרו 250 אלף.

יהודה נתנאל היגר לאמריקה בשנת 1971, אחרי ששוחרר מן הצבא. הוא גדל בגיבעת־שמואל, וכמוהו גם אלי ברגר. שניהם היו צלמים־חובבים, כשנפגשו בסנטה־מוניקה והחליטו לפתוח סטודיו בהוליווד. שנתיים עבדו בסטודיו, ואז ייסדו את החברה החדשה יחד עם דורון נתנאל. הצרכנים שולחים אליהם צילום ומצרפים את התמורה: 8 דולאר לחולצה רגילה, ו־12.50 דולאר לחולצה בסיגנון צרפתי.

דורון נתנאל, אלי ברגר ויהודה נתנאל
צלמי חולצות

אורלי חידה

גיבורת תוכנית הטלוויזיה „להיות מלכה"

התקדמה צעד חשוב כשזכתה בתואר

מלכת המים 1976

מי תהיה

מלכת המים 1977

מטעם השולם הזה

השבוע נפתחה ההרשמה לתחרות

מועמדות המעוניינות להשתתף מתבקשות להתקשר בשעות הבוקר לטלפונים 243386, 230856 תל־אביב
כל הממליץ על נערה שתתקבל לתחרות יזכה בפרס

ד"ש עומדת להציל את שילטון הימין במדינה

האם יכול בגין ליפול?

בדהירה של רכבת־אכספרס ממהרת „התנועה הדמוקרטית לשינוי" אל הקואליציה. בהדרכת שמואל תמיר, האיש המכוון עתה את כל צעדיו, ממהר ייגאל ידין אל הכסאות הפנויים ליד שולחן הממשלה. המכירה הגדולה של ה„עקרונות", שעליהם דיברה ד"ש עד בוש, נמצאת בעיצומה, ובהמולת המקח־והמימכר אין אוזנו של ידין פנוייה לדברי־אזהרה.

אולם בפגישות ובשיחות סודיות, שהתנהלו בשבועיים האחרונים, היו רבים שהזהירו את ידין מפני צעד היסטורי, העלול להמיט לא רק שואה על ד"ש, אלא גם אסון על מדינת־ישראל כולה.

„אל תמהר!" הזהיר אותו מנהיג אחת המיפלגות. „שב בשקט. הישאר כמה חודשים באופוזיציה. ואז תיפול ממשלת בגין, ואתה תהיה מועמד טבעי לתפקיד מרכזי מאד בממשלה הבאה."

ידין התעניין לדעת אם נפילת ממשלת־בגין תביא לבחירות חדשות. אפשרות זו מחרידה עתה את ראשי ד"ש יותר מכל סכנה אחרת. הם משוכנעים, כנראה, שאם תיערכנה בחירות חדשות בקרוב, תאבד ד"ש את מרבית נכסיה. הבחירות בהסתדרות היוו, בעיניהם, כתובת־אש על הקיר.

בעלי־שיחו של ידין הבטיחו לו שלא תהיינה בחירות חדשות. „אם תיפול ממשלת בגין, תקום בכנסת הזאת קואליציה חדשה, רחבה ובריאה," הבטיחו לו. קואליציה זו תהיה מורכבת, לדבריהם, מן הגורמים הבאים:

- **המערך**, המונה, אחרי בריחת דיין, 32 קולות, בתוספת קול הסיעה הערבית.
- **ד"ש**, על 15 קולותיה.
- **המפד"ל**, על 12 קולותיה. בעלי־הדבר טוענים כי יש במפד"ל רוב יוני גדול, שיוכל להכריע בשעת־הצורך את המיעוט הקנאי. הם גם משוכנעים כי זבולון המר וחבריו לא יפרשו במיקרה זה מן המפד"ל, וישמחו להמשיך בתפקידיהם הנוכחיים בממשלה.
- **האגודה**, על 5 קולותיה (כולל איש פועלי־אגודת־ישראל). מועצת גדולי התורה תתמוך גם בממשלה כזאת, מבלי לאפשר לאגו"י להצטרף אליה, ובאותם התנאים. „לא איכפת להם מה קורה במדינה," הבטיחו יודעי־דבר אלה. „הם דואגים רק לעניינים החשובים בעיניהם — מימון הישיבות, החינוך העצמאי שלהם ובעיות דתיות."

אולם לייגאל ידין אין זמן. הוא וחבריו רוצים להיות בממשלה לאלתר. יותר ויותר מסתבר כי זאת היתה המטרה העיקרית להתארגנות מיפלגתם החדשה.

המשבר הדתי

על מה ביססו בעלי־שיחו של ידין את תחזיתם, שממשלת־בגין תיפול תוך כמה חודשים אם ד"ש לא תצטרף אליה?

לדעתם, יש שלושה גורמים, שכל אחד מהם לחוד מוכרח להביא לנפילת הממשלה, תוך זמן לא רב, אם תישאר במתכונת הנוכחית, בעלת רוב של 62 או 63 חברי־כנסת.

שלושת הגורמים: ענייני דת, ענייני כלכלה ועניינים מדיניים.

הרגיש ביותר, בהרכב הנוכחי, הוא דווקא הגורם הדתי. הוא גם מבטיח את המשבר הקרוב ביותר.

למועצת־גדולי־התורה, גוף בעל סמכות מפליגה, אין דבר חשוב יותר מאשר העניין הידוע בשם „מיהו יהודי". הוא מטריד אותם לאין שיעור יותר מענייני שלום ומילחמה, ודברים של מה־בכך מסוג זה.

מנחם בגין הבטיח לגדולי־התורה לפעול למען תיקון חוק־השבות, על־ידי הוספת המילה „כהלכה" לפיסקה הקובעת שיהודי הוא רק מי שנולד לאם יהודיה „או שהתגייר" (כהלכה). אם לא תתגשם הבטחה זו ברוח גדולי־התורה, מוכרחה הקואליציה להתפוצץ.

לדעת יודעי־דבר, אין הבטחה זו ניתנת להגשמה, ביגלל שתי סיבות:

- **לא יימצא לכך רוב בכנסת.**

לא רק הליברלים בליכוד עשויים להימנע מלהצביע בעד תיקון זה, הנוגד את עקרונותיהם (במידה שעוד יש כאלה), אלא גם המפד"ל. כי המפד"ל טען בשעתו, כאשר הצביע בעד הנוסח הנוכחי של החוק, שהתיקון אינו דרוש. על כך נשפכו הרבה מילים של זעם, וכימעט דם, בין אגודת־ישראל והמפד"ל. קשה למפד"ל לטעון עכשיו כי מה שאמרה אז היה שקר. משום כך עשויים אנשי המפד"ל להימנע מלהצביע בעד התיקון המוצע.

הדבר סביר מפני שיש במפד"ל רבים שאינם מאושרים מן הקואליציה הנוכחית. הם הצטרפו אליה מפני שסברו שאין למיפלגה ברירה, לאור תוצאות הבחירות. אולם בעוד כמה חודשים הם עשויים להיאחז בעניין זה כדי להביא להפלת הממשלה ולהקמת קואליציה חדשה, שתהיה תלוייה בהם, ושבה ימלאו תפקיד הרבה יותר חשוב מאשר בקואליציה הנוכחית, שבה מתגמדים שלושת שריי המפד"ל לעומת בגין.

- **התיקון לא ישנה דבר.**

למועצת־גדולי־התורה נדמה כי הוספת המילה „כהלכה" תסתום את הגולל על פעולות־הגיור של הרפורמים והקונסרבטיבים. אולם אין הדבר כך. אם יתקבל התיקון, ומישרד־הפנים המפד"לי לא יכיר בגיור רפורמי, יפנו הרפורמים לבג"ץ ויזכו שם. כי הרפורמים מגיירים בהתאם לכל כללי ההלכה, למרות השוני הרב ביניהם ובין האורתודוכסים בעניינים אחרים.

גם בשטחים אחרים עשוי להתעורר משבר פיתאומי בין גדולי־התורה ובין הליכוד. מאורעות רחוב השומר בבני־ברק הוכיחו עד כמה דק הקרח, שעליו עומדת הברית־הקדושה של בגין ואגודת־ישראל.

בפרשה זו עומדים תושבי־המקום החילוניים, שהם ברובם המכריע אנשי חרות (ראה עמודים 30—31), מול העירייה האגודאית, מישרד־התחבורה והמישטרה. הכרעה כלשהי של בית־המישפט העליון או היועץ המישפטי, שתהיה למורת רוחה של אגודת־ישראל, עלולה להגדיש את הסאה של גדולי התורה.

כל עוד תלוייה הממשלה בחסדי גדולי־התורה, היא עלולה ליפול בכל משבר־רוח פיתאומי. אם לא תצטרף אליה ד"ש די, אם כן, בנושא הדתי כדי להביא לנפילתה במוקדם או במאוחר — ואולי במוקדם.

המשבר הכלכלי

הזירה השניה, שבה ממתינים הארויות הרעבים לממשלת־הליכוד, היא הזירה הכלכלית.

באופוזיציה נראה הכל פשוט וחלק. לליכוד היתה תוכנית, שהיתה מורכבת ממישאלות חסודות, ושחיפתה על הניגודים המהותיים שבין ציבורי־הבוחרים התומכים בגוש זה.

בהגיעו אל השילטון, נאלץ הליכוד להתמודד עם המציאות. זו כוללת כמה וכמה מלכודות:

- רוב סיסמות הליכוד אינן ניתנות להגשמה, מבלי להביא להרס כלכלי מיידי.
- **יש ניגודי־אינטרסים מהותיים בין אנשי ישראל השניה, שהם בוחריו של מנחם בגין, ובין מעמד עתירי־ההון, המיוצג על־ידי המיפלגה הליברלית של שימחה ארליך. הדבר לא יתגלה בנאומים, אלא כאשר יהיה צורך לקבל החלטות מעשיות.**

ברגע זה צפוי לתקציב־המדינה גרעון ענק, העלול לעבור בהרבה את עשרת המיליארדים. אם תדפיס הממשלה כסף לכיסוי גרעון זה, היא תגביר את האינפלציה — למרות שהבטיחה לצמצם אותה באופן דראסטי. בעיני האידיאולוג התורני של הליברלים, מילטון פרידמן, זה לא ימצא חן.

איך יכול שימחה ארליך למנוע אינפלציה דוהרת כזאת?

הדרך האחת היא צימצום דראסטי של הסובסידיות. זה מתאים מאד להשקפת־עולמם של הליברלים, — אך זה יפגע בצורה הקשה ביותר בהמוני המצביעים של תנועת־חרות. אם תתקבל החלטה

(המשך בעמוד 24)

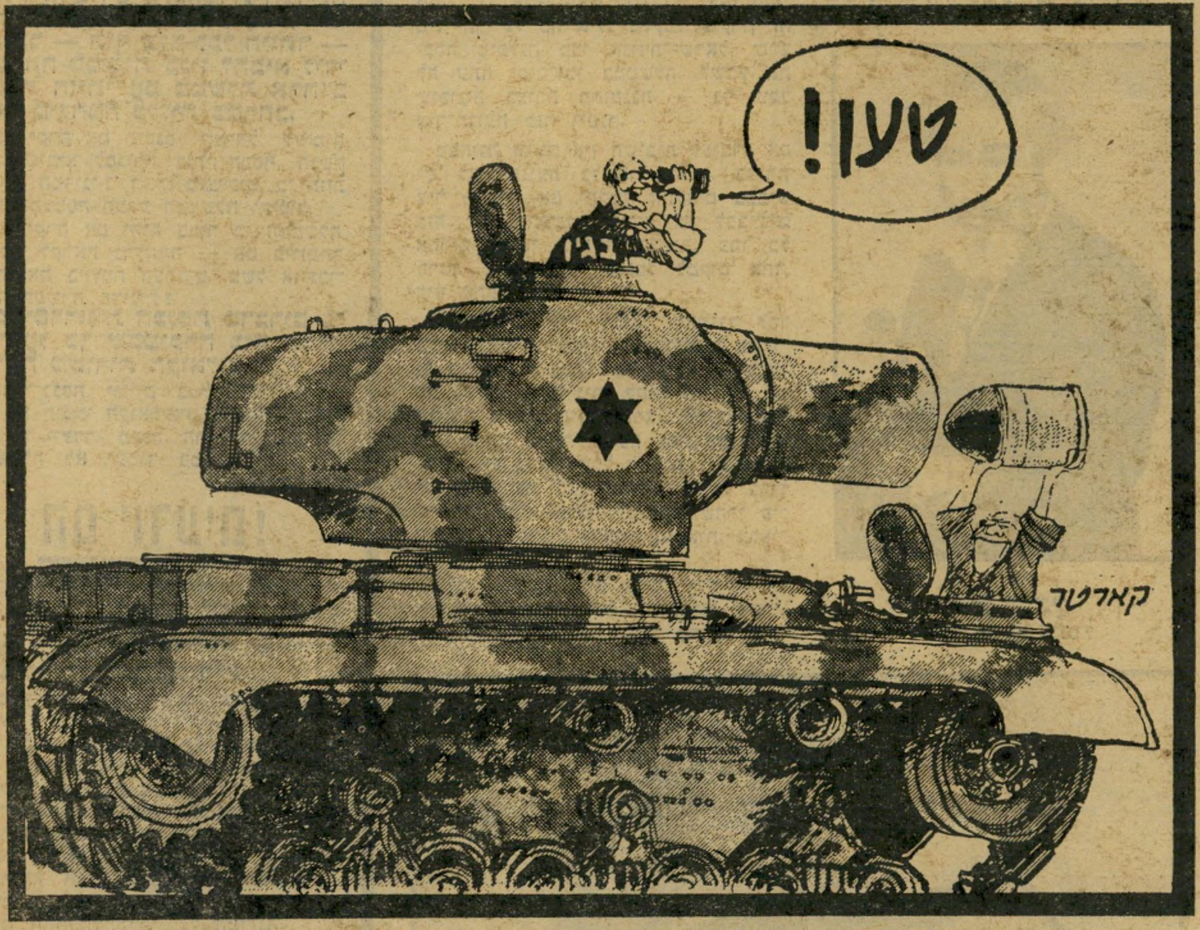

בעיניים אמריקאיות: קארטר טוען את התותח הישראלי במהופך

האם יכול בגין

(המשך מעמוד 23)

כזאת, עלול הדבר לזעזע לא רק את המיבנה הפנימי של הליכוד, אלא גם להביא לסערות ציבורית ברחבי המדינה, שידאיגו את מנהיגי חרות.

גם במיקרה זה לא יהיה מנוס מצימצום דראסטי של תקציב־הביטחון — הדבר היחידי שיהיה די גדול כדי לצמצם את הגרעון באופן משמעותי. אם ינסה לבצע זאת, יתנגש ארליך בעזר וייצמן.

עזר רוצה לבנות מכונת־מילחמה לתיפארת. לפי כל הסימנים הוא לוקח בחשבון אפשרות של מילחמה קרובה. צימצום של מיליארדים בתקציב־הביטחון יפגע בו בצורה הקשה ביותר. איש כמו עזר וייצמן לא יעבור על כך בשתיקה.

ברור שאין פיתרונות־פלא קלים לשימחה ארליך ו/או למילטון פרידמן. כל פיתרון שיוצע על־ידם ייתקל בהתנגדות החריפה ביותר, לא רק מצד האופוזיציה העלובה והכושלת של המערך, אלא גם בליכוד, ובעיקר בקרב המוני־הציבור.

על רקע זעזועים אלה, ייתכן — לדעת אותם חוזי־תחזיות — שממשלת הליכוד לא תחזיק מעמד.

המשבר המדיני

אך הזירה החמורה ביותר, בטווח הארוך ואולי אף בטווח הקצר, היא הזירה המדינית.

נאמר הרבה על האפשרות שייווצר עימות בין ממשלות בגין וקארטר בעתיד הקרוב. הדבר עשוי לקרות כבר בפגישה הקרובה בין שני המנהיגים.

אבל גם אם תימנע הפעם ההתנגשות, ושני הצדדים יחליטו שכדאי להם לשמור על מראה חיצוני של הסכמה כלשהי כדי להגיע לוועידת ז'נבה, יביא הדבר רק לדחייה לזמן־מה. אחרי כמה שבועות של דיבורים, נאומים ובירבורים בז'נבה מוכרח להגיע רגע־האמת.

אין אדם רציני בצמרת המדינה שאינו בטוח כי במוקדם או במאוחר — תוך שנה לכל היותר — מוכרחה ממשלת בגין להביא לידי עימות חזיתי עם ממשלת ארה"ב ו/או מילחמה כללית במרחב.

מה יקרה אם תיכנס ישראל לעימות כזה, שיביא לסגירת ברזי הכסף, הנשק והסיוע המדיני? רבים מאמינים, כי תחת לחץ המעמסה תכרע הממשלה ותיפול.

מה יקרה אם יהיה ברור כי הממשלה הולכת לקראת מילחמה — אם ביוזמתה שלה, אם ביוזמת הערבים, בשל אי־נכונותה לפשרה מדינית?

במיסדרונות הכנסת מדברים בגלוי על כך שבמיקרה כזה תהיה עריקה משורות הקואליציה.

חברי־כנסת יוניים בעלי־מצפון, הנמנים עם תומכי הקואליציה, יימנעו מהצבעה, או ייעדרו ממנה. הרוב הקטנטן של הממשלה לא יעמוד במיבחן זה.

הם יודעים!

יתכן מאד כי התחזיות האלה, אף שהן נשמעות מפי אנשים מנוסים מאד, אופטימיות מדי.

אך הן מטילות אור על האחריות העצומה הרובצת על ד"ש.

אם ד"ש תצטרף עתה לממשלה, תוך בגידה במרבית עקרונותיה המוצהרים, היא תחסל במחי־יד את כל הסיכויים לקיצור תקופת־כהונתה של הממשלה. היא תספק למנחם בגין בסיס פרלמנטרי איתן, מבלי לשנות במאומה את עמדותיו וכוונותיו. היא תאפשר לו לבצע את המשימה שהטיל על עצמו: לספח במהרה את הגדה המערבית ואת רצועת־עזה, להסתכן בעימות עם ארצות־הברית, לשנות את הציביון התרבותי־הדתי של המדינה.

חלק גדול מן האחריות רובץ על מנהיגי המערך, שנתגלו בשבועות האחרונות בכל קלונם ועליבותם.

שימעון פרס ויצחק רבין בזירה המדינית, וירוחם משל בזירה ההסתדרותית, עשו הכל כדי לבצר את שילטון הליכוד ללא זעזועים. בכך סללו גם את הדרך לפני ידין, שנפשו יוצאת אל השררה.

כאשר יבדוק ההיסטוריון, בבוא היום, מה אירע למדינת־ישראל בקיץ 1977, הוא עלול להטיל את עיקר האחריות על ידין, פרס ורבין. הוא לא יוכל להחיל עליהם את דבריו של ישוע מנצרת: „סלח להם, כי אינם יודעים את אשר הם עושים."

במדינה

העם

הסרטן המתפשט

ברחוב השומר סערה ההפגנה הראשונה של תקופת בגין — והיא חשפה את פגיעות הממשלה

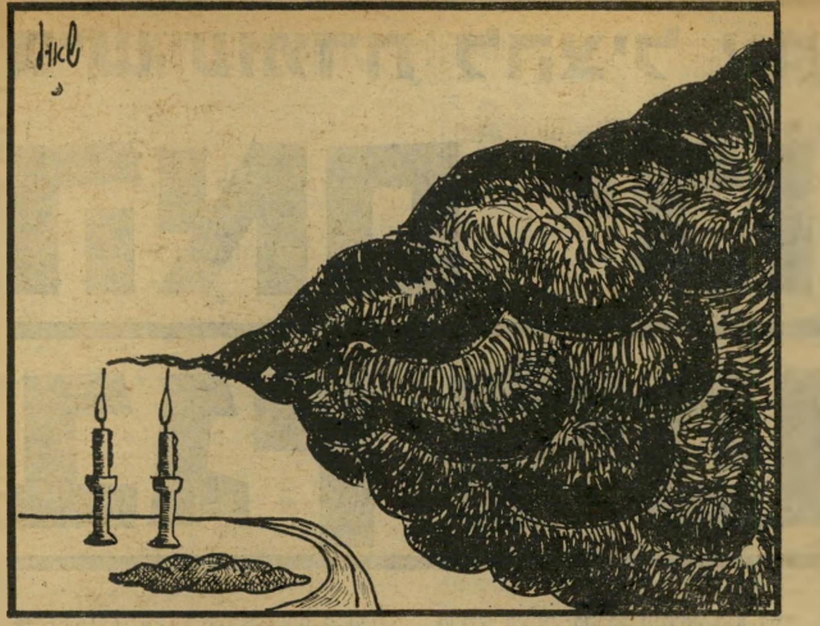

לפתע, ללא אזהרה מוקדמת, עמדה ממשלת־בגין לפני המשבר הגדול הראשון שלה.

פיתאום, מבלי שאיש היה מודע לכך, סערה ההפגנה הגדולה הראשונה של תקופת־בגין — הפגנה שחשפה את פגיעותה של הממשלה החדשה.

סיכסוך מקומי? מרבית המשתתפים בקרב על המחסום ברחוב השומר בבני־ברק (ראה עמודים 31—30) לא היו מודעים לכך.

בעיניהם היה זה סיכסוך מקומי בילבד. לאורך קטע של הרחוב רחב־הידיים, בעל שש המסלולים ואיי־התנועה, גר ציבור דתי, בשיכונים שהוקמו עבורו. בקטעים אחרים גר ציבור חילוני. הדתיים רוצים לסגור את הרחוב בשבתות, החילוניים מתנגדים לכך.

אולם משמעות הסיכסוך רחבה הרבה יותר, והיא נוגעת למהותה של ממשלת הקואליציה החדשה.

באופן עקרוני לא ייתכן, במדינת־חוק דמוקרטית, שציבור כלשהו, המהווה רוב במקום מסויים, יחליט לסגור ציר־תנועה, המשמש את התחבורה הארצית ושניבנה בכספי הציבור כולו.

אילו נתקבל עיקרון זה, יכלו הדתיים לסגור את רוב צירי־התנועה במדינה. אין כימעט כביש או עורק מרכזי שאיזשהו קטע שלו אינו תפוס בידי רוב דתי מקומי. יתר על כן, אילו נתקבל עיקרון זה יכלה מיפלגה כמו אגודת־ישראל, שיש לה עתה זכות־וטו בממשלה, לשבץ את שיכוניה בצורה מתוכננת — כך שכל ציר־תנועה כזה ייסגר.

מבחינה זו גם אין חשיבות לעובדה אם יש לציר־תנועה כלשהו תחליף, בצורת ציר מקביל. אם יתקבל התקדים בכביש כזה, הוא יתפשט בהכרח גם לכבישים אחרים. סרטן הכפייה הדתית, כמו כל סרטן, אינו נשאר מוגבל למקום אחד. הוא מתפשט בגוף.

גטאות? אין, כמובן, להתנגד לכך שציבור דתי כלשהו ירצה להסתגר בשכונה בילעדית משלו, שבו לא תהיה תחבורה בשבת. אולם ניתן לקבל זאת רק אם השכונה הדתית תיבנה מראש במקום מבודד, הרחק מצירי־תנועה מרכזיים, ואם יהיה ברור מראש שכל המשתכן בה מקבל על עצמו את מגבלת־השבת. ספק גדול הוא אם בריא הדבר למדינה, שהרי פירוש הדבר סגירת הדתיים בגטאות, מרצונם.

ברחוב השומר קרה ההיפך. השיכון הדתי הוקם במתכוון על ציר־תנועה עיקרי. המשתכנים ידעו זאת היטב מראש. מיפלגתם, אגודת־ישראל, סמכה על כוחה הפוליטי, שיביא לחסימת הכביש.

להתפטר! ממשלת בגין מעורבת בפרשה מכל צדדיה:

● בבני־ברק שולטת אגודת־ישראל, שהיא חברה בקואליציה השילטונית ויש בכוחה להפיל את הממשלה בכל רגע. השבוע איימו אנשי אגודת־ישראל להפגין נגד יוסף בורג, שר־הפנים והמישטרה, מפני שלא חסם את הרחוב לחלוטין.

● בורג, איש המפד"ל, אחראי לכל פעולות המישטרה. בין השאר הוא אחראי להקמת המחסום הבלתי־חוקי, הבלתי־מואר והבלתי־מסומן, שהרג את הרצל עטייה. הוא אחראי גם לניסיונה החפוז של המישטרה לזייף את הראיות, לצבוע את המחסום אחר־מעשה כדי לעורר את הרושם כאילו היה צבוע לפני־כן, ועוד.

ח"כ לורנץ
חינם או לא חינם?

במדינה מסודרת היה בורג צריך להתפטר מתפקידו עוד לפני שמלא חודש לכהונתו בו.

● מישרד־התחבורה, שיש לו חלק מרכזי בשערוריית החסימה, כפוף עתה במישרין למנחם בגין, כשר־בפועל. בגין הוא גם שר־המישפטים בפועל, ובתור שכזה הוא אחראי על היועץ המישפטי לממשלה, שגם הוא מילא תפקיד בפרשה.

● כראש־הממשלה אחראי בגין, כמובן, לכל הענין. בוודאי שהוא אחראי לאווירה שנוצרה במדינה, כאשר הכפייה הדתית מרימה את ראשה ומנסה להפעיל את כל זרועות המימשל לחיסול ההתנגדות החילונית.

מחיר השילטון. רבים מבני השכונות החילוניות, הסמוכות לרחוב השומר, הם חסידיו של מנחם בגין. הדבר בלט היטב בהפגנה. כאשר אחד הנואמים מתח ביקורת על הממשלה, להבדיל מן הביקורת על העירייה והמישטרה, הסתייגו מכך כמה מפגינים בפה־מלא.

יעבור בוודאי זמן עד שאזרחים רבים בארץ יתרגלו למחשבה שמנחם בגין הוא האחראי עתה לממשלה, וכי מעשי הממשלה נובעים מעמדותיו של מנחם בגין. כאשר תחדור הכרה זו לתודעה, יצטרכו רבים מאזרחי המדינה, בוחרי הליכוד, להחליט החלטה קשה: למחול על פעולות הממשלה בשל אהדתם לבגין ולמדיניותו — או לפנות נגדו בפעם הראשונה בחייהם. זהו מחיר השילטון.

גם מבחינה זו היתה הפגנת רחוב השומר נקודת־מיפנה. אם רצו בכך המפגינים, אם לאו — היתה זו, למעשה, ההפגנה הראשונה נגד ממשלת בגין.

בני־ברק

הנכס שמאחורי המהומה

עיסקות של מיליוני לירות מעורבות במילחמת־השבת ברחוב השומר

האדם היכול לשפוך אור על הסיבות להתרחשויות ברחוב השומר הזא חבר־הכנסת שלמה לורנץ מאגודת־ישראל. הסיבות שלורנץ יכול לספר עליהן הן דווקא בעלי אופי בלתי־דתי. הן נוגעות לצד הכספי של פרשת רחוב השומר, שחלק מנפתוליה נחשף כבר מעל דפי העולם הזה (1994).

הרב־הח"כ התגורר בווילה נאה ברחוב השומר מיספר 81, מעט דרומה מצומת־המריבה. לפני כשנה החלה חרושת־שמועות על מה שהתחולל סביב קרקעותיו של שלמה לורנץ, שנאמדו בעשרה דונמים סביב ביתו. יריביו במיפלגתו טענו כי האחוזה נמסרה ללורנץ כתרומה ציבורית שנועדה למיפלגתו.

לדבריו של לורנץ, רכש את השטח לפני 17 שנים בזיל־הזול: 120 אלף לירות, בסך־הכל. „אז לא היו כאן מים וחשמל. היתה לי מישפחה גדולה. גיליתי את הבית ואת הפרדס סביבו, ורכשתי אותו כימעט בחינם."

„מכר ללא תשלום." בסיפרי ה־

(המשך בעמוד 28)

הווילה של לורנץ ברחוב השומר
מי ירוויח?

סייף־אל־דין אל־זועבי - חבר־הכנסת הערבי של המערך - דחה ההצעה

ח"כ סייף אל־דין אל־זועבי לא האמין למשמע אוזניו.

השליח המיוחד שהתייצב לפניו בחשאי, וביקש להידבר עימו בארבע עיניים, הציג את עצמו כשליחו האישי של שר־החוץ משה דיין. הוא הביא עימו, בשם דיין, הצעה שהיא מסוג ההצעות שאי־אפשר לסרב להן.

משה דיין הציע, באמצעות השליח המיוחד, לסייף אל־דין אל־זועבי, מי שהיה בעבר במשך שנים רבות ראש־עיריית נצרת, שהיה חבר־הכנסת מיום הקמתה (להוציא כנסת אחת), ושהתפקיד הרם ביותר שבו כיהן עד כה במדינה היה תפקיד סגן־יושב־ראש הכנסת, לכהן כסגנו במישרד־החוץ בממשלת הליכוד.

זועבי נדהם מעצם ההצעה המפתיעה שהוצעה לו. והיה זה אך טיבעי שיבקש שהות להרהר בה קודם שישיב עליה. אולם תחת זאת השיב זועבי לשליח, ללא היסוס: „אני שייך לתנועת העבודה. אינני יכול לקבל את ההצעה."

שליחו של משה דיין ניסה לדבר על ליבו של זועבי ולהפציר בו שלא ישיב מייד, שישהה את תשובתו עד שיהרהר ויגיע לידי החלטה ברורה. סוף־סוף, מדובר בתפקיד העשוי להיות גולת־הכותרת של פעילותו הציבורית. אולם זועבי עמד בשלו. לגביו לא היה מקום להירהור או להיסוס. לאור קשריו ההדוקים והממושכים עם מיפלגת העבודה, אין הוא יכול לקבל את ההצעה. הוא חייב לדחותה על הסף, אמר.

בשיחה עם כתב העולם הזה אישר זועבי השבוע כי אומנם הופנתה אליו הצעה כזאת, אולם ניסה להפחית מערכה.

„כן" אמר סייף אל־דין, „היו דיבורים. זרקו לי את המילה. אבל זה לא היה רציני. אני קיבלתי את זה בצחוק. אילו היו מציעים לי הצעה רצינית גם כן הייתי מתנגד. „אמרו לי: אתה סיעה עצמאית — דיין סיעה עצמאית, אז למה לא תלכו יחד?! זה לא רציני."

אל־זועבי סרב לזהות את האיש שהיפנה אליו את ההצעה. הוא הכחיש כי מדובר במרדכי אלון, ראש עיריית נצרת עילית. גם מרדכי אלון עצמו דחה את הרעיון כאילו היה הוא השליח של דיין. „אין לי שום קשר עם חוג אנשים זה," אמר.

„נדוניה שלילית"

מחפשת שותף

כאשר **עזב** השליח המיוחד של דיין את זועבי לא נותר עוד מקום לספק: סייף אל־דין אל זועבי דחה את ההצעה הנדיבה על הסף. בין השליח לבין הח"כ הערבי של מיפלגת העבודה הוסכם לשמור את דבר ההצעה ואת השליחות בסוד. ואומנם, עד עתה, כשבועיים אחרי הפגישה ביניהם, היא נותרה כאחד הסודות השמורים ביותר של ממשלת הליכוד.

עצם הרעיון למנות סגן שר־ערבי ל־מישרד־החוץ, כשלעצמו, הוא חיובי ביותר. הרעיון הועלה בעבר פעמים אין־ספור במאמריו ובנאומיו בכנסת של אורי אבנרי. אלא שהניסיון למנות ערבי למישרה זו, באמצעות הדחה למעשה־כלנתריזם, פסול מעיקרו. מה־גם שהכוונה מאחרי ההצעה שהופנתה על־ידי דיין לזועבי שקופה ביותר: מינויו נועד להיות עלה־התאנה למדיניות הסיפוח וההתנחלות של הליכוד.

על־מנת למתן ולרכך את התדמית הני־צית שנוצרה לממשלת בגין בעיני העולם, זקוקה ממשלה זו לשורה של מחוות ש־יעוררו רושם בעיני דעת־הקהל העולמית ויציגוה כממשלה שקולה ושוחרת־שלום.

לצורך זה גוייס אבא אבן כפת־להשׁ־כיר, נשלח בשליחות־הסברה בינלאומית מטעם ממשלת הליכוד. לצורך זה, לא מן הנמנע שדווקא ממשלת הליכוד תעשה את הצעד שממשלת המערך התנגדה לו שנים רבות בלהט רב, ותחזיר את עקורי בירעם ואיקרית לכפריהם החרבים.

לצורך זה עשויה ממשלת הליכוד לנקוט עוד כמה צעדי־ראווה הפגנתיים כמו, למ־של, שיחרורו של הארכיבישוף קאפוצ׳י ממאסרו. ולצורך זה ככל הנראה ביקש דיין למנות את זועבי כסגנו במישרד־החוץ.

אבל לדיין היו ודאי גם שיקולים אישיים רבי־מישקל בהפניית הצעתו לזועבי. נטי־שתו של דיין את מיפלגת העבודה, והצ־טרפותו לממשלת הליכוד, התקבלו בבי־קורת קשה ומרה ותוך מחאות, בחוגים רחבים של הציבור הישראלי. לא רק המישפחות השכולות של מילחמת יום־הכיפורים זעמו על כך. בכל השכבות, בכל החוגים ובכל המיפלגות היו שראו במינוי זה משום שערורייה ציבורית וסטי־רת־לחי לדמוקרטיה הישראלית.

גם בתנועת החרות התקבלה החלטתו זו של בגין במורת־רוח רבה, למרות שהמתנגדים לא העזו להפגין את דיעו־תיהם בפומבי. בגין עצמו לא שבע הרבה נחת מן הביקורות הרבות על צעדו.

דיין יודע שהוא בבחינת „נדוניה שלי־לית" בממשלת בגין. כדי להמתיק את הגלולה ולשאת חן בעיני שותפיו החדשים, הוא עמל וחותר למצוא צידוקים נוספים להצטרפותו לממשלה. סוף־סוף, הרי היה זה בגין שגאל אותו ממידבר השיכחה והורידו מעמוד־הקלון של מחדל מילחמת יום־הכיפורים.

מבוקש!

מה רצה

דיין להשיג?

אילו היה דיין מצליח בתרגיל שלו, שנועד „לגנוב" את זועבי ממיפלגת העבודה, אין ספק שהיה בכך הישג ניכר:

- קודם־כל היתה זו תוספת של קול לממשלת הליכוד בכנסת. זוהי, אומנם, תוספת קטנה, אך היא חיונית בייחוד בשעה שד"ש טרם החליטה על הצטרפותה לממשלה, וכאשר תמיכתה של אגודת־ישראל בממשלה עלולה להתערער בשל עמדתו של שר־הפנים במילחמת השבת בבני־ברק.
- הצבת ח"כ ערבי בתפקיד־יוקרה חשוב כזה בממשלה לאומנית יהודית, היתה תורמת להקהיית תדמיתה השלילית של הממשלה בעיני העולם הרחב.
- הממשלה היתה יכולה לנצל את שמו של זועבי, ואת המוניטין שלו בקרב ערביי ישראל וערביי השטחים, להגברת התמיכה בממשלת הליכוד.
- מינויו של זועבי היה מאפשר לנצל את קשריו הענפים עם מדינאים ואנשי־שם, אשר במשך שנים התארחו בביתו בנצרת (על־פי בקשת מישרד־החוץ, בהסתדרות גורמים ממלכתיים אחרים.)

סגן־שר־חוץ ערבי

נכון שאם ח"כ זועבי היה מתפתה ובוחר בהדרת־המלכות כדי להיקרא סגן־שר, היו ניצבות לפניו בעיות וסתירות חמורות. כיצד היה יכול לפעול ולהסביר בשם מדיניותה הלאומנית של ממשלת־הליכוד? מה היה אומר לבוחריו הערבים? הרי היה מצטייר ברחוב הערבי כסופר־קוויזלינג, שמכר את עצמו תמורת כבוד מפוקפק.

קשה להניח שמשה דיין ביקש לצרף את זועבי לממשלת־הליכוד כדי שישפיע מתורתו וממחשבתו המדינית על ממשלה זו. דיין היה גם חייב לדעת שאם יקבל זועבי את הצעתו, הוא יוחרם וינודה כמעט על־ידי כל ערבי בארץ ובמדינות השכנות. למרות זאת, לא היסס להביא את ההצעה הפניו.

ואולי הוא הגה את הרעיון כדי לצאת מבדידותו בסיעת־היחיד שלו (שח"כ עקיבא נוף הציע לכנותה בשם „סיעת רחב"), וכדי שלא יהיה יחידי ובודד בכנסת הנו־כחית בתופעת הבגידה הפוליטית.

סל וסלסלה

המעונינים להשתתף במדור
יפנו לקארו בני טל. 241530

ישיקה - סיפור הצלחתה של חברה

חברת „ישיקה" הגדילה את ייצורה פי שלושה ב־4 השנים האחרונות

מר שירו קנקו נשיא חברת ישיקה ביקר לאחרונה שש מדינות בשלוש יבשות, במס־גרת מסע שערך בין נציגי, ספקי וצרכני מצלמות ישיקה. עם שובו, נשאל מר קנקו ע"י העיתונאי טום סטיל: „מר

מר שירו קנקו
נשיא חברת „ישיקה"

קנקו, עם שובך מהביקור ה־ארוך, הבאת תקוות טובות ל־אפשרויות שיווק רחבות יותר וכמובן כנשיא חברת ישיקה, הינך מודע למצבה של ישיקה כיום, כיצד רואה אתה את ישיקה בעתיד?"

תשובה — „שיתוף הפעולה של ישיקה עם חברת Carl Zeiss שהביא לייצור ה,קונטקס' * הוא הצלחה נהדרת. הודות ל־השפעתם, של יצרני העדשות הטובות בעולם, ייצרנו את ה־,קונטקס'. מצב זה עורר בעיה חיובית ביותר והיא, כיצד עלי־נו להגביר את הייצור, בכדי לספק את הדרישה העצומה ל־מצלמות ישיקה. לשם כך, נע־שה כבר הצעד הראשון לייעול הייצור, כשרוב העבודה, נע־שית אוטומטית, באמצעות מח־שבים מתוחכמים ביותר. בעיה נוספת העומדת בפרק כיום היא,

* קונטקס — הינה מצלמה אלקטרונית חדשה של חברת ישיקה.

ישיקה חייבת להיראות כיחידה תוססת לקידום ולהצלחה, חו־בה עלינו לייצר מצלמות, כך, שכל הנוגעים בדבר יצאו נש־כרים, החל מהצרכן, שהוא ה־

פס ייצור מצלמת „ישיקה"

גורם החשוב ביותר, דרך ה־סוכן, הספק ולבסוף החברה עצמה".

עם „אני מאמין" שכזה, מוב־נת פריחתה של ישיקה ב־4 השנים האחרונות. נפתחו מש־רדים חדשים בבראזיל, בשווי־צריה ושניים נוספים בארה"ב, העוסקים בשווק ישיר ובמתן שירות ישיר.

לחברת ישיקה, שלשה בתי־חרושת ביפאן ואחד בהונג־קונג. ביפאן נמצאים המפעלים לייצור עדשות, לייצור מדי־אור ולייצור החלקים המכניים והרכבתם. המפעל בהונג־קונג, עוסק בהרכבה בלבד. החברה מגבירה את ייצורה מדי שנה בכמות ניכרת, לדוגמא: אם ב־מפעל בהונג־קונג הרכיבו 10,000 מצלמות בשנת 1976, הרי שבשנת 1977 גדל כושר ההרכבה ל־30,000 וזאת בכדי לספק את הדרישה העצומה ל־מצלמות ישיקה.

כידוע חברת ישיקה הינה חלו־צת ייצור המצלמות האלקטרו־ניות בעולם בעשר השנים ה־אחרונות, רק ב־3 השנים האח־רונות הצטרפו למירוץ האלק־טרוני חברות יפאניות אחרות. אולם ישיקה נשארה החברה הטובה ביותר הן בידע והן ב־ניסיון שרכשה בייצור המצ־למות האלקטרוניות, במשך שנות הייצור הרבות, וזהו בסיס הצלחתה.

מדי שנה יוצאת חברת ישיקה בדגמים חדשים. בשנת 76' יצ־אה החברה ב־4 דגמים חדשים.

כדוגמא להצלחה אציין את מצלמת ישיקה עם מבזק (פלש) דגם MF־35. מצלמה זו שהיא מהפכנית בעולם הצילום, מיו־חדת במינה במבזק, שהוא חלק אינטגרלי של המצלמה. למצ־למה זו סיפור הצלחה בפני עצמו, אך תיקצר היריעה מ־הכילו.

החומר נמסר באדיבותה של חברת „גידי־גיא" סוכנויות ל־צרכי צילום בע"מ רחוב ה' באייר 46 ת"א טל: 269644 הנציגה הבלעדית של ישיקה בישראל.

חילופי השלטון - התעוררות בדלא'נ'ייד'

מדבריו של נתן טיטר מנכ"ל „סקסס"

בימים אלה שלאחר סערת חי־לופי השילטון בארץ, ערים סו־חרי הדלא־ניידי להתעוררות גדולה מאד ברכישות בתים, קרקעות, והשקעות הון.

לשמיעת פרטים בנידון פניתי לאחת הסוכנויות הגדולות ב־ארץ והמצליחה ביותר בשנים האחרונות „סקסס". ברח' ה' באייר 48, טל. 258542, 254056.

מר נתן טיטר, מנכ"ל „סקסס" העלה בפני את הסיבות הניר־אות לו להתעוררות בשטחי ה־דלא־ניידי והן כפי שסברתי עקב חילופי השילטון בארץ ו־שנייה עקב המיתון בשטח ה־בנייה והמחירים הגבוהים ב־רכישות בתים וקרקעות. לשא־לותי נעניתי שבימים אלה סקסס, סוכנות לנכסים והש־קעות הון, עמוסה בהצעות מש־קיעים המבקשים לרכושקרקעות באזורי יוקרה כגון רמת־השרון, שיכון צמרת, שיכון דן, תל־ברוך, אפקה ועוד בקניית מפ־עלים באזורי פיתוח, קניית בתים — ומכירתם. בייעוץ להשקעות הון. לדבריו של מר נתן, מטופלת כל הצעה להש־קעה ובקשת פרטים לעניינה ולשביעות רצון הלקוח.

איכות החיים - הלכה למעשה

משהו על „רהיטי־שבא" — יצרני ריהוט משרדי

אם למושג „איכות חיים" קיימת אצלך משמעות מעשית, אם חשוב לך לחיות טוב בכל שעות היממה, אם נוחיות בזמן ה־עבודה משחקת אצלך תפקיד בלתי נפרד מהעבודה. ולבסוף — אם חלק ניכר משעות היום אתה מבלה במשרד, אליך מיו־עדים הדברים הבאים. למעשה קצת קשה להעביר בכתב הת־רשמויות ויזואליות. בכל זאת, אנסה להעביר משהו מביקורי ב„רהיטי שבא".

ב„רהיטי שבא" מייצרים ו־מוכרים ריהוט משרדי. בין ה־מבחר המרשים של ריהוט מש־רדי במקום, איתרתי דגמים מקסימים של שולחנות מנהלים, שולחנות מזכירה, כסאות המ־תנה ועוד. ובדמיוני הצטייר משרד שפשוט חוויה להיות בו. תוך כדי ביקורי במקום למדתי פרק ב„הנדסת אנוש". הרהרתי בכך, שאם מנהלי המשרדים, היו דואגים לצייד את משרדם בריהוט מעין זה שראיתי ב־„רהיטי שבא", המצב היה שו־נה לחלוטין.

כסא משרדי — „רהיטי־שבא"

ראשית, עיצוב הרהיטים, ה־גימור, ובכלל, רהיטים מקסי־מים, שהם לא רק כלי שרות, אלא גם חוויה לעין. אך חשוב מזה — הנוחות, התיישבתי לפני שולחן מנהלים והאמינו לי ש־הרגשתי טוב, ממש. אתה ה־מנהל, ודאי מעוניין שגם מז־כירתך תרגיש טוב בעבודה, שהיא תיהנה לעבוד. אולי פשוט כדאי שתעשה מה שאני עשי־תי, בוא ל„רהיטי שבא", רח' קרליבך 12 תל־אביב. וראה ב־מו עיניך. עשה משהו מועיל לשיפור איכות החיים גם ב־עבודה.

ולאיכות המאזן הכספי: ב־קנותך רהיט כלשהו ב„רהיטי שבא" ספר למוכר כי הגעת אליו דרך כתבה זו ותזכה מיי־דית בהנחה של 13%.

בוא ל„רהיטי שבא" ותווכח, להתראות.

בתי־אבון

יגאל מוריק — יאלברטו גולן, (גסטרונום מדריך ומנהל מס־עדות בעל ניסיון של 29 ש') פתחו בימים אלה, את מסעדת BON - APPETIT, בדיזנ־גוף 114 (מול קפה „רוול").

במסעדה, המתמחה במטבח אירופאי ובאמנות בישול ה־שרימפס, קלמרי וכל סוגי ה־בשרים והדגים, מפתיעים בכל שבוע את הסועד במאכל שבו־עי משתנה. אלברטו גולן, בעליה לשעבר של „רימיני" שבכיכר מלכי ישראל, יודע איך לנהל מסעדה, וכשעבדה צוות המלצרים המקצועי, הא־דיב ודובר שפות רבות וה־שיף דני, לשעבר השיף של ,אכדיה', המטפלים במבוקשו של הסועד. מחליפו של דני נבחר בקפידה והריהו עזרא ל־שעבר השיף של „קסבה", „קליפורניה" ו־"HAPP CACROL". טעים לאכול מידי צוות שכזה.

ה„שופבילוי" נפתח בבוטיק ניו־לוק

משכמם ומעלה בלטו, בערב פתיחת בוטיק היוקרה ניו לוק הדוגמנית היפהפייה ז'קלין פלדמן (פילוסוף) ואחיה יפה התואר, שהגיע זה לא מכבר מפריז וכבר נראה אהוד ביותר בין אורחי הערב (ובמיוחד בין אורחות הערב) מוריס בן־ארי. בבוטיק ביורדי הסירה 5 אשר הוגדשה מחשבה רבה לעיצובו הנאה נכחו בערב הפתיחה כל המי ומי היפים שבבוהמה התל־אביבית. אפשר היה לראות שם אחמ"ים מעירית תל־אביב, דוגמנית צמרת, אופנאים ואנשי שם אחרים. הבו־טיק שנפתח באפנת ה„שופ־בילוי" (מיקומו של הבוטיק ב־מרכז הבילוי התל־אביבי) יפעל בשעות הצהריים והערב בלבד. חידוש לכל הדעות, אותו אפ־שר לזקוף לזכותם של ז'קלין ואחיה מוריס אשר בנוסף ל־חידוש שבשעות הפתיחה שיל־בו חידוש נוסף בניו־לוק, בו־טיק + פרפומריה. כלומר:

הדוגמנית ז'קלין בתצוגת אפנה

תוך כדי בילוי ניתן לערוך קניות להתאפר ואפילו... לש־תות קפה.

מוריס עתיר הנכסים, ייבא עי־מו מפריז הרבה מאד חידושים אותם נפגוש ככל הנראה ב־רשת חנויות אפנה יוקרתיות אותם הוא עומד לפתוח בקרוב. לאלו מבנות המין היפה שכבר תיכננו... מוריס, נשוי, אך אל תרפנה, מוריס היפה אמנם נשוי אך שותפו בני טוכטרמן נמצא עימו בניו־לוק שביורדי הסירה, כך שאפשר לתפוס שני יפים בקריצה אחת, ואמנם מוריס ו־בני ישמחו לפגוש ביפות ב־בוטיק ניו־לוק שביורדי הסי־רה. לעומת זאת לאלו שמעונ־ייגים לראות את ז'קלין הדוג־מנית היפהפייה (לאו דווקא אתם הגברים), אפשר, גם אפ־שר, בבוטיק ניו־לוק שבדיזנ־גוף במשך היום, בניו־לוק ש־ביורדי הסירה. אחה"צ: להתר־אות.

אהבת סוסים

„תיראה את הקימור הזה, ראש קטן, הוא לא גדול, הוא עדין מאד, כל הייחוד שלו הוא ב־אצילותו ובטמפרמנט החם" — סיפר לי רן־גרד על סוסו ה־ערבי „צח".

רן־גרד ושותפו וייסמן ישראל הינם יבואני ציוד רכיבה בין הגדולים בעולם. השניים מייב־אים אוכפים, שמיכות, מתגים, מגפיים, מכנסיים, כובעים ו־מברשות בקיצור כל הדרוש לרכיבה ואפילו — כלי פירזול. „רן־גרד", ז'בוטינסקי 75 ר"ג טל. 793647 ושותפו וייסמן ישראל ממושב סתריה, טל. 965276, מייבאים את מוצריהם מהחברות הטובות ביותר בעו־לם כגון: Simco ארה"ב, „בלרריבן" „פנווד" — מאנ־גליה ומ„פסייר־ובניו" מהנובר שבגרמניה המייצרים את ה־אוכף לדבריו של רן ה„קאדיי־לק שבאוכפים".

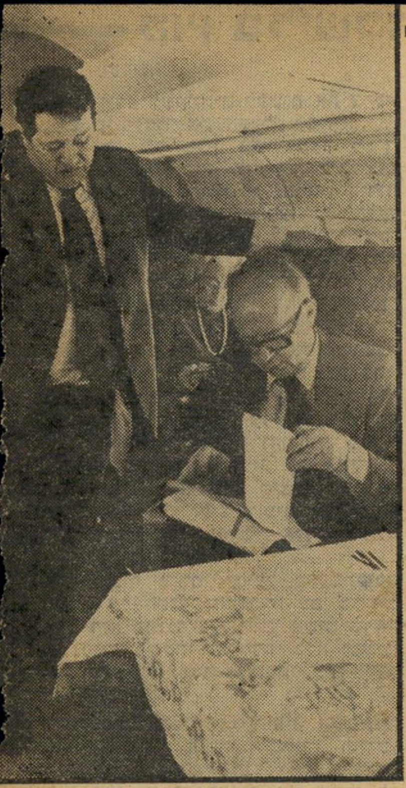

האיש של רבין מנסה לדחוק את רגלי האיש של בגין ולוחם על חייו בלישכת ראש־הממשלה

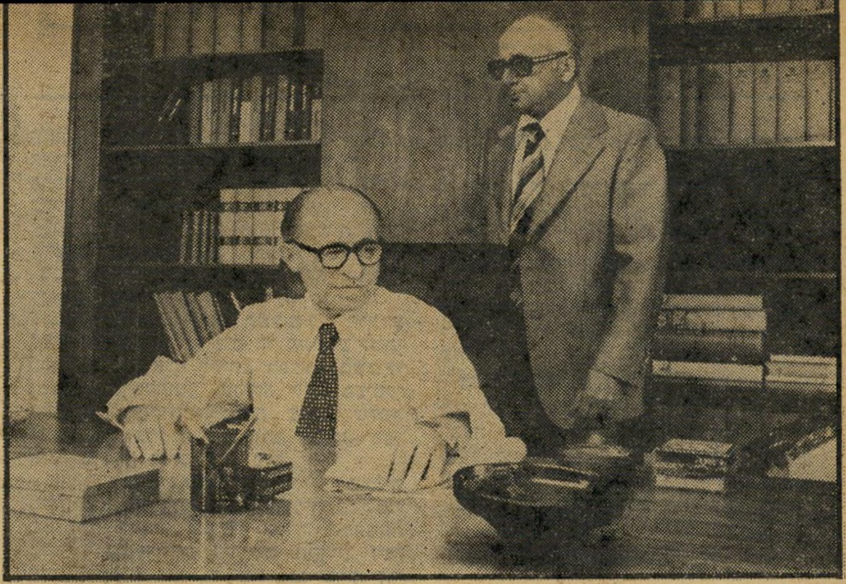

ב משרד ראש־הממשלה הושלמו ההכנות לקראת נסיעתו של מנחם בגין לארצות־הברית, כדי לפגוש שם את הנשיא ג׳ימי קארטר.

מכל עובדי המשרד, שאמורים היו להכ־לל בפמלייה של ראש־הממשלה, נאספו ה־דרכונים ושאר הנתונים כדי להסדיר את הסידורים הפורמליים הכרוכים בנסיעה.

ביקש ממנו את דרכונו. איש לא מסר לו את הטפסים השיגרתיים למילוי.

היה זה ניסיון לרמוז בצורה ברורה ו־שקופה למי שניצב בתקופת כהונתו של יצחק רבין באחת מעמדות ההשפעה והכוח הנסתרות — אך החשובות ביותר במדינה — כי הוא אינו בבחינת אישיות־רצויה־ביותר בפמלייתו של ראש־הממשלה.

קוץ בלישכת בגין

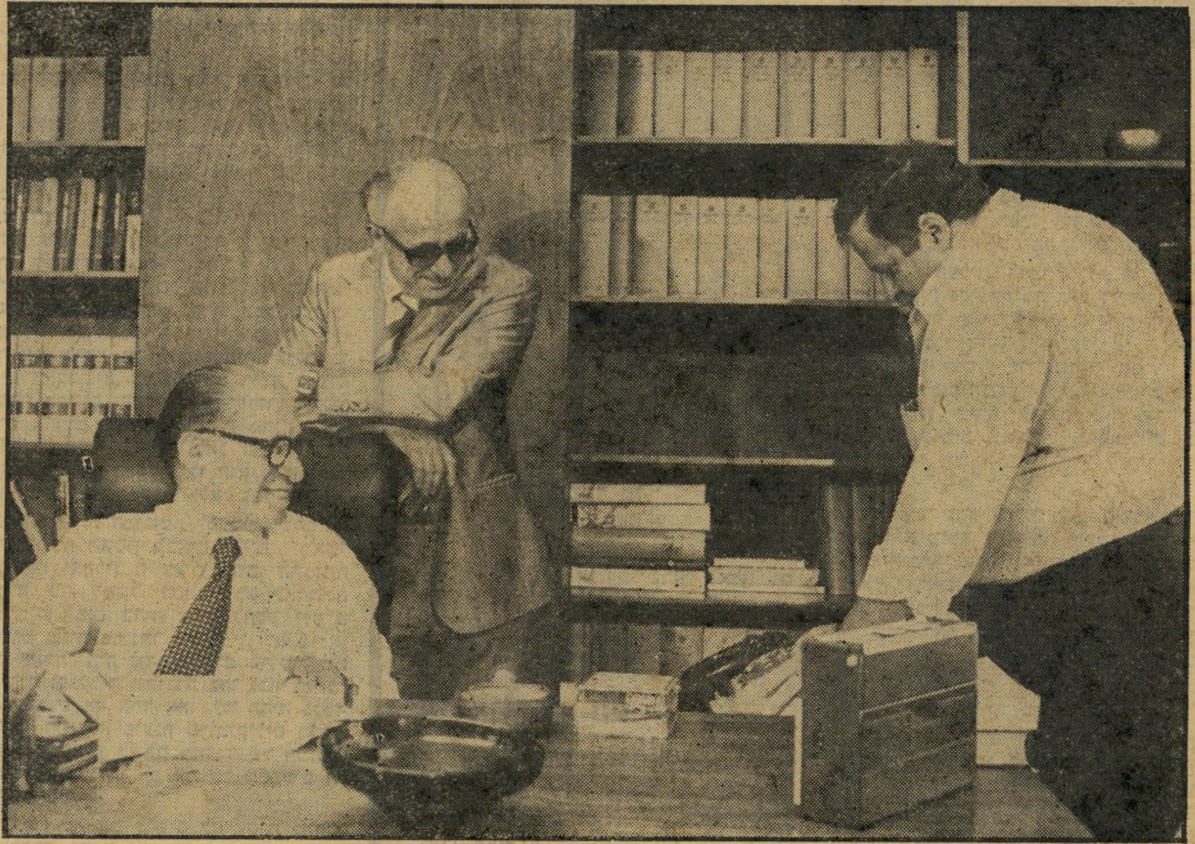

היועץ מיזרחי (ימין) ליד ראש־הלישכה קדישאי, הניצב מאחרי בגין

בין אלה שעתידים היו להכלל במפלייה היו גם שני העובדים הבכירים של לשכת ראש־הממשלה, שנותרו שם מתקופת כהו־נתו של יצחק רבין כראש־ממשלה: המז־כיר הצבאי תת־אלוף אפרים פורן, והיועץ לענייני־תיקשורת, דן פתיר. הם התבקשו להמשיך בתפקידם על ידי מנחם בגין, עשו זאת על פי בקשה מפורשת של יצחק רבין, שניסה למנוע בכל מחיר יצירת רושם או חשד כי הוא משאיר אחריו ליורשו אדמה חרוכה.

לעומת זאת לא פנה איש בקשר לנסיעה הממשמשת ובאה אל אדם אחד שמקומו בפמליית ראש־הממשלה הקודם היה ברור ומובן מאליו — ראש־הלישכה לשעבר, ו־כיום היועץ־המדיני, אלי מזרחי. איש לא

עבור אלי מזרחי (43), נמוך הקומה ועב־הכרס שעשה קארייריה מטאורית מאחרי־הקלעים במשרד ראש־הממשלה, נראה אי צירופו לפמלייה הנוסעת לוושינגטון ב־בחינת גזר־דין מוות פוליטי — סוף הדרך שלו כאדם היחיד במדינה שאף ראש־ממשלה לא יכול להסתדר בלעדיו. הוא לא יכול היה להשלים עם כך.

יועץ מדיני בשעת רצון

מ אז עלה הליכוד לשילטון לא חסך אלי מזרחי כל מאמץ של שתדלנות וחנופה כדי להוכיח לאנשי השילטון החדש כי הוא אינו אלא משרת־ציבור („סיביל־סרוונט") שראוי להשאירו בתפקידו ובי־מעמדו. הוא יצא מעורו כדי לשאת־חן ולהציג את עצמו כמי שהיה איש תנועת החרות מנעוריו, שנשאר נאמן בליבו ו־השקפותיו לתנועת ז׳בוטינסקי ולא היה אלא אנוס פוליטי כשנאלץ לשמש ראשי־ממשלה כמו לוי אשכול, גולדה מאיר ו־יצחק רבין.

את כל קשריו הרבים ושרידי השפעתו בעבר גייס מזרחי כדי שישכנעו את מנחם בגין להשאירו בלשכת ראש־הממשלה. ל־צורך זה הפעיל את הפירסומאי של ה־ליכוד, אליעזר זורבין, ואת מי שהיה פטרונו הפוליטי — ח״כ אהוד אולמרט.

למרות זאת היה ברור למזרחי כי לא יוכל להמשיך לכהן בתפקיד ראש־הלישכה, האיש שעצם כוחו נובע מהיותו המביא והמוציא אצל ראש־הממשלה, האיש הקו־בע את לוח הפגישות שלו והמסנן כמעט כל מידע המגיע אליו. תפקיד השוב ורגיש זה נועד למי שהיה מזכירו האישי של מנחם בגין מזה שנים רבות, יחיאל קדישאי המסור והנאמן.

אבל אלי מזרחי הכין את עצמו מבעוד מועד ליום־סגריר. מיד אחרי התפטרותו של יצחק רבין, בעקבות חשיפת חשבון הדולארים של רעייתו, הבין מזרחי כי הוא חייב לבטח את מעמדו אצל היורש הצפוי. אז היה שימעון פרס. מזרחי הת־ייצב בפני פרס, הציג את עצמו כמי שלמעשה היה תומכו ומגינו כל השנים. הוא לא הסתפק בכך. הוא תפס את יצחק רבין בשעת רצון, החתים אותו על מינוי כיועץ־מדיני. בכך הוציא את עצמו מ־רשימת התפקידים (ראש־לישכה, מזכירה לנהג) שראש ממשלה חדש זכאי להחליף עם כניסתו לתפקידו.

אלא שמינוי רשמי זה של רבין כיועץ־מדיני לא נראה למזרחי כפוליסת־ביטוח מספקת להמשך כהונתו אצל מנחם בגין. מיד אחרי שהובהר לו כי אנשי השילטון החדש אינם מתכוונים לסלקו מתפקידו, בהתאם למדיניות הנבונה הנקוטה בידם לאפשר לכל עובד־מדינה הרוצה בכך ל־המשיך בתפקידו כבעבר, ניסה אלי מזרחי בכל האמצעים להחזיר לעצמו את מעמדו ואת השפעתו.

כתוצאה מכך התרחש בלישכת ראש־הממשלה, בימים הראשונים לכניסתו של בגין לתפקידו שם, מחזה אבסורד מעורר גיחוך וחמלה. היתה זו פארסה שנראתה כאילו ניטלה מאחד ממחזותיו של מולייר.

מזרחי החליט לקבוע עובדות בשטח כדי שאי אפשר יהיה להתעלם מנוכחותו. עוד ביומו הראשון של מנחם בגין בלישכה השכים מזרחי קום, היה במקום לפני כל עובד אחר. הוא הכין את שולחנו של ראש־הממשלה, ערך את ניירות העבודה שעליו ותפס את מקומו ליד שולחנו ה־קבוע בחדר ראש־הלישכה, אותו מקום בו ישב בימי יצחק רבין.

כאשר הגיע יחיאל קדישאי, ראש־הלישכה החדש, הוא פשוט לא מצא מקום לעצמו. המקום שנועד לו היה תפוס בידי אלי מזרחי. האנשים במחיצתו של בגין לא ידעו אם לצחוק או לבכות למראה היועץ־המדיני עב־הכרס היושב צמוד ל־כסאו ואינו זז משם במשך כל שעות היום, מחשש פן מישהו אחר יתפוס את מקומו. מזכירות הלישכה התלוצצו כי מזרחי אפי־

(המשך בעמוד 28)

קוץ בלישכת בגין

(המשך מעמוד 27)

לו אינו יוצא לשירותים לעשות את צרכיו מחשש פן ינצלו את העדרו לסילוקו.

בלישכתו של בגין נוצר מצב מביך. יחיאל קדישאי הוא אדם נעים־הליכות ועדין־נפש מכדי לפנות אל מזרחי ישירות ולהעמידו במקומו. הוא לא רצה גם לקלקל לבגין את חדוות כניסתו לתפקיד ראש־הממשלה בעניין שולי כזה. כך קרה ש־במשך כמה ימים כפה אלי מזרחי את עצמו על ראש־הממשלה החדש ועובדי לישכתו. הוא פשוט היה שם, מוכן לשרת, למלא את כל מוצא פיו של ראש־הממשלה ובלבד שיתנו לו להמשיך להיות במחיצתו.

בכל הזדמנות שרק ניתנה לו היה מזרחי שופך את ליבו, מספר על שנות האונס שלו תחת שילטון מפא״י והמערך, מזכיר לכל מי שרק רצה לשמוע כי מגיל 15 הצטרף לבית״ר ואף היה קיצוני יותר מ־שאר חבריו, הלך ליצוק מים על ידיהם של הד״ר ישראל („שייב״) אלדד וגאולה כהן, אנשי הלח״י לשעבר.

עוד הוסיף מזרחי וסיפר כי בתקופת החתימה על הסכמי ההפרדה עם מצריים וסוריה הוא התנגד בכל ליבו משום שראה בכך נסיגה משטחי המולדת. „לא יכולתי לשאת זאת,״ התוודה, „עזבתי את החדר בשעת החתימה.״

ההתרפסות הנלעגת הזאת, שנועדה לשאת־חן בעיני אנשי השילטון החדש, השיגה מטרה הפוכה. תוך ימים ספורים הצליח אלי מזרחי להפוך את עצמו ל־מיטרד בלתי נסבל על כל עובדי הלישכה. הוא היה תקוע שם כמו קוץ בגרון שלא ניתן לבלעו ולא ניתן לפלטו.

התבצרות ליד שולחן־התה

מכיוון שמנחם בגין ברוחב־לב של מנצח, אישר את המשך העסקתו של מזרחי בלישכתו, לא היה ניתן לסלקו משם או לפטרו במחי־יד. תחת זאת נעשו ניסיונות להבהיר למזרחי את מקומו ו־מעמדו ולרמוז לו, בדרכי נועם כמובן ועם כל האדיבות הנדרשת, שמוטב לו להסיק את המסקנות בעצמו.

תחילה נאלץ יחיאל קדישאי לכבוש ל־עצמו את מקומו מידי מזרחי. הוא עשה זאת בצורה פשוטה: הוא הקדים לבוא למשרד, עוד לפני השעה המוקדמת בה התייצב מזרחי, התיישב ליד השולחן ה־מיועד לראש־הלישכה, שמזרחי סרב לפנו־תו. כאשר הגיע מזרחי ללישכה הוא מצא שם את קדישאי יושב ליד שולחנו.

כדי למנוע קרב על השולחן, הוכנס לתמונה מנכ״ל משרד ראש־הממשלה, הד״ר אליהו בן־אלישר. הוא הועיד לאלי מזרחי חדר חדש בבנין משרד ראש־הממשלה, היה זה חדר מכובד ומפואר לכל הדיעות: החדר ששימש בעבר את השר גלילי.

זהו חדר מרווח שניתן להכיל בו גם מזכירה וכתבנית. אבל יש לו מגרעת אחת: הוא מרוחק מחדרו של ראש־הממשלה. אלי מזרחי, היודע כי חלק מכוחו של יועץ לראש־הממשלה נובע מהיותו שומר־סף בפתח חדרו, סרב לקבל את החדר.

חדרו לשעבר של גלילי נותר בשממונו. אלי מזרחי העדיף להתמקם ליד שולחן־תה זעיר שבפינת חדר ראש לישכת ראש־הממשלה, ובלבד שלא יורחק מפתחו של בגין. זהו כיום אחד המחזות המבדחים בלישכת ראש־הממשלה, לראות את ה־יועץ־המדיני גדול־המידות יושב ליד שולחן־התה הזעיר, מצפה לרגע בו יעזוב קדישאי את החדר כדי לנסות לחדור אל ראש־הממשלה ולתת לו מעט „עצות מדי־ניות״ כפי שמחייבת הגדרת תפקידו.

הדברים הגיעו עד לידי כך שיחיאל קדישאי מקריב את עצמו ולוא רק כדי למנוע את נוכחותו של מזרחי בדיונים וישיבות שאין רוצים שהוא ישתתף בהם. במקרה כזה נוהג קדישאי לחבק את כתפיו הרחבות של מזרחי ולומר לו בחביבות: „בוא נסתלק מכאן שנינו... אנחנו מיותרים כאן.״

כדי למצוא־חן בעיני אדוניו החד־שים מנסה מזרחי לדבר באוזניהם על אנשי לישכתו של יצחק רבין שנשארו לעבוד עם בגין. כאשר דנים באיזה ענין שהשתיקה יפה לו, מזרחי הוא הראשון הקופץ כדי להזהיר מפני „הגייס החמישי״ של רבין בלישכה. „לא לספר לפורן ו־פתיר,״ הוא מייעץ, „לא לגלות להם. הם עוד יעבירו הכל לרבין...״

אלא שבינתיים נזהרים שלא לגלות דב־רים מיותרים למזרחי עצמו. בימי הזוהר שלו כצילו של יצחק רבין היה מקובל, למשל, שכל מברק ללישכת ראש־הממשלה, ממישרד־החוץ למשל, המכיל מידע חשוב, מגיע בשלושה העתקים.

אחד ההעתקים נועד למיזרחי. ראש־הלישכה הוא האיש שהיה מעביר את ה־מידע המתקבל לראש־הממשלה. בצורה זו הצליח מזרחי לצבור בידיו חלק ניכר מ־עוצמתו. שכן למעשה הוא האיש שהיה מחליט, על פי שיקול־דעתו, מה ידע ראש־הממשלה ומה הוא אינו צריך לדעת.

לימים נסתבר שהרבה דברים שרבין היה צריך לדעת אותם לא הובאו מעולם ל־ידיעתו, נשארו קבורים במגירות שולחנו של מזרחי, עד לימים האחרונים, בהם נאלץ לפנות את מאות המיסמכים שהצט־ברו שם כדי לנקות את השולחן ולמסרו לקדישאי.

עתה ניטל ממזרחי מוקד כוח כזה. מנכ״ל מישרד ראש־הממשלה, בן־אלישר, שהיה בעבר איש המוסד לביטחון, הוציא הוראה על פיה יגיעו מברקי מישרד־החוץ למישרד ראש־הממשלה בשני העתקים בילבד, מטעמי ביטחון. ההעתקים נמסרים למנכ״ל עצמו ולראש־הלישכה, קדישאי. אחד מצינורות הנשימה של מזרחי נותק.

פגיעה בסטאטוס

אוהם הפגיעה האמיתית במעמדו של מזרחי היתה שלילת המכונית הצמו־דה שלו, סמל הסטאטוס בשירות־המדינה. מזרחי אינו יודע לנהוג ואין ברשותו רשיון־נהיגה. בתקופתו של יצחק רבין הוא הצליח להוציא ממנו אישור לקבלת מכונית צמודה עם נהג. כל מי שלא ידע עד אז מה חשיבותו של ראש לישכת ראש־הממשלה, יכול היה להבין זאת על פי המכונית הצמודה.

השילטון החדש לקח ממזרחי את ה־מכונית והנהג. הוא נאלץ להשתמש עתה בשירותי אחת ממכוניות מישרד־הממשלה, במשותף עם עובדים אחרים של המישרד. איש זר לא יבין לעולם את הפגיעה ב־יוקרתו ובמעמדו של אלי מזרחי הנובעת מכך.

בכך עוד לא תמה דרך היסורים של מזרחי. במשך שנים, עוד מתקופת כהונתה של גולדה מאיר כראש־הממשלה, נוצרה אגדה במישרד ראש־הממשלה על חריצותו וזריזותו של אלי מזרחי. אחד מכישוריו „המופלאים״, שכל ראשי־הממשלות עימם עבד בעבר התפעלו ממנו, היה הכושר לדעת היכן מונח כל מיסמך ונייר ולמצוא אותו במהירות המקסימלית.

רק לאחרונה הסתבר שהכושר הזה אינו בלעדי שלו. בתקופת עבודתו כארכיבר ב־מישרד ראש־הממשלה הצליח מזרחי לל־מוד את שיטת מיון המיסמכים. אולם ב־שנים האחרונות, כאשר הוא רוצה למצוא מיסמך מסויים, עושים זאת עבורו ארכי־ברים אחרים, המתמצאים לא פחות ממנו בארכיון. אלא שמזרחי נהג תמיד לצאת ולחזור עם המיסמך כאילו הוא מצא אותו במו ידיו ואיש מלבדו לא יוכל למצאו.

גם חריצותו, המוגזמת לפעמים, שהביאה אותו להיות ראשון הבאים ללישכת ראש־הממשלה ואחרון היוצאים משם, התגלתה כאגדה. כך, למשל, הסתבר רק לאחרונה שדו״חות רבים שהיה צריך להכין ולמלא בשלוש שנות כהונתו של רבין, לא מולאו כלל. מזרחי היה נוהג לרשום פרוטוקולים משיחות ופגישות חשובות בהן נכח בכתב־ידו, כדי שלאף אחד אחר לא תהיה גישה אליהם. הוא לא פיענח פרוטוקולים רבים. עתה הוא נאלץ לשבת בחדרו של המזכיר יהודה אבנר ולהדפיס את כל הפתקים ה־סודיים שלו.

„תראה מה הם עושים לי,״ קונן מזרחי לא מכבר באוזני אבנר, „לי שהייתי חבר חרות מגיל 15.״

על רקע זה קל לשער מה היתה הר־גשתו של אלי מזרחי כאשר התברר לו שלא ביקשו ממנו את דרכונו כיוון שאין מתכוננים לצרפו לפמלייה, שתלווה את מנחם בגין לפגישתו עם הנשיא קארטר בוושינגטון.

הפעם לא יכול היה מזרחי להבליג. הוא התייצב בפני בגין וכשדמעות בעיניו טען כי תהיה זו פגיעה במעמדו כ„יועץ־מדיני״ אם לא יצורף לפמלייה. בגין, בעל הלב החם, התרכך מיד, הורה לצרף את מזרחי לפמלייה.

השבוע, ערב צאתה של הפמלייה ל־וושינגטון נראה היה כי מזרחי הבין סוף סוף את הרמזים ששוגרו אליו. התוודה מזרחי: „אני יודע שהם רוצים לזרוק אותי מכאן. אבל אני לא אתן להם את זה בקלות!״

במדינה

(המשך מעמוד 24)

אחוזה נרשמה העיסקה בצורה אחרת. את הרכוש, שקיבל לורנץ לידיו, העבירה מרים ברלוי ז״ל אל גוף אנונימי הקרוי חברת חלקות 673, 674 בגוש 6189. מהות הפעולה נרשמה בגליון מיספר 856655 בטאבו כ־„מכר ללא תשלום״. הרכוש כלל כעשרה דונמים, שעליה עמדה הווילה כבר אז.

„מה פיתאום ללא תשלום?״ היתמם לורנץ, „לא קיבלתי שום תרומה! שילמתי כסף — 120 אלף לירות. רכשתי בשבילי ובשביל מישפחתי.״ בדיקה קלה בעיסקי החברה המיסתורית מגלה שלרב שלמה לורנץ אין כלל חלק באותה חברה. שמו אינו מופיע במיסמכיה כלל.

את הקרקע, שאותה קיבל לידיו בצורה מיסתורית כל־כך, מכר הח״כ־הרב לפני כשנתיים לקבלן ישראל אדלר, המתמחה בבניית בתי־דירות ליהודים חרדים, וש־תחום־פעילותו העיקרי הוא בבני־ברק. לו־רנץ הכחיש את השמועה כאילו מכר את הרכוש תמורת 10 מיליון לירות. „זה לא יהיה פייר מבחינת הקבלן לגלות בכמה מכרתי לו,״ הוא התנצל.

לורנץ העריך את שווי הקרקע שמכר ב־200 אלף לירות לדונם. במישרדי מס־רכוש נרשם כי ערך המיגרש והבית הוא למעלה מ־1.3 מיליון לירות — הערכה מגוחכת, הנופלת בהרבה מהערך האמיתי של הקרקע. כאשר נמכר הנכס טענו יריביו של לורנץ כי לקבלן, שקנה את הקרקע, הובטח כי ייעוד הקרקע ישונה בקרוב, ושאפשר יהיה להקים עליה בתי־דירות ב־שווי של עשרות מיליונים.

כך מעורבים במילחמת־השבת ברחוב השומר לא רק הפוליטיקאי הממולח, ש־נתמנה זה עתה ליו״ר ועדת־הכספים של הכנסת, בעיקבות הקנונייה הקואליציונית

מפקד פלד
החיים פטורים

של הליכוד עם אגודת־ישראל, אלא גם עיסקי־המיליונים של קבלנים גלויים ו־נסתרים.

צה״ל

אף אחד לא קם

בחיל־האוויר נחשפו ליקויים ומחדלים — אבל איש אינו אחראי לכך

כמה אמהות שכולות, לבושות שחו־רים, פרצו בזעקות קורעות־לב: „רוצ־חים! הרגו לנו את הילדים שלנו! ואף אחד לא אשם! בדיוק כמו במילחמת יום־הכיפורים!״ אמהות אחרות ישבו דו־ממות, מציגות האחת בפני רעותה את תמונות יקיריהם, לבושים במדי צנחנים. כל מה שנשאר להן היו התמונות, הדמ־עות וזכות הזעקה.

שעה ארוכה אחרי שהשופט המחוזי דב לוין, בשבתו כשופט חוקר־מקרי־מוות צבאי, עזב את אולם בית־הדין הצבאי ה־מאולתר, עדיין נותרו בו עשרות הורים שכולים המומים, שיקיריהם ניספו באסון מסוק צה״ל לפני חודשיים, בו מצאו את מותם 54 לוחמים. החלטתו הארוכה וה־מנומקת של השופט לוין, בה קבע כי טייס המסוק שהתרסק ליד ים־המלח, הסרן משה ויטנר המנוח, הוא שאשם בהתרס־קות המסוק, לא נראתה להורים. היא צילצלה באוזניהם כניסיון להטיל את ה־אשמה על אחד המתים תוך התחמקות ממיצוי הדין עם אחראים חיים.

ואומנם, בהחלטתו של השופט לוין היו כלולות כמה וכמה קביעות חמורות, ש־היה בהם כדי להטיל כתם כבד על אחד החילות היעילים המתוחכמים ביותר של צה״ל.

כולם טסו בניגוד לתקנות. את ה־סיבות להתרסקותו של מסוק היסעור קבעה ועדת מומחים צבאית שמונתה ל־צורך זה, בראשותו של האלוף אברהם אורלי. היתה זו ועדת החקירה הצבאית שפסקה שהמסוק התרסק כתוצאה מטעו־תו של הקברניט שניסה להטיס את המ־סוק בגובה הנמוך מהמותר על פי תק־

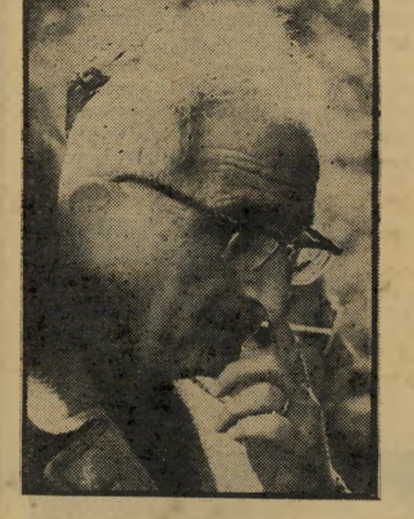

שופט לוין
המת אשם

נות חיל־האוויר. לוין מונה כשופט־חוקר על מנת לקבוע מה היתה הסיבה לכך שקברניט המטוס הטיס את מסוקו בגובה כה נמוך בצורה שגרמה להתרסקותו.

לוין לא הצליח, לדבריו, לקבוע בצורה חד־משמעית וברורה מה גרם למשה ויטנר לטוס בצורה שסיכנה את חייו וחיי נוס־עיו. „זהו סוד שהוא לקח עמו אל הקבר,״ פסק. אלא שתוך כדי ניסיון לברר את הגורמים לטיסת־המוות חשף אלוף־מישנה (מיל.) לוין שורה ארוכה של מחדלים, ליקויים, פגמים נוהליים ותפעוליים ב־חיל־האוויר, שהיה בהם כדי לעורר תד־המה.

בהחלטתו קבע אומנם לוין חד־משמעית שאין הוא מוצא כל קשר סיבתי בין הלי־קויים והמחדלים שחשף לבין הסיבות ש־הביאו לתאונה או שגרמו לטייס המסוק לטוס בגובה המסוכן. אולם עצם מסקנו־תיו היה בהם כדי לפגוע ביוקרתו ובת־דמיתו של חיל־האוויר כחיל ממושמע, מדוייק ויעיל.

קבע השופט לוין, בין השאר:

● מפקד טייסת המסוקים של ויטנר, תידרך את טייסיו לפני המראתם, הורה להם, בצורה הנוגדת את תקנות הטיסה של חיל־האוויר, כי ינמיכו טוס על פי נו־חותם כשאת גובה הטיסה המדויק הוא משאיר להבנתו ותחושתו של כל טייס. כתוצאה מכך פירש כל קברניט את חופש התימרון שניתן לו בדרך משלו וטס ב־גובה שונה. כל הקברניטים בטייסת טסו בגובה נמוך מהמותר. לפחות עוד מסוק אחד נמצא בסכנת התרסקות.

● בעוד שתקנות חיל־האוויר קובעות כי טייס שלא עבר את הבדיקות הרפואיות העונתיות יקורקע ולא יורשה לטוס, הס־תבר כי סרן (מיל.) ויטנר לא עבר במשך חמש שנים רצופות כל בדיקות רפואיות. למרות שלוין השתכנע כי ויטנר היה בריא וכי התאונה לא נגרמה בשל מצב בריאות לקוי, היה בעצם הגילוי כי טייס יכול להטיס מטוס בחיל־האוויר מבלי שעבר בדיקות רפואיות במשך חמש שנים, משום גילוי מזעזע.

„בילבול גמור... חוסר שליטה...״

אולם התיאור הביקורתי ביותר שנכלל ב־החלטת השופט היה זה שהתייחס למה שאירע בשטח ההמראה, בעת שהמסוק המריא עם הצנחנים שבתוכו לתרגיל ה־צבאי.

„על פי התיכנון המוקדם אמורים היו כל המסוקים לצאת לדרכם כל אחד בזמן שיועד לו מראש, ללא צורך בהכוונה מה־מרכז, תוך שמירה על דממת אלחוט. עם שובם של המסוקים אמור היה להתחדש הקשר עם הטייס שבאהל הפיקוד וזה אמור היה לכוון את המטוסים החוזרים כל אחד למוקדים שנקבעו בתיכנון מ־ראש... אולם המציאות לא תאמה את הציפיות. המסוקים שחזרו למשטח ההנ־חתות לא יצרו קשר עם הפקח בגלל תק־לה בקשר. הם נחתו שלא בהדרכתו של הפקח שלא במקומם ותפסו את מקום הנחיתה של מבנה יסעורים אחר. המסו־קים שהגיעו לא יכלו לנחות ונזקקו להק־פות המתנה באוויר. בשלב זה חל בילבול גמור בפיקוח. הפקח נוטרל על־ידי סרן שהיה במקום לתרום מניסיונו במקרה ה־צורך. הסרן לא שלט בעניינים והיה מוט־רד בבעיות מבעיות שונות.

„מסתבר כי לא תואמו עם המסוקים הממתינים מעל על הגבהים בהם יקיפו את השטח... החמור מכל הוא שכאשר ני־תן לויטנר האור הירוק להמריא בתנאים אלה לא מצא איש לנכון להפנות את תשומת־ליבו למבנים הנמצאים מעל ולגב־הים שבהם הם מצויים. לא נעשה דבר כדי לתאם עמו גבהים. סביר להניח כי בנסיבות אלה שקל ויטנר טיסה בגובה נמוך יותר מהנדרש על פי מיגבלות הטי־סה כדי לשמור מירווח ביטחון בינו לבין המסוקים האחרים שהמריאו מעליו. ב־מידת מה אפשר להסביר בכך גם את הטיסה בגובה הנופל מהמינימום הנדרש.”

מסך האיפול מסתיר. הרושם שה־אירו גילויי השופט לוין היה חמור ביו־תר. שעות מספר אחרי שנתן לוין את החלטתו כינס הרמטכ"ל, רב־אלוף מרדכי גור את הכתבים הצבאיים כדי לתקן את הרושם שנוצר ולטעון כי רוב הליקויים שנחשפו כבר תוקנו.

אולם אי־אפשר היה להשתחרר מההת־רשמות הכללית כי מסך האיפול שהטיל מוטה גור על צה"ל מסתיר ליקויים חמו־רים. בכל פעם שמורם מסך זה אם על־ידי מבקר המדינה או דו"ח של ועדת־חקירה שלא ניתן למנוע את פירסומו, נחשפים גילויים מדאיגים. קשה להניח שרק הדברים הנחשפים הם ליקויים וכל השאר הוא בסדר.

אולם המדאיג מכל הוא, שכמו בעבר כן גם עתה, אין איש נותן את הדין על המחדלים והכישלונות. היה זה רק טבעי, אחרי פירסום החלטתו של השו־פט־החוקר שמפקד חיל־האוויר, האלוף בני פלד, יסיק את המסקנות, יקום ויודה באחריותו הפיקודית למה שמיתרחש ב־חיל־האוויר ואולי ינקוט אף צעד חריג ויתפטר.

אלא שכמו תמיד — אף אחד לא קם.

המכביה

ושבו ספורטאים לגדולם

מטרות המכביה העשירית: להעלות ספורטאים לארץ ולשבור שיאים עולמיים

הספורט הישראלי דל־האירועים הבינ־לאומיים, צעד השבוע צעד חשוב קדימה: פתיחת אירועי המכביה העשירית.

המכביה, או — בשמה הנרדף — „האו־לימפיאדה היהודית", תכלול הפעם בתוכה מיספר ספורטאים יהודים מצטיינים מ־חו"ל, שיעלו בפעם נוספת את השאלה: מדוע אין צומחים בישראל ספורטאים ב־רמה דומה לאלה של הספורטאים המצטיי־נים בחו"ל?

למרות העובדה שבמכביה משתתפים ספורטאים מחו"ל בעלי רמה, אין ביכול־תם לשבור שיאים עולמיים או אולימפיים. אולם מבין 2800 הספורטאים בולט קובץ שהם בבחינת מוצרים מוגמרים.

לכאורה נדמה, שכאשר המישלחת הישׂ־ראלית גורפת מדליות ומדורגת אחרי ה־אמריקאים, יש בהישגים אלה כדי להו־כיח שהישראלים הם ברמה בינלאומית.

הצצה חטופה לעבר שיאי הישראלים, במייוחד באתלטיקה־קלה, מעלה, שהיש־ראלים נמצאים דווקא בנסיגה, בכל הק־שור לאתלטיקה ולשחייה.

מתן הטון. ספורטאי ישראל מייצגים מדינה שלמה בת שלושה מיליון תושבים.

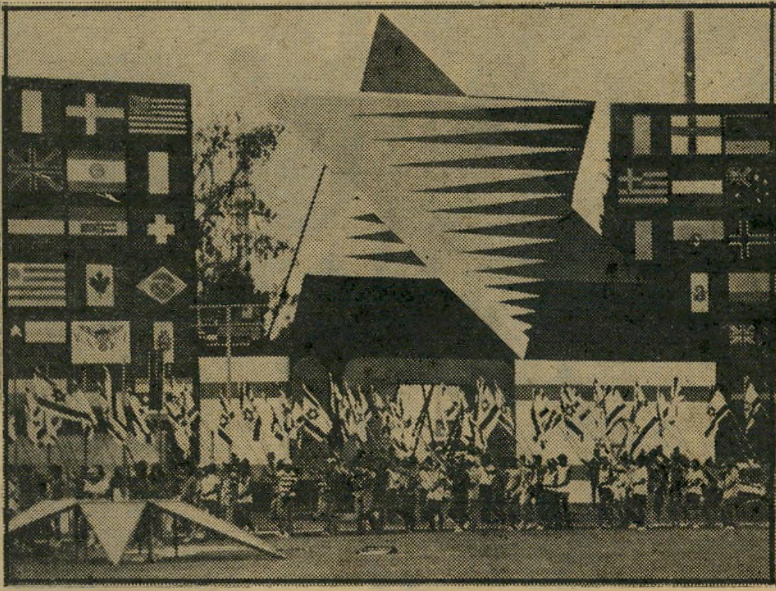

מיצעד הדגלים בפתיחת המכביה
ההישג החשוב ביותר —

בעוד מרביתן של הארצות האורחות מייצ־גות קהילות יהודיות בילבד. זאת ועוד: הספורטאים היהודים שהגיעו, ב־35 המש־לחות אינם הטובים ביותר המפוזרים ב־רחבי תבל.

מרבית הספורטאים באו לישראל פשוט כדי לבקר בה. הצד הספורטיבי נראה אומ־נם הגורם העיקרי, אולם למעשה לא כך הדבר. חלק בלתי־מבוטל מן הספורטאים בא לגשש בדבר הישארות בארץ.

הפעם יחזה הקהל הישראלי בכמה ספור־טאים ברמה בינלאומית. אין זה סוד ש־האמריקנים יתנו את הטון בגריפת המדל־יות הן בבריכה והן באתלטיקה.

בבריכת־השחייה תהיה זו ונדי ויינברג, השחיינית האמריקאית־היהודיה שזיכתה את ארצה במדליית־ארד במישחקי מונ־טריאול. היא שתגנוב את ההצגה.

גם בענף האתלטיקה יהיו לאמריקאים מיספר אתלטים ברמה בינלאומית. די להז־כיר את האצן מייקל סייץ (10.3) והקופץ ג'ייסון מייסר, הקופץ לגובה של 2.19 מ'.

כמה ישתקעו? מישלחות רבות מבין הבאות אינן מתייחסות ברצינות לתחרו־יות. אפשר לראות זאת היטב באימוניהן, הנערכים בקרב מוקדי האיכסון של כל מישלחת ומישלחת.

כמו במכביה התשיעית, כן גם הפעם, יהיה הניצחון הממשי של המכביה נצחונה של הוועדה המארגנת את מישחקיה. זוהי הוועדה, שבסכומים קטנים למדי מצליחה

(המשך בעמוד 32)

ספורט טוטו
טוטו
1 X 2
השבוע
משחקי הליגות האוסטרליות והאינטרטוטו
מינימום הפרס הראשון
200,000 ל"י
מינימום כלל הפרסים
400,000 ל"י
יום ח' — המועד האחרון למסירת הטפסים
עשה לך מנהג קבוע — מלא טוטו בכל שבוע!
המועצה להסדר ההימורים בספורט

סרטו הגדול ביותר של וולט דיסני
זוכה 5 פרסי אוסקר
מרי פופינס
ג'ולי אנדריוס
(אוסקר — השחקנית הטובה ביותר)
דיק ואן דייק
דוד טומבילסון, גלניס גונס
ממוצ"ש 16.7.77
© Walt Disney Productions
גולן
„חן" תל־אביב — מוצ"ש 7.00, 9.30
בימי חול 4.15, 6.45, 9.30
„ארמון" חיפה — מוצ"ש 6.30, 9.00
בימי חול 4.00, 7.00
„אואזיס" רמת־גן — מוצ"ש 7.00, 9.30
בימי חול 4.00, 6.45, 9.30

הקר
המ

לה של תנועת העולם הזה בשנת 1965, כאשר ניסה טדי קולק לסגור את רחובות העיר, אחרי שהקים את הקואליציה הראשונה שלו עם ה־ דתיים. אורי הופרט, ראש הליגה, סיפר על אותה הפגנה לעמוס קינן, שנאסר לפני 25 שניב בדיוק, כאשר טענה המישטרה שהוא הטמין פצצת־הפחדה בכניסה לדירתו של העסקן הדתי פינקס, שר־התחבורה של אז, שהשבית את כל הרכב במדינה בשבתות. הוותיקים התרועעו ע בני־המקום הצעירים, חמומי־הדם, שרבים מהכ מעריצים את מנחם בגין.

כאשר החלו הנאומים הקצרים, ברמקול מאול־ תר שכימעט ולא נשמע, עדיין היתה זאת הפגנה

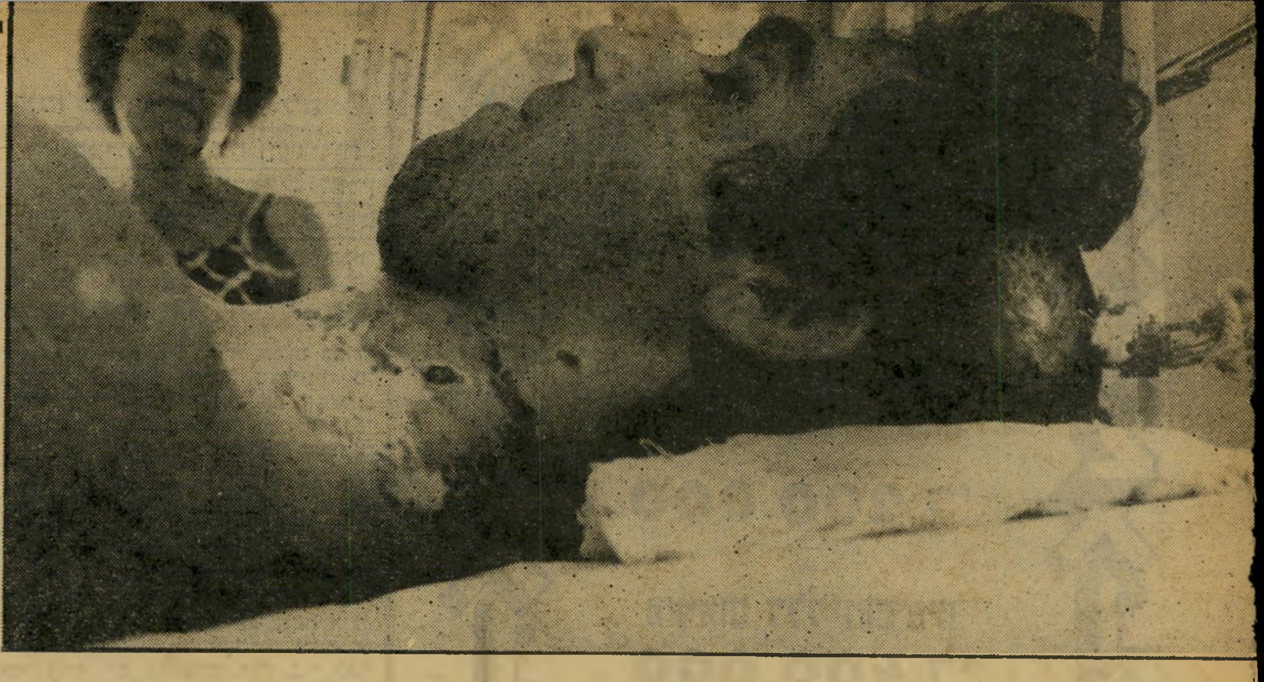

פצעי העריפה ניכרים עדיין היטב על צווארו של דויד פטאו, נהג הג׳יפ ש־ התנגש במחסום המריבה לפני שבועיים. דויד מאושפז בבית־ החולים **ביילינסון**, שם בוצעו בצווארו ניתוחים אחדים, כדי לסלק שברי־זכוכית שחדרו לבשרו בתאונה. אמו יושבת לייד מיטתו. לראשו מיתקן המותח את חוליות עמוד־השדרה, כשהוא קשור למיטה. „למרות שהדתיים מפיצים עלי שקרים בקשר לתאונה ולחקירה המישטרתית,״ הוא אומר, „ולמרות שראש עיריית בני־ ברק לא בא לבקר אותי בבית־החולים, אין לי שום דבר נגד הדת ונגד הדתיים. מצידי, שיסגרו רחובות, אבל לפחות שיהיה סימון.״

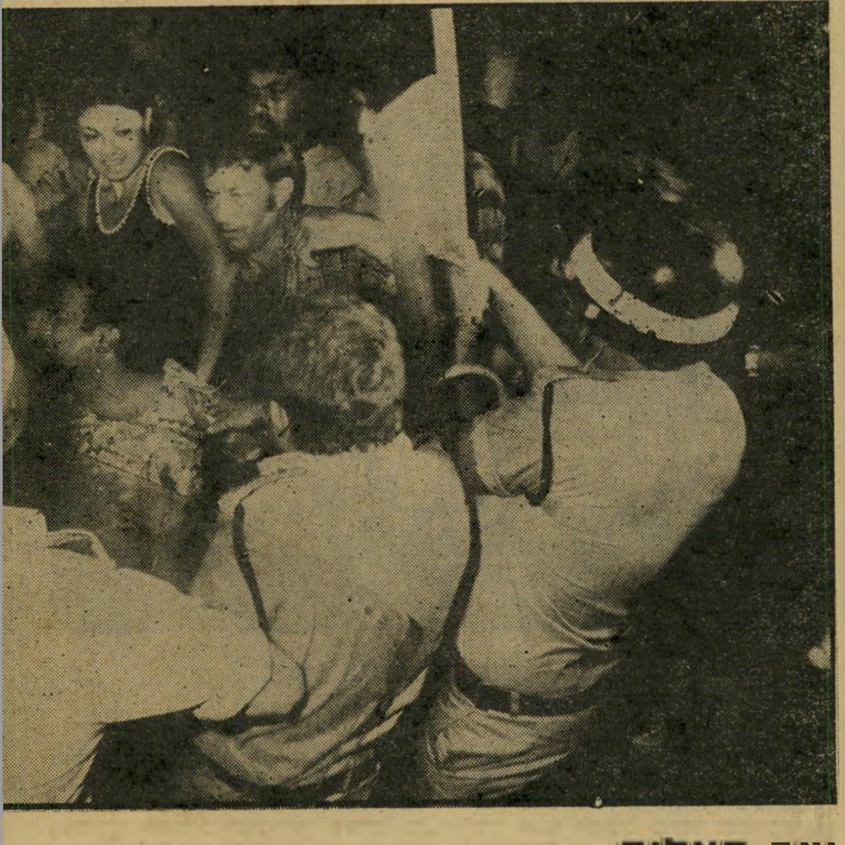

שמונה בערב, ליל־שבת: קריינית־ החדשות של שידורי ישראל הודי־ עה, בקול משועמם, כי כמה עשרות חילו־ניים ודתיים מפגינים ברחוב השומר ב־ בני־ברק, וכי כוחות מתוגברים של ה־ מישטרה חוצצים ביניהם.

שמונה בערב, ליל־שבת: רחוב השומר דמה לשדה־קרב. למעלה מאלף מפגינים חילוניים, רובם בני השכונות הסמוכות לצומת־המריבה, התגודדו ברחוב, התאר־ גנו בתהלוכות ספונטאניות, הניפו שלטים, איימו על כל מי שיעז לחסום את הרחוב. קרוב לאלפיים שוטרים, וביכללם אנשי מישמר־הגבול בחגור מלא, עמוסי רובים ותחמושת, המתינו בפינות ובחצ־ רות. שוטרים רגילים, חובשי־קסדות ונושאי אלות ומגינים, הסתערו מדי פעם על המפגינים כדי להזיזם ממקום למקום.

הדתיים לא התערבו. הם לא התגרו ב־ איש, ואיש לא התגרה בהם. הם קיבלו פקודה „מן הרבי״ שלא להיכנס לתגרות. על כן עמדו על המירפסות והגגות, הס־ תודדו בכניסות לבתיהם.

„כאן עובר הגבול!״

האווירה היתה מחוממת. היה ברור כי דרושה רק קריאה מלהיבה אחת, הרמת־יד אחת של שוטר, כדי שייפלו ב־ מקום עשרות פצועים.

„שקרנים מלוכלכים!״ הפליט בזעם מפגין שחרחר, מתושבי המקום, ששמע את החדשות בטרנזיסטור. „בגין שלך כבר השתלט על הרדיו!״ השיב לו מפגין בלונדי, שבא מתל־אביב.

ההפגנה עצמה התחילה בשקט מט־ עה. בשעה היעודה, 17.30, היו ב־ מקום רק כ־150 מפגינים „חילוניים״. חל־ קם היו בני השכונה החילונית במקום, רובם בני עדות־המיזרח, שנענו לקריאת ועדי השכונות. חלקם הקטן היו מפגינים שבאו מבחוץ, אחרי שוועד של פעילי מיפלגת־העבודה, מפ״ם, שלי, ד״ש, ר״צ והליגה למניעת כפייה דתית החליט לע־ רוך במקום עצרת־אזכרה להרצל עטיה. קריאה זו לא פורסמה ברבים. לא היו מודעות. במילא לא שמע עליה איש, מילבד פעילי התנועות עצמם.

הבאים מבחוץ הסתכלו בעמוד ההפוך, שהחזיק את שרשרת־המוות שבוע לפני כן, שמעו מפי בני־המקום הזועמים על הנסיבות שבהן נרצח הרצל עטיה. עדי־ הראייה האשימו ברצח את ראש־העיר ואת מפקד־המישטרה.

ידידים ותיקים פגשו איש ברעהו, הח־ ליפו זיכרונות. היו ביניהם שנפגשו במ־ רוצת השנים בעשרות הפגנות נגד ה־ כפייה הדתית. רבים מהם שכבו ביחד על הכביש, במבואות ירושלים, בהפגנה הגדו־

רובי סער מדגם מ־16 נשאו אנ־ שי מישמר־הגבול, ששוגרו למקום נגד המפגינים. נוכחותם, על חגורם המלא, תרמה לליבוי היצרים.

יער האלות הונף על־ידי המישטרה, כאשר התחממה ההפגנה עד כדי התנגדות ממשית להצבת המחסום. השוטרים, שלא עיפו להתנגדות עזה כל־כך, איבדו את עשתונותיהם, והחל כל מטרה נראית ל במפגינים, והעימוח

הפיצוע הראשון בהפגנה הסוערת היה שוטר, שנפגע בראשו מאבן שהושלכה ממירפסת דירה של חרדים ברחוב הו

יד לפה ממהרת להניח אישתו של הרב הזועם. הרב גידף את השוטרים על שלא מיהרו לפזר את המפגינים מן הצומת, ואישתו מיהרה להשתיק אותו, מחשש שייעצר או יוכה על־ידי השוטרים הנרגזים. מאוחר יותר לא היה צורך בעידודו של הרב, והשוטרים פינו את המפגינים החילוניים במהלומות עזות.

ב על
חסום

שקטה מאד ודלת־משתתפים. עקיבא שרון מטעם ד״ש, לטיף דורי ואפריים קורן מטעם מפ״ם, בועז מואב מטעם ר״צ, הסופר עמוס קינן, אורי הופרט מטעם הליגה למניעת כפייה דתית, העלו את זכרו של עטיה, דיברו על מהות המאבק. „אין לנו מילחמה בדת היהדית,״ הכריז אורי אבנרי, שדיבר מטעם של״י, „אנחנו מכבדים דתיים כשם שאנחנו מכבדים חילוניים. איש ב־אמונתו יחיה. אך מילחמה לנו בכפייה הדתית. כאן, בצומת זה, עובר הגבול בין הכפייה ובין הדמוקרטיה. ועל הגבול הזה מצווים אנחנו ל־הגן!״ המשורר יבי הציע לקרוא לרחוב מעתה בשם „רחוב הרצל עטיה״.

המחסום עף מידיהם של השוטרים, שניסו ל־הציבו בצומת הרחובות השומר־שרת. רק שניות ספורות חלפו בין הצבת המחסום לבין סילוקו. ברגע שאורי אבנרי נתן את האות, אחזו עשרות ידיים זועמות במחסום המריבה, והשליכו אותו לחצר בית סמוך, אותו בית שממנו נזרקה האבן שפצעה שוטר. גם הפעם לא היו המחסומים צבועים.

הדתיים הסתכלו במחזה מן המירפסות, לא התערבו.

ואז קרה הדבר ששינה את המצב בן־רגע. שוטרים הציבו מחסומים בצומת־המוות. „זהו מחסום בלתי־חוקי!״ הכריז אבנרי, החל גורר בידיו את המחסום מן המקום. תוך שניות קפצו עשרות צעי־רים אל המחסום, והמיתקן הכבד הונף באוויר כאילו היה נוצה. הוא נזרק בבוז אל תוך החצר של בית (דתי) סמוך. אח־ריו עפו מחסומים נוספים.

מאות שוטרים מניפי־אלות הגיחו ברי־צה. אך בשנייה האחרונה ממש, לפני ש־נפתח הקרב, נתקבלה מאי־שם קריאה להימנע מאלימות. השוטרים והמפגינים עמדו זה מול זה, במצב כימעט פארא־דוכסלי: השוטרים, מגיני הכפייה הדתית, ניסו לסלק את המפגינים בטענה שהם „חוסמים את הכביש״ בשבת, ואילו ה־

(המשך בעמוד 34)

על הכביש יושבים אורי אבנרי ועשרות מפגינים, שהקיפו אותו מיד כאשר ניסו השוטרים לגרור אותו אל הניידת. אבנרי התיישב כאשר ניסו השוטרים להביאו בכוח אל מפקד־המישטרה, אשר ישב בניידת במרחק מה מהמחסום.

רוחפים את קהל המפגינים לכיוונים שונים, וללא ן. רק ברגע האחרון הגיעה הפקודה לא להכות מנע באופן זמני. מאוחר יותר, הופעלו האלות.

שעה קלה לאחר מכן זיהו כמה רבנים חובשי־שטריימלים, שחזרו מבית־תכנסת, את אבנרי, נכנסו עימו לשיחה ידידותית, הזמינו אותו לבוא לביתם לוויכוח על מיצוות השבת. אבנרי נענה, קבע עימם פגישה.

אולם באותה שעה כבר החלה ההפגנה האמיתית, שלא היתה מתוכננת. היא נג־רמה כולה על־ידי המישטרה.

„הכביש חסום!״

כמה עשרות צעירים ערכו תהלוכה מאולתרת ברחוב, צעקו סיסמות („לא! לא! לא ניתן!״) נופפו בשלטים („מדינת־חוק ולא מדינת־הפקר!״ · „לא נסתגר בגטו!״). עשרות צוותות־הטל־וויזיה וצלמים צילמו בשקדנות.

לפתע הגיחו מולם מאות שוטרים חובשי־קסדות, הניפו אלות. הרוחות התלהטו. תוך דקות הפך כל קטע הרחוב רחב־הידיים למערבולת של קבוצות מתווכחות, דוחפות, צועקות, של שוטרים ומפגינים.

צוחקים לכל המהומה נראו ב־תחילה תושבי־השכונה החרדים. משהתבררה להם עוצמת ההתנג־דות, התארגנו מאוחר יותר להפגנת־ענק, שבה נטלו חלק כששת אלפים חרדים.

(המשך מעמוד 29)
להפעיל „אולימפיאדה” שתהיה גדולה מזו של אולימפיאדת 1932 בלוס־אנג׳לס.

בעוד פחות משבועיים, כשיסתיימו המישחקים, אין ספק שאחד מממדי הצלחתם יהיה: כמה ספורטאים נשארו בישראל, וכמה עתידים להשתקע בה בעתיד.

מיקרהו של טל ברודי, שהגיע לישראל במיסגרת מישחקי המכביה השמינית שנערכה ב־1965, היה ללא ספק הישג כביר, לא פחות מקביעת שיא עולמי במישחקי המכביה.

פרשות

הכתובת האחרונה

למען זיכרה של זהבה טוויזר — להקרין!

להקרין או לא להקרין?

בקרב רשות־השידור ובחוגים רחבים יותר עדיין סוער הוויכוח סביב שאלה זו. האם להקרין בטלוויזיה את הסרט על זהבה טוויזר, נערה מחפשת כתובת, שהורכן בידי ליהי חנוך, למרות (ואולי דווקא) מישום שזהבה התאבדה — או לא?

מדווחת שוש אביגל, מבקרת־הטלוויזיה של „העולם הזה”:

ראיתי את הסרט. ודבר אחד ניקר עיניים: חדוות־העשייה של זהבה טוויזר („דניאלה”, בסרט), שהגיחה מתוך עולמה האפור או השחור, אל תוך עולם החלומות והזוהר, ונראה שהיה לה טוב שם. אולי לראשונה בחייה.

זהבה טוויזר שיחקה את תפקידה בסרט בהנאה עצומה, וגם בכישרון. כאילו דווקא כאן מצאה את עצמה, דווקא כאן מצאה את הכתובת. היא אהבה לשחק, ועם מעט טיפוח — אולי יכולה היתה למצוא לכך מיסגרת מיקצועית כלשהי. אבל המציאות היתה אחרת.

אילו שודר הסרט מייד לאחר שנסתיימה הפקתו (לפני כשיבעה חודשים), ייתכן שהיה מעלה אותה על נתיב אחר לגמרי מן המידרון שאליו הידרדרה. זהבה לא גילתה התלהבות רבה לאפשרויות שהמציאות הציעה לה. לא חלמה על קאריירה של עוזרת־בית או ספרית. הלכה לחפש עבודה במישרות כאלה כמי שכפאו השד. בקולנוע — מצאה כתובת, אבל זמנית, ואיבדה אותה שוב, על הכביש. זהבה טוויזר היתה סינדרלה ליום אחד — והתפכחויות של הסינדרלות, כנראה קשות יותר מן החיים בצילה של האם החורגת.

בסרט שבה זהבה ומשחזרת נתיב של חיפוש וייסורים. שבה אל המוסד הסגור — אבל אחרת. יפה יותר, זרה, קצת כוכבת־קולנוע, מביטה על הדברים מן הצד ומגבוה. השיחזור הזה, אף שהיה מבויים ומאולץ קצת, יכול היה להיות שיעור מאלף בהכרת עצמה.

ואז נגמר החלום, אבק־הכוכבים התנדף, והיא נאלצה לשוב אל הסיוט. בסרט אמרה ש„אין לה תוכן בחיים”. תקופת ההסרטה נתנה לה תוכן — וזה שב וניטל ממנה בבת אחת.

הסרט עצמו — עשוי בהרבה איכפתיות, בעדינות, לא נגרר אל הסנסאציה ואל החיטוט בפרטי ובחד־פעמי. ליהי חנוך ביקשה להבליט בעיקר את ההיבטים העקרוניים, החברתיים, אלה שאולי ניתנים לתיקון. לשם כך האריכה בסצנת מישרד־הסעד, סצנה שדיברה בעד עצמה. ועדת נשים „טובות” ישבו אל מול נערה־תועה (מצולמת מגבה) וידעו בדיוק מה טוב בשבילה, לאן היא צריכה ללכת, וגם אמרו לה כך בטון שאינו משתמע לשתי פנים. הן, המטופחות, המסודרות, המדברות עברית רהוטה, מחליטות בשבילה, יודעות בשבילה, שהמיספרה במוסד צורפייה היא פיסגת הקאריירה לנערה שכמותה.

כיום קשה להתייחס לזה כאל סרט, לדבר על מיגרעות ומעלות אמנותיות. אפילו האילוץ שבתמונות המבויימות אינו מפריע. החיים העניקו להן אותנטיות שהטלוויזיה לא יכולה היתה לתת. ואולי היה זה המוות.

מוטי קירשנבאום אמר, בהקרנה הפנימית לעיתונאים, כי בינתיים אין מתכוונים לשדר את הסרט. מכבדים את רגשות המישפחה. אולי פעם, בעתיד הרחוק, כשהסערה תשקוט ואפשר יהיה לצרף

(המשך בעמוד 36)

המישטרה חוקרת:

מה היא יודעת על פלאטו

אורית שיטרית

„**את אהובתו** של פלאטו־שרון?” שאל סמל־המישטרה שישב בכניסה למטה מחוז תל־אביב של המישטרה ביפו. אך לא היה לו ספק בדבר זהותה של הנערה היפהפיה והתמירה שפסעה לעברו, כשהיא מלווה בכתב העולם הזה. היה זה ביום הראשון האחרון, בשעת אחר־צהריים לוהטת.

אורית שיטרית בת ה־22 לא יכלה להסתיר את הרעד שאחז בה. „פשוט, כך תיארנו לעצמנו את מראה אהובתו של פלאטו,” התנצל הסמל, למראה מבטה הנרגז של אורית.

בימים האחרונים הפכה אורית בחורה מבוקשת מאד. המישטרה חיפשה אחריה נמרצות במהלך חקירת התלונות נגד ח"כ שמואל פלאטו־שרון. „הנערה הזאת היא המפתח לכל תעלומת בחירתו של ח"כ פלאטו לכנסת,” תיאר קצין בכיר את משימת חקירתה של אורית בפני פקודיו.

השוטרים יצאו למצוד אחריה. ביום השבת האחרון השאירו בדירתה הודעה, לפיה עליה להתייצב במטה־הארצי של המישטרה בירושלים ביום הראשון בשעה 10 בבוקר. אורית לא הופיעה לחקירה זו.

כוח שוטרים הקיף את בית הוריה שבפתח־תקווה. אביה הקשיש של אורית, שיצא לעברם, צעק: „היא איננה! עיזבו אותה!” אורית עצמה הסתתרה אותה שעה באחד החדרים הפנימיים, כשהיא מציצה בחרדה אל השוטרים.

גם העיתונאים ערכו אחריה מצוד, וכן אנשים נוספים המעורבים בפרשה, שהתפוצצה בסוף השבוע שעבר עם מעצרו של אמנון בן־טובים, החשוד בניסיון לסחוט כספים מפלאטו־שרון בטענה שברשותו קסטה ובה הקלטת שיחה שנערכה בינו לבין אורית, ושבה סיפרה לו, לטענתו, בין השאר, על התעלסויותיה עם פלאטו ומה שסיפר לה זה על קניית קולות במהלך מערכת־הבחירות האחרונה.

מאוחר יותר הסתבר כי לטענות אלה לא היה כל ביסוס וכי לאורית לא היה כל קשר ישיר או עקיף עם ניסיון הסחיטה מפלאטו. אלא שבינתיים מצאה אורית את עצמה משורבבת בפרשה מסובכת.

אורית עצמה נתקפה פחד למראה הידיעות הראשונות בעניין בעיתוני יום א׳. רק בעקבות פגישתה עם כתב וצלם העולם הזה, הסכימה להתייצב במישטרה.

סיפרה אורית לכתב „העולם הזה”:

„הכל התחיל לפני כמה חודשים. אחרי שסיימתי שנת שירות־קבע בצה"ל כסמלת ראשונה בקרייה בתל־אביב, ניסיתי להשתלב בעולם הדוגמנות התל־אביבי. הסתבר שזה די קשה. התפשרתי על ג׳וב של מזכירה במישרד־האמרגנות צמרת ברחוב איבן־גבירול בתל־אביב. חשבתי להיכנס לעולם הזה בדלת האחורית.

„לפני כשנה פגשתי את שמואל פלאטו־שרון לראשונה. הוא הציג עצמו לפני במנדי״ס. ,אני פלאטו!׳ אמר. עלי זה לא עשה רושם מיוחד. שתינו כוסית אחת, אולי שתיים, וזהו. רק אחר־כך התחלתי לשמוע את כל הסיפורים על עושרו, על הבית שלו בסביון, על אשתו. הוא אימץ אירועים שונים של המישרד כגון תחרות מיס אלגנס ודברים דומים, וכך יצא לי לראות אותו עוד פעמים אחדות. הכרתי את אשתו, אנט. היא היתה שופטת בתחרויות מיס אלגנס, שעזרתי באירגונן.

„מי שמעניין זאת את!”

„**ב**מקביל פגשתי בחור נוסף, אמנון בן־טובים, שהציג עצמו כקרוב־מישפחה של חברת־הכנסת שולמית אלוני. התיידדנו. החבר׳ה אומנם סיפרו לי שהוא היה מבוקש בארצות־הברית על הפצת דולארים מזוייפים, אבל אני לא האמנתי. כשהציע לי לעבור לעבוד במישרדו בשדרות או"ם בתל־אביב, במשכורת של 4,000 לירות לחודש, לא חשבתי פעמיים.

„אחר־כך הסתבר שאמנון הוא בלוף מנופח. פעם הוא הביא למישרד, שנקרא משל, מיליונר אחד מגרמניה. ,אני צריך אותך בשביל הרושם,׳ אמר לי. ,אני רוצה להוציא מהתרח הזקן הזה חצי־מיליון לירות.׳ שיחקתי את המישחק שלו. באותו ערב טילפן התרח ואמר לי: ,העיסקות של אמנון לא מעניינות אותי. מי שמעניין אותי זאת את.׳

„אני עצמי ממישפחה מאד שמרנית. עלינו לארץ ממארוקו ב־1962. נפגעתי מעצם ההצעה. למחרת הודעתי לאמנון שאני עוזבת את העבודה אצלו, מה־גם שלא ראיתי ממנו גרוש במשך חודש.

„חזרתי למישרד צמרת. אמנון הוסיף לבקר. אפשר להגיד שהיינו ידידים טובים. פעם הראה לי דולארים מזוייפים, אבל בסך־הכל הוא היה גבר חביב. אני לא יודעת בדיוק איך ומה הוא ידע על יחסי עם פלאטו־שרון, אבל בכל אופן — יחסים כאלה לא היו. רק פגישה מיקרית, כאן או שם, והיכרות שטחית עם אשתו.

„יום אכד אמנון טילפן אלי. ,בואי נעשה משהו למען המדינה,׳ אמר לי. אחר־כך הציע שנפרסם כאילו אני הייתי המאהבת של פלאטו, שכבתי איתו ובין השאר שמעתי איך הוא קנה קולות לכנסת. זה היה לפני כחודשיים. אמרתי לאמנון שיעזוב אותי במנוחה. ,אתה תעשה משהו למען המדינה?׳ צחקתי ממנו.

„אילו אכלתי את הדבש!”

„**א**בל הוא לא הירפה. כשנפגשנו, והוא הירבה להופיע במישרד צמרת, היה אומר לי: ,אני יודע את כל האמת עליך ועל פלאטו. את מפסידה מזה שאת לא רוצה ללכת איתי. את מפסידה הרבה כסף.׳ לא שמתי לב לדבריו.

„עכשיו, פיתאום, הכל התפוצץ. מילא, אם הייתי אוכלת את הדבש, אבל לאכול את הזבל מבלי ליהנות בכלל? זה כבר מוגזם.

„אני יודעת שהוא השמיע לחברת־הכנסת שולמית אלוני קסטה, שבה נשמעים אנחות של התעלסות וגם דיבורים על מכירת קולות. אם יש לו קסטה כזאת, הוא בוודאי הקליט אותה רק כדי לסחוט, איזו חברה שלו או עם מישהי אחרת. זה

ח"כ פלאטו ואשתו
מה היה טיב היחסים?

אורית שיטרית ודיד
אל הבוהמה בדרך האחורית

שהוא מסר את שמי — זה מעשה־הנוכלות הכי גדול שהיה בארץ בשנה האחרונה. אני רוצה שהמישטרה תשמיע לי את ה־קסטה, תבדוק אם זה בכלל הקול שלי. אני גם מוכנה להיבדק במכונת־האמת, אם כי לא עכשיו. אני מתרגשת, מפוחדת. פיתאום כל מיני אנשים מטלפנים אלי, מתייחסים אלי כאל זונה זולה. זה לא נכון! גם ה־שמועות כאילו פלאטו הכניס אותי להריון ומימן אחר־כך הפלה, הן חסרות־שחר. אני מוכנה לעמוד בבדיקות, שיוכיחו שלא עברתי הפלה בזמן האחרון. אני מקווה שכל העסק הזה לא יהרוס לי את הקא־ריירה דווקא עכשיו, כשהיא עולה על פסים רציניים."

עד כאן סיפורה של אורית שיטרית.

הצד השני של הסיפור הוא אמנון בן־טובים (אבן־טוב) עצמו, שנעצר ביום השישי האחרון באשמת ניסיון־סחי־טה. הכל החל משיחת־טלפון שנתקבלה בביתה של חברת־הכנסת שולמית אלוני שהגישה, לפני שבועות אחדים, יחד עם העתונאי ישעיהו בן־פורת, תלונה למיש־טרה נגד ח"כ פלאטו־שרון בעניין דרכי בחירתו לכנסת.

מעבר לקו היה צעיר שהציג את עצמו בשם אמנון. הוא ביקש להיפגש עם חב־רת־הכנסת.

„לעשות רעה לפלאטו!"

סיפרה חברת־הכנסת שולמית אלוני: „נפגשתי עם הבחור. הוא אי־נו קרוב־מישפחה שלי, ופרט לפגישה היחי־דה שלי איתו לא היה לי שום קשר איתו.

„שמעתי את הקסטה שהביא. זו היתה שיחה בין בחורה, שהוא טען כי שמה אורית, לבינו. ממה ששמעתי בקסטה מדו־בר על עבודה, שהצעירה היתה אמורה לבצע עבור האיש הבודד. לי זה נשמע די משכנע. הפניתי את האיש אל עורך־הדין אריה מרינסקי, אולם לפגישה איתו הוא לא הופיע. מכל מקום, כעת, הקסטה נמ־צאת בידי המישטרה. אני אינני רואה עצמי כחוקרת־מישטרה. חוקרי־המישטרה הם שיחליטו, בסופו של דבר, מה לעשות עם הקסטה ומה לעשות עם הצעירה, או־רית."

הקסטה שנפלה לידי המישטרה, ואשר הושמעה השבוע באוזני אורית שיטרית, מכילה — מלבד שיחה בין גבר לנערה — גם אנחות וקולות של התחככות גופות. כיצד עלה בידי בן־טובים להקליט קסטה כזאת, במידה שהיא אכן אותנטית, זוהי אחת הבעיות שהמישטרה עדיין לא הצ־ליחה להוציא מפי הגבר הנאה, התמיר, בן ה־32, ששהה בשנים האחרונות באר־צות־הברית.

תפיסתו של האיש עצמו היתה מיבצע שלא היה מבייש אפילו את קוג'אק. שבתאי קלמנוביץ, עוזרו האישי של ח"כ פלאטו־שרון, התלונן במישטרה כי פנה אליו אדם, שהציג עצמו כיצחק בן־בסט וטען כי בידי ידידו „קסטה שעלולה לע־שות רעות לפלאטו.." הוא הציע עיסקת־חליפין. לפי אחת הגירסות דרש מיליון וחצי לירות ישראליות תמורת הקסטה. בגירסות נוספות דובר במיליון, או ב־750.000 לירות.

קלמנוביץ חשש כי מדובר בניסיון לה־פיל את מעבידו בפח. על־פי עצתו, שלה היה שותף גם ג'ק בן־אודיס, דוברו של פלאטו, הוחלט להתלונן במישטרה.

איש־המישטרה התחזה כמזכיר

ביום הרביעי שעבר הוגשה התלונה במישטרה. פקד יצחק תליו, ראש מחלק בילוש נושאי במטה מחוז תל־אביב, הורה לקלמנוביץ לקבוע פגישה ביום השישי האחרון בשעה 2 בצהריים, במישרדו של פלאטו בבניין אל־על בתל־אביב.

לפני אותה פגישה הספיק בן־טובים לשוחח עם כתב העולם הזה, יגאל לביב. „בידי נמצאת קסטה שבה מספרת אורית שיטרית על יחסית האינטימיים עם פלאטו, וכן על מה שאמר לה בקשר לקניית קולות במערכת הבחירות שלו לכנסת," אמר. „הצלחתי לדובב את אורית בשיחה טלפונית, והיא סיפרה לי הכל." הוא הב־טיח להמציא את סרט־ההקלטה למערכת העולם הזה, אולם בינתיים נעצר.

ביום הפגישה הקדים לבוא למישרדי אל־על, הגיע בשעה 12. באולם־הקבלה זיהה אותו הפירסומאי ניסן גן־מור, העובד עבור פלאטו. מיהר להזעיק את המפקח אברהם בר, שהיה אמור להיפגש עם בן־טובים ולהציג עצמו כ„איש של פלאטו."

המפקח בר ביקש לקבל את הקסטה. השניים נסעו לדירתו של בן־טובים, לבצע את עיסקת־החליפין. אולם כשמסר בן־טובים את הקסטה המרשיעה הוזדהה לפ־ניו בר, ועצר אותו באשמת נסיון־סחיטה.

מי שנפגש עם בן־טובים קודם למעצרו היה עורך־הדין אריה מרינסקי, פרקליטם של אלוני ובן־פורת. „המתמחה שלי ואני נפגשנו עם בן־טובים אצל שולמית אלו־ני, במישרדה," סיפר מרינסקי. „בידי בן־טובים לא היתה הקסטה, וקבענו פגישה נוספת. באותה הזדמנות הוא סיפר לי שיש כתב של מעריב בשם שלמה, הלוחץ אותו לקיר כדי שיעביר לידיו את סרט־ההקלטה.

„התקשרתי עם עורך מעריב, שלום רוו־זנפלד, ושאלתי על הכתב. הוא אמר שאין אצלם איש כזה. אז התערער האמון שלי בבן־טובים. גם לפגישה נוספת, שנקבעה במישרדי, ושבה היה אמור להציג לפני את ההקלטה, הוא לא הופיע."

„לשכנע את אורית"

גירסה שונה הציג בן־טובים לפני פרקליטו, עורך־הדין צבי לידסקי, שנפגש איתו בתחילת השבוע, אחרי ש־נעצר למשך עשרה ימים.

„בפני טען האיש, שההקלטה לא היתה של אורית. כל סיפורו נשמע מוזר מעט," סיפר עורך־הדין לידסקי. „מדבריו הבנתי שהוא ערך הקלטה שלו ושל בחורה אח־רת ובה שיחה על אורית, יחסיה עם פלא־טו ודיבורים על סחר־מכר בקולות של בוחרים.

„כך, לדבריו, קיווה לשכנע את אורית לגלות את קלפיה. הוא אמר לי שנפגש עם אורית ושמע ממנה סיפור מדהים על ח"כ פלאטו־שרון. בסך־הכל, לטענתו, רצה לעשות משהו כדי לחשוף את דרכי בחיר־תו של פלאטו."

„ניסה לחשוף קנונייה"

ביום השני בבוקר, השבוע, נערכה פגישה בין אורית לבין אמנון במטה ה־מישטרה ביפו. במהלך אותה פגישה הוש־וות קולה של אורית עם קול הבחורה בסרט־ההקלטה.

הבדיקה המעבדתית של הקול המוקלט עם קולה של אורית שיטרית הוכיחה כי אין כל התאמה בין הקולות. קול הבחורה שהוקלט על הקסטה לא היה קולה של אורית. החקירה העלתה גם שמלבד היי־כרות שטחית, לא היו כל קשרים שהם בין אורית שיטרית לח"כ פלאטו־שרון.

עורך־הדין לידסקי מתכוון להגיש ערר על מעצרו של אמנון בן־טובים. „הבנאדם הזה פשוט ניסה לחשוף קנוניה," טוען הפרקליט הנמרץ.

אחת האפשרויות, שהועלתה אף על־ידי חוקרי־המישטרה, היא שהצעירה האלמונית שקולה הוקלט ע"י אמנון בן־טובים סיפרה בקסטה על פגישותיה עם פלאטו כדי לזכות ביוקרה בין חוג מכ־ריה. התלהבותה מן האיש, מעושרו ומ־פירסומו, קרצו לה והיא פיברקה את פגישותיה עימו עד כדי יצירת הרושם שהיא אכן ידידתו הקרובה. את העובדות האלה ייתכן שניצל אמנון בן־טובים, ב־הקליטו אחת משיחותיו עימה.

אורית שיטרית עצמה נפגעת מעצם ה־חשד שניסו להדביק בה כאילו היה לה משהו עם פלאטו־שרון. הוא בכלל לא חתיך," קבעה. „יש כל כך הרבה חתיכים צעירים רווקים ועשירים, אז למה הייתי צריכה להתעסק דווקא איתו?!"

מאיר דורון ושלמה סתר

אורית במטה המישטרה
רעד בכל הגוף

"וולוו" במכביה

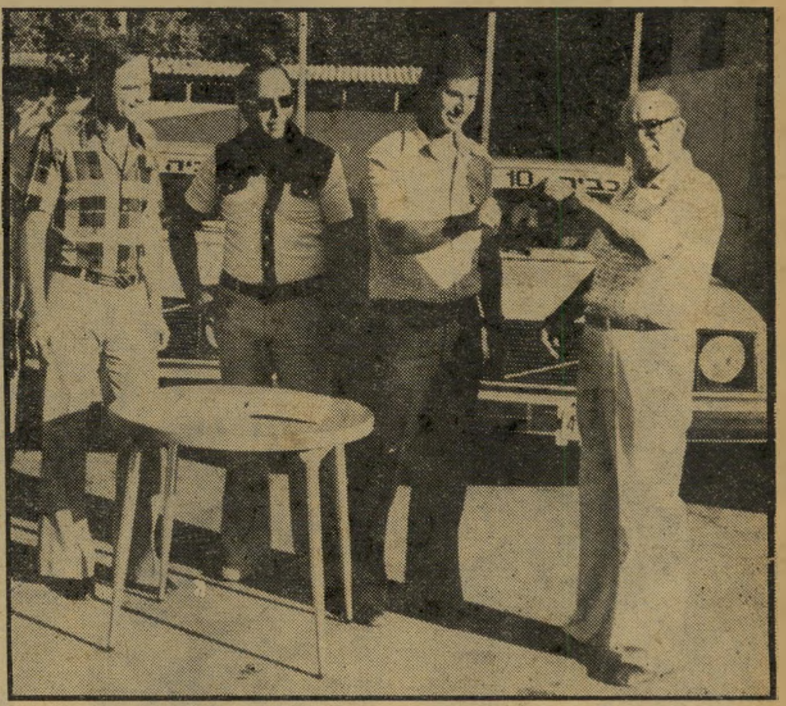

בטקס חגיגי העניקו מר יעקב שחר, מנהל חב' מאיר בע"מ יבואני "וולוו" בישראל ומר שמעון דנאי מנכ"ל אוויס בישראל — 15 מכוניות "וולוו" 244 לרשות מטה המכביה. מכוניות אלה המוענקות זו הפעם הראשונה בישראל למטרות ספורטיביות, יעזרו ללא ספק למטה המכביה בארגון המשחקים. בתמונה: מר שמעון דנאי מנכ"ל "אוויס" מוסר את מפתחות המכונית למר חיים וינן, יו"ר הוועדה המארגנת של המכביה ה-10. לידו — מר יעקב שחר, מנהל חב' מאיר — יבואני "וולוו" ומנהל התחבורה של המכביה.

הקרב על המחסום

(המשך מעמוד 31)

מפגינים, שמטרתם היתה למנוע את חסימת הכביש בשבת, מילאו אותו כימעט כולו. בקושי נשאר מסלול צר למעבר המכוניות הבודדות שעברו.

לפתע פשטה השמועה: הכביש נחסם! אמנם הורד המחסום בצומת עצמו, אך המכוניות דיווחו כי המישטרה סגרה את הכביש בשני קצותיו: ליד מיפעל קוקה־קולה בצומת כביש־גהה ובצומת כביש פתח־תקווה.

כמה מבני־המקום התניעו את מכוניתם, ביקשו את אבנרי להצטרף אליהם, דהרו לעבר כביש־גהה. שם אכן היה מוצב מחסום. השוטרים שם ניסו לעצור את המכונית, למנוע ממנה לחזור אל ההפגנה ולדווח לה על המצב. אולם המכונית הסתלקה בדהרה בנסיעה־לאחור. ג'יפ־מישטרה הגיח אחריה, ניסה לחסום את דרכה, אך המכונית חזרה לצומת־ההפגנה.

שם כבר המתינו לה שוטרים, שהוזעקו באלחוט. שוטר תפס את אבנרי בזרוע, הודיע: „הקצין רוצה לדבר איתך. אני אקח אותך אליו."

„אתה יכול רק לעצור אותי! אם לא, אשאר כאן," פסק אבנרי. „אם הקצין רוצה לדבר איתי, שיבוא הנה!"

„אני לא עוצר אותך, אבל אתה צריך לבוא אל הקצין," גימגם השוטר. הוא ושני חבריו תפסו את אבנרי, ניסו לגררו. אבנרי התיישב על הכביש. בן־רגע ישבו סביבו עשרות צעירים. השוטרים קיבלו פקודה להרפות מאבנרי.

המתיחות גברה שוב. ברחוב כבר הסתודדו אלפים — מפגינים ושוטרים. ואז נשמע ברמקול של מכונית־המישטרה הודעה: המישטרה מודיעה כי כל המחסומים הוסרו והכביש נפתח לתנועה. המפגינים נתבקשו להתפזר.

אחדים מן המפגינים החלו נעים הביתה, שמחים בניצחונם. ואז נתברר שהיתה זאת הודעת־שקר — תחבולה של לוחמה פסיכולוגית, שלא הוסיפה כבוד ואמון למישטרה. כי בשני קצות הרחוב נשארו המחסומים, וניתן לעבור במכונית רק למי שהוכיח שהוא מבני המקום. המישטרה המשיכה להפעיל את הקנונייה של ראש־העיר.

מכות לדתיים ולחילוניים

השקט שרר ברחוב רק שעה קלה. „בשעה 11 בלילה בערך, קרה דבר מדהים," סיפר למחרת היום אורי שמואלי, תלמיד (17) הגר ברחוב שרת. „אלפי דתיים התאספו ברחוב השומר. אני לא מבין מאיפה לקחו את כולם, אבל אין ספק שהם מאורגנים בצורה יוצאת מהכלל. הם התחילו לצעוד ולהתאסף בצומת, אבל אז כבר נשבר למישטרה מכל המצב, והתחילו המכות. השוטרים התחילו לפנות בכוח את הדתיים הביתה, והחטיפו להם מכות־רצח באלות שלהם."

חלקם של שרידי המפגינים החילוניים, מתושבי גבעת־שמואל, שרחוב השומר מקצר את הדרך לשכונתם, לא שפר עליהם יותר. „אחרי שהצליחו לסלק את הדתיים," מתאר אורי שמואלי, „התחילו השוטרים להכות את החבר'ה מגיבעת־שמואל. הסיבה הרשמית שלהם היתה שהמפגינים עמדו על הכביש, שהיה במילא חסום. היו שם מכות איומות, והשוטרים עצרו שלושה אנשים שחטפו מכות."

המהומה נמשכה גם ביום השבת, אבל הפעם הרחק מעדשות־הטלוויזיה, שגרמו לריסון המישטרה. „בשעה שבע בערב," מספר אורי, „שוב ירדו אלפי דתיים לרחוב השומר. הם היו מאורגנים להפליא, התקדמו לאורך הרחוב בשירה אדירה וחסמו את הכביש. פה ושם היו כמה תקריות, שבהן התחילו חילוניים, שהתרגזו על חסימת הרחוב, אבל הפעם לא פינתה המישטרה את הדתיים מהרחוב.

„בדיוק כשיצאה השבת, בדייקנות של שעון שווייצי, התפזרו הדתיים. זמן קצר לפני יציאת השבת כבר נתנו לכלי־רכב לעבור ברחוב עקיבא, שהוא דווקא סגור באופן חוקי, אבל את רחוב השומר הם התעקשו לחסום עד הרגע האחרון."

משה מאור

לפני כשנה היתה שימחה גדולה במושב רווחה, ליד צומת קריית־גת בדרום.

אחיו הצעיר של גידעון דויד, האיש החזק במישפחת דויד, אחת משתי החמולות השולטות במושב, ערך חתונה.

כמה שעות לפני החתונה התכנסה חמולת דויד למועצת־מילחמה, לדון כיצד לשמור על הבתים והרכוש בשעה שיחגגו הכל בחתונה. החשש לא היה מפני חבלנים, אלא מפני בני חמולת רחמים היריבה. הוחלט להשאיר את כל האורות בבתים דלוקים, ובכל בית להשאיר כמה ילדים, שיישבו על המרפסת וישחקו.

לפתע ראו החוגגים תמרות־אש עולות מביתו של אליהו דויד. הכול מיהרו לשם ונדהמו לראות את הבית עולה בלהבות. מתוך הבית הסגור כולו נשמעו צעקות־אימה. לפתע נפרץ חלון, וגבר בוער טיפס החוצה ורץ כלפיד חי, כשהוא מנסה לכבות את האש. כאשר הגיעו למקום מכבי־האש והמישטרה, היה הגבר מת והבית אכול־אש. ההרוג זוהה כנתן רחמים, בן 21, בן־דודו של מנהיג חמולת רחמים, ששמו שימעון יצחק, וכינויו בפי כל „זכו".

חקירה של המישטרה מתחנת קריית־גת העלתה כי המצית חדר פנימה עם מיכל מלא בנזין, ושפכו בכל הבית. הוא לא שם לב כי במטבח דלקו נרות לקידוש השבת. אש הנרות הדליקה בבת אחת, ובלי שהיה מוכן לכך, את הבנזין ששפך, והוא נלכד באש.

בני חמולת דויד טענו כי המצית לא פעל לבדו. הם הצביעו על כך שחדר פנימה דרך חלון גבוה, ללא סולם

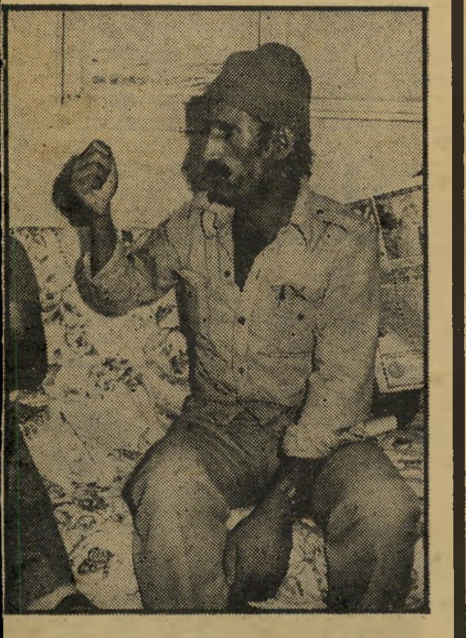

ראש־חמולה גידעון דויד
הפועל המיזרחי —

או מיתקן דומה, כשהוא נושא מיכל מלא בנזין, ומכאן שמישהו עזר לו להיכנס פנימה והושיט לו את המיכל המלא. הם דרשו בדיקה מעבדתית לאיתור טביעות־אצבעות של שותפי המצית, וחקירה מקיפה של בני חמולת רחמים.

מישטרת קריית־גת הזמינה מעבדה ניידת, אולם ההזמנה בוטלה זמן קצר לאחר מכן, על־ידי המטה הארצי של המישטרה בירושלים.

איש ושתי נשים

פרשת הבית שהוצת היא חוליית השיא במאבק החמולות במושב רווחה, שבו נוקטים שני הצדדים בכל צעד אלים כדי להילחם אחד בשני. אולם הטענה העיקרית בפי חמולת דויד היא כי הפיקוד הגבוה של המישטרה מסייע לחמולת רחמים ומנהיגה, זכו, במאבק הפנימי. טענות אלה מאושרות בלי היסוס על־ידי זכו, המרבה לספר כיצד הוא פונה בכל פעם לצמרת המישטרה לקבלת סיוע.

הסיבה לכך שאין חמולת זכו גוברת על יריבתה, למרות העזרה שהיא מקבלת, היא שמאחרי חמולת דויד ניצבת תנועת הפועל־המיזרחי, אשר לה משתייך המושב, ועד כה המילחמה בין הפועל־המיזרחי לצמרת המישטרה הסתיימה בתיקו. עתה מצפים במושב לכך שממשלת הליכוד—מפד"ל, שבה מכהן מנהיג המפד"ל כשר־המישטרה, תביא לניטרול המישטרה

מי הרעיל את הכבשים?

מפלגתו של שר־המשטרה החדש מגינה על חמולה אחת - וצמרת המישטרה מגינה על החמולה היריבה - במאבק הקטלני שבו הופעלו רעל אלימות והצתה

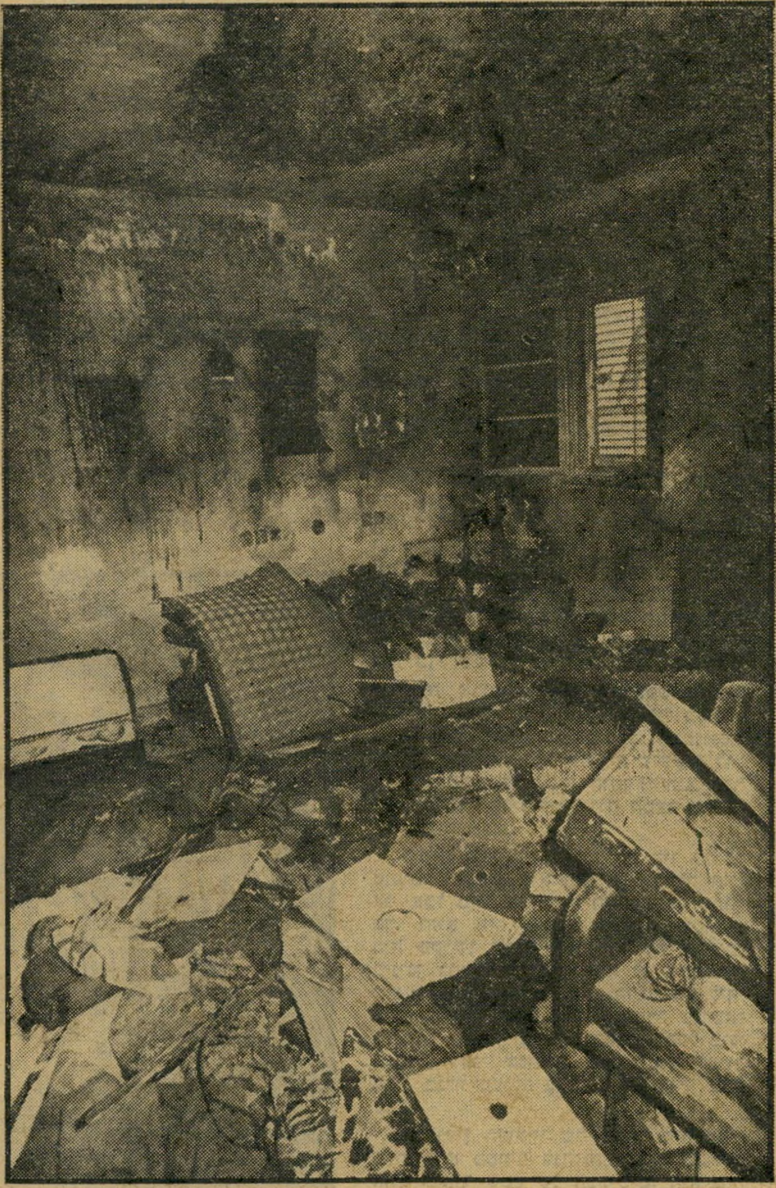

הבית השרוף של מישפחת דויד
הלפיד החי מת

ולניצחון המפד"ל. מקווים כי יפעילו לחץ מתאים של המפד"ל לקיום חקירה אובייקטיבית.

מושב רווחה נוסד בשנת 1953 על־ידי יוצאי כורדיסתאן מחבלים שונים. חלק מן הכורדים באו ממיבטחים, מן החמולה של אהרון יונה, ששלט במיבטחים, עד שהסתכסך שם וחמולתו עזבה. הלקה התיישב במושב אשבול (העולם הזה 2079) וחלקה

ראש־חמולה זכו רחמים
— נגד המפכ"ל

עבר לרווחה. אבי חמולת אהרון יונה, שעברה לרווחה, היה יעקב רחמים, אביו של זכו. אסתר, אשתו של יעקב רחמים ואשתו הראשונה של אהרון יונה, הן אחיות.

אגב, אהרון יונה נשא כעבור כמה שנים אשה שניה, רחל, וחי עם השתיים במושב אשבול.

אהרון יונה הוא שותף וחבר של שליטי הדרום, אהרון אוזן, מחליפו באירגון־הקניות סעיד אהל, וראש המועצה המקומית מרחבים, חביב שרבף. כחבריו ניסה גם הוא להתיידד עם מי שהפך לימים מפכ"ל המישטרה, חיים תבורי. תבורי ביקר לא אחת בביתו של אהרון יונה, ויש להניח כי הכיר את אסתר ורחל.

הריב במושב החל בשנת 1956, כשבן למישפחת דויד נפגע על־ידי בן למישפחת רחמים.

„בניגוד להוראות"

שנים רבות שלטה מישפחת רחמים במושב, ודיכאה בכל כוחה את מישפחת דויד. כאשר החליטו גידעון דויד ובן־דודו, עמרם, להקים עדר־כבשים, לא מצא הדבר חן בעיני זכו, שיש לו עדר של 500 ראש, היחידי במושב. כמה שבועות אחרי שגידעון ועמרם קנו 150 ראש כבשים, פיזר מישהו חיטה מורעלת לכבשים, שמתו בהמוניהן. חקירת מישטרת קריית־גת התנהלה בעצלתיים, עד שהביאו להם עד, שראה שניים מחמולת זכו שופכים את הרעל. השניים הם רחמים הרצל ושימעון דני. הם נעצרו והועמדו לדין. קשה להסביר מה קרה בדיוק, ולכן כדאי להביא כלשונו את המיכתב שנשלח לפרקליט של מישפחת דויד ממישרד־המישפטים. המיכתב חתום בידי יונה בלטמן, המישנה לפרקליט־המדינה, מ־13.10.74, וזו לשונו:

„הנדון: ת. פ. 330/73, מדינת־ישראל נגד רחמים הרצל ושימעון דני, ממושב רווחה.

„בהמשך למיכתבי בנדון מיום 10.7.74, הריני להודיעך שבירורנו העלה כי אכן נהג התובע שלא כשורה, כאשר גרם לזיכויים של הנאשמים בתיק זה.

„מהסברו של ראש לישכת־החקירות במישטרת ישראל—הנגב, נובע כי בניגוד להוראות שקיבל הודיע התובע לבית־המישפט ביום 10.2.74, כי הוא חוזר בו מן האישום, וכתב־האישום בוטל. מאחר והסגירה היתה, כאמור, בניגוד להוראות, נצטווה התובע לחדש את כתב־האישום. אולם בישיבת בית־המישפט מיום 2.6.74 טען סניגורם של הנאשמים כי הנאשמים כפרו באשמה בכתב בטרם בוטל כתב־האישום, שכן באי־כוחם שלח לבית־המישפט מיכתב שבו הודיע על כפירת הנאשמים באישום. בית־המישפט קיבל טענה זו של הסניגור, וקבע כי משחזר בו התובע מן האישום במסיבות האמורות, חלה הסיפא של סעיף 84 לסדר־הדין הפלילי, ויש לזכות את הנאשמים.

„מאחר שלצערנו חלף בינתיים המועד להגשת עירעור על החלטתו זו של בית־המישפט, שלחתי את החומר אל פרקליט מחוז הדרום, על־מנת שישקול בקשה להארכת המועד להגשת העירעור."

המישפט לא חודש. התובע, שחזר בו מן התביעה, הוא אותו תובע המופיע בתיק המוות של קרובו של סעיד אהל על־ידי אחיו של אהרון אוזן, שתואר בכתבה קודמת (העולם הזה 2077).

כאשר ראו בני חמולת דויד כי המערכת המישטרתית עובדת נגדם, החלו להתארגן, והצליחו להניע חלק מבני חמולת רחמים לעבור אליהם. בהפיכת־חצר השתלטו על הוועד והמושב. עזרה לכך העובדה שאמו של גידעון דויד שמעה מאמו של אהרון יונה כי בנה סיפר לה שהוא ביקש מהמישטרה לסגור את התיק של מרעילי־הכבשים. מישפחת דויד לא הסתפקה בסיפורי אמהות ושלחה אחד מידידיה, אליהו חנוכה, אל אהרון יונה, וזה השוויץ לפניו כי הלך לאנשי המישטרה וביקש לסגור את התיק.

רעל מול רעל

מאז שהשתלטו בני חמולת דויד על הוועד, הם החלו לרדוף את זכו וחמולתו, ותלונות במישטרה על הרעלות הדדיות זרמו מדי שבוע בשבוע. בכל התלונות צפים מדי פעם שמותיהם של קציני־מישטרה בכירים.

כך למשל, מספרים בני דויד, כי פנו אל תבורי במיכתב, אחרי הצתת הבית, ואחרי שרועה של חמולת־דויד הוכה קשות על־ידי חמולת זכו ואושפז בבית־חולים, הובטח למתלוננים כי יוקם צוות לבדיקת מה שקורה במושב.

בני חמולת דויד מתלוננים כי הקליטו בטלפון איומים של זכו עליהם, מסרו את ההקלטה למישטרת קריית־גת וכלום לא נעשה. הם הודיעו למישטרה כי זכו ותמורלתו מחזיקים רכוש גנוב, והמישטרה אינה פועלת. הם טוענים כי כל בני חמולת רחמים, פרט לאחד, לא שירתו בצבא ולא במילואים, בעוד בני חמולת דויד משרתים בצבא ובמילואים.

העדות הטובה ביותר למעורבותה של המישטרה בפרשת המושב מצוייה בדברי זכו עצמו. הוא מספר כי לפני שנה הרעילו לו יותר מ־160 כבשים, והוא הלך לתבורי ודרש חקירה. תבורי טילפן בנוכחותו ליהב, מפקד המרחב, ואמר לו שהוא לא יגיד לו שלום ולא יראה בו חבר עד שימצא מי הרעיל את הכבשים של זכו. אחרי חודש היה תבורי בביתו של סעיד אהל, ויהב בא ואמר לתבורי כי הוא יכול שוב להיות חבר שלו ולומר לו שלום, שכן מצא מי הרעיל את הכבשים, וזה קיבוץ משאבי־שדה, שפיזר רעל נגד עכברים. תבורי ביקש מסעיד כי יספר לזכו את הדבר, וכי זכו יוכל לתבוע הרבה כסף מן הקיבוץ, וכי כדאי להיות שותף שלו. תבורי הציע לזכו לפנות למישטרת קריית־גת היודעת על העניין. הוא פנה למישטרה, ומפקד המישטרה השיב כי אינו יודע דבר, ואם תבורי ויהב יודעים מי הרעיל — שיעצרו אותו.

זכו סיפר כי נסע מייד לתבורי במישרדו בירושלים, וסיפר לו על השיחה עם מפקד מישטרת קריית־גת. היה זה באוקטובר אשתקד.

זכו סיפר עוד כי אחרי שאיבד את הרוב במושב, הלך אהרון יונה אל סעיד אהל וקציני־מישטרה ודיבר עימם כמה פעמים, הם אמרו שלא יתנו לגעת בזכו. לדברי זכו רודף אותו הוועד מאז. הוא פנה כמה פעמים לקציני־מישטרה בכירים, אך אין הם יכולים לעשות כלום נגד הפועל־המיזרחי.

יגאל לביב ■

(כתבה חמישית בסידרה)

במדינה

(המשך מעמוד 32)
דיון בהיבטים החדשים שנתווספו, תגיע שעתו של הסרט הרגיש.

חבל. אולי, אם יקריגו אותו מהר, יזוז משהו, והנושא יהיה פחות אקטואלי.

זהו שירות־המעט שיכולה החברה לתת לזהבה טוויזר ז"ל.

נסיעה אל המוות

עדותו של האדם האחרון שראה את זהבה טוויזר לפני מותה

האיש האחרון שראה, ככל הנראה, את זהבה טוויזר לפני שהטילה את עצמה מתחת לגלגלי המכונית שדרסה אותה למוות, כגירסת המישטרה, היה ככל הנראה יאשה כ"ץ, לשעבר אמרגן וכיום מרפא ליקויי דיבור וקול.

ביום החמישי לפני שבועיים, בסביבות השעה שמונה בערב, יצא יאשה בדרכו מפתח־תיקווה לתל־אביב. „ניגשתי לתחנת־המוניות של קו 51," הוא מספר. „היה שם תור גדול של אנשים. ניצבתי בתור,

עד כ"ץ
זהבה היתה תוקפנית

ותוך כדי כך הבחנתי בבחורה קצוצת־שיער ודקת־גו שעמדה נשענת על עמוד־החשמל שליד התחנה.

„היא משכה את תשומת־ליבי משום שעמדה מהורהרת, ולמרות שהגיע תורה להיכנס לא נכנסה למונית. רק כשהגיעה המונית השנייה, שאליה נכנסתי אני, התעוררה הנערה. רציתי להיכנס ולשבת ליד הנהג, אבל היא דחפה אותי באגרסיביות והתיישבה ליד הנהג.

„לא אמרתי לה דבר," ממשיך יאשה כץ ומספר. „ישבתי מאחוריה, והבטתי בה. היא היתה לבושה בגופיית־טריקו, וכל הזמן מוללה בידיה סיגריות בתנועות עצבניות. כשהגענו לקירבת צומת גהה היא החלה מתנהגת באגרסיביות. תבעה מהנהג שיעצור. כשנעצר נזפה בו, ודרשה שיסיע אותה עוד כמה מטרים. היא הסכימה לרדת רק כשנעצר בצומת עצמה. ראיתי אותה הולכת בכביש גהה לכיוון רעננה. בלילה, כששמעתי על התאבדותה של זהבה, לא קישרתי בינה לבין הנערה שבמונית. רק כמה ימים אחר־כך, כשנטלתי את גליון העולם הזה לידי, כשתמונתה של זהבה מתנוססת בשערו, לא היה לי עוד ספק. זאת היתה הנערה. הייתי, קרוב לוודאי האדם האחרון שראה אותה בחיים, מלבד הנהג שדרס אותה — אבל הוא הרי לא ראה אותה."

עדותו של כץ מוסיפה סימן־שאלה נוסף לתעלומת מותה של זהבה טוויזר. אם אכן ביקשה להתאבד באותו לילה בקפיצה מתחת לגלגלי מכונית, מדוע לא עשתה זאת בפתח־תיקווה, מקום מגוריה, אלא נסעה לצומת מרוחק כדי לחפש בו את מותה?

פשעים

יהודה וג'ולייט

אשת הנאשם בחטיפת ילד מאשקלון מספרת על חייה עמו

„איך אפשר להגיד עלי שאני המוח המתכנן מאחרי החטיפה?" מתרעמת ג'ולייט אביטל. „איך בכלל אפשר להגיד עלי שאני טיפוס מסוכן? כל באר־שבע צחקה כששמעה שאני קשורה, כביכול, לחטיפה של יששכר אוזרזר."

ג'ולייט אביטל (26), נקלעה לפרשת החטיפה המישפחתית באשקלון מבלי שהיה לה, לטענתה, כל קשר למיקרה. „המישפחה של הילד שנחטף," טוענת הצעירה היפה, „סיפרה עלי כל מיני דברים, כאילו אני הייתי המוח המתכנן שמאחרי החטיפה. זה שקר מוחלט!"

שיגעון־גדלות. „אני נשואה ליהודה כבר שבע שנים, ועדיין קשה לי לעכל שהוא הסתבך בפשע כל־כך חמור כמו חטיפה," אומרת ג'ולייט, העובדת מזה תשע שנים בנציבות שירות־המדינה. „הוא כל־כך אוהב את הילד שלנו בועז, בן השש, שאני לא מסוגלת להבין למה בחר לבצע דווקא חטיפת ילד כדי להשיג הכל כדי שלילד לא יקרה שום דבר רע."

יהודה אביטל יעמוד למישפט כחשוד בחטיפה. בינתיים, כבר נושא בנו בעונש. „בועז ראה את התמונות בכל העיתונים," סיפרה ג'ולייט, „וכל הילדים צועקים לו: ,אביך חטף ילד, אביך חוטף!' הוא כבר זקוק לייעוץ פסיכולוגי, וגם המצב האישי שלי קשה מאד.

„החיים שלי עם יהודה לא היו כל־כך טובים. לפעמים הוא היה בעל נהדר ודואג, אבל מייד אחרי זה היה הגלגל מתהפך, והוא היה מתחיל לעשות שטויות, היה מקלקל ברגע אחד את מה שניבנה בינינו במשך חודשים. היה לו איזה מין שיגעון־גדלות לא־מוסבר, והדבר בא לידי ביטוי בעיקר שנים אחדות אחרי שנישאנו. הוא הסתבך בחובות כספיים מכל מיני סיבות, ולפני שנתיים נכנס לכלא למשך שנה, בגלל מעילה בחברת אבן וסיד שבה עבד.

„השיגעון העיקרי של יהודה היה מכוניות. הוא מטורף לנהיגה, וכולם מכירים אותו כאחד שטס על הכבישים. הוא היה שוכר מכוניות כל שני וחמישי, בכל מיני מקומות בארץ, ואולי באמת בגלל זה היה צריך כסף — כדי להחזיר את החובות שלו אצל כל חברות־ההשכרה, שהכירו אותו בתור קליינט מצויין."

„בעלי לא פושע! כאשר נכלא יהודה אביטל לפני שנתיים, עברה ג'ולייט לגור אצל הוריה בבאר־שבע. „היה לי יותר נוח שם, בגלל הילד," היא מספרת, „ובכלל, היחסים בינינו התערערו בגלל כל ההסתבכויות שלו. למרות שניסיתי לשקם אותו ולדאוג לו למקומות־עבודה, הוא לא היה יציב בשום מקום. אז החלטתי שאנחנו צריכים להיפרד.

„כל הסיפור כאילו הוא לא ראה אותי מאז שיצא מהכלא, איננו נכון, ובטח לא נכון שהוא בא פיתאום לבקר אותי לפני החטיפה, ואז בא לו הרעיון של הפשע. המישפחה שלו, שטוענים ככה, פשוט לא יודעים על מה הם מדברים."

ג'ולייט נראית משועשעת למישמע הסיפורים על קשיחותו של בעלה, יהודה. „כל מי שמכיר את יהודה," היא טוענת, „יודע שהוא אומנם בחור עם בעיות, אבל בשום אופן לא היו לו קשרים עם העולם־התחתון. אני בטוחה שהוא לא היה מממש את האיומים, שיחתוך לילד החטוף כל מיני אברים מהגוף. הוא לא הטיפוס בשביל דברים כאלה. גם במישטרה צחקו מהפירסומים האלה. אפילו שחייתי ממנו בנפרד, אני יודעת שהוא לא היה פושע, אבל השיגעון שלו למכוניות ולבחורות הכניס אותו לבוץ. הייתי אצלו במעצר, ואני יודעת שהוא מתחרט על כל העניין. הוא שבור לגמרי."

ג'ולייט תיאלץ, ככל הנראה, להיפרד מבעלה שוב לתקופה ארוכה. „אחרי המאסר הראשון שלו," היא מספרת, „הוא כבר כימעט הסכים לתת לי גט, אבל בסוף הוא התחרט. אני נשארתי לבד עם הילד, כשאני המפרנסת היחידה ואיש לא דואג לי. עכשיו אני לא יודעת מה יהיה, אם נתגרש או לא נתגרש."

2 מסיבות המוניות החזירו את המדינה לעידן החגיגות מלפני יום־הכיפורים

חאפלות

פרס והמיסעדן יו"ר מיפלגת העבודה, שימעון פרס, משיק כוסיות עם המיסעדן ציון לוי (במרכז) בחגיגת הבר־מיצווה ההמונית שערך ציון בביתו שבהרצליה. ליד ציון יושבת רעייתו ההרה, אם חמשת ילדיו.

מתנה מדיין שר־החוץ משה דיין (נושא בידו מתנה) ורעייתו, רחל כורם, לוחצים את ידיהם של ציון לוי ורעייתו, שניצבו בפתח ביתם, לחצו שם במשך שעות ארוכות את ידיהם של 2500 המוזמנים למסיבתם.

לצמרת

● זוג התיירים האמריקאי שנקלע בשבוע שעבר לגינת מלון גני שולמית באשקלון, לא יכול היה להאמין למראה עיניו. הם התבוננו בקהל האלפים שהצטופף מסביב לשולחנות עמוסים לעייפה במגשי מאכלים מהבילים ובבקבוקי וויסקי ומשקאות חריפים מתוצרת־חוץ. „איזה חג לאומי היום?" שאלו. כשנאמר להם כי המדובר בחגיגת חתונה, לא יכלו להסתיר את התפעלותם: „האם כל החתונות בישראל נערכות בצורה זו?" שאלו.

אילו היה הקבלן והמלונאי בצלאל מזרחי שומע שאלה זו, ייתכן והיה נעלב. כי מה שהוא רצה לערוך זאת חתונה שכמוה לא נערכה מעולם בישראל, שתאפיל על כל חתונות־הפאר שנערכו בעבר ושגם בעתיד יצטרכו לעמול הרבה כדי להשתוות אליה. הוא לא חסך במאמצים וממון על מנת להפוך את חגיגת נישואי בנו בכורו, אלי מזרחי, לחתונה שכזאת.

במשך שלושה ימים ניצח בצלאל מזרחי עצמו על ההכנות לחאפלה הגדולה. הוא הכין מקום ל־4000 אורחים ליד שולחנות ערוכים מסביב לבריכה שבגינת מלונו. הוא הזמין 15 אלף פרחים, שחלקם נשזרו לזרים שצפו במי הבריכה, כדי לקשט

נשיקה לחתן

אלי מזרחי, סטודנט־הימשפטים, בנו של הקבלן בצלאל מיזרחי, זוכה בנשיקה מפי כלתו לפני צאתם אל החופה. חתונתם היוותה עילה לעריכת אחת ממסיבות־החתונה היקרות ביותר שנערכו אי־פעם במדינה. לאירוח ולכיבוד ל־3000 האורחים במסיבה הוצא סכום של כרבע־מיליון ל״י.

הגואל

תת־אלוף דויד הגואל, מפקד כוחות צה״ל ב־יהודה ושומרון, רוקד עם רעייתו של מנטש בחגיגת־החתונה של מיזרחי. הוא היה אחד הקצינים־הבכירים של צה״ל ש־הפגינו בנוכחותם את ידידותם למזרחי.

מיליונרים משכונות־העוני

באשר דווח בעיתונות כי חגיגת ה־חתונה עלתה לבצלאל מזרחי חצי מיל־יון ל״י, היתה זו הגזמה. אולם גם חצי מהסכום הזה הוא מרשים בהחלט להוצאת אירוח של לילה אחד.

שבוע קודם לכן חגג כמעט אותו קהל נוצץ עצמו בהאפלה לא פחות המו־נית ומפוארת. היתה זו חגיגת הבר־מיצווה שערך המיסעדן ציון לוי, בעל מיסעדת ציון שבכרם־התימנים, לבנו הבכור רונן ולבתו חגית.

גינת הווילה השכורה בה הוא מתגורר בהרצליה עם אשתו וחמשת ילדיו, לא הספיקה לצורך המאורע. בימים שקדמו לחגיגה הכשירו דחפורים שטח נוסף של שני דונם כדי לארח עליו 2500 אורחים. הקרקע הודקה, הוקפה במסך של יוטה כחולה.

סביב המישטח הוצבו דוכני גריל, מאהל בדואי בו הגישו בדואים קפה ותה ושול־חנות שכרעו תחת עומס המאכלים וה־משקאות שהוצבו עליהם. כדי שלא ייווצר חס וחלילה מחסור במזון, הוכנו מבעוד מועד כבשים חיים כדי שניתן יהיה לשח־טם בשעת הצורך. מכונית קירור מיוחדת שניצבה ליד החצר, שימשה כתחליף ל־מקרר הביתי.

האטרקציה של חגיגת הבר־מיצווה היתה צריכה להיות הדלקת זיקוקין דינור, כמו ביום העצמאות. המיתקנים לשילוח הזי־קוקין כבר היו מותקנים בחצר ומכבי־האש עמדו הכן למקרה חירום. אבל ברגע האחרון נעתר ציון לוי לבקשתו של מפקד המישטרה שביקש להימנע מהדלקת הזי־קוקין.

קרוב לארבע שעות עמדו ציון לוי ואשתו, כשלידם ניצבים בשורה ילדיהם, כולם לבושים בלבן, ולחצו את ידיהם של האורחים שזרמו בשיירה בלתי פוסקת. את ציון כיבדו בנוכחותם גם שר־הביטחון לשעבר, שמעון פרס ושר־החוץ בהווה, משה דיין, המתארחים דרך קבע במסעדתו והשייכים אף הם למימסד החוגג, שחגי־גותיו נגמרו במילחמת יום־הכיפורים.

על פי ההערכה עלתה גם חגיגת הבר־מצווה של ציון לוי בסכום שאינו נופל מרבע מיליון ל״י. אולם ציון טוען שלו עצמו עלתה המסיבה הרבה פחות: רוב המצרכים בחגיגה ניתנו לו כמתנת־חג מידי ספקיו וכל העובדים, לרבות המלצרים והטבחים עבדו למענו בהתנדבות.

לגבי רוב אזרחי המדינה, המתקשים לסיים את החודש במשכורתם, יש משהו צורם בחגיגות־ראווה אלה, המזכירות את אווירת החינגא הכללית ששררה במדינת ערב מלחמת יום־הכיפורים.

העובדה שמוציאים על מסיבות בר־מיצווה וחתונה סכומים שאנשים אחרים זקוקים לשנות־חיים כדי לחסוך אותם ו־שניתן לרכוש בהם דירת־פאר לזוג צעיר, יש בה כדי לנקר עיניים.

אבל עבור ציון לוי ובצלאל מזרחי, ה־שייכים לסוג חדש של מיליונרים בחברה הישראלית, נראו האפלות שערכו כמ־אורעות טבעיים ומובנים מאליהם.

המשותף בין שתי האפלות הגדולות של לוי ומזרחי, לא היה רק בזה שהם נועדו כמעט לאותו קהל עצמו. שתי החגי־גות ההמוניות נערכו על ידי שני מיליו־נרים, שמוצאם בשכונות־עוני ובשנות ה־ארבעים לחייהם הגיעו לרכוש־עתק. המסי־בות הנוצצות ומנקרות־העיניים נערכו על אותו רקע: כדי להעניק לילדיהם את מה שהם לא זכו לו.

סיפר ציון לוי, שנולד וגדל בכרם־התי־מנים: „כשאני התחתנתי לפני 15 שנה זה עלה לי 100 לירות שגם אותן לוויתי. עכשיו, כשאני יכול להרשות לעצמי, אני רוצה שילדי יחגגו בצורה שלא ישכחו אותה.” ואילו בצלאל מזרחי, שגדל בש־כונת פלורנטין והשולט כיום על רשת בתי־מלון אמר: „מה אני אשם שיש לי כל כך הרבה חברים? אני לא יכול להר־שות לעצמי לשכוח אפילו אחד מהם. הם לא יסלחו לי את זה אף פעם.”

את המישטח. במו ידיו פיקח על הטבחים שעמלו במשך שלושה ימים כדי להכין את המטעמים שיוגשו לאורחים.

ואומנם, כאשר עלו כשלושת אלפי אור־חים לרגל למלונו של מזרחי באשקלון, נכונה להם סעודת־מלכים שאפילו הזוללים שבהם לא יכלו לכלותה. התפריט כלל לא פחות מתריסר מנות שונות, מתרנגו־לות צלויות ממולאות ועד למעדני בשר נוסח סין, כשכל זה טובל במשקאות חרי־פים ללא הגבלה. ורק כאשר הסתיימה הסעודה הדשנה הזו החלו לצלות סטייקים על הגרילים.

מצעד האורחים והאמנים שהתנדבו ל־הופיע חינם בפני קהל האורחים היה מרשים לא פחות מהתפריט. אנשי־עסקים עתירי ממון התערבו בבני השכונות. קצי־נים בכירים של צה״ל עלזו בחברת בדר־נים. לא נפקד גם מקומם של קציני־מיש־טרה בעבר ובהווה. בקיצור, כל הצמרת החברתית והשילטונית כמעט נטלה חלק באירוע. אלא שהיתה זו עדיין הצמרת של המישטר הקודם. צמרת המישטר הח־דש עוד איננה שייכת למימסד החוגג.

בין כל אלה בלט הח״כ החדש סמי פלאטו־שרון, שטרח והביא עמו במתנה כאלף עותקים של הביוגראפיה שלו. ל־אלה שתמהו מה יעשה הזוג הצעיר באלף כרכים, פתר פלאטו עצמו את התעלומה: הוא חילק את הספרים כשי לאורחי הח־תונה, בצירוף חתימתו האישית.

ברית אחים

ח״כ פלאטו־שרון, שהיה אורח־הכבוד במסיבת החתונה לבנו של הקבלן בצלאל מיזרחי, משיק כוסית לחיים עם מרדכי („מנטש”) צרפתי. במערכת־הבחירות האחרונה סייע מנטש לפלאטו־שרון לגייס מצביעים.

כיד המלך

אירחו הקבלן בצלאל מיזרחי ורעייתו שולמית (מימין), את שלושת אלפי האורחים שבאו למלון „גני שולמית” באשקלון כדי להשתתף בחגיגת כלולות בנם אלי (הנראה משמאל עם כלתו, כשבמרכז יושבת השושבינה אחותו). שפע חסר־תקדים של משקאות ומאכלים הוגש לאורחים במסיבה.

ריקוד ההרצלים

שניים מאורחי

מסיבתו של מיזרחי רוקדים ריקוד יווני, כשהאחד מדביק שטרות של מאה ל״י על מיצחו של חברו למחול ממנהלי דיסקונט.

האלוף

אברהם אורלי, מתאם פעולות צה״ל בשטחים, והשחקן חיים טופול, היו בין אלפי ה־אורחים שהרחיקו עד לאשקלון כדי להש־תף שם בחתונה שערך בצלאל מיזרחי.

תיבת פנדורה

מאת שוש אביגל

עונג אבידן

ביום השישי ראו כולם את דויד אבידן. לא היתה ברירה. הוא מילא את המסך הקטן לאורך ולרוחב ובאלכסון, לפעמים כפול שתיים וכפול ארבע, לפעמים על רקע דבריהם של אחרים (שאותם לא ראו), הוא פשוט היה שם. מאד היה. ואם יש מישהו שחושב שזה לא מספיק כדי למלא שעת־שידור טלוויזיונית שלמה בערב שבת — שישאל את דוד אבידן. מי שעורך, מגיש ומביים את מולטי־וויזיה — התוכנית החודשית — יודע טוב יותר, תמיד טוב יותר. וגם אומר זאת, במיסגרת תוכנית עונג־השבת החדשה.

מילבד אבידן היו עוד כמה אנשים בתוכנית, שנשמעו הרבה ונראו מעט. למשל, שלוש משוררות רציניות ונאות, שניסו לשכנע את אבידן שאין מקום כלל לדון בבעייה שהעלה לדיון, משום שאין בעייה. ומשוררים שקראו שירים באופן ששיכנע אותי סופית שמוטב למשוררים לכתוב — ולשתוק.

ומי שלא ידע מה אפשר לעשות במסך קטן אחד — למד כאן שניתן לעשות הרבה. טריקים טלוויזיוניים חדשנים רדפו האחד את מישנהו, עד שהעין עייפה מראות והאוזן חדלה לשמוע. הסיום הסטאטיסטי — „תחזית מזג־האווירה" היה הקטע הקולע ביותר בתוכנית. חוש־העיתוי העתידני המפותח של אבידן חגג כאן את ניצחונו באירוניה עצמית מסויימת, אך בעיקר תוך שליפת חנית ממורטטת הישר אל הצופה ההמום.

אבידן ידע כנראה מראש מה הוא עושה. ידע שיאכיל את הצופים בתבשיל בלתי־אכיל כזה שעוד לא ניקרה בסעודת־השבת שלהם. חזה מראש — והכין „תרופה" למכה.

המומחה הסטטיסטי שלו הביא מימצא בקשר לציפיותיהם של צופי־טלוויזיה בישראל. מסתבר, שרובם מעדיפים תוכניות שרמתם „מעלה" את הצופה, ורק מיעוטם מבקש תוכניות „עממיות". כולם חכמים, כולם. אבל אבידן לא מאמין לסטטיסטיקה. הוא משגר לצופים מיבזק כתוב מעל גבי המסך: מי שלא רוצה שירימו אותו — ירימו אותו בכוח. זו רק שאלה של זמן. רק שאלה של משך שהותה של מולטי־וויזיה בלוח־המישדרים.

השאלה האחרת של הסטטיסטיקן החרוץ — מתי מעדיפים ללכת לישון בישראל — קלעה היטב למצב רוחם של צופים רבים של מולטיוויזיה באותו רגע של אותם שלא ישנו עדיין.

מילטון.

החתול המחייך

מה עושים שמילטון פרידמן הוא כזה סימפאטי, ופוטוגני, ומלא חוש הומור, וגם יהודי טוב עם לב חם וחיוך אבהי קורן? בעיקר החיוך הזה, שלא מסתדר עם שום תדמית קודמת — לא של אותם שהיו „בעדו", וגם לא של אותם שהיו „נגדו".

תוכנית **מוקד** האחרונה (יום ג' 6.7.77) היתה מיבצע־כוכב של הכלכלן האורח. פרופסור פרידמן האפיל בקלות אפילו על המראיין הטלוויזיוני האפרורי שלו. אברהם קושניר הגיח מפעם לפעם באנגלית עילגת, וניסה לשמור על מתכונת של ראיון עיתונאי עם התקפות־זוטא. אלא שהמרואיין שלו לא היה זקוק לתידרוך. דבריו זרמו בשטף ובנועם מעבר להיבטים ה„קטנוניים" של בעיות פרטיות של מדינה זו או אחרת. הוא עסק בעקרונות, בפילוסופיה של הכלכלה, ממש כשם שדוקטור קיסינג'ר עסק בפילוסופיה של יחסים בינלאומיים. העובדה שמפעם לפעם משתרבבים בני־אדם חיים לנתיבי הפילוסופיה שלהם וחשים אותה על בשרם — לא מטרידה, כנראה, את שניהם.

פרידמן הוא כלכלן מעולה, עם הרבה דיעות מקוריות, שחלקן יכולות להיות מוסכמות על דעת כל הצדדים (המערך והליכוד גם יחד), וחלקן עשויות להמריד את שניהם — לגמרי במיקרה. משום שמילטון פרידמן איננו פוליטיקאי. הוא „אינטלקטואל חופשי", הנותן עצות לפעמים, למי שמוכן לשמוע. הפוליטיקאים עושים פוליטיקה, וזה משהו אחר לגמרי. גם לא ברור לו מה פירוש „לעשות דברים למען המדינה," כי לא ברור לו מה זאת „מדינה". הוא יודע רק מה זה „אנשים" ו„פרטים" וספק אם בגין אהב הגדרות לא־מוגדרות כאלה.

ההברקה היחידה של המראיין היתה הערתו על דימיונו של פרידמן לקיסינג'ר. זה ממש התבקש. מילטון פרידמן היה מעורפל ככל האפשר משנשאל שאלות „ספציפיות" מדי („האם אתה חושב שארליך מסוגל לבצע מה שצריך ?"), אך ברור ופשוט לחלוטין בכל הנוגע להיבטים עקרוניים. עם דוגמות־המחשה למי שלא מבין בכלכלה. אינפלציה זה כמו אלכוהוליזם. כשרוצים להתרפא מהתמכרות — עוברים תקופה קשה.

מילטון פרידמן, אינטלקטואל חופשי, בעניבה שמוטה ובמשקפיים, אינו מבין אווירה של צעקות „לך הביתה". בשבילו זה וולגארי, לא־סובלני, מזכיר את הנאצים אפילו. כך לא מנהלים ויכוחים תיאורטיים. וכלכלה הרי זה עניין תיאורטי, ולא חשוב היכן זה מיושם ועל־ידי מי.

תוכנית מוקד לא סייעה הרבה להבהרת התפקיד שמילטון פרידמן עשוי למלא עבור ממשלת הליכוד. הראיון הסתיים כשפרידמן מרחף לו אי־שם בעננים, מעל לכתפי הפוליטיקאים ומעבר לראשו של המראיין, נמוג בערפילי הטלוויזיה. כמו החתול בעליסה מארץ הפלאות — נשאר רק החיוך.

הערבים שאמנון

לין אוהב

ח"כ אמנון לין הוא איש של הגדרות ברורות. במיוחד כשמדובר בערבים. יש ערבים שהוא שונא — כאלה שקוראים קריאות־ביניים בכנסת בגנות המדיניות

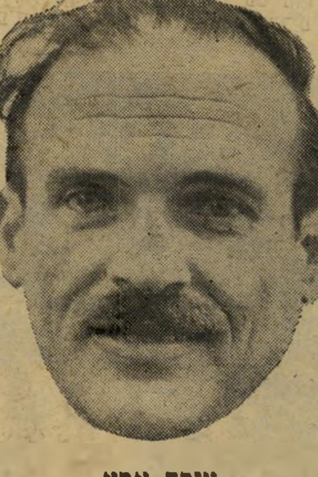

עורך אבא

יהיה טוב

שהוא עצמו מצדד בה. ויש כנראה גם ערבים שהוא אוהב, אבל לא ברור איזה. יש „ערבים חיוביים" ויש „ערבים שליליים". וההידרדרות היחסים עם הערבים בשטחים המוחזקים, בעשר השנים האחרונות, היא תוצאה של מדיניות המערך, המזוהה, לדברי ח"כ לין, עם מפ"ם, עם (שמואל) טולידאנו, ועם ליבראליזם המנוצל־לרעה.

ערבים שליליים מנצלים לרעה את הליבראליזם. ח"כ לין ומיפלגתו ידאגו שזה לא יקרה עוד. איך? לא לגמרי ברור. המעט שנאמר — נשמע מעורפל, אבל מדאיג.

תוכניתו השבועית של אפרים אבא, **צומת המזרח התיכון**, חרגה השבוע מן הנימה המנותקת והמלומדת שלה, פלישה אל תוך שעה תמימה של צהריי־השבת (רשת ב', 12.05, 9.7.77) והוקדשה לציפיותיהם של ערביי ישראל מן השלטון החדש.

במשך שעה תמימה ניסו שלושה משתתפים ערביים (ד"ר אמיל תומה, מחמוד עבאסי ומוחמד ואתד) ושני יהודים (צבי אלפלג ואפרים אבא עצמו) לעמוד על רזי מדיניותו של יהודי אחר — ח"כ אמנון לין. אבל לין אוהב לדבר בלי שיפסיקו אותו, ולאחר מעט דברים שאמר בהתחלה, קשה היה שלא להפסיק אותו, ולכן צריך היה להמתין לדקה האחרונה ממש של התוכנית, כדי לשמוע את תשובותיו.

שאלות היו רבות. ברובן — בצורה של חששות ותהיות. איך תנהג הממשלה עכשיו, לאור הצהרות ישנות של אמנון לין בעבר — מי שעסק, עד לפני עשר שנים, בנושא המיגזר הערבי מטעם המערך. האמנם ישללו מערבים שליליים את האזרחות הישראלית, כפי שהציע פעם? האם יגשימו עתה את מיסמך קניג? מה תהיה אופנת־הלויאליות החדשה?

עד כה, הם אומרים, היתה ה„לויאליות" עניין מוגדר מאד אך משתנה — לויאליות למימשל הצבאי, לויאליות למיפלגה השלטת. ומה הלאה? ביקשו להתעדכן. הסבירו את השקט השורר באחרונה במיגזר הערבי כציפייה מסוקרנת. מחכים לאיתות — ירוק או אדום, העיקר שיהיה ברור.

ואמנון לין היה ברור מאד. לבסוף, כשניתנה לו ההזדמנות לחרוג ממתכונת של דיון או שיחה, ולעבור לסיגנון ההצהרה החגיגית, הצהיר: יהיה טוב. יהיה נפלא. הרבה יותר מאשר אי־פעם. משום שעכשיו לא תהיינה עוד יוזמות יהודיות בנושא שיתוף־פעולה עם ערבים; הערבים יצטרכו לעשות זאת בעצמם. והערבים השליליים, העויינים, אלה שלא מבינים שהגיע הזמן לחדול מן הערביות המתבדלת שלהם ולהפוך לישראלים לכל דבר — אלה יטעמו מנועם־ידה של מדיניות „חזקה" ו„ברורה". אותם שייהנו מן העתיד הנפלא יהיו הערבים „זקופי־הקומה, המזוהים עם מדינת ישראל" ועם אמנון לין.

אולי נותר מישהו שחשב שהתשובות על השאלות לא ניתנו. שהאמצעים להשגת העתיד הנפלא לא הובהרו. מישהו שעוד לא הבין איזה ערבים, בכל זאת, אמנון לין כן אוהב.

הערבים שהשתתפו בתוכנית הבינו. הם נשתתקו.

שידוכים במגירות

בגלי־צה"ל, בשעות הקטנות של הלילה, ממשיכים לשדך חלומות. בתוכנית הוותיקה **גבר ואשה** (יום ה', 7.7.77) היה משודך בן 30 העוסק, בין השאר, במחשבים ובלוגיקה, ומחפש לעצמו אשה „עצמאית". למרות שהוא עוסק במיקצועות של דיוק ושל הגדרות — לא ידע בדיוק כיצד מגדירים אשה כזאת. וגם הן לא ידעו. וכשנדמה שידעו — לא ידע המשודך מה עושים עם זה. אולי משום שתוכניות־שידוכים טלפוניות טובות לאנשים היודעים בדיוק מה הם רוצים, והמחפשים אנשים המתאימים בדיוק להגדרות שאנשים אחרים כבר הגדירו קודם.

ואשה „עצמאית" זה משהו אחר. עוד לא נוצר סטיריאוטיפ כזה. זאת לא סחורה עוברת לסוחר במישחק־מימכר בסטיריאוטיפים.

תוכנית־השידוכים הזאת היא מין מישחק שכזה. היא עובדת — רק כאשר המשתדך(ת) או המטלפן(ת) מסוגלים לתחום את החלומות הכמוסים ביותר בתוך מגירות של בנאליות מאורגנת.

לאחר שמאזינים לכמה תוכניות כאלה ברציפות, נדמה שכולם מחפשים את אותו הגבר, או את אותה האשה בדיוק. בגלי־צה"ל, בשעות הקטנות של הלילה, הם גם מוצאים.

למה לא, בעצם.

שידור

חגיגת קייץ בגל"צ

החל מיום ראשון הקרוב תחל תחנת גלי־צה"ל בשידור תוכנית יומית חדשה במתכונת שידורי תחנות הרדיו האמריקאיות הפופולאריות. המישדר, שישא את השם חגיגת־קייץ, מיועד בשלב זה לנופשי הקייץ בעיקר בחופים. אם הוא יעלה יפה הוא יימשך אל תוך החורף, ואז כמובן יאלצו למצוא לו שם חדש.

חגיגת־הקייץ היומית תימשך משעה תשע בבוקר ועד 12 בצהריים מדי יום. במהלכה יוגשו שלוש שעות רצופות של פזמונים, שיהיו בעיקר הלהיטים הקליטים והטריים ביותר. הם יוגשו, לסירוגין, בידי **אילי גורליצקי, אלכס אנסקי, אורי אלוני, אלי ישראלי ורם תדמור,** כשכל מנחה מגיש את קטעי הקישור והבדיחות כיד המיקרופון הטובה עליו.

המיוחד במישדר זה יהיה שילוב החדשות בפזמונים. הכוונה היא לקטוע את המישדר בכל פעם שתגענה חדשות טריות למערכת ולשדרן מיד, במיבזקים קצרים של 20 שניות כל אחד לכל היותר. בכל שעה יקטע השידור כשלוש־ארבע פעמים לשם עידכון החדשות, כשעל החלק הזה של המישדר ממונה **צבי רימון** שיערוך ויגיש את החדשות.

חגיגת־קייץ מיועדת ככל הנראה להוות תחרות הולמת לשידורי רשת ג' של הגל הקל וקול השלום של אייבי, תוך תקווה שהנוסחה החדשה והרעננה תחזיר מאזינים בשעות הבוקר לגלי־צה"ל.

רשת ג' בדיסקוטקים

סידרת תכניות חדשה ברשת ג' תביא מדי שבוע שידור חי מדיסקוטקים ברחבי הארץ. במהלך השידור יבקרו קרייני הרשת בדיסקוטק, יגישו תקליטים וינחו את הערב בדברי קישור בין הפזמונים. מטרת התכנית היא להכניס את המאזינים לאווירה מיוחדת, ולתת להם תחושה של מסיבת־להיטים. ההקלטה הנסיונית של התכנית זכתה להצלחה רבה ויתכן כי תכנית דומה תוקלט גם עבור הטלוויזיה.

רכילות בחדשות

קול־השלום, המעביר את שידורי החדשות משידורי־ישראל, החליטו לשלב בהם חידוש נוסף אשר ימשוך את המאזינים להאזין לשידור החדשות דווקא כשהן מועברות בקול־השלום, ולא בשידורי־ישראל. הרעיון של **אייבי נתן** הוא לשדר לאחר כל מהדורת־חדשות ידיעות קצרות בנושאי בידור, תרבות וחברה. לדעתו, עשויות ידיעות פיקנטיות לרתק את המאזינים ויביאו להם שירות נוסף של עידכון מעניין.

חילופי מנכ"לים בשפ"ב

החברה לשירותי פירסומת בשידור (ש.פ.ב.) עברה בשבוע החולף להנהלה חדשה. המנהל היוצא **משה חובב** החליט לפרוש מתפקידו ובמקומו זכה במכרז הפרסומאי **חגי בר־כוכבא** שהיה מנהל היזמון הכושל היום הזה.

חובב פרש מתפקידו, כיוון שלדבריו הוא סובל מבעיות בריאותיות שאינן מאפשרות לו נסיעות תכופות בין תל־אביב לבירה. בינתיים ממשיך חובב לעבוד בש.פ.ב. כדי לסיים מחקר שהוא החל בנושא פיתוח החברה. חובב העלה לפני הועד המנהל להתפשט לתחומים נוספים שיגדילו את רווחיהם. עם סיום הגשת התזכיר יש בדעתו לשוב לרשות השידור, אשר בה הוא נהנה היום ממעמד של חופשה ללא תשלום.

הועד התפטר בגלל זילזול

עובדי גלי־צה"ל, היו עדים השבוע לנקיטת צעד דראסטי על־ידי ועד העובדים אשר הם עצמם בחרו. הוועד התפטר. צעד זה ננקט לאחר ששני חברי הוועד, העיתונאי **אורי אלוני ועימנואל הראובני,** הודיעו לעובדים על קיום יום־עיון בנושאים הקשורים בעבודה ובזכויות העובדים, אך איש מהעובדים לא הגיע לישיבה בשעה שנקבעה. חברי הוועד ראו בכך עלבון אישי וזלזול ובו במקום הגישו את התפטרותם. העובדים, שלא ציפו לצעד מרחיק לכת שכזה, מארגנים עצומה ומבקשים מהמתפטרים לחזור לתפקידם.

אחרון הבולשביקים

(המשך מעמוד 13)

המשך „גילויי־הדעת" פונה שמיר לאלתרמן, נערצו מנוער: „האפשר לחבר את ,שימחת עניים' השותתת מכאוב דם ו־גבורה — עם קואליציה דתית וזעיר־בורגנית? האם אפשר לזווג את פואמת ה־תיקווה והכיסופים של ,מכות מצרים' עם זיוף אינדכס המחייה של הפועל..." ב־מילים אחרות: אילו היתה קיימת היום בארץ ,מאפיה שמאלית', הרי מנהיגה היה פונה אל משה שמיר, וכותב: „האפשר לחבר את הוא הלך בשדות ה־שותת מכאוב דם וגבורה — עם קואליציה דתית וזעיר־בורגנית..." וכו'.

האמת המרה היא, שאם היתה אי־פעם בישראל ,מאפיה שמאלית', הרי משה שמיר היה נביאה ומנהיגה.

טרמפ על ידין

ב־1951 פירסם משה שמיר את סיפרו במו ידיו — פרקי אליק, שהוא המשך האפוס־השמירי לדור תש"ח. בספר זה חתר שמיר להעמיד בעזרת דמות יחיד מצ־בה לדור שלם, מטרה סיפרותית שהוא כישל בה. מילבד היות הספר חד־צדדי ובלתי־מייצג את כל שעבר על אותו דור, הרי שהוא עוסק ביפוי מודרך של מיגרעות ואמיתות הדור. בביקורת על במו ידיו העמיד פרופסור ברוך קורצוויל את משה שמיר כבור ועם־הארץ בהבנת וידיעת ה־יהדות, וממחיש זאת בעזרת דוגמה שייתכן ויש בכוחה לעורר חיכוכים של ממש כיום בין שמיר לשותפו הקואליציוני זבולון המר. העלול לפסול ספר זה מתוכניות ספרי־הקריאה המומלצים של מישרד־החי־נוך, בגלל הערתו הבאה של קורצוויל:

„הוא (שמיר) רוצה לספר לנו מה עוללו תלמיד כיתה ב' לחבריהם מהכיתה ה־ראשונה. בחרו בשיבעה נערים כדי להע־מיד אותם ,כל השבעה גלוחים למשעי, כחלחלי־קרקפת, גרומים ומרעידים בצי־נה..." וקורצוויל ממשיך: „נראה לי שכל תינוק בישראל יודע, שלחנוכיה שמונה אירות מבהיקים... יתירה מזו: מאחר ששמיר נגע כאן נגיעה קלה במסורת עמו, עליו לדעת שאסור בכלל להשתמש ב־מנורה של שבעה קנים, משום שמנורה כזאת היתה רק בבית־המיקדש..."

בראשית שנות ה־50' היה שמיר נתון עמוק במישנת־הסטאליניזם. עם מות סטא־לין ב־1952, כאשר ניסו כמה מבני־דורו להתבטא בכתב בגנותו של הרודן הסוב־ייטי, מנעם משה שמיר מכך. במקביל טיפח לעצמו, מסיפורים וממחזה שחיבר ניסים אלוני, השיטה היא השלכות מזמן המיק־רא ובית־שני למציאות הישראלית החד־שה. ב־1954 פירסם שמיר את ראשית הרפתקת הבית־השני שלו, וסיפרו מלך בשר ודם ראה־אור. הספר, רומאן היס־טורי על בית־חשמונאי, מהווה את חתירתו של שמיר למימוש סמל־הבוגרים של תנר־עתו, תוך יישום התיזות האידיאולוגיות של מאיר יערי, מנהיג מפ"ם ונביאו של שמיר באותה עת.

מלך בשר ודם זכה למיתקפה רבתי מכיוון הימין, שהטיח בפני שמיר האש־מות בוטות של עיוות ההיסטוריה למען צרכים פוליטיים מידיים של מפ"ם, תוך מיצוי פאציפזם ואידיאולוגיות שמאליות מימי בית־שני. חרה ביותר, לדוברי הימין, עיצובו של המלך אלכסנדר ינאי כמיפלצת מרושעת. בניגוד לשמיר, העריצו חוגי־הימין את אלכסנדר ינאי על שזה הרחיב את גבולות הארץ* ועל כן האשימו את שמיר בטענה של חוסר־נאמנות להיסטור־יה, וטענו שהוא היה דמות חיובית. כן טענו עיתוני הימין ששמיר מציג את הפ־רושים (המפ"מניקים) כטהורים מדי.

מאחר ובאותה עת היה בציבור פירסום רב לגילויין ולפיענוחם של המגילות הגנו־זות, וביניהן מילחמת בני־אור בבני־חושך על־ידי הפרופסור ייגאל ידין, לקח משה שמיר טרמפ וטיפס על גלי־הפופולאריות הללו, וחיבר מחזה תשובה למתנגדיו, מיל־חמת בני־אור, שהוצג ב־1955. במחזהו המחיש שמיר שאינו מעוניין בעיסוק ב־היסטוריה לשמה, אלא בהיסטוריה כהווה, תוך שהוא מציג במחזהו סידרה של טיעו־נים אידיאולוגיים הנראים כלקוחים מתוך חיי הכנסת של יום־יום. במליאת הכנסת התמקד הוויכוח ההיסטורי בין מפא"י ל־מפ"ם על עתיד דרכה של הציונות הסוצ־יאליסטית. לוויכוח זה תרם שמיר את חלקו

(המשך בעמוד 40)

* חלק מהאסמכתות של אנשי ארץ־ישראל־השלמה כיום, וביניהם משה שמיר, מבוססות על גבולותיו של אלכסנדר ינאי.

החוף רחצה
מדשאות·מדשאות·ילדי
בריכת שחיה אולימפית·בר
טניס·מגרשי טניס·מגרשי טניס·מגו
לילה·מועדון לילה·מועדון לילה·מו
עד 22/7 מחיר מיוחד: 190 ל"י
כולל כל המיסים (מלבד מ.ע.מ). הנחות גדולות לילדים

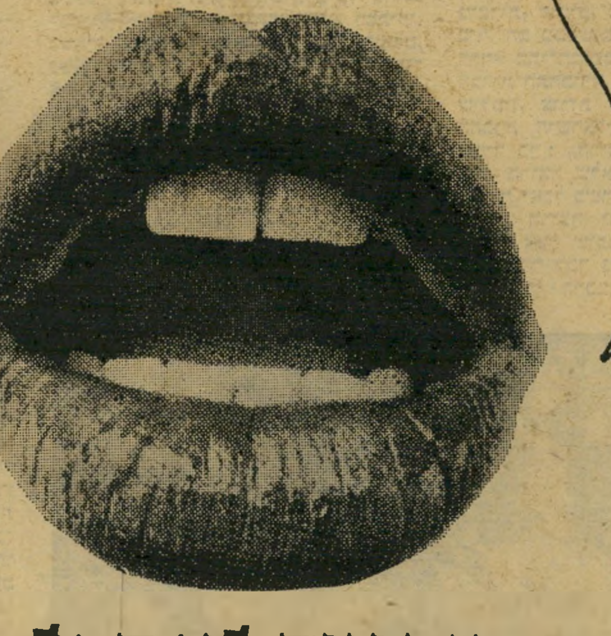

וזה עוד לא הכל...
במלון "מיראמר"
בחוף מכמורת

ארוח ונופש בע"מ
חיפה — רח' הרצל 22, טל. 645404/3
שד' הנשיא 126, טל. 82277
תל אביב — רח' אלנבי 113, טל. 612567
ככר דיזנגוף (ריינס 4), טל. 248306
ככר אתרים, טל. 288665
ירושלים — רח' שמאי 8, טל. 224624
נתניה — רח' הרצל 4, טל. 22947
באר שבע — רח' הרצל 31, טל. 73308

אופן

גל קל

שרותי נופש
תל־אביב — גורדון 28,
טל' 222042 (24 שעות ביממה)
אבן־גבירול 140, טל' 450359
רמת־גן — ביאליק 56, טל' 731773
ירושלים — המלך ג'ורג' 23, טל' 228258
ראשל"צ — "גל־גסן" רוטשילד 37
(פסג' חיים) טל' 941526
אשדוד — רוגוזין 9, טל' 23805

תעריפון המנוי של העולם הזה החל מ־1.5.77

	לשנה בלירות: מחיר העתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	ס"ה	לחצי שנה: ס"ה
דמי המנוי בארץ	290 +	26 +	24 =	340	186
לכל ארצות תבל בדואר רגיל	290 +	70 +	29 =	389	211
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
לאירופה	290 +	100 +	31 =	421	227
לארה"ב, קנדה	290 +	171 +	37 =	498	265
לאוגנדה, ניגריה, תאילנד	290 +	180 +	37 =	507	270
למקסיקו	290 +	176 +	37 =	503	267
לדרום־אפריקה, ונצואלה	290 +	235 +	42 =	567	299
לברזיל, יפן, אוסטרליה	290 +	308 +	48 =	646	339

(המשך מעמוד 39
בדמות שימעון בן־שטח, המוצג כמזיגה של מרטין בובר וא.ד. גורדון.

את הטריפ שלו בהיסטוריה יהודית המ־שיך משה שמיר גם ב־1956, כשפירסם את כיבשת הרש, סיפור אוריה החיתי. גם על סיפור זה, העוסק באיש שהמלך דויד עושק את אשתו ושולחו ליהרג בשדה־הקרב, הגיב הימין בפראות, שמקורה ב־השקפות לאומיות קיצוניות. על ביקורתו של ד״ר ישראל אלדד־שייב לסיפרו השיב שמיר: „בקצף על השפתייב, במאניה של חולי־רוח, יוצאים עובדי־אלילים־וגילו־לים, שמשום מה נדמה להם כי יהודים הם, נגד מה שנראה להם כ,חילול קודש והבערת מיקדשים׳. ,מר שמיר׳ לפי דעתם, ,מחסל את דויד המלך׳, ,מוידה כו אב־ניב׳, ,מחלל את שמו של גדול מלכינו׳ וכו׳ וכו׳. ועל החתום אחד הדוקטורים האומללים, אחד מן הזקוקים לדוקטור, מן המאד־מאד זקוקים לדוקטור...״

כמה מרתק יהיה לראות היום את חבר־הכנסת משה שמיר מטיח בחברו לארץ־ישראל־השלמה, הדוקטור ישראל אלדד־שייב, את ה„מן המאד־מאד זקוקים לדוקטור...״ שלו.

לימין סטאלין לשמאל בי.ג׳י.

באוגוסט 1956, אחרי הוועידה ה־20 של המיפלגה הקומוניסטית הסובייטית *, מיפלגה שהיתה כאבן־שואבת ל־שמיר ולחבריו הסיפרותיים והרעיוניים. במדורו „בקולמוס מהיר״ ביומון על ה־מישמר פירסם את רשימתו „לוחות שבו־רים״, שבה הוא ניתק עצמו מרעיון אחוות־העמים, והכין את הקרקע לאחוות־העם. יחד עם זאת לא הסתיר את הזעזוע מ־עוולות המישטר הסטאליניסטי, ובמאמרו „הזעזוע״ המתוודה בלשון אפולוגטית ממורקת ומפולפלת ונימק את תמיכתו ב־סטאלין: „אם התייצבתי לימין הנהגתו של סטאלין במדיניות הסוציאליזם, אם בקו הכללי והמקיף טענתי כי חובתנו לתמוך בו ולרצות בהצלחת מיפעלו, כי בו פתח לגאולה, או לפחות פתח נסיון־גאולה, לעמים ולאדם — הרי עשיתי זאת מתוך הכרה מלאה של המחיר, מתוך הנ־חה כי אפשר שנכונים סיפורי־הזוועה ה־מופצים כנגדו וכנגד מישטרו, ולו בחל־קב, מתוך ההנחה כי אל המהפיכה אי־אפשר להגיע בקרון־שינה...״

המאמר „לוחות שבורים״ היה ראש־חץ לתפנית הפוליטית של משה שמיר, והוא הביא לקול־תרועה במפא״י, שהיתה אז בשיא מאבקה במפ״ם. מאמרים רבים ניבאו את מעברו של שמיר לאגף ה„אקטיביסטי״ (הלאומני) של מפא״י. אלא שבמאמרו „אין דרך ימינה״ השיב לתגו־בות השונות שהומטרו על מאמרו: „כימעט הכל ראו במאמר זה, שלגבי קצ־תם כישלון הוא ולגבי קצתם הישג, מעין גישוש לקראת המרת דת. בעלי הדת ,הנעזבת׳ כביכול הצטערו, בעלי הדת אשר אליה יבוא כנראה בעל המאמר אם ינוע על מישור הדתות בדרך הפתוחה ימינה, בעלי דת זו — שמחו...״

אלא שכאן בא שר־ההיסטוריה וטרף את קלפיו האידיאולוגיים של משה שמיר. שוב פרצה מילחמה, וכוחות צה״ל נעו לקדש. שמיר שוב העביר מילחמה זו למרות היותו בשנות ה־30׳ לחייו ב„מטה הראשי של הפעולות כדרים, ב,חדר־המיל־חמה׳ העטור מפות בגודל של כתלים של־מים...״ אחרי הידום התותחים עבר שמיר במרחבי סיני, וכאשר הבחין באלפי זוגות הנעליים של החיילים המצריים שנימלטו, הוא ציטט „מומחה״ שקבע: „אם תימצא שוב איזו מעצמה אירופאית שתשתוקק להקים את הצבא המצרי, היא תצטרך הפעם לספק למצריים לא רק את הציוד אלא גם את החיילים.״ מתוך רשימותיו ממידבר סיני למדו קוראיו של שמיר ש־חוויותיו הקרביות מ„מיבצע קדש״ קרביות יותר מאלה שעברו עליו במילחמת־השיח־רור, והוא תיארן: „מי שירד באחד אהלי שק״ם הנטויים בכל צומת דרכים להרוות את צמאונו, מי שהתבולל בתוך העם הזה, שזקניו התחילו לצמוח אך לא די ימים עברו עליהם כדי שיהיו עבותים, מי ש־שמע דיבורם, שירתם, ,הכמותיהם׳ — אינו יכול שלא להתמלא הרגשה רוננת...״

אחרי הימימה הבנגוריונית של „מלכות־ישראל־השלישית״ באה הנסיגה מסיני, ומשה שמיר, שטרם דבק בו חידק ארץ־ישראל־השלמה, פירסם תוכנית מקורית לפיתרון הסיכסוך הישראלי־ערבי, תוכ־נית שמן־הסתם אין לצפות ממנו שיציגה בימים אלה מעל לדוכן הכנסת. וזה נוסח התוכנית: „הצבא יסוג ויעזוב — אך ב־עזה ובמיפרץ שלמה יישארו מישלחות גדולות ומכובדות של אורחים מישראל. חברי־כנסת מכל המיפלגות, סופרים, אנ־שי־מדע, רופאים, פיעלים, ראשי־עיריות, מישלחות של חמישים איש או מאה איש כל אחת. המישלחות יצויידו במשדרי־רדיו, בכרזות גדולות, בטלפונים. הם יכ־ריזו כי הן מבקשות להיפגש עם השיל־טונות המצריים, לנהל משא־ומתן על יח־סי־שכנות הוגנים, על שלום, על סדרי־ביטחון. יאסרו אתם? — יתכן מאד. ההמון יתנפל ויהרוג? — גם זה יכול להיות. אבל ישנו הרי כוח או״ם, לפחות בשלב הראשון. הוא ישמש כלם כל־שהוא. ישתיקו אתם? — נשתדל שלא ישתיקו. נשאיר איתם עיתונאי־חוץ מכל העולם, נשאיר להם מזון, מים, כסף, חומרי רפו־אה... מדוע לא נפתח מיד היום ב„מיבצע סיני׳ לשלום?...״

„סניף להיטלר בישראל״

בשובו ממיבצע־קדש שלו, נקלע משה שמיר לפרשת רצח־קסטנר, ו־הוא ראה בה את התעוררות הפאשיזם הישראלי. ברשימתו „עם־לא־ידע״ * הוא בישר לקוראיו: „יש סניף להיטלר בניש־ראל, יש כוכנים לנתעבת־באגודות, ל־נאלחה בתנועת־האדם־מאז־ומקדם, לפא־שיזם. שום הבדלי לאום, שום נימוקי־מניעים, שום הפרשים שבין דם לדם לא יוכלו לנתק את קו־החיבור הישיר וה־מהודק בין היטלר לבין רוצחי קסטנר.״

במאמרו האשים משה שמיר את ראש־הממשלה ומנהיג סיעתו הפוליטית כיזם בפשע זה: „אך מעל לכל אלה, וישירות, נכוון את מילחמתנו אל אבי־אבות הטומ־אה, אל הפאשיזם הישראלי במקורו, אל הרוויזיוניזם בכל גילגוליו, אל מה שקרוי היום מיפלגת ,חירות׳... כאן יש להטיף למילחמה יזומה, למילחמת־מנע. יש לאלץ את הפאשיסטים שלנו לגלות את פרצופם, ויש להעמיד על מה־שהם בלא להניח להם להתפשט ולאסוף כוח בכל אחד מן המסוות הרבים שהם עוטים על עצמם. יהא ברור לכל, ובראש־ובראשונה לאנשי־הרוח, לסופרים, למורי־העם, כי כל אחד מהם וכולם ביחד הנם מועמדים לרצח...״

זה שוב צחוק־הגורל של משה שמיר, התוקף את „המאפיה־השמאלית״ של היום במטבעות־לשון משומשות של נביא־זעם, ששכח את נבואותיו ואימרותיו כלפי אי־תם אנשים, שהוא נספח אליהם. ואם קיי־מת „מאפיה שמאלית״ בארץ, הרי שייחו־דה הוא בכך, שחבריה שומרים את מט־בעות־הלשון שלהם על שמיר ודיעותיו בהירהוריהם בילבד, ואינם חושפים אותם לאור השמש, כפי שעשה שמיר בעברו השמאלי.

מתת נוסף של קורת־רוח, שמעניקה דמותו של שמיר מסוף שנות ה־50׳, הוא ההתייחסות המוקדשת לשותפיו הקואליצ־יוניים בהווה הזה, הדתיים. ברשימתו „עבודה זרה״ * כתב: „עוברת עלינו עתה בישראל אחת מתקופות־השיא בפעילותם של כוהני הדת היהודית, מתוך המגמה לחזור ולהשליט עלינו מישטר־כפייה טו־טאליטארי... איש ממחדשי הדת בישראל אינו מאמין בתחייה דתית אמיתית, אינו מאמין בנטיעת לב חדש בקרב הדור. איש מהם אינו חושב על הצד המוסרי, האישי, הרוחני של הבעייה. כל רצונם וכל תביעותיהם מכוונים לעניינים של מיסדות, חוקים, מראה חיצוני, מנהגי ציבור. הם מבקשים לחזק את הדת היהודית דרך בתי־המיטבחיים, מישרדי־הרישום, חברות־התחבורה, המישטרה. הם מבקשים שילטון, צרות של כוח...״ ודיוקנה של החברה הישראלית מצטייר בעיני משה שמיר כך: „הרוצה לשמור שבת — ישמור, הרוצה שלא לשמור — לא ישמור; הרוצה יאכל כשר, אינו רוצה — לא יאכל כשר; הרוצה יתחתן אצל רב, הרוצה יתחתן אצל שופט, או פקיד...״ ונימוקיו של שמיר לכך נראים כלקוחים מתוך ה־הווה של הרכבת הקואליציה החדשה:

שמיר עם עמיתיו בגוש־אמונים
„כת של טהורי־הגזע...״

„מסבירים לנו, כי חולשתה של תנועת־הפועלים היא הגורמת לחיזוקה של ה־תנועה הדתית. לולא נזקקה מיפלגת־פוע־לי־ארץ־ישראל, מסבירים לנו, לתמיכתן של קבוצת־המיעוט הדתיות בעניינים ה־מכריעים — לא היתה מותרת להם ב־ענייני הדת...״ נותר לשמיר להתבונן סביבו ביום השבעת הממשלה הנוכחית, ו־לחשוב על עצמו ככל שיעלה על דעתו.

לכפטריוטי לפגר־סיפרותי

במהלך 1957, בעת פרישתו ההדרגתית ממפ״ם, מילא שמיר תפקיד מכובד ב־גיבושה של קבוצת־סופרים מסביב לחצרו של דויד בן־גוריון. יש הטוענים כי מאמרו לוחות שבורים״ היה פרי־עבודתו של נתן אלתרמן, שהיה נושא־כליו התרבותי של בן־גוריון. אלתרמן אירגן באותה שנה פגישות שקטות של סופרים באולם המרכז לחינוך של ההסתדרות ברחוב ריינס בתל־אביב. באחת הפגישות נוכח הרמטכ״ל דאז, משה דיין. בפגישות אלה אורגנה מיגננה של אנשי־רוח לעמוס בן־גוריון. מילבד משה שמיר ואלתרמן הצטרף להג־נתו בנימין גלאי. חבר נוסף של שמיר שהצטרף למיגננה זו היה המשורר שלמה טנאי, שערך שבועון במימון הש״ב בשם רימון. חבר אחר של שמיר, שנחלץ להגנת עמוס בן־גוריון היה ייגאל מוסינזון, שחי־בר ממש באותם ימים את מחזהו זרוק אותו לכלבים, שמטרתו היתה להכשיר את הקרקע לחיסול העולם הזה.

ב־1959 פירסם משה שמיר את כי עירום אתה, שם הוא מרחיב עדותו על עצמו, ופותח בייצור תדמית ועבר שונים לדיוק־נו, תוך הצגת מערכת־טיעונים חדשה, ש־עליה הוא מבסס את השקפת־עולמו. בספר זה התחילה לתפוח לה דמותו של משה שמיר הלאומי. העלילה מתרחשת בסמינר־מדריכים המתקיים ב־1939, וגיבורו „שובר את הלוחות״ של תנועתו, ויוצא נגד עמק, האב־הרוחני של התנועה. בתקופת מרידתו כתב גיבורו של שמיר מחזה על בניית יריחו, מחזה שבמרכזו מות שני הבנים קורבן על מיזבח החברה *. בכי עירום אתה ערך שמיר ריקוד טוויסט־אידיאולוגי מורכב, שבמהלכו השתדל להוכיח שעוד בסוף שנות ה־30׳ התנגד לאותם ששירת משך 20 שנה, ועל שהוא צפה את האפש־רות של מילחמת־דמים עם הערבים לעומת האופטימיזים וההומאניות של חבריו עד אז במפ״ם. במהלך הספר הגיע שמיר למסקנה, שסופרים רבים קדמו לו בהס־קתה, שהארץ הזאת נבנתה על־ידי אבות מעל גופותיהם של בנים.

עם השלמת התפנית הפוליטית ממפ״ם למפא״י, זכה שמיר להכרה שלה ציפה, ובמקביל להכרה זכה גם בדירת־סופרים בחיפה, בשיכון הסופרים שהועיד ראש־עיריית חיפה דאז, אבא חושי, לכמה סופ־רים ממוסדים על־מנת שיפארו אותו ואת עירו ביצירותיהם.

נשיקות לאורי צבי גרינברג

בפסח 1960, בוועידת הסופרים הי״ט, נשא משה שמיר את הנאום המרכזי, שבו התקומם בגלוי ובפומבי נגד דיעותיו מתמיל־שילשום. כשם שבעבר נילחם ו־נאבק בלהט־מילולי רב עבור הזדהותה של הסיפרות־העיברית עם ערכי־החברה המרכסיסטיים, התחיל בנאומו זה תקופת־ביניים קצרה, שנמשכה עד למילחמת ששת־הימים. תקופה שבמהלכה ייצג גי־שות פשרניות ובעד־מימסדיות לחלוטין.

בנאומו באותה ועידה קבע שמיר: „לגבי הסופר אין דבר מגוחך ופיקטיבי יותר מהאדם בריבויו... הסיפרות איננה קטע במסכת החיים החברתיים, המדיניים והאירגוניים — אלא היא הרחבתם אל מחוץ למסכת הזאת...״ ועל דברים אלה של שמיר ציין פרופסור גרשון שקד: „טול מגיבורי שמיר את התחום החברתי־מדיני, ונטלת את מקור חיותם. נראה לי, שגם שמיר מנסה להסתגל ל,רוח הזמן׳ ומנתק עצמו מן הבסיס האמיתי של יצי־רתו...״

לקראת סוף שנת 1961 עדיין חש עצמו משה שמיר כחלק מהאבר החי של ארץ־ישראל־העובדת, והוא מצא לנכון לפרסם סיפור המציג את אנשי לח״י כפושעים וכגנגסטרים ולהכפישם עד עפר, וזאת מ־סיבות חינוכיות־כלכליות של שמירת ערך הפלמ״ח בבורסה הסיפרותית. הוא פירסם את סיפורו, „החלוק־הישן״ במעריב של ראש־השנה.

הנפש־הפועלת בסיפור היא זו של יודקה, שלפי תיאורו של שמיר הינו בעל חזות־פנים מזרחית, תיאור ששמיר מת־מסר לו בעיקביות, באורח חולני, לאורך כל יצירותיו **. בהמשך נסיון הכפשת לח״י תיאר שמיר את יודקה כאיש שרצח את הרוזן ברנדוט *** ושדד שלושה פחים מל־אים במטבעות־זהב על־מנת לרכוש לעצ־

---

* ועידה שבה הסיר מזכיר המיפלגה, ניקיטה חרושצ׳וב, את הלוט מעל לפשעי סטאלין כלפי האנושות, ונתן אות לקומו־ניסטים ברחבי העולם ללכת בעיקבותיו.

* קסטנר נרצח בפורים, וכותרת מא־מרו של שמיר היא פראפרזה ל„עד־לא־ידע״. המאמר פורסם ב־22.3.57, בעל־ה־מישמר.

* על־המישמר 25.9.57.

* ברשימתו „מודה ואינו עוזב״ שפיר־סם במעריב (24.6.77) ניסה להוכיח שוב את עקביות דרכו האידיאולוגית, והוא ציין על כתיבתו: „זכרתי מחזה ראשון, תנ״כי אף הוא, על חיאל בית־האלי אשר בבכורו נוסדה יריחו ובצעירו הוצבו דל־תיה. יריחו! עיר שיסודה־מחדש הוא לי סמל חיי בארץ הזאת — בשנת 1939 ב־סמינר מדריכים של ׳השומר־הצעיר׳! ירי־חו — חלק מארצי ומאדמת מטעי ומשורש־יניקתי — בסמינר רעיוני שבו מרביצים בנו יעקב חזן ומאיר יערי את תורת המה־פכנות השמאלית!...״

** בתגובה לסיפור זה, הגיב עמוס קינן (העולם הזה 1257) וכתב על תיאוריו הגז־עניים של שמיר: „משהו המזכיר את רגש הנחיתות של הלבן בפני הכושי. כנראה שבשדות הלכו רק אשכנזים, בימים הטו־בים ההם שחלפו לבלי שוב...״

*** המתווך מטעם האומות המאוחדות, שהציע את בינאום ירושלים, ונרצח על־ידי אנשי לח״י.

מו מונית. דומה שבסיפור זה המשיך לש־רת, כנראה מתוך הרגל, את האידיאות ועמדת־ההסתכלות שהינחו אותו משך שנים כה רבות, וספק אם יפרסם את „החלוק־הישן" פירסום חוזר, וימסור עותק ממנו למפקד לח"י לשעבר, יצחק שמיר, המכהן כיושב־ראש הכנסת מטעם הסיעה, שמשה שמיר חבר בה.

במשך שנים ספורות לא פירסם משה שמיר ספרים, מילבד ספר על העיר חיפה, שאותו חיבר לפי הזמנתו של בעל ממגורות דגון ד"ר ראובן הכט, וסיפרי־ילדים. בש־נת 1966 פירסם את הרומן הגבול, העוסק בשטח־ההפקר של ירושלים, שם משוטט גיבורו, רפאל אורלן, שהוא יומרה של היקוי והתבוללות, המבוססת על שני ספ־רים, מהם הושפע שמיר מן הסתם. הרצוג מאת סול בלו, המחבר מיכתבים לעולם ולמנהיגיו, וספר אחר, לא מעכשיו לא מכאן של יהודה עמיחי, העוסק באורח מעמיק עשרת מונים בנושא ירושלים החצויה, והמוביל למסקנות שונות ממסקנו־תיו של שמיר. הגבול ייצג במידה מרובה את דילדול מעיינות יצירתו של שמיר, ויש למצוא בדלותו ובריקנותו שת המניעים הממשיים למעברו של שמיר לפוליטיקה.

במילחמת ששת־הימים המשיך משה שמיר בפעילותו הקרבית מ„מיבצע־קדש", כאשר חווייתו הקרבית והמרגשת ביותר מהמילחמה מתוארת בכתביו כך: „ביום שיחרור ירושלים המיזרחית, ואולי ביום שאחריו. אני אז במדים שלי, איש מילו־אים * בפיקוד המרכז אין לדרכי ברחוב, ליד כיכר ,ציון' בירושלים. ופיתאום קרי־אה מאחורי ,שמיר'. — קול לא מכר אף תקיף. פניתי אל הקול — ולמולי בזהע משפחת, אורי צבי גרינברג. צריך לדעת: מעולם לא קרא בשמי לפני כן. מעולם לא קראתי בשמו. לפי כל מושגי היומיום השגורים — זרות ואפילו איבה. דברים שנכתבו מכאן ומכאן — העידי במשך השנים על תהום כרויה. זו היתה, מכל מקום, הפעם הראשונה שעמדנו פנים אל פנים. והדבר הבא היה — חיבוק עז עד דמעות, ובגימגומי דברים, וקוצר־ישע לומר את מה שמילא את הלב וגלש לכל עבר. דברים חכמים לא היו לנו לומר באותו רגע, לא לי, בכל אופן. ,זה היום שלך!' אמרתי. ,של עם ישראל' אמר..."

השלום בין הערבים לישראלים לא הגיע ממילחמת ששת־הימים, אבל השלום בין אורי צבי גרינברג למשה שמיר שורר בין חסידי ארץ־ישראל־השלמה מאז ועד עצם היום הזה.

* כמחבר תמלילים בעלון־המילחמה של הפיקוד.

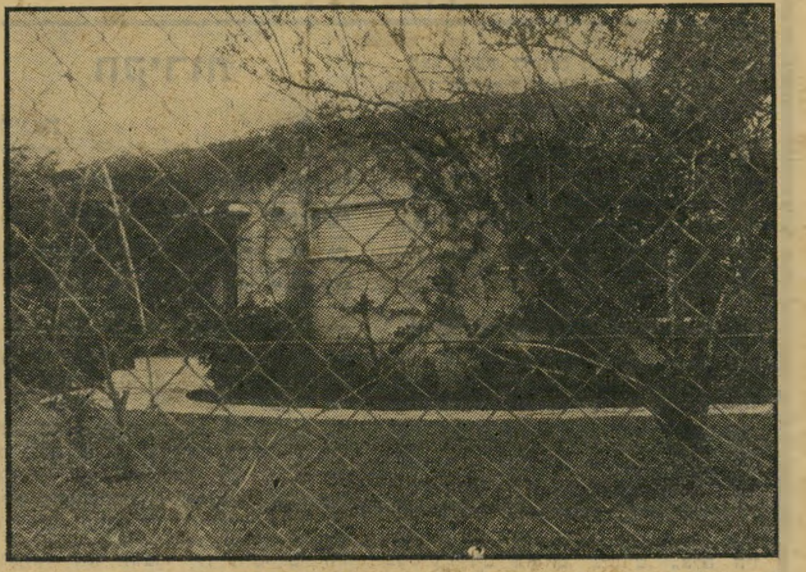

ביתו של שמיר בתל־אביב

„החסלנות של הציונים הכלליים..."

כאשר עברה תקופת־זמן אחרי מיל־חמת ששת־הימים, פירסם שמיר את סיפרו אחי ישמעאל, שם הוא ניסה להוכיח באותות ובמופתים כיצד הוא רואה, מאז שיחרורו, את הרקע הנצחי שבין היהודים לערבים. עם כניסתו לפעילות במיסגרת התנועה למען ארץ־ישראל השלמה הוא שינה בהדרגה את סיגנונו, ותוך ניצול כישוריו הקודמים בתור פוליטרוק. מטרת חיציו והתקפותיו, מאז מילחמת ששת הי־מים, היו חבריו לשעבר, והמאמינים הצ־עירים יותר בדיעות ששמיר דבק בהן שנים כה רבות.

פלג'יאט הנוהנה מחסינות פרלמנטרית

בשנים 1969 עד 1971 כיהן שמיר כנציג מחלקת העליה של הסוכנות הי־הודית באנגליה. סיפור ידוע הוא שכאשר הגיע שמיר למקום־כהונתו בלונדון, מצא כרזה שנועדה לעודד עליה לארץ, עליה נאמר: „ישראל זקוקה לאנשים מודרניים" ואילו שמיר תבע להחליפה בכתובת: „אנשים מודרניים זקוקים לישראל". ב־שהותו באיים הבריטיים גיבש שמיר ל־עצמו דיעות בדבר הסיבות המונעות עליה ארצה מארצות־הרווחה, כאשר הבולטת בהן היא: „חתול שחור עבר בינינו לבין העולים החדשים. החתול קורא לעצמו פנתר, וטוען כי הוא לוחם למען הצדק. חכל שעד היום לא נבדק בארח פומבי מה כאן פנתר, מה כאן שחור ומה כאן צדק..." ושמיר נוטל משימה זו על שכמו, ומסביר כי: „לגבי העליה מארצות העוני והמצוקה, ובעיקר מארצות אסיה וצפון אפריקה — כאשר הכל היה ניתן כחינם (וזה כלל את דרכם החל מצעדם הראשון בארץ מוצאם ועד בואם ארצה ועד שיכו־נם ועד כלכלתם בזמן הראשון, ועד משק־קיהם ובהמתם והדרכתם וחינוך ילדיהם ובריאותם ואישפוזם וכו' וכו') — הרי שהעליה דהיום, לבד ממיקרים מוצדקים — מיוחדים — משלמת עבור כל אלה, או מקבלת הלוואות ונתבעת להחזירן..." על כל פנים, הלהט האידיאולוגי של שמיר לא הצליח להעלות את פרופיל העליה מאנגליה, במהלך תקופת שליחותו שם, וישנם פקידים בסוכנות היהודית ש־מתבדחים ואומרים „שמיר הצליח בקושי להעלות את עצמו."

עם שובו ארצה משליחותו החל שמיר בפירסום הטרילוגיה שלו רחוק מפנינים, המתארת באופן ארכאי ביותר מסלול של חיים, גאולה ופדות לאומית המתנהל לאו־רך שלושה דורות יגעים מן החיים. הקצנתו הפוליטית באה לידי ביטוי רב בשיחות של נפשותיו־הפרעלות, ומגיעה עד לחוסר־אמינות אבסורדי.

מילחמת יום־הכיפורים הביאה את משה שמיר לתבוע לעצמו את זכות־הדיבור של לוחמי 1973 * וברשימתו „בקשה לרשות דיבור" ** הסביר את פעילויותיו־הקרביות המקנות לו זכות זו: „יש לי זכות־מה לדבר בשם האנשים בקווי־המילחמה. הייתי עימם, הרבה, ככל שיכולתי. הייתי על הגבעות השחורות של סוריה. עברתי מיחידה ליחידה, מעמדות־פיקוד עליונות, למוצבים, למחנות הדרגים. הייתי עימם, מישכים ומנהלים את מילחמתם, כשפיט־ריות הפגזים צומחות מסביב כנשם. פסעתי על חולות מצריים, נסעתי עם סיירי־שריון בין סוללות התעלה המערבית, ליד ביצות שבתוכן עוד תקועים פגרים של חיל פר־עה. הייתי עם יחידותיו הערוכות של צבאנו מול גבול המיזרח, לאורך הירדן ועל רכסי־ההרים. בכל המקומות האלה דיברתי עם מאות לוחמים, ממפקדי חזיתות ועד טוראים, ממח"טים ועד קציני־מודי־עין... ועל כן נראה לי, כי חובה להגיד עתה — גם אם לא מילא איש את ידי לעשות זאת, חובה לדבר בשם צה"ל אל עצמו, אל עמו, אל ממשלתו..." משה שמיר אינו מסתפק בהיספק המילחמתי הרב שלו, ובכל אלה שהוא משמש להם פה, ועל כן הוא תובע לעצמו את זכות־הדיבור הטבעית שלו: „ועל כן רוצה אני לומר דבר אחד גם בשם הציבור שבעורף, בשם המוני בית ישראל בביתם ובעבודתם, בקשי־יומם, ובביעותי־לילם: אני מוכנים..."

זכות־הדיבור של משה שמיר במילחמת 73' אינה יודעת שובע. אלא שמעיין־יצירתו מן הסתם פג והתייבש. כך שכבר ברשימת־המילחמה הראשונה שלו ***, שראתה־אור תחת הכותרת „החייל הלא־אלמוני", הוא פתח במילים: „אין לנו חיילים אלמונים" (ללא גרשיים), והופכה למוטיב החוזר במאמרו תוך שהוא מפקיע, בינות לכל זכיות־הדיבור שלו, כותרת משיר של יהודה עמיחי שראה אור אחרי מילחמת ששת־הימים, ובו נאמר: „אין לנו חיילים אלמונים, / אין לנו קבר החייל האלמוני..." בתרמיות אירופאיות עניין כ„אין לנו חיילים אלמוניים" מכונה פלג'יאט, אלא שכאן נהנה עכשיו חבר־הכנסת משה שמיר מחסינות פרלמנטרית.

(המשך בעמוד 42)

* לאחר שהשתמש כבר בזכות־הדיבור של לוחמי, 48, 56, ו־67.

** מעריב, 9.11.73.

*** מעריב, 10.10.73.

תן טרמפ לחייל

(המשך מעמוד 41)

ב־1974 פירסם שמיר את סיפרו אל מול פני המילחמה החזקה, שבו קיבץ מאמרים מכל תקופת ארץ־ישראל־השלמה שלו, מאמרים שמתוכם מתבררת עמדה קיצונית ונוקשה, שאינה מכירה בקיום כלשהו עבור ערביי פלסטין. במרכז הספר הדיעה שישראל משמשת לאירופה חומה בצורה מפני הברברים הבאים מן המיזרח, ושהמערב הינו כפוי־טובה לישראל: „העיוורון השבע, הפחדני, הציני של הדימוקראטיה המערבית, משליך את ישראל לכלבים... והארצות הנאורות כורעות ברך לשילטון החושך... חושך יורד על המערב, הקיפאון אופף אותו... העולם החופשי והדימוקראטי נסוג, מפנה עמדות, משיט לחי שניה למכה — מפקיר בעלי־ברית להסתערות הברברית הגדולה ביותר שידעה הציוויליזציה מאז תור האופל של ראשית ימי־הביניים..."

את קלפיו הפוליטיים אין משה שמיר מסתיר כלל, והוא מאמין בהתעוררות ה„גזע הלבן" וכותב: „הולכים ומתרבים הסימנים לכך, כי מאחורי הצ'מברליינים * של אירופה וההאליפכסים ** של אמריקה כבר מתחילה להזדקר קומתם של הצ'רצ'ילים, אשר ישיבו מילחמה שערה להצלת האנושות מאלף שנות חשיכה..." ועל־מנת שקוראיו לא יטעו, הרי ששמיר טוען שאיננו נלחמים כלל למען עצמנו: „כל שעה נוספת של עמידת המעוז הזה (ישראל) — בלי להיכנע, בלי ללכת שבי — היא שעה נוספת לכוחות האחלמה, ההתעוררות, ההתאוששות, של העולם... אבל אם נעמוד איתנים, כמעוז קידמי במאבק שכל העולם התרבותי ניכנס עתה לתוכו, ברצוננו או שלא ברצוננו — אם נציג את מלחמתנו במלוא עומק משמעותה ההיסטורית למין האנושי כולו — נסייע להתעוררות כוחות־החיים החיוביים, ובסופו של דבר נקבל את סיועם למאבקנו אנו..."

דיעותיו הגיאו־פוליטיות של משה שמיר, השקפתו אודות נצחיות ה„גזע הלבן", ניתוח תהליכי התרבות בארץ ובעולם, ארבע המילחמות שאותן הוא נלחם במכונת־הכתיבה בתובעו את זכות־הדיבור של הלוחמים בארבע המילחמות הללו, תולדות־חייו, המעבר מאמונה עיוורת בצידקתו של סטאלין, שמש העמים ומאור האנושות, ועד ל„הצלת האנושות מאלף שנות חשיכה" מעידים על תולדות שקיעתה של החברה והתרבות הישראלית, עשרה־מונים יותר מכל יצירה שיש בכוחו של סופר ישראלי כלשהו ליצור ולתארם.

„על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה, כי על כל בתי־משוש קריה עליזה..." (ישעיה, ל"ב, 13).

דן עומר ■

---

* נוויל צ'מברליין, ראש־ממשלת בריטניה שחתם ב־1938 על הסכם מינכן.

** לורד האליפקס, שר־החוץ של צ'מברליין אחרי הסכם־מינכן והתפטרותו של אנתוני אידן.

במדינה

חקירות

רדיפה

למרות ההתנכלות הבלתי פוסקת לפרטיותו ולחופש־הביטוי שלו — אורי דייוויס ימשיך להילחם על דיעותיו

דפיקות חזקות בדלת, בשעת־בוקר מוקדמת, החרידו את אורי דייוויס (34) משנתו. כאשר פתח את הדלת, ניצבו בפתח שישה גברים אלמוניים. הם הציגו לפניו צו־חיפוש חתום על־ידי שופט. דייוויס, הנשוי ואב לילד, סירב להכניסם לביתו, בכפר־שמריהו, לפני שיזדהו. לבסוף ניאותו שניים מהם להזדהות כשוטרים. אז הכניסם פנימה, והחבורה כולה פשטה על הבית.

מאוחר יותר הובהר לדייוויס, כי היו אלה שישה אנשי הלישכה לתפקידים מייוחדים של המישטרה. החיפוש היה יסודי. הם לא פסחו על שום חוברת, ספר או כל חומר כתוב אחר שמצאו בספרייתו העשירה. כתום החיפוש, שנמשך ארבע שעות, נטלו עימם החוקרים 25 ספרים לבדיקה וכן את אורי דייוויס עצמו, לחקירה במישטרת גיבעתיים.

דייוויס פעיל מז השנים בקואליציית הגופים הפוליטיים הפועלים נגד כיבוש והתנחלויות, נגד עונשים קולקטיביים, מעצרים מינהליים ועינוי של ערביי ישראל. בתקופה שבה נעצר הוא עסק במחקר על הסיכסוך הישראלי־פלסטיני, שמומן על־ידי אוניברסיטת ברדפורד, באנגליה, שם שימש בעבר כמרצה.

הוצאת הודעה. חוקרי־המישטרה, בראשות פקד יהב, ביקשו להוציא מפיו הודעות על מהות קשריו עם פלסטינים בחו"ל, על מעורבותו בפעילות חבלנית ציונית ובעידוד הגירת יהודים ישראלים אל מחוץ לישראל.

דייוויס לא שיתף פעולה עם חוקריו. על שאלותיהם השיב ב„אין תגובה", ואף הציע להם להעמידו למישפט, אם יש ברצונם לקבל הסברים מפיו. לבסוף, בשעה ארבע אחרי־הצהריים, הם רשמו גליון־אישום שבו כללו את החשדות שגרמו לעריכת החיפוש ולחקירה. מאוחר יותר שוחרר דייוויס ללא ערבות, וגם ספריו הוחזרו לו, אחרי שצולמו.

הדבר היה בחודש פברואר השנה. ב־3 ביולי, כחצי־שנה לאחר־מכן, קיבל דייוויס הודעה מפקד יהב, ובה נתבקש לבוא ל„שיחה ידידותית" בתחנת־המישטרה. הוא סירב בטענה שבואו, ללא פקודת־מעצר רישמית, שולל ממנו את הזכות לבקש לו עורך־דין. החוקר הנפגע השיב כי ימצא דרכים להביאו אליו. ואלה לא יהיו מן הנעימות.

מאז חושש דייוויס מהתנכלות המישטרה וגורמי־הביטחון, בגלל דיעותיו הקיצוניות, האנטי־ציוניות. במייוחד עתה, אחרי עליית הליכוד לשילטון, הוא צופה ימים קשים לאופוזיציה האנטי־ציונית החוקית בישראל. אומנם, הוא סבור כי בשלבים הראשונים לא יוצאו האירגונים הפוליטיים האנטי־ציוניים אל מחוץ לחוק, אולם, לדעתו, בתוך פחות משנה יהיו תנאי הפעילות הפוליטית בישראל דומים לאלה שבגדה.

אנטי־ציוני ותיק. אורי דייוויס הוא דמות מוכרת בלישכה לתפקידים מיוחדים במדור הביטחוני. מאז 1965 עסק בפעולות נגד הפקעת אדמות ערבים בגליל, במייוחד הפקעת אדמות הכפרים דיר אל־אסד, בענה ונחף, שעליהן שוכנת היום העיר כרמיאל.

בין השאר הוא אירגן הפגנות יהודיות־ערביות משולבות, וכניסה בלתי־חוקית לשטחים שהכניסה אליהם אסורה. כן עסק במסיק־זיתים באותם שטחים. „אלה היו השנים של העידן הליברלי בישראל, שנקטע על־ידי מילחמת ששת־הימים," אומר דייוויס. לפעולותיו היתה אז תהודה חזקה, אך השילטונות עצרו אותו וכלאוהו לשמונה חודשים בכלא מעשיהו באשמת כניסה לשטח צבאי ללא רישיון. הוא אף „הוגלה" מן הגליל למשך שנה. נאסר עליו להיכנס לכל שטח שמצפון לעכו ללא רישיון מייוחד.

בשנים 1971—1976 שהה דייוויס באמריקה ובאנגליה, שם למד ועסק בהוראה. כן התמסר לפעילות פוליטית. „נחשבתי כאחד המארגנים הבולטים של התעמולה האנטי־ציונית. בחו"ל הייתי מעין שגרירות לא פורמלית של הליגה הישראלית לזכויות האדם והאזרח," הוא מספר.

אורי דייוויס חוזה שתפרוץ מילחמה, זמן קצר אחרי ביקורו של בגין באמריקה. לדבריו, בגין לא יהסס „להרים את נס העצמאות הפוליטית נגד מימשל קארטר," על־ידי מילחמה בערבים ובעקיפין — גם בארצות־הברית. הוא יפתח במילחמה, עוד לפני שהציבור יספיק להיתפס לדמורליזציה בעיקבות הורדת רמת־החיים, האבטלה והמצב הבינלאומי הקשה.

פיתרון נוסח אייכמן. „אם תפרוץ מילחמה וישראל תנצח," הוא אומר, „היא תפנה את ערביי הגדה ורצועת־עזה לגדה המיזרחית. תהיה זאת העברת־אוכלוסין, כפי שעשה אייכמן." דייוויס מצהיר כי הוא מקווה שישראל תנחל מפלה במילחמה הקרובה, כי „זה הסיכוי היחידי שנותר לפלסטינים." הוא, כשלעצמו, לא ישתתף במילחמה זו. הוא משרת בהג"א, מטעמי ביטחון, אולם גם לשם אין מזמנים לו.

„אני אחד היהודים הישראלים הספורים שתומכים בהמרת מדינת ישראל במדינה פלסטינית חילונית, דמוקרטית וסוציאליסטית," הוא מעיד על עצמו. „מדינה שבה אהיה אזרח יהודי־פלסטיני, ואחי הערבי יהיה אזרח ערבי־פלסטיני."

הוא אף מכריז: „אלה שניהלו במשך 60 שנים מדיניות של נישול, פשע ועימות בלתי־מתפשר עם העם הפלסטינאי ועם ארצות ערב, בל יטילו את האחריות על אלה שהזהירו מפני הסכנה שכאשר הערבים ינצחו הם יטבחו ביהודים."

באמצע חודש מאי השנה נערכה בלונדון הפגנה של פלסטינים. דייוויס מזוהה עם פעולות אלו במידה כזאת, עד שלמרות ששהה באותה עת בישראל, דיווחה העיתונות הישראלית כי הוא היה בין מארגני ההפגנה.

מאז שובו ארצה, נתון דייוויס תחת מעקב בלתי־פוסק. מיכתביו נפתחים בידי הצנזור, מוחזרים אליו לפעמים כשהמעטפה קרועה, ומתעכבים ימים ושבועות עד הגיעם לתעודתם. מצותתים לשיחות־הטלפון שלו.

בהיותו באנגליה, הוא מספר, ניסו לא־פעם לפגוע בו גופנית. במרבית המיקרים היו אלה אנשי־אגרוף מקומיים של „חרות", שאינם מסונפים רישמית לתנועה זו ופועלים בנוסח „הליגה להגנה יהודית".

דייוויס טוען שאם יישלל ממנו חופש־הדיבור, הוא יפר את החוק ויפרסם כרוזים במחתרת. עם זאת הוא מציין, כי אין לו כל עניין להעצר. „יש לי עבודות־מחקר

(המשך בעמוד 52)

עסקן שמיר
„כי עירום אתה"

בעוד הניאו־נאצים מפגינים ומתרגלים בנשק חם, נערכים בקביעות אימונים ב־118 ערים ברחבי גרמניה - מגלה השבועון הגרמני „שטרן"

בעמידם־דום מתוחה הסתדרה ה־חוליה בחזית בית־העירייה של נירנברג. היו אלה הגרפיקאי קארל־היינץ הופמן, הניאו־נאצי הפעיל ביותר בגרמניה המערבית, וארבעת עמיתיו מ„התנועה". הם היו לבושים מדים וחבשו קסדות לראשיהם. כן היו מצויידים ברובים, במסכות־גאז וברימוני־דמה.

לבסוף התערבה המישטרה, ושמה קץ להצגה. היא עצרה את קבוצתו של הופמן בעוון עבירה על החוק האוסר התקהלות, אך מייד שיחררה אותם. היה זה אחרי שהחליפו בחיפזון את מדיהם בבגדים אזרחיים, שאותם הכינו מבעוד־מועד לאפשרות כזאת.

הפגנתה הבולטת של קבוצת הופמן, שנערכה במארס השנה, לא אוזכרה כלל בעיתונות. העיתונים אף מילאו את פיהם מים כאשר, בחודש דצמבר האחרון, הסתערו אנשי „קבוצת־ספורט־המגן" של הופמן, כשהם חמושים באלות, אגרופנים ושיבטי־פלדה, על חבורת סטודנטים והפליאו את מכותיהם בהם. מידיעת קוראי העיתונים הועלמו גם „תרגילי־המגן" של ה„פיהרר" הנירנברגי, שבמיסגרתם צעדו צעירים לבושים מדים ונושאי־נשק לתימרונים צבאיים.

מדיניות בת־היענה של עיתוני גרמניה מסייעת לאיש שנטל על עצמו את המשימה „להציל את גרמניה רבתי". פקודת־היום בעת המיצעד, שנקראה בפיו של הופמן, קראה להחזרת אוסטריה לרייך הגרמני וכן להחזרתם של „שיטחי המיזרח השדודים" אליו. וקודם לכל אלה, ה־איחוד־מחדש עם ה„איזור" — הכוונה לגרמניה המיזרחית. לצורך זה הוא נלחם. לצורך זה הוא אוחז שוב בנשק.

„הכיבשנים היו מאפיות" ✱

עוד בשנת 1956 הפקיעה המישטרה מידיו של הופמן, שהיה אז בן 19 בלבד, מיספר כלי־ירי. בשנת 1963 הוא נתפס בתורכיה, בעת שעסק בהברחת־נשק. אף־על־פי־כן חולש ה„פיהרר" (כפי שהוא מכונה בפי חבריו) על מחסן־נשק שלם המכיל אקדחים ורובים, שלגביהם אף קיבל רישיונות משילטונות נירנברג. המדובר, אומנם, ברימוני־דמה וקני כלי־היריה נחסמו בריתוך, אולם קודח זריז יכול עד־מהרה להפוך אותם לכלים שמישים. בנשק זה מתאמנים פקודיו של הופמן, שאת מיספרם הוא שומר בסוד כמוס.

הניאו־נאצי מנירנברג, שבסך־הכל נענש בקנס כספי, על הפרת חוק־ההתקהלויות, כבר מזמן איננו תופעה בודדת בגרמניה המערבית. במדינת הסן מכנס את הניאו־נאצים לפגישות עורך־הדין הימני־קיצוני מנפרד רדר, ובבוואריה עושה זאת המו"ל של דויטשה נאציונאל־צייטונג, הד"ר גרהארד פריי. גייסותיהם של אלה שחונכו להיות בתחילה אדוני גרמניה ולאחר־מכן אדוני העולם כולו, החלו שוב מרימים ראש. בחדרים האחוריים,

הנאצים החדשים

אפופי־העשן, של בתי־מרזח הם נפגשים, הנאצים הוותיקים מכל הסוגים ובעיקר אלה ששרדו בחיים מן הוואפן־אס־אס., שמנה בשעתו 910,000 איש. הם חולמים על עברם המפואר ועל עתיד טוב יותר מבלי שהשילטונות — העוסקים במצוד אחר השמאלנים — ינסו להתערב במעשיהם.

באותם בתי־מרזח מוסיפים אנשי הדיוויזיות־השחורות לשעבר לטוות את המשך ההיסטוריה שלהם: הם דבקים באגדה שהיו חיילי עידית, בלתי־מנוצחים כמעט. הם מכחישים את העדויות שהועלו במישפטי נירנברג, שלפיהן לא היו אלא אירגון של פושעים. הכיבשנים במחנה־המוות של דכאו „לא היו במציאות אלא מאפיות," טען לוחם ותיק בפגישה של דיוויזיית האס.אס. „לייבשטנדארטה אדולף היטלר" בפבינגסטן.

הופעתם של נאצים ותיקים אלה, שרובם כבר בגיל הפנסיה, הופכת תדירה ומחוצפת יותר מיום ליום, ושיקריהם — נועזים עוד יותר. רבים מאזרחי גרמניה המערבית מטים להן אוזן קשבת, ויש ביניהם לא מעטים שאף מאמינים להם. מיספרם של אלה שנותרו בחיים ומוסיפים לדגול בנאציזם, אינו קטן כלל: כ־40,000 מהם מאורגנים ב„אגודה לעזרה הדדית של חיילי ואפן אס.אס. לשעבר".

חבר הנהלת האגודה, הרמן רודולף, שהוא מנהל חברת־ביטוח בפרנקפורט, היתווה את מטרות אירגונו ביום יובלו של אירגון זה: יש להביא לזיכויו של הוואפן־אס.אס. מהאשמה שהוא אירגון־פושעים. מתנדבי הוואפן־אס. אס. ש„נלחמו על קיום תרבות אירופה נגד האוייב במזרח," התלכדו שוב ל„מישפחה אחת גדולה."

הם זוכים בתמיכה איתנה מצד פוליטיקאים מערב־גרמניים, בעיקר ברשויות המקומיות. שם, לא זו בילבד שמאפשרים להם להתכנס באולמות ציבוריים, אלא שחברי הנהלות העיריות אף נושאים נאומים בשיבחם.

כובעי „הוורמאכט": הופמן בראש אנשיו

תחת סמל הס"ס: הופמן מדריך אנשיו

✶ פושעי־מילחמה מהגרועים ביותר

את, למרות שכ־47,000 חיילים „פשוטים" מקרב הוואפן־אס.אס. הוכחו כפושעי־מילחמה מן הסוג הגרוע ביותר. 2,500 מהם השתייכו למטה־ההשמדה באושוויץ, ו־1,500 הוצבו במחנה זאכסנהאוזן. 34% מציוותי מחנות־ההשמדה שנימנו עם הוואפן־אס.אס. הם האשמים בהשמדת גטו וארשה, שבו מצאו את מותם 70,000 יהודים. דיוויזיית „ויקינג", שהוקמה באביב 1941 ושאליה השתייכו מתנדבים פלמיים, הולנדיים, דניים ונורווגיים, הוציאה למוות ביריה 600 יהודים מגליציה, בראשית המסע נגד רוסיה.

ביוני 1941 הרס גדוד של דיוויזיית האס.אס. „דאס רייך" את הכפר הצרפתי אוראדור, והשמיד את כל אוכלוסייתו: 190 גברים, 244 נשים ו־207 ילדים. המבוגר בתושבי הכפר היה בן 91, והצעיר — בן 12 יום.

שרידי דיוויזיה זו נפגשו באחרונה בשורה של ערים בגרמניה המערבית לימים אחדים, פעם בחודש אפריל ופעמיים במאי. הם מתכננים להיפגש שוב באוקטובר.

„פאנצרגרנדיירה" של דיוויזיית ה. י., שנפגשו לא־מכבר בפינגסטן, הוציאו להורג לפני 33 שנים 64 טייסים קנדיים ובריטיים שבויי־מילחמה.

ב־118 ערים ברחבי גרמניה־המערבית, ממלון באקינג שבפלנסבורג ועד למיסעדות שוואבינגר ברוי במינכן נערכים בקביעות, לפחות אחת לחודש, „ערבי חברים" של הנאצים הוותיקים, בשלווה ובאין מפריע.

„לעולם לא עוד!" הפגנה נגד הנאצים

לשכת הפרסום הממשלתית משה פרי - צילום איתמר

חייג ישירות לביתם, בחיוג הבין־לאומי הישיר, בכ־26 ל״י לדקה.

אם אתם מתכוונים לטלפן לקרוביכם ולידידיכם בארה״ב, נצלו את שעות התעריף המוזל בחיוג הבין־לאומי הישיר.

שמור על קשר חייג לחו״ל בתעריף המוזל

משרד התקשורת-המחלקה ליחסי ציבור

המדינה	התעריף ל־3 דקות ראשונות באמצעות הטלפונאי בשרות 18	התעריף לדקה בחיוג הבינלאומי הישיר בשעות רגילות	התעריף המוזל לדקה בחיוג הבינלאומי הישיר	מועדי התעריף המוזל בחיוג הישיר: בימי חול	מועדי התעריף המוזל בחיוג הישיר: בסוף השבוע
ארה״ב	101.88 ל״י	33.96 ל״י	**25.45 ל״י**	אין	מיום שישי בחצות עד יום א׳ בחצות ברציפות
קנדה	113.04 ל״י	37.68 ל״י	**28.32 ל״י**	אין	
בריטניה, צפון אירלנד, צרפת, הולנד, מונקו, איטליה	80.28 ל״י	26.76 ל״י	**20.04 ל״י**	משעה 21.00 בערב עד 8.00 בבקר למחרת	מיום ששי ב־21.00 בערב עד יום שני ב־8.00 בבקר ברציפות לאיטליה: מיום ששי ב־21.00 בערב עד יום ראשון ב־8.00 בבקר בלבד.

למחיר יש להוסיף מ.ע.מ.

קולנוע

בקרוב בישראל

הבמאי שקפץ על ההיפנוזה

דושאן מאקאבייב הוא אחד היוצרים המעניינים ביותר של הקולנוע בימינו. יוגוסלבי זה, שהבין את הרמז הדק שי־רמזו לו לפני כמה שנים במולדתו, ומעדיף מאז לחיות במערב, מטפל בהעזה רבה בפער שבין שאיפות האדם להישגיו, וב־מרחק שבין האידיאלים האבסולוטיים של הכלל לבין האושר המיידי של הפרט. למה הכוונה? סרטים כמו מיסתרי האור־גניזם וסרט מתוק הדהימו את הצופים בעוצמה ובהעזה החזותית; בגילוי־הלב שבו מדובר בהם על כל נושא שהוא, ממין ועד פוליטיקה (שהם, בעצם, אצל מאקאב־ייב, אותו הנושא), ובמסקנות מרחיקות־הלכת שלהם, המסתייגות בעת־ובעונה־אחת מן המישטרים הקומוניסטיים והקא־פיטליסטיים, המדכאים את הפרט הבודד באותה המידה.

חובב הקולנוע בישראל, המבקש להבין כיצד צומח ומתפתח סיגנון קולנועי נועז וחריף שכזה, אינו זוכה בדרך־כלל להש־ביע את תיאבונו, מאחר שיצירות־נעורים אינן נחשבות, על־פי־רוב, מיסחריות דיין. באופן יוצא־מן־הכלל ויוצא־דופן (ועל כך יש להודות למפיץ אלי גלפנד) אפשר יהיה לראות, בקרוב, את סירטו המלא הראשון של מאקאבייב, אדם אינו ציפור על בדי הארץ.

חומר אותנטי. תריסר שנים חלפו מאז הוצג הסרט לראשונה. ואם־כי אין ספק שעדיין אין זה אותו הבמאי המרעיש כיום עולמות, הנה אפשר כבר לגלות בסרט־בכורה זה את כל הניצנים שעתידים היו לפרוח לאחר־מכן.

„יום אחד שלחו אותי למחוז ברוז," סיפר מאקאבייב על סירטו. „זהו איזור של מיכרות נחושת, זהב וכסף, ובמרכזו תישלובת תעשייתית גדולה לעיבוד העפ־רות. לפני המילחמה היו הפועלים פרי־מיטיביים, וכל ההנהלה והמהנדסים היו צרפתים. אחרי המילחמה הצרפתים אומנם

לוליינית בקירקס נודד
„ההיפנוזה ריתקה אותי"

הסתלקו, אבל האיזור הוסיף להיות פרי־מיטיבי, בשל הפער העצום שבין הפועלים השחורים מן הכפרים שבסביבה לבין ה־אינטלקטואלים שניהלו אותם.

„חרשתי את האיזור, דיברתי עם כל מי שהיה מוכן לדבר עמי, מן המנהלים הכלליים ועד לפועלי־הניקיון, ואספתי כ־300 עמודים של סיפורים אמיתיים ושל בדיחות... הסרט כולו מורכב מן החומר הזה, שלא שונה כלל אלא רק אורגן על־ידי. כך, למשל, דליתי מבין הסיפורים את זה על הטכנאי המבוגר שבא להרכיב טורבינה במיפעל המקומי, ועל אהבתו לצעירה מבנות המקום, אהבה העולה על שירטון פשוט משום שאין לאיש די זמן להקדיש לה. את המעשה על הפועל המכה את אשתו ומחזיק פילגש מצאתי בעיתון המקומי, ואילו הקטטה בשוק בין האשה לפילגש קרתה תוך כדי שהותי שם. כל מה שעשיתי אני, היה לשאול את עצמי: מי הם האנשים הללו? התשובה היא הסרט."

מאקאבייב נוקט, כבר בסרט זה, את השיטה של שני סיפורים המתפתחים ב־מקביל, נפגשים במיקרה פה־ושם במהלך העלילה, אך לעולם אינם מתמזגים.

למה מהפנט? את שני הסיפורים הללו דחס מאקאבייב בתקריות מקומיות אותנטיות רבות, כל־כך ששיחזר על הבד, „עד שהרגשתי בסופו של דבר צורך להכ־ניס את הכל במיסגרת, שתעניק משמעות משותפת לכל הסיפור," כפי שהוא אומר בעצמו. המיסגרת היא דמותו של מהפנט המופיעה בתחילת הסרט, חוזרת באמצעו ומלווה, קולית, את הסוף.

מחוע מהפנט? „משום שההיפנוזה ריתקה אותי תמיד," משיב מאקאבייב, ומס־ביר: „למעשה, נאום־הפתיחה של המהפנט הוא הנוסחה שעליה בנוי הסרט כולו." ומה שהמהפנט אומר בנאום־הפתיחה שלו הוא כי כל האמנות־התפלות הן אחיזת־עיניים, וממשיך לאחר־מכן לעסוק באחי־זת־עיניים בעצמו. אבל הסרט עצמו בא,

(המשך בעמוד 46)

ידי פועל בגודל הקיר ב„אדם אינו ציפור"
פועלים על רקע בטהובן

לרדוף אחר הרכבת

קו הכסף (תל־אביב, תל־אביב, ארצות־הברית) — בתור־הזהב של הוליווד, כאשר הכוכבים היו כו־כבים והבמאים ידעו את מיקצועם, נהגו מזמן לזמן להפיק קומדיות סהרוריות, מעורבות במתח ובשנינה, המתרחשות מתחילתן ועד סופן ברכבת. ומה הפלא? בשנות השלושים עדיין היה זה אמצעי־התחבורה המקובל ביותר.

בשנות ה־70' המאוחרות אומנם כולם טסים במטו־סים, אך נגע הנוסטאלגיה לימים הטובים בכל־זאת אינו מניח לאנשים מסויימים לשכוח את הצלחות העבר. וקולין היגינס (האיש שכתב את הרולד ומוד) החליט שהוא יכול להיות חריף ומפוכח לא פחות מבן חכט (מחבר המאה ה־20), ושאינו נופל מן התיחכום של ריימונד צ'נדלר (שעי־בד את זרים ברכבת עבור היצ'קוק). הוא בישל לעצמו מעשיה על מו"ל סחוט, מזכירה של מומחה־לאמנות, כנו־פיית גנבי־תמונות, סוכן של האף.בי.איי., ופוחז כושי שנופל תמיד על רגליו. את כל אלה הכניס היגינס לתוך רכבת, פאר (ששמה „קו הכסף") החוצה את חיבשת האמריקאית לכל רוחבה.

כל זה היה יכול להיות משעשע אילו היה היגינס באמת חכט או צ'נדלר. אלא שברוב התלהבותו לחקות גדולים ממנו התבלבל היגינס בין דמויותיו, מבלי שיצליח לפתח אותן כראוי או אפילו ליצור יחס מוגדר כלשהו אליהן מצד הצופה. העלילה בנויה טלאים, מתחילה ומס־תיימת מיספר פעמים, כאילו להכעיס. ואתרור הילר (במאי סיפור אהבה), הרחוק מלהיות הוארד הוקס או היצ'קוק, תתייחס לסיפור ברצינות משוועת, כשכל אבסורד קיבל משקל של אירוע דרמאתי רב־חשיבות. ובכך נחשפה בועת־הסבון בכל אווריריותה.

כל מה ששחקנים כמו ג'ין ויילדר, ריצ'רד פריור וג'יל קלייבורג יכולים לעשות בתנאים כאלה, הוא רק לרדוף אחר העלילה ואחר הרכבת, ולסחוט מכל סצנה כל מה שיש בה, גם אם אינו מוביל בהכרח לסצנה הבאה ואינו מבוסס כל־כך על הסצנה הקודמת. ומאחר שהם בהחלט כישרוניים, יש בסרט רגעים משעשעים וקיטעי־פארודיה חייכניים. זה, לפחות, יותר טוב מכלום.

קלייברג ויילדר: איפה הצחוק?

סיפור אהבה לרכבת

נועד לתהילה (פריז, תל־אביב, ארצות־הברית) — הבעייה של סרטים רבים, בשנים האחרו־נות, היא שמעלותיהם הטכניות עולות, לא פעם, על כושר־ההבעה שלהם. התוצאה, כמו בסרט זה למשל, היא שניתן בנקל להתפעל ממלאכת־הצילום המדהימה של האסקל וקסלר, ומן השירים של וודי גאתרי (שעל ארבע משנות חייו מבוסס הסרט). אולם עם זאת, קשה לומר שהסרט כולו מרטיט במיוחד.

וודי גאתרי, (בגילומו של דיוויד קאראדין) למי שאינו יודע, הוא מלחין וזמר אמריקני שנדד לאורך ולרוחב היבשת בשנות השפל הכלכלי החמור, ושיריו הפכו חלק בלתי־נפרד מן ההווי והמורשת התרבותית של אותה תקו־פה, עד שרבים סבורים כי אלה שירי־עם ולא פרי דימיונו של אדם אחד ויחידי.

אין ספק שחייו של גאתרי יכולים לספק חומר לסרט (ואולי אף לסידרה שלמה של סרטים). אולם כאשר ניג־שים לחומר זה ביראת־כבוד מהולה בהערצה, כפי שנהג הבמאי האל (הארולד ומוד) אשבי, מתקבלת תוצאה הפו־גמת הן בשלמות הדמות והן בשלמות הסרט. לפי סרט זה, גאתרי הוא צייר־שלטים חולמני העוזב את עיירתו הקטנה, שבתוך „קערת האבק" (כפי שנהגו לכנות את הערבות העקרות של מרכז ארצות־הברית), מתנסה בחוויות הנודדים מערבה של אותם הימים, הופך בשיריו למנהיג דורשי הרפורמות הכלכליות, ומסרב להפוך חלק מן המימ־סד כאשר נקלעת ההזדמנות בדרכו.

בקיצור, דמות משופרת ומתוקנת וניצבת על כן גבוה, שאין לצפות ממנה לכל.

ארלו גאתרי (שכתב את המיסעדה של אליס), בנו של וודי, טען אחרי שראה את הסרט כי „זהו סיפור־אהבה בין אבי לבין רכבת" (גאתרי נהג להתגנב לרכבות־מסע ולנסוע ממקום למקום מבלי לשלם כרטיס). לאדם כמו גאתרי הגיעה בת־זוג אנושית יותר.

קאראדין ובת־לוויה — איפה הזעזוע?

קולנוע

(המשך מעמוד 45)
בין השאר, להראות כי מרבית בני־האדם חיים במעין היפנוט־עצמי, המאפשר להם להמשיך לחיות מבלי להתקומם או להפוך שולחנות, ולהשלים עם העובדה ש„אדם אינו ציפור" אלא כבול בעבותות חזקים אל האדמה (באחת מסצנות־ההיפנוט, משתכנעים שפני־הניסיון שעל הבמה שהם ציפורים, מנתרים בכבדות מגושמת כשהם מנפנפים חסרי־יישע בזרועותיהם, ומשלים את עצמם שהם ממריאים אל־על).

קירקס סוג ז'. אבל ההיפנוט הוא רק אחד מתוך הקוריוזים הרבים שמדביק מאקאבייב בסרט זה בצד זה. הניגודים מתנגשים זה בזה, לפי מיטב הסיגנון של מיסתרי האורגניזם. עיתונאי מדווח למערכת על הפועלים המוקסמים שהאזינו במיפעלם ל„סימפוניה התשיעית" של בטהובן (תוך כדי דיווח הוא מתבלבל, ואומר „הפועלים המשועממים"), ומייד לאחר־מכן רואים את הפועלים עצמם, זורחים מנחת לשמע קולה של... פאטימה המזמרת שיר־עם תוסס ומגלגלת חמוקיה השופעים.

קונצרט נערך לכבוד הפועלים. זמרות בשמלות־ערב עוברות בעד ערימות של

זו, כדי לגרום לתגובה של חוסר־סבלנות, אולי אפילו זעם מצד הצופה, תגובה שגורמת לו השתתפות אישית. ומכאן שהוא יתאמץ למצוא את הקשר בין הדברים השונים המוצגים לפניו על המסך." המצלמה הנעה לכל אורך הסרט הופכת כמעט אחת הנפשות הפועלות, גם היא תוצאה מחוסר־המנוחה של הבמאי. „תיכננתי זוויות־צילום עד הפרט האחרון, הצבתי את המצלמה על כן יציב, ואז הרגשתי שאני מוכרח להניע אותה. הצלם היה מאושר, מפני שגם הוא אהב לנוע. ואילו מן השחקנים דרשנו לשחק לאו־דווקא אל המצלמה, ולהיות מוכנים שנתקיף אותם מכל כיוון."

מי נהנה? והחושניות... כיצד אפשר לדבר על מאקאבייב ולא להזכיר את החושניות? אומנם כאן עדיין אין מתעלסים על מיטה של סוכר ואין מתפתלים בתוך תמיסת־שוקולד, אבל מבט אחד של מילנה דראביץ', דיאלוג בין שתי דלתות אפלות (כשדימקן הצופה מספק את מה שאינו רואה), מראים עד כמה ניתן ליצור חושניות על הבד באמצעים פשוטים.

„כשהוצג הסרט לראשונה ביוגוסלביה,

מילנה דראביץ', וינץ ורחובר ב„אדם אינו ציפור"
אין זמן לאהבה

פסולת, תנורים יורקי־להבות, בד וזוהמה, כדי להגיע אל הבימה. המנצח מרים את שרביטו, ו„הימנון החדווה" הפרק האחרון של „התשיעית") מהדהד באוויר. פועל אחד קם ורוצה לצאת, אבל האחרים מונעים בעדו. תרבות צריך לבלוע גם בכוח. ותוך כדי תרועותיו של בטהובן, מזדווגת מילנה דראביץ' עם נהג צעיר וחסון על מושב של משאית. פני פועלים דוממים, מרצינים ומשמימים, מקשיבים לקונצרט. אחר־כך, אותם פנים, צוהלים ועליזים למראה קירקס נודד סוג ז', עם בולעי־נחשים ורקדניות שמנות על חבל.

תעודי ועלילתי. „איני רוצה להתפלסף," אומר מאקאבייב, „אני רוצה להראות ולהשוות." ותוך שהוא מדביק את כל הסצנות הללו יחדיו, הוא יוצר תמונה כוללת, מעין קולאז' (לא במיקרה נחשב הסיגנון הקולנועי שלו מקביל לתנועה של הקולאז'ים בציור), שכל פרטיו יוצרים יחד תמונה כוללת ומגובשת.

„חשוב מאד לא להסביר הכל עד הסוף," טוען מאקאבייב, „ולאפשר כמה פרשנויות, בהתאם לזווית שממנה מתבוננים בסרט. המטרה העיקרית היא ליצור את הגשר המוביל מדבר לדבר בסרט, מן הסרט אל הצופה, ומצופה אחד לשני. כלומר, ליצירה צריך להיות המשך בתוך נפשו של כל מי שרואה אותה (אפילו אם אין הדבר מתבטא אלא בויכוחים מסביב ליצירה). חיי סרט אינם מסתיימים עם המילה ,סוף' על המסך. הם צריכים להימשך, ולגרום להתפתחויות ותוצאות שאני עצמי איני מודע לכולן."

הטכניקה של מאקאבייב, כדי להשיג תוצאות אלה, מסתמנת כבר בבירור בתוך אדם אינו ציפור. עירוב התעודי והעלילתי (הרקע האותנטי בסרט הוא בעל חשיבות מכרעת), הקפיצה מסיפור לסיפור, מעברים חריפים המשאירים את הצופה כאילו באמצע מישפט. „אני אוהב לחתוך בצורה

התארגנה קבוצה שדרשה להגבילו למבוגרים בלבד, בגלל מופקרותה המופגנת של הספרית הצעירה," מספר מאקאבייב. „במיוחד כעסו עלי על שניפצתי את תדמיתה הבתולית והתמה של מילנה דראביץ' מסרטיה הקודמים." אולם מלבד זאת, „האנשים דווקא השתעשעו מאד מן הסרט. כלומר, האנשים הפשוטים והמתוחכמים מאד. הראשונים חשבו שזו בדיחה מצחיקה, האחרים מצאו אפילו גרעיני רעיונות. מי שזעם בקולי־קולות היו הזעיר־בורגנים, הצידקנים והפסבדו־אינטלקטואלים שלא מצאו את עצמם, משום שחיפשו סיפור שמתפתח לפי כל חוקי הדראמה מההתחלה ועד הסוף ולא מצאו."

האדם החדש. ואכן, מי שמחפש את השיגרה, את החזרה על מה שראה קודם כשהוא מבושל קצת אחרת, מוטב שייזהר ממאקאבייב. גם מי שמחפש את הטוב ואת הרע המתנצחים ביניהם, יתאכזב. אצל מאקאבייב אין טוב ואין רע; יש אדם שבו גם מזה וגם מזה. ולמי שרוצה להבין למי מוקדשים כל סרטיו, הוא מספר שהיה במאי־קולנוע. שמו של המחזה: עלילת מחזה־נעורים שכתב פעם, לפני האדם החדש בשוק הפרחים.

„בתחילת המחזה," הוא מספר, „רואים את השוק ובו הפסל, שיחנכו למחרת היום, פסל האדם החדש. הכל תוהים איזו דמות היתה לו, לפסל. יש סבורים שזה יהיה סוס, אחרים טוענים שהמדובר באיש עשוי פלדה שגופו ניתן בממדים האידיאליים, אשה אחת סוברת שזה לא יהיה כלל גבר, אלא אשה. למחרת מסירים את הלוט, והנה מסתבר שעל הכן אין דבר. אחד הצעירים קופץ מייד ומתייצב עליו, כי הרי מוכרחים לתת לעם מושג כלשהו על דמות האדם החדש. זוהי תמצית כל מה שאני רוצה לומר: האדם החדש, האדם האידיאלי של מחר, הוא האדם הרגיל, על כל חסרונותיו ובעיותיו."

תוך 48 שעות

נתקין בביתך את מזגן האיכות השקט מכולם

מזגן אמקור

ליעוץ חנם ללא כל התחייבות, התקשר:
תל אביב: 614281
ירושלים: 02—224877
חיפה: 527215

אמקור
מפיצים: אמפא וסוחרים מורשים.

50.000 חוסכים לחינוך תיכון

ולחינוך גבוה ב„גחלת"

פרס כספי של —.1,800 ל"י, הוענק לחוסך ה־50,000, שהצטרף לתכניות החסכון לחינוך־תיכון וגבוה של „גחלת", מיסודה של עיריית תל־אביב—יפו, בטקס חגיגי, שנערך ב„בית החייל" בתל־אביב, ביום הראשון, ה־10 ביולי — על כך נמסר ע"י ח"כ שרה דורון, יו"ר מועצת המנהלים של „גחלת", במסיבת עתונאים, שנערכה בבית־סוקולוב.

הגב' דורון הוסיפה, כי בטקס חולקו 180 אלף ל"י „מענקי־גחלת" (במזומנים) ל־913 מסיימי כתות ט' בבתי־ספר תיכוניים ומקצועיים. המענקים, הם בגובה של 150 עד 600 ל"י, והם מהווים 10% מכלל סכומי החסכונות שהפקידו החוסכים בתכנית החסכון לחינוך תיכון, בהתאם לשיעור החסכון שבחרו.

בשנת תשל"ז שילמה „גחלת" 16 מיליון ל"י שכר־לימוד עבור 4,200 תלמידים וסטודנטים, מהם 3,600 ב־150 בתי־ספר על־יסודיים בת"א ובארץ כולה ו־600 בעשרה מוסדות לחשכלה גבוהה.

הדוברת ציינה, כי מהאחד בספטמבר 1976 עד סוף מאי ש.ז. הצטרפו לתכניות החסכון לחינוך תיכון וגבוה של „גחלת" 4,381 חוסכים חדשים (3,078 לתיכון ו־1,303 לחינוך גבוה). **בכך הגיע מספר החוסכים ל־50,080** (37,225 לתיכון ו־12,855 לחינוך גבוה). 851 מתוך החוסכים החדשים, מאז ספטמבר 1976, הם במסגרת המבצע של **„מענק גחלת לנכדים"** שנפתחו ע"י סבים וסבתות. כל חסכון חדש כזה זוכה במענק של —.100 ל"י מקופת „גחלת". לאור ההצלחה יימשך המבצע גם בעתיד.

על כדאיות החסכון לחינוך תיכון וגבוה עמד מנכ"ל „גחלת", אריה שטיין, שציין כי החסכון ב„גחלת" מעניק לחוסכים הטבות גדולות וייחודיות. החסכון לחינוך תיכון צמוד לגובה שכר־הלימוד, כאשר חלקו של החוסך בכל לירה של שכר־לימוד אינו עולה בדרך כלל, על 50 אגורות. בחסכון לחינוך גבוה, למטרת לימודים, מתווספים 7% ריבית נצברת והצמדה מלאה לקרן והריבית, כאשר כל ההטבות פטורות ממס, בהתאם לחוק עידוד החסכון. לחוסכים עד גיל שנה אחת משלמת העיריה מענק למידה בגובה ששה חודשי חסכון (כיום 6×41 = 246 ל"י).

בבנק לאומי

פרסום א. טל

בבנק לאומי תקבל בתוכנית "כח ח"י כפליים":

- 12½% מענק מיידי עד 4,500 ל"י.
- לחוסך בתשלומים - תשלום ראשון על חשבון הבנק.
- הצמדה מלאה על החסכון גם בתום 3 שנות חסכון.
- החוסך שש שנים יקבל הצמדה מלאה וריבית על החסכון והמענק.
- ריבית מצטברת. • הכל פטור ממס.

אנו שמחים להודיע כי החלטנו להעניק את ההטבות הנ"ל גם לכל החוסכים שהצטרפו לתוכנית החל מ־17.6.77.

פרטים גם בסניפי בנק אגוד ובנק ערבי־ישראלי

חסוך ב"כח ח"י כפליים"

בנק לאומי
לישראל בע"מ

בוויכוח על הביטחון הצבאי של מדינת ישראל

מדברים יותר מדי על „שטח", ופחות מדי על „עוצמה"

גבולות וביטחון

מעבר לערפל

שאלת ביטחונה הצבאי של ישראל — כלומר, ביטחונה מפני איום צבאי ערבי — אפופה, מאז ששת־הימים, ערפל מטשטש ומעוות את השקפות ואמונות לאומיות־היסטוריות, מוסריות, פוליטיות וגם כלכליות.

אילו ב„ביטחון" סתם עסקנו, לא היה הדבר מפריע, משום שביטחון אינו רק ובהכרח מושג צבאי. הכל תלוי ביעדים שאותם יש „להבטיח", והם יכולים להיות גם כלכליים, היסטוריים וכיו"ב. אבל ניכר הדבר, כי במיקרים לא־מעטים, ואצל רבים וגם טובים, היו בראשית אותן אמונות או השקפות לא־צבאיות — ורק לאחר־מכן גוייס הביטחון הצבאי, וכל אחד עשה בו אותו שימוש אשר יחזק את דיעותיו — שמלכתחילה, ויוכיח כי נסיגה היא אסון, או דבר נכון ורצוי, לפי הרצון והכוונה מראש של איש ואיש.

כל אנשי „אף שעל" מלמדים, שכל גיבעונת־חול בסיני היא תוואי „איסטרטגי" ממדרגה ראשונה וכל קילומטר שטח, בכל אתר, הוא „עומק איסטרטגי" שבהימצאו נחיה ובילעדיו נמות, ועל כן הנוטש אותם מפקיד את ארצנו וילדינו לשואה צבאית ודאית. לעומתם, עושים בעלי תוכניות־הנסיגה חוכא ואיטלולא באלף־בית של המדע הצבאי, על־ידי שמבטלים כאפס את חשיבות השטח ועושים בקעות עמוקות, הרים או תעלות־מים רחבות כמעין פישונים רדודים או תילי־חפרפרות, שאינם מיכשול של ממש גם לתינוק, ובוודאי לא לכוח צבאי.

גם מדינאים אינם פטורים ממתן סיוע וביסוס „צבאיים" כאלה, לרעיונות שאותם הם רוצים לקדם. חלקם יאמר שהנסיגה מרכס־המעברים בסיני משמע ויתור על נכס צבאי שאין לו תחליף; ולעומתם אחרים, כהנרי קיסינג'ר, יביעו שאט־נפש או תימהון מן ההתעקשות הקטנונית על „שישה קילומטרים עלובים," גם בגזרות שבהן תלמיד המפה הטופוגרפית, בהצצה ראשונה, כי אף אובדן־שטח קטן יותר עשוי להיות כל ההבדל שבין מיגננה מוצלחת לבין אובדן היכולת לבלום ביעילות סבירה.

מתוך הבליל האטום הזה, מעלים מתנגדים לנסיגה נימוקים „צבאיים", שאי־רצינותם ניכרת תיכף על פניהם ונקל לסתרם כלאחר־יד; ובעלי תכניות־נסיגה, ביכללם ממשלת ארצות־הברית, משיבים ב„סידורי־ביטחון," שהרבה יותר יאה לכנותם, סידורי־קבורה — ועוד קבורה לא־מכובדת — לישראל.

כך, הניצים כמו היונים אינם יוצאים נשכרים מן המצב הקיים, שבתוכו שרוי כעת הבירור הביטחוני־הצבאי של ההסדרים השונים, המוצעים והאפשריים, לסיכסוך ערב־ישראל. למען שני הצדדים, נחוץ שייקרע ויוסר הערפל, כדי שהפרובלמטיקה הצבאית תיראה כהווייתה.

ניתוח בעייה זו הוא עניין מקצועי, שאין כל קשר הכרחי בינו ובין השקפת המנתח. יכול מי, שדיעותיו הפוליטיות יוניות־מובהקות, לקבוע כי בהיות הנסיבות הצבאיות כפי שהינן, שומה על ישראל לא רק שלא לסגת, אלא גם לנקוט איסטרטגיה התקפית — אם לא תוקפנית — קיצונית. אין ניתוח כזה צריך להפריע אותו אדם עצמו מחיווי הערכתו, או אמונתו, שנסיגה ישראלית מרחיקת־לכת תעקור את המוטיבציה הערבית למילחמה, ועל כן — ובלא לשנות משהו מכל מה שמצא וקבע לעניין הצבאי — צריכה ישראל לנקוט מדיניות של נסיגה.

לעומתו יכול בעל דיעות ניציות, חשולל על הסף כל נסיגה ביהודה ובשומרון — ומטעמים לא־צבאיים — לקבוע, כי אם ייווצרו נסיבות צבאיות מסויימות, אפשר שתיעלם כל מניעה ביטחונית־צ ב א י ת לנסיגתה המלאה של מדינת ישראל עד גבולות '49.

בסידרה זו ננסה לערטל את הבעייה הביטחונית־הצבאית של ישראל, בהקשר הרלוונטי כעת — והוא זה הטריטוריאלי, לעניין נסיגה או אי־נסיגה — מן המעטה המגמתי והבלתי־ענייני שבו היא עטופה, מוצגת ונדונה. כך, שהנחוש לא לסגת, לא יישא שם הביטחון לשווא; והמטיף או הלוחץ לנסיגה, יידע ויבין, איזה סיכונים צבאיים הוא נוטל, או מציע.

בטרם נפנה לענין גופו, חשוב שנבהיר כי כיוון שעסקנו איננו איסוף נתונים לשמו, אלא ניתוח משמעויותיהם והסקת מסקנות, שומה עלינו ללכת, כבכל הערכת־מצב צבאית תקינה, לפי „המיקרה הגרוע האפשרי". כל דרך־פעולה־אפשרית שתתבסס על מיקרה פחות־גרוע, טומנת בחובה, הכרחית, רמת־סיכון גבוהה יותר. מובן שהצעת דרך כזו היא אפשרית וגם לגיטימית, אבל איננה נבונה בנסיבותיו. בוודאי כך, כאשר מטרתנו איננה איתור דרכים לאיים על קיום ארצות שכנות וכיבוש שטחיהן, אלא בירור התנאים, שבהם ניתן להבטיח את קיום ישראל מול איומים צבאיים על קיומה.

„ביטחונה הצבאי" של ישראל משמעו, במונחי תכליתו:

הבטחת התקיימותה הבלתי־מופרעת, מכוח הימצאות קבועה של יכולת צבאית ישראלית, המספקת כדי להרתיע או להכריע, בהשקעות ובמחיר שאינם בלתי־קבילים עבורנו, כל נסיון ערבי לממש איום צבאי כלפינו, עוד קודם שיגרום נזק או הפרעה חמורים למדינה.

הגדרה זו מניחה, כמובן מאליו, שני אלה: ראשית, שקיים איום צבאי ערבי על ישראל; ושנית, שישראל חייבת בכך, שתימצא בידה יכולת של תגובה צבאית כנגד איום זה. רק המערער על אכסיומות אלו, שתיהן או אחת מהן, חופשי מראיית קיום ישראל כבעייה שהיא בעיקר, או לפחות קודם־כל, ביטחונית־צבאית. אז, ורק אז, אין דיון זה רלוונטי וחשוב עבורו. אבל מי שאכסיומות מקובלות עליו, ויהיה יונה או נץ, אין לו מנוס מהצבת ביטחונה הצבאי של ישראל בראש רשימת „מרכיבי השלום" — קודם וחשוב הרבה יותר מיחסים דיפלומטיים ומיסחריים, מעבר חופשי של תושבים וכיו"ב.

שתי האכסיומות הנזכרות והגדרת „הביטחון הצבאי" הנובעת מהן, מהוות את נקודת־החיבור שבין הדיון המדיני לדיון הצבאי, ומבטיחות כי האחרון יהיה תכליתי ולא־תלוש.

תכליתי — כי יאפשר לאתר, או לעצב, לכל פיתרון מדיני מוצע או אפשרי, את הפיתרון הצבאי המתאים לו ושצריך להתנות אותו. זהו אותו פיתרון צבאי, אשר בנסיבות אשר יצור הפיתרון המדיני המדובר יאפשר לקיים ביטחון צבאי סביר לישראל.

לא־תלוש — במובן זה, שהדיון הצבאי יהיה מעוגן בנסיבות ובבעיות הכרוכות בפיתרונות המדיניים השונים, ויתרכז בבחינת „סידורי־הביטחון" המוזכרים.

כלומר, הדיון הצבאי איננו מייועד להכתיב למדינאי לאיזה פיתרון ישאף; אלא, כגורם־משפיע אובייקטיבי, יסביר דיון זה למדינאים „מה־יהיה־אם" ו„מה־צריך־לעשות־לביטחון" — בנסיבות כל הצעה או אפשרות מדיניות שתעלה.

לחליפין, ישמש דיון זה את המדינאי בהעדפת אלטרנטיבה מדינית אחת על אחרות, בהתאם לנתוני הנסיבות הצבאיות ולפי השינויים שיוצעו או יובטחו בם.

מאת

בנימין עמידרור

כמו כל מאמריו של הפרשן הצבאי של „העולם הזה", מבטא גם זה את השקפתו האישית של הכותב, ומתפרסם כתרומה לוויכוח הציבורי.

„המכה הראשונה"

בהגדרת הביטחון הצבאי של ישראל, שהבאנו קודם, מופיעים המושגים „הכרעה" „הרתעה", „מחיר (הביטחון הצבאי)" ו„נזק" או „הפרעה" חמורים, הנגרמים למדינה. כל אלה כרוכים זה בזה, ויש להסבירם קודם שנמשיך הלאה.

„הכרעה" משמעה, הכרעת־המילחמה, או הכרעה איס־

טרטגית. כמכשיר המדיניות, חייבות היכולת הצבאית והאיסטרטגיה לאפשר חופש־פעולה מדיני מוחלט, על־ידי הימצאות גיבוי צבאי לכל אופציה מדינית; כך, ששיקוליו והחלטותיו של המדינאי לא יוכתבו כלל על־ידי אילוצים צבאיים, מצדו שלו.

מובן שזהו האידיאל. בפועל, אי־אפשר לממשו במלואו, אבל יש לשאוף להגשימו מירבית; ומשמע, מבחינת „ההכרעה", קיום יכולת של הכרעה „חיובית", וגם יכולת של הכרעה „שלילית".

ההכרעה „החיובית" פירושה סיום המילחמה במצב כזה, שיש בו משום שיפור המצב האיסטרטגי, לעומת מצב־המוצא, על־ידי „תוספות" — כיבוש שטחים או יעדים איסטרטגיים. מאליו יובן כי ההכרעה „החיובית" היא, בהכרח, גם התקפית.

ההכרעה „השלילית", או „המינימליסטית", מתבטאת בשלילת מטרות־המילחמה של היריב. זוהי הכרעה מיגננתית באופייה, שדורשת רק שמירה על היש. מצב־הסיום

ישראל־ערב: שורת־לוחמים בודדה עומדת מול פלנכס של שורות רבות

הנשאף בה זהה לחלוטין, מבחינה טריטוריאלית, למצב־המוצא, ולפיה ייתכן שתסתיים המילחמה בניצחון איסטרטגי ברור, גם אם לא נוסף לנו אף סנטימטר רבוע אחד. בניגוד להכרעה „החיובית", הרי זו „השלילית" היא מיגננתית מובהקת.

בהגדרה הפוליטית ייאמר, כי ההכרעה „החיובית" מתבטאת בשינוי הסטטוס־קוו „קדימה". ואילו „השלילית" חותרת להמשכת קיומו, כפי שהינו.

מבחינה מדינית, הנסיבות האיסטרטגיות הגרועות ביותר הן אלה, שמכתיבות הסתמכות על הכרעה „חיובית", ועוד בצורת הפיתרון האיסטרטגי־המיבצעי של „מילחמת־מנע", המבוססת על „המכה הראשונה".

ככל שהסתמכות זו רבה יותר, כן מצטמצמים והולכים מירווח־השיקול וחופש־ההחלטה של המדינאי, מפני שאיסטרטגיה זו מחייבת פתיחת המילחמה — במובן הפיסי — על־ידינו וביוזמתנו, בעיתוי, במקום, בעוצמה ובשיטה הנוחים לנו. הגורמים המשפיעים הללו הם צבאיים מובהקים ועל כן מצויים בתחום השיפוט וההחלטה של איש־המיתקפתית היא תולדת כורח והיעדר אפשרות לבחור הצבא. בהניחנו כי נקיטת האיסטרטגיה „החיובית"־באיסטרטגיה „שלילית"־מיגננתית — משמע, היעדר יכולת־עמידה טובה במצב שבו היריב הוא שיתקוף ויהלום ראשון — הרי לא רק שההחלטה הקובעת עוברת, למעשה, מן המדינאי אל הגנרל, אלא שגם האחרון איננו נהנה ממירווח רב של שיקול והחלטה, בתחומו שלו.

אם, בנסיבות כאלו, מנסה המדינאי בכל זאת לקיים בידו חופש־פעולה, על־ידי שאיננו מציית להערכות־המצב ולחוות־הדעת הצבאיות, הוא מעמיד את מדינתו בסכנה מחמירה והולכת, משום שאז עשוי היריב לפתוח במכה־ראשונה משלו, ובכך יכפה עלינו מיגננה, שהיא רעה לנו; או שאפילו לא יתקוף הרי יספיק לשפר את מערכיו כל־כך, שהמכה־הראשונה שלנו תיתקל בהתנגדות כבדה מדי, ולא תוכל להבטיח הכרעה לטובתנו. איש־הצבא יכול אז להתמרד — או שיחוש כיצד מול עיניו הולכים וכלים הסיכויים לניצחון, הולכים וגוברים סיכויי הכישלון, או המפלה.

למצב כזה הכניס לוי אשכול המנוח את ישראל, ואת צמרת צה"ל, ב„תקופת ההמתנה" ערב ששת־הימים. אין כלל להתפלא ששני אנשי־הצבא הבכירים אז הגיבו בקיצוניות, איש־איש לפי דרכו: הרמטכ"ל יצחק רבין, לפי התיאורים השונים, קרס; ועזר וייצמן, ראש אג"מ, השליך את דרגותיו אצל אשכול.

כיום נקל לחייך לזכרון האירוע, אך בשעת מעשה לא

מבחינה מדינית, המצב הגרוע ביותר הוא זה המחייב מילחמת־מנע

היה איש יכול או רשאי להניח, שהצבא המצרי ושאר צבאות־ערב יהיו כה בלתי־מוכנים ללוחמת־יבשה המבוססת על הטנק והמטוס — שעה שכל הנתונים־שלכאורה (הציוד, התורות והאימונים) הובילו הכרחית למסקנה הפוכה, על פי כלל־הברזל, של ההתכוננות ל„מיקרה הגרוע האפשרי".

אין כלל מקום לספק, שאילו היה הצבא המצרי של 67' בנוי, מאורגן ומוכן־נפשית לעמוד מול השילוב טנק־מטוס כמו ב־73', ודאי שלא היתה המלחמה ההיא מסתיימת כפי שנסתיימה, והסיכון שנטל אשכול בעיכוב פתיחת־המילחמה היה מתממש, כסיכון בלתי־מחושב.

בסקירת האיסטרטגיה הישראלית במילחמות השונות, שעוד תבוא בסידרה זו, ניווכח כי מילחמת ששת־הימים לא היתה כלל „מילחמת־מנע", והאיסטרטגיה המוצהרת של „המכה הראשונה" לא הוגשמה בה. איסטרטגיה כזו ו„המתנה" ארוכה הן תרתי־דסתרי — אשר, מכאן ולהבא, לא יעז אף מדינאי ישראלי ליצור אותה ולשאת בתוצאותיה הכמעט־ודאיות.

הרתעה־הכרעה

אם אנו רואים, כאילוץ צבאי המוכתב מכורח מדיני קבוע ועליון, את האפשרות שישראל תהיה חייבת גם בנקיטת איסטרטגיה של הכרעה „שלילית", בין במילחמה בכלל ובין רק בשלב־הפתיחה שלה, אין לנו מנוס מכך, שלצרכי התקיימות ביטחון־צבאי, כהגדרתו, ניצור ונגציח את הנתונים הנחוצים לשם מיגננה יעילה.

ה„ארתעה" היא פונקציה של כושר־ההכרעה: רק יריב אשר ישתכנע כי יוכרע — כלומר, שהמילחמה תסתיים לטובתנו והפסדים כבדים־מדי (לטעמו) בצידו — יורתע מייזום המילחמה. לכן, ההרתעה איננה אלא תוצר־לוואי של כושר־הכרעה ברמה גבוהה — או של מה שנתפס אצל היריב ככושר־הכרעה כזה.

הבעייתיות המיוחדת של ארתעה ישראלית את מדינות־ערב נובעת, בעיקרה, מן הנסיבות הפוליטיות, אשר עד כה מנעו מישראל מימוש איסטרטגי מושלם של ההצלחות המיבצעיות האופרטיביות.

ביטחון זה, שלא יושמדו, לא ייכבשו ושום כישלון לא יהיה אחרון, אלא תמיד יוכלו לשוב ולייזום מילחמה חדשה, הוא אשר מאפשר לערבים ליטול על עצמם סיכונים חמורים מן הרגיל, ולייזום מילחמה גם כאשר מידת סיכוייהם להצליח בה קטנה מזו, שמדינה אחרת — אשר מפלה עשוייה להיות גם קיצה — היתה רואה כתנאי הכרחי מוקדם למעשה כזה.

בעיית ההרתעה הצבאית הישראלית קיבלה מימדים חדשים בשנים האחרונות. במילחמת יום־הכיפורים יצאו הערבים בניצחון איסטרטגי ברור — גדול עבור המצרים; קטן יותר, לסורים — למרות שבשדה־הקרב הובסו, ורק התערבות־מבחוץ היא אשר חצצה בינם ובין אובדן צבאם, וגם (אילו רצינו) כיבוש ארצם.

הלקח הברור הוא, שהערבים יכולים להשיג הישגים איסטרטגיים־מדיניים רבי־ערך, רק על־ידי כך שייזמו מילחמה, ולא חשובות תוצאותיה הצבאיות הישירות. התוצאות המדיניות הצדיקום — וגם התוצאות הצבאיות הסופיות: היעד הצבאי־האיסטרטגי או „המשימה הסופית", של הצבא המצרי במילחמת יום־הכיפורים, היה „קו המעברים". ואכן, זהו כיום קו־הגבול של ישראל בסיני — ועוד בתוספת אבו־רודיס, שלא נכללה באותה „משימה סופית".

לכן, אם ישראל חייבת, או חפצה, ליצור הרתעה מלאה, עליה ליצור כושר־הכרעה כזה, שיבטיח כי גם איסטרטגיה ערבית מוגבלת, נוסח יום־הכיפורים, תוכשל לגמרי ובמחיר כה כבד, עד שהערבים — אם אומנם יידעו ויעריכו שאכן יצטרכו לשלמו — יירתעו ביגללו. לצרכי ארתעה, לא פחות חשובות מכושר־ההכרעה הן מידת הנכונות ונחישות ההחלטה ליטול סיכונים מדיניים ואחרים, כדי לעשות שימוש בכושר־ההכרעה באורח יזום וכתגובה על מעשה הנחשב „קאזוס באלי". עניין זה איננו בתחום נושאנו המוגדר ועל כן לא נטפל בו. לנו הוא חשוב כדי להראות, שכושר־הכרעה, אפילו הוא ודאי וקיים בכל מצב, עדיין איננו יכול להבטיח, כשלעצמו, גם היווצרות הרתעה יעילה, אלא זו מותנית גם בגורמים אחרים, לא־צבאיים.

לכן, לכל צורך צבאי שהוא, „הכרעה" ו„הרתעה" הם אחד: והמאמץ להשגת התרעה מירבית פירושו, שצריך לבנות כושר־הכרעה מירבי, בעוצמתו ובגיוונו.

אין הדדיות

חשוב מאוד לעמוד על כך, שההרתעה, הטובה ביותר מפני מיתקפה ערבית, הוא קיום אופציה מיגננתית איסטרטגית יעילה בידי ישראל. אם בידינו רק אופציה מיתקפתית טובה, הרי שהערבים אינם מורתעים מייזום התקפה עלינו — וגובר פיתויים ללכת בדרך זו, באמצעות גירסה שונה של פתיחת המילחמה האחרונה.

החזרת שטחים לא תפגע בישראל אם תלווה בהפחתת העוצמה הצבאית הערבית

חלק חשוב מכושרי ההכרעה וההרתעה שלנו מהווים הגורמים של מחיר־הביטחון, פשוטו כמשמעו, כלומר במשאבים חומריים: וכן הנזק או ההפרעה שייגרמו, או עשויים להיגרם במילחמה, בתחום זה שוררת א־סימטריה קיצונית בין ישראל לערב, שמכוחה לובשת „ההדדיות" — הנזכרת כאלמנט קבוע בהסדרים שונים — משמעות מעשית של דחיקת ישראל לנחיתות מכרעת. פעם קראתי אצל עמוס קינן, שהתשובה לתותח ערבי, היורה מקלקיליה על תל־אביב, היא העמדת תותח בתל־אביב, שיירה על קלקיליה. ההבדל הוא בכך, שהרס תל־אביב ושאר ריכוזי האוכלוסיה של ישראל הוא מחיר כבד מדי עבורנו לכל תוצאה שהיא ולא נוכל לעמוד בו; ואילו הריסתן עד היסוד של קלקיליה וכל שאר ערי יהודה ושומרון לא תשפיע אפילו כהוא־זה לרעה על מידת יכולתן וחישקן של מדינות־ערב, ביחד או בנפרד, ליזום או להמשיך מילחמה נגד ישראל. על אחת כמה וכמה כך לעניין כיבוש שטחים.

אילו בששת־הימים היינו כובשים את קלקיליה וכל הגדה המערבית, אבל מפסידים למצריים את אילת ולסורים את קריית־שמונה, ודאי שבעיני העולם הערבי — ולפחות במידה ידועה גם בעיני שאר העולם ואפילו בעינינו שלנו — היה מצב־הסיום של המילחמה נחשב כניצחון ברור לערבים.

המחשה השוואתית נוכל למצוא במה שאירע לאיזור המיושב ממערב התעלה. כידוע, נחרבו במילחמת־ההתשה שלוש הערים שלאורכה — איסמעיליה, סואץ ופורט־סעיד — שהן שלוש מבין חמש או שש הערים הגדולות של מצריים. נמסר כי כימעט כל התושבים, כמיליון נפש, נמלטו מאיזור התעלה אל עמק הנילוס.

התחוללות הרס דומה ברצועת החוף שלנו היתה גורמת לישראל מה שלא גרמה למצריים — דהיינו, התמוטטות המדינה כולה.

מכאן, איום ישראלי, כלפי מדינות־ערב, של הרס וכיבוש, שיהיה שווה־ערך לאיום כזה מצידן כלפי ירושלים, מישור־החוף ועמקי־הצפון, הוא רק איום כזה, שבתוך טווחו היעיל יימצאו לפחות, קהיר, דמשק ורבת־עמון. אם האיום הישראלי יהיה אפקטיבי רק לגבי קלקיליה, שכם או חברון, לא יהיה בו אפילו אחד משישים של הרתעה כלפי כל מדינות־ערב.

מחוץ לדברים הללו קיים גם הגורם של כושר־הספיגה. מפני סיבות שונות, ובכללן אופי המישטרים הערביים, מסוגלים הם לשאת עונשים שמבחינתנו נחשבים בלתי־נסבלים. כך ברמת הפרט, ובוודאי ברמה הלאומית וברמה הכל־ערבית.

בתקופת ההמתנה הכניס אשכול את צה"ל למצב בלתי־נסבל

המאבק הצבאי בינינו ובין הערבים משול ללחימה של שורת־לוחמים בודדת מול פלנכס רב־שורות. אם תאבד שורה אחת „בילבד" מכל צד, הרי הצד הראשון ייעלם כליל, ואילו השני יחסר רק שורה אחת מרבות.

המציאות המעשית קשה יותר, משום שבצד הערבי אין פנכס אחד, אלא מול אותה שורה ישראלית אחת ניצבים כמה פלנכסים — אשר כל אחד מסוגל ומוכן לאבד שורה שלמה, או כמה שורות, כדי להשמידה; ואין נגרע בהכרח הרבה, או בכלל, מיכולתו או נכונותו, אפילו אחד הפלנכסים הערביים האחרים מושמד כולו. זהו, כמובן מאליו וכידוע היטב, הגיון תפיסת „מלחמת ההתשה" הערבית; והצלחתן היתה ודאית ומלאה, אילו התנהלו בקוי 49', במקום לאורך הירדן, ברמת־הגולן ובחזית התעלה.

(המשך בעמוד 50)

עור-חלק
מכוני יופי וקוסמטיקה ת"א, ראשל"צ

המכון הותיק בארץ להרחקת שערות לצמיתות

DEPILATRON

החדיש ביותר בארץ, דיוק מקסימלי ומהיר להשמדת שורש השערה. הספק כפול מהרגיל. לפנים, ידיים, רגליים והגוף.

דפילטרון מהוה חידוש מהפכני בהרחקת שערות לצמיתות. השיטה החדישה בנויה על עקרון דומה לאלקטרוליזה הרגילה — אך ללא מחט. במקום, פינצטה אלקטרונית מיוחדת, השורפת שורש השערה ע"י העברת אינרגיה ישר דרך השערה, ללא מגע בעור או חדירה לגוף. התוצאה — טיפול ללא כאבים, סימני לואי, פצעים וכו'.

יעוץ חינם כל היום

ת"א ארלוזורוב 18 טל. 220745

ראשל"צ ביאליק 2 קומה א' פינת רוטשילד

רמקולי KEF

קובעים יותר מכל מרכיב אחד, את איכות המערכת

דו"חות צרכנים ומפרטים טכניים „מלוס" ארלוזורוב 15, תל-אביב

אנחנו נחסל את הז'וקים!

כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא הצלחת? לאחר חיטוי שלנו, אנו מחסלים את הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת אחריות לשנה.

מודיעין 18 ר"ג, טל. 790114-6-5 ● אילת, טל. 059-3012.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/75

איתן עמיחי הדברת מזיקים

(המשך מעמוד 49)

כמסקנה מן הדברים הללו יש לומר, שבשום תנאי ואופן אסור להרשות היווצרות מצב, שלערבים תימצא הזדמנות להכות את „השורה" הישראלית, שהיא אחת וגם „חד־פעמית", מכה אנושה. אם יזדמן לידם להנחית מכה כזו, הרי ש־הביסו את ישראל והאבידות — ולא חשוב כלל איזה נזק נגרם להם, מה תוצאות הלחימה בשדה־קרב זה או אחר, או אם יחס האבידות הוא 1 : 10 לטובת ישראל.

שורה מול גוש

יתרה מזאת, כדי להביס את ישראל אין הערבים נדרשים לפגוע אנושות בעוצמתנו הצבאית וגם בתשתית המדינה, אלא די אם יפגעו רק באחד משני אלה.

כלומר, התשתית — או „העורף האיסטרטגי" — של ישראל חייבת להיות חסינה מפני פגיעה קשה גם כשלעצמה, ואין די בכך שהצבא יהיה ערוך באופן, שיאפשר לו מיתקפה או מיגננה יעילים: שהרי אם יצליח צה"ל במיבצעיו אבל תשתית המדינה תיהרס, הפסידה ישראל במילחמה.

לדברים אלה מכוונת הגדרת הביטחון־הצבאי, בציינה את הצורך „להרתיע או להכריע... כל נסיון ערבי לממש איום צבאי כלפינו, עוד קודם שיגרום נזק או הפרעה חמורים למדינה." ברקע אותה הגדרה מצוייה גם ההנחה, כי מבין שני הצדדים האויבים־בכוח באיזור, הצד ה־ערבי היה ויישאר התוקפן הקבוע, תוך שישראל היא המתגונן הקבוע. זאת, מכיוון שישראל איננה טוענת כלפי עצם קיום מדינה כלשהי, ואין לה תביעות או דרישות על שטח או אינטרס, הנמצאים בחזקת מדינות־ערב. לעומתה, יש למדינות הער־ביות כולן, בדרגות ובהיקפים שונים, טע־נות ותביעות כאלה כלפי ישראל. רק על פי הנחה זו, כנתון לא־מעורער, מוגדר הביטחון־הצבאי של ישראל, בראש וברא־שונה, כ„הבטחת התקיימותה הבלתי־מופ־רעת."

כיוון שההנחה המדוברת איננה צבאית במהותה, הרי שינויה או החלפתה יחייבו שינוי או החלפה מתאימים של הגדרת הביטחון־הצבאי.

גורם־רקע קבוע אחר, שהוא מיסודות ביטחונה הצבאי של ישראל — ומהיבט „המיקרה הגרוע האפשרי," היסוד הראשון במעלה לצורך כל הערכת־מצב קונקרטית — הוא היות ישראל נסמכת, כדבר של כורח, על מילואים, לצורכי השגת כל הכרעה במימד היבשתי, שהוא הקובע ב־מילחמותינו. אמנם כעת קיימים גם במדי־נות ערב חיילי־מילואים — ובכמה מהן, מיספרם גדול מחיילי הצבא הסדיר — אבל, בעיקרו של דבר רוב העוצמה הער־בית, גם היבשתית, נסמכת על צבא סדיר. גם הזדקקותם למילואים שונה מהותית משלנו, בעיקר במובן זה, שאצלנו אנו יכולים לגייסם, לצורכי מילחמה, רק אד־הוק ותמיד לתקופה הקצרה ביותר האפש־רית. צבאות־ערב, לעומתנו, יכולים לגייס את המילואים כמעט ללא הגבלות — כל־כליות או חברתיות או חוקתיות. העובדה שהצבאות המצרי או הסורי מסוגלים לגייס מחר מילואים ולהחזיקם בשירות פעיל חצי־שנה, או שנה, בלא כל בעיות מיוח־דות, מחייבת אותנו, ראשית, להחשיב לפחות אותו חלק מעוצמת המילואים שלהם המייועד להשלים יחידות ועוצבות סדירות, כצבא סדיר לכל דבר; ושנית, שהיעדר פעילות פיתאומית ורבת־היקף של גיוס מילואים — כזו שאצלנו מקדימה הכרחית כל היערכות למילחמה — איננה כלל בגדר ראייה לכך, שלא יפתחו במילחמה בעוד שעה.

לעניין בטחוננו הצבאי, חשיבות עובדה זו נעוצה בכך, שעלינו להפריד, בצורה ברורה מאד, בין שלב־הפתיחה של המיל־חמה, שבו עלינו להיכון ללחימה ביחסי־כוחות יבשתיים נחותים באופן קיצוני, תוך גיוס המילואים, לבין השלב שלאחר השלמת גיוס המילואים, אירגונם והיער־כותם בחזית.

חובת הזהירות, ובוודאי כלל „המיקרה הגרוע האפשרי" מחייבים אותנו להבטיח את הגשמת כל האלמנטים של הביטחון הצב־

(המשך בעמוד 52)

מרה שטיין חיה עם חמישה בני־כלבה נורבג'יים ומנסה ללמדם דרך־ארץ

„אם מישהו רוצה אותי, הוא צריך לעשות עיסקת־חבילה. אני אף פעם לא לבד. אני תמיד עם הכלבים שלי."

מרה שטיין, צעירה שחורת־שיער ונאה־למראה, היא טיפוס יוצא־דופן. המסטראנ־טית לסיפרות אנגלית באוניברסיטת תל־אביב מתגוררת בבית גדול בן שתי קו־מות בתל־ברוך. יחד איתה מתגוררים בכל ששת החדרים והגן הגדול, חמישה כלבים וחתול אחד. כי מרה, נוסף על היותה או־הבת־חיות מושבעת, היא גם בעלת מיק־צוע יוצא־דופן ובלתי־מקובל בחברה ה־ישראלית לגבי נשים: כלבנית.

לפני 23 שנים נולדה מרה בוויניפג שב־קנדה, כבתם הבכירה של איש־עסקים

היפה מרה שטיין בת ה־23 עוס־קת מגיל 11 באילוף ובגי־דול של כלבי אלקהונד, ואומרת: „מי שרוצה אותי, צריך לקבל גם את הכלבים."

קנדי עשיר ואשתו. המישפחה התגוררה בבית מפואר באחד מרובעיה המהודרים של העיר, והוריה של מרה סירבו להכניס בעל־חיים כלשהו הביתה, למרות הפצרו־תיה ותחינותיה של בתם. „הם לא רצו," מסבירה מרה, „שהשטיחים יתקלקלו."

לבסוף, כשהיתה בת 11, נכנעו ההורים ורכשו עבורה כלב מגזע אלקהונד. אז עדיין לא ידעו, היא או ההורים, כי הכל־בים מאותו גזע ילוו אותה כל חייה וכי היא תתקשר אל גזע האלקהונד בעבותות של אהבה עזה.

לישראל הגיעה מרה בעיקבות הציונות. היא ביקרה בארץ פעמיים לפני שהחליטה לקבוע בה את מגוריה באופן סופי. אולם לדבריה, התאכזבה קשות מהנוער היש־ראלי ומאורח־החיים בארץ, והיא אומרת: „היום אני מתביישת להודות, אבל פעם הייתי ציונית. באתי לישראל אחרי מיל־חמת ששת־הימים, והתאהבתי בארץ. ה־אנשים היו פחות מטריאליסטים, אורח־החיים היה יותר רוחני. אהבתי את הפ־תיחות הישראלית, את מזג־האוויר. כש־באתי לכאן ארבע שנים לאחר־מכן, התאכ־זבתי. ראיתי לעיני אמריקה קטנה. תיעב־תי את המיתוס של הגיבור הישראלי, שבמקום להיות גאה הוא שחצן, במקום להיות רוחני ומאמין הוא פנאטי, במקום תרבות ישראלית מצאתי כאן חיקוי אמ־ריקאי.

„יחד עם זאת הבנתי שנקשרתי אל הארץ, והחלטתי לעשות כאן את המאסטר

ליידי האו-האו

שלי בסיפרות אנגלית באוניברסיטה.

מרה לא הגיעה לישראל לבדה. יחד איתה הגיע כלב מגזע אלקהונד, ששמו בפיה: אלוף קנדה וישראל ווסט מורס ניאורד'ס יובל.

מספרת מרה על הרומן שלה עם כלבי האלקהונד: „התאהבתי באלקהונד הרא־שון שלי ממבט ראשון. הוא עלה 35 דולר ואמרו לי שהוא לא טוב לתערוכות. הכלב היה בן שנה וחצי, ביישן. הוא בא מבית רע ולא נתן לאף אחד לגשת אליו. כך, בעצם, הגעתי לאילוף כלבים. למדתי לאלף את הכלב בבית־ספר מיוחד, ובתערוכה הראשונה שבה השתתף זכה במקום ראשון וגמר את הקאריירה שלו כאלוף קנדה וכבעל תואר שני במישמעת, שהוא תואר מכובד מאד. על הכלב הזה כתבו ספרים. אני הייתי אטרקצייה: ילדה קטנה מאלפת כלב. ואז, כל מיני אנשים החלו פונים אלי בייעוץ לאילוף כלבי אלקהונד, וכשלמדתי בתיכון התפרנסתי מאילוף כלבים צפוניים (שהאלקהונד נמנה איתם). כשהייתי בת 16 פגשתי אשה שהיתה לה חווה מחוץ לעיר, ונכנסנו ל־שותפות. אני אילפתי והדרכתי לזיווג כלבים לפי קווי מישפחה ודם, והיא נתנה את המקום. קצרנו הצלחה בלתי־רגילה. יש לנו כמה כלבים שהגיעו לדרגה הגבו־הה ביותר בתערוכת כלבים, ׳כוכב התע־רוכה.׳

„גם עניין התערוכות הוא נושא בפני עצמו. אנשים חושבים שתערוכות כלבים נועדו לכלבים עשירים ולבעליהם המפו־נקים. אבל האמת היא שמטרת התערוכה היא לבחור בכלב המתאים ביותר לתקן הגיזעי שלו, או לעבודה שהוא צריך לב־צע על־פי טיבעו.”

אלה המכירים את האלקהונד הנורווגי מתארים אותו ככלב נפלא, שנון, סוער, אמיץ, נקי, ומעל לכל — ככלב אמין שניתן לסמוך עליו ללא היסוס.

לאלקהונד היסטוריה עתיקת־יומין, בת יותר משלושת אלפים שנים, והוא נודע ככלבם של הוויקינגים וככלב הלאומי של נורווגיה.

הטבע ייעד אותו להיות צייד גדול, שו־מר וכלב־ליווי לבני־אדם. הוא חי בעיי־רות ובכפרי־דייגים, וליווה את הוויקינגים במסעותיהם אל מעבר לים. על־פי מינהג עתיק של הוויקינגים היה האלקהונד נקבר יחד עם בעליו, הוויקינג, בטכס פולחני. אחת התיאוריות המקובלות אומרת שעצ־מאותו הטיבעית של האלקהונד מקורה ב־זאב הפראי, שגם הוא ׳עצמאי. מהזאב קיבל האלקהונד גם את יצר־הציד שלו ואת פרוותו האפורה.

„בנורווגיה משמש האלקהונד ככלב צייד של האיל הצפוני, של דובים ושל אריות־ההרים. הוא נחשב ככלב צייתני, אולם בעליו חייב לרכוש את צייתנותו ואת נאמנותו על־ידי הענקת טיפול ויחס נאותים. למרות היותו חזק ואמיץ הוא לא אכזרי, ולכן אין מאלפים אותו לתקיפה.

„האלקהונד הוא אומנם כלב צפוני, אך הסתגלותו לתנאי־אקלים אחרים מדהימה, והעובדה שפרוותו סמיכה וארוכת־שיער אינה מושפעת ממזג־אוויר חם. זהו כלב בגודל בינוני, קומפקטי, אפור בציבעו, בעל גובה של כ־52 סנטימטרים ומישקלו כ־25 קילוגרם. הנקבה קטנה יותר, כבכל גיזעי בעלי־החיים. כמו כל שאר כלבי השפיץ נעדר האלקהונד ריח כלבי טיפוסי, והוא מנקה עצמו באופן אינסטינקטיווי, כמו החתול.”

האלוף אלוף קנדה וישראל, וסט מורס ניאורד'ס, בעת שזכה בפרס אלוף קנדה. ניאורד'ס היה כלב האלקהונד הראשון בישראל.

„זוהי זכות גדולה”

מרה שטיין יודעת לספר כי האלק־הונד מסוגל לרוץ יותר מ־24 שעות מבלי להתעייף. אחרי שהיה תקופה ארו־כה בחברתם של 20 כלבים בחוות־הגידול שלה, לא היתה מרה מסוגלת להעלות על דעתה חיים ללא כלב. משום כך בחרה לה בווסט מורס יובל שלה כדי להביאו אי־תה לישראל. ניאורד'ס הוא האלקהונד ה־עולה־החדש הראשון. בארץ לא ידוע על כלבי־אלקהונד שחיו פה לפניו. כשעלה ארצה היה בן שלוש שנים, וכבר בתחרות הראשונה זכה במקום הראשון.

מספרת מרה: „הוא התאקלם כאן היטב, והבנתי שיש בישראל מקום לכלבי אלק־הונד. בשנה שעברה קניתי מחוות־גידול ידועה באוהיו את אלופת ישראל, נורמרק טי־אנד־טי פרומיסס סייארה.

„אני מעניקה את השמות לפלבים על־פי תקן, הקובע כי השם הרא־שון של הכלב הוא שם בית־הגידול שממנו בא, לאחר־מכן באים שמות הורי הכלב ולבסוף שמו שלו. כך, למשל, כל־בתי סייארה היא כלבה בעלת ייחוס רב. T AND T מסביר כי זו כלבה משובחת, נצר לזיווג בין הכלב המפורסם טארוג, שהוא אביהם של 164 אלופים ולכלבה בשם טור, שהובאה מנורווגיה והשפיעה מאד על הגזע. את סייארה זיווגתי עוד בקנדה. היא הגיעה לישראל, והמליטה פה את הצברים הראשונים לגזע האלקהונד.

„את הגורים לא מכרתי סתם. בדקתי היטב את הבתים שאליהם הלכו הגורים, והחתמתי את בעלי הגורים על חוזה המחייב אותם להביא את הכלבים אלי לאילוף מדי שבת. אני עושה את זה חינם־אין־כסף, כי זה איכפת לי. כל הגורים הוצגו בתערוכות, וכולם ניצחו.

„לימדתי את בעלי הגורים להציג כלב, וכיום אני מלמדת אותם אילוף למישמעת. אני חיה מהכלבים שלי, ובשנה הבאה אני מתכוונת לפתוח בית־ספר לאילוף כלבים. נכון אומנם שאני לבדי בארץ, אך מיש־פחתי האמיתית היא מישפחת בעלי־הכל־בים שלי. אנחנו קשורים מאד, מצטלצלים כל הזמן בענייני הכלבים ומחליפים דיעות.

החיה כלב האלקהונד היפהפה, שהוא כלבה הלאומי של נורווגיה ויש לו היסטוריה עתיקת־יומין בת כ־3000 שנים — ככלב הוויקינגים.

„יש בגידול כלבי האלקהונד המון את־גר, ויש בזה כל־כך הרבה אהבה שאני נותנת להם, ושהם מחזירים לי. נכון אומ־נם שלא כל החברים שלי מבינים אותי. עם החבר הראשון שלי בארץ היה לי מזל, למרות שהיה ישראלי. הוא הבין בעלי־חיים. הכלבים קשרו אותנו זה לזה. היינו מסוגלים לשבת יום שלם ולדבר על הכלבים. לקחנו אותם איתנו לכל מקום. נכון שהוא היה יוצא־דופן מבחינה זו, אבל כאן יש לי חמישה כלבים ובקנדה היו לי עשרים, ויחד עם זאת מעולם לא היו לי בעיות עם בחורים.

„החבר הנוכחי שלי, שהוא בעל בית־חרושת לתכשיטים, לא רצה להיכנס אלי הביתה וצעק לי מתוך המכונית שלו: ,אני לא נכנס, אני מפחד מכלבים!׳ עכ־שיו הוא כמו אבא שלהם, נורא אוהב או־תם. יש לו מכונית וולוו, וכל הכלבים נד־חקים במושב האחורי. מובן שהם נוסעים איתנו לכל מקום, אני אף פעם לא מש־אירה אותם לבד, רק כשאני נוסעת.

„הם כלבים נהדרים, לא מקנאים, שק־טים מאד בבית ואינם מדיפים ריח כלבי. הם אוכלים מזון מוכן עם כל הוויטמינים, ובסך־הכל עולים לי כולם 150 ל"י בחודש.

„רק דבר אחד מטריד את החברים שלי: העובדה שאני תמיד מכוסה בשיער של כלבים. אבל אני לא אוותר עליהם בשום אופן, ובשביל שום גבר בעולם! הכל־בים האלה הם האהבה הגדולה בחיי.”

איזה גודל של טמפון הוא הנוח לך ביותר?

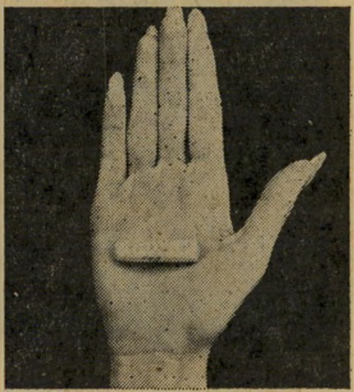

טמפון או־בה קטן משפתון ולכן, קל ונוח לשאתו בארנק. טמפון o.b. נכנס לתוך גופך בקלות תוך שניות בעזרת אצבע הנשארת נקיה! ללא כל אביזרי עזר שיש צורך להפטר מהם לאחר השמוש.

חידוש בלעדי — o.b. מיני.
החידוש הבלעדי האחרון של o.b. טמפון מיני המיועד לבתולות, לנערות צעירות ולנשים עם דימום מועט. **לטמפון o.b. מיני**, כושר ספיגה ענק כמו **לטמפוני o.b.** האחרים:
נורמל: למרבית הנשים
ואקסטרא: לנשים עם דימום רב.

טמפון o.b., הנוח והבטוח ביותר בעולם, נותן לך הרגשה משוחררת וחפשית 365 ימים בשנה. תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים, חצאית מיני או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל, לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.

חדש! אריזה חסכונית של 40 טמפונים + שי — ארנקון פלסטי לנשיאת 3 טמפונים בארנק.

o.b.
או־בה
הטמפון בעל כושר הספיגה הטוב בעולם

פרסום מלניק

תן טרמפ לחייל

מעבר לערפל

(המשך מעמוד 50)

אי, כהגדרתו כאן, כתנאי שלב־הפתיחה — כאשר זה נראה בנוסח פתיחת יום־הכיפורים ועוד בלא שגיאות ערביות שנעשו אז.

כיוון שהגדרנו את מהות הביטחון־הצבאי של ישראל (במונחי תכליתו) וגם הסברנו את מרכיביו, ועמדנו על גורמי־היסוד הלא־צבאיים שעליהם הוא מושתת, יכולים אנו לגשת עתה לדיון הצבאי־המקצועי. במאמר הבא נבחן את אופי התקיימותם והשפעתם, בנסיבותינו, של שני היסודות האובייקטיביים, המעצבים כל מעשה מיבצעי צבאי — „העוצמה" ו„השטח".

כבר בהתחלה נוכל לקבוע, כי הדיונים, חילוקי־הדעות, הפיתרונות וההסדרים השונים ממוקדים, באופן בלתי־פרופורציונלי, ביסוד „השטח". הם מזניחים את יסוד „העוצמה" — וביותר, את העובדה, ששני הגורמים הללו אינם עומדים אף פעם אחת לעצמם, אלא משמעות כל אחד מהם נקבעת על־ידי היחס בינו ובין היסוד השני, שהוא המשלים ההכרחי התמידי.

החזרת הגלגל

כדי שיראה הקורא את תכלית־הדברים בדיוננו, ארשה לעצמי לחטוא בהקדמת המאוחר ואומר, כי הבירור יוליכנו למסקנה, שהערובה הממשית האחת למילוי דרישות ביטחונה הצבאי של ישראל, כהגדרתו קודם, היא החלת פיחות בעוצמה הערבית:

החזרת הגלגל אחורנית בתחום הטריטוריאלי, לא תחסל ולא תערער את יכולתה של ישראל לחיות בביטחון צבאי סביר, רק אם — ובמידה — שיוחזר הגלגל אחורנית גם בתחום יחסי־העוצמות, כאשר כל הפסד שטח על־ידי ישראל מפוצה על־ידי הפסד שווה־ערך בעוצמה הצבאית הערבית.

כך, אם תגיע העוצמה הערבית הכוללת, של כל המדינות הערביות אשר יש לראותן כמקור־איום, בפועל או בכוח על ישראל, למימדיה המוחלטים כפי שהיו ב־1949, ייבטל מאליו כל נימוק צבאי נגד שיבת ישראל לגבולותיה המוחלטים באותה שנה (בפי מתנגדי הנסיגה יישארו אז נימוקים אחרים נגדה, אך אלה אינם מעניינו כאן). כל שאר הערבויות או הסידורים, שישראל נדרשת או מתבקשת להשתית את ביטחונה הצבאי עליהם במיסגרת הסדרים המבוססים על נסיגתה, ולאחר שתיסוג — כלומר, אלה מהם שאינם ניכרים מיד כאיוולת גמורה — יהיו בעלי־משמעות ומועילים לתכליתם, רק בתנאי שיישענו על פיחות מתאים בעוצמה הצבאית הערבית.

בשתי משמעויותיה הקוטביות אומרת קביעה זו, מצד אחד, שאין הדבר נכון, כי מנקודת־ההשקפה הצבאית, אין בשום פנים ותנאי להרשות נסיגה ישראלית מוחלטת מכל השטחים, בכל הגזרות. אלא, נסיגה כזו אכן אפשרית.

אולם, מצד שני, ביחסי־העוצמות הקיימים והצפויים, ובהיות העוצמה הערבית המוחלטת כפי שהינה וכפי התפתחותה החזוייה, לא רק שנסיגה כלשהי איננה מותרת (מחוץ, אולי, לוויתור על עוד כמה שטחים לא־משמעותיים בסיני), אלא שדרישות הביטחון־הצבאי האופטימלי של ישראל יבואו על סיפוקן, רק בתנאי שקו־הגבול הנוכחי שלנו יזוז בכיוון ההפוך — כלומר, לתוך השטח הערבי — בחזית הצפונית (לקו ליטני — שיא החרמון — טרכונה) וכן בשתי גזרות של החזית הירדנית (רמת אירביד ודרום גושי הרי אדום).

בין שני קטבים אלה משתרעת קשת האופציות הצבאיות, שגורם־היסוד שלה הוא העוצמה הצבאית הערבית — ואדגיש, העוצמה הערבית, לא יחסי־העוצמות — אשר מתוכן יש לבור את הפיתרון הצבאי, שהוא המתאים, או ה„חביר", לכל פיתרון מדיני מוצע, החל ב„אף־שעל" וכלה בנסיגה ל„אי־שייך".

במדינה

(המשך מעמוד 42)

בנושא הסיכסוך ישראלי־ערבי, שעלי לסיים," הוא מסביר. „אני פונה לעיתונות, כדי להקטין את סיכויי מימוש האיומים הללו."

משפט

מיפלגת העבודה המפסידה

אחרי ארבע שנים זכה הסטודנט־לשעבר במישפט האזרחי הראשון בארץ נגד המיפלגה הגדולה

לצופה מן הצד נראו הדברים כמישחק של סטודנטים צעירים. הכרוזים הענקיים הודבקו על כל חלון בקמפוס של האוניברסיטה העיברית בירושלים. הזמן — חודשים ספורים לפני מילחמת יום־הכיפורים. הבחירות לאגודת הסטודנטים קרבו והלכו.

„לקראת יום ההכרעה," זעק אחד הכרוזים, „אנו מציעים, נוסף לכל מה שמציעות המיפלגות, גם פער עדתי הולך ומתרחב במדינת היהודים... יהודונים מתעשרים על חשבון הערבים." הכרוז היה חתום: „הגוש: סטודנטים ציונים סוציאליסטיים. מצפן — 180 — שי"ח".

כאשר פסק בית מישפט השלום בירו־

נחקר דייוויס
מוכן לפרסם במחתרת

שלים, בשבוע שעבר, על תשלום פיצויים לשימעון כגן, מראשי תנועת 180 וכיום חבר מערכת התוכנית הטלוויזיונית כלבוטק, עלה מחדש שמה של תנועת־המחאה הראשונה, שהוקמה עוד הרבה לפני שצצו, כפטריות אחר הגשם, תנועות־המחאה בעיקבות המחדל של יום־הכיפורים.

180 מעלות לשינוי הוקמה על־ידי כ־100 סטודנטים באוניברסיטה העיברית בירושלים, שמטרתם המוצהרת היתה מילחמה בשחיתות, ובראש־ובראשונה — השחיתות באוניברסיטה. ראשי התנועה, שימעון כגן, סטודנט ליחסים בינלאומיים ואלון קדיש, קראו להרחקת המיפלגות מהאוניברסיטה ולהקמת פרלמנט פוליטי של כלל הסטודנטים.

החקירה הופסקה. אלא שבעוד 180 צובר לו כוח רב בקרב הסטודנטים, החלו המיפלגות האחרות מתארגנות כנגדו. „השיא," נזכר השבוע שימעון כגן (28), ממושקף ונמרץ, „היה המודעות שהודבקו, כביכול, בשמנו. שבהם הוזכרנו בחפיפה אחת עם מצפן. הוזכרנו בהם כשורפי דגל ישראל, דבר שלא היה ולא נברא, ובאחת המודעות פירסמו בשמנו, כביכול, את דיעותינו הפוליטית, למרות שהצהרנו בפומבי שכל מה שמעניין אותנו זה ענייני הסטודנטים בילבד."

פעילי 180 פתחו במצוד נרחב ברחבי הקמפוס, במטרה לגלות את מדביק המודעות ואת זהות שולחיו המיסתוריים. הבחור, סטודנט, נתפס ומסר בחתימת־ידו, הצהרה ששולחו היה סטודנט אחר, יעקב בן־מאיר, שהיה ראש ועדת־הביקורת באו־

ניברסיטה מטעם „עבודה", מיפלגת סטודנטים שמאחריה עמדה מיפלגת העבודה. (באופן רישמי אסורה פעילות מיפלגתית באגודת הסטודנטים אבל המיפלגות, וזה דבר ידוע ונפוץ, נכנסות לקמפוסים בדלת האחורית.)

פרשת ווטרגייט בזעיר־אנפין זו התפוצצה מעל דפי עיתון הסטודנטים פי האתון, ואף הגיעה לכותרות העיתונים היומיים. כגן וחבריו גילו שבן־מאיר, הפעיל הסטודנטיאלי, קיבל הוראות מיוסף פוקס, אז ראש המישמרת הצעירה של מיפלגת העבודה בבירה וכיום ראש מועצת הפועלים בגבעתיים וחבר מרכז מיפלגת העבודה.

יוסף פוקס אף סייע בניסוח הכרוזים, כפי שגילו חברי קבוצת 180. במקביל הם פנו לנשיא האוניברסיטה דאז, פרופסור אברהם הרמן, וזה הגדיר את הזיוף כ„בעייה פנים־סטודנטיאלית." אחר־כך נתגלה כי שמו של הפרופסור הרמן מופיע בין המועמדים למועצת פועלי ירושלים מטעם מיפלגת העבודה (במקום ה־26).

זוכה כגן
תנועת־המחאה מתה

„הפרשה הפכה מוזרה עוד יותר," סיפר כגן שבינתיים, תוך כדי המישפט, השלים תואר שני בחוג לקומוניקציה, „כאשר המישטרה החליטה להפסיק את חקירתה בנושא. מאוחר יותר, אחרי שהגשתי תביעת פיצויים פרטית לבית־המישפט, נעלם תיק־החקירה המישטרתי. ולא רק זאת. הקצין החוקר, סגן־ניצב קראוס, לא הופיע לישיבת בית־המישפט, כשהוזמן לשם על־פי דרישת פרקליטי, עורך־הדין אליקים העצני. כשהבאתי לו צו־הבאה אישי שלח את סגנו, רב־פקד (כיום סגן־ניצב) ברוך מאיר."

דרך היסורים. התביעה שהוגשה לבית־המישפט הפתיעה רבים בצמרת מיפלגת העבודה. אלה הזעיקו מייד את פרקליטם, עורך־הדין הוותיק זאב טריינין להגיש כתב־הגנה ובו הכחשת כל האשמותיו של כגן.

„מכאן התחילה דרך־היסורים," קובל כגן. „התרוצצתי כדי להביא עדים. חזיתי מבשרי איך מחניקים תנועה שקמה כדי לשנות. נשאתי בכל הוצאות המישפט בעצמי, מכיסי."

הסוף היה בשבוע שעבר. בפסק־דינו, המשתרע על 18 עמודים, קבע שופט־השלום משה עדין, כי מיפלגת העבודה (יחד עם יעקב בן־מאיר, שליחה) חייבת לשלם פיצויים בסך כולל של 15,500 לירות לכגן, על הוצאת לשון־הרע ודיבה.

בין השאר כתב השופט בפסק־הדין: „אין מחלוקת שרשימות המועמדים (לבחירות באגודת הסטודנטים) התחזו שאינן על בסיס מיפלגתי. ההגנה לא הכחישה זאת."

בחודש מאי 1973, כאשר סבב שימעון כגן על הדשא בגיבעת רם, כשהוא מסביר בעזרת רמקול־יד את הקנוניה שנרקמה נגדו, היו רבים שלא האמינו לדבריו. תנועת 180 מעלות לשינוי גוועה עוד קודם זכתה בהישג כלשהו. כגן נשפט לפני ועדת מישמעת פנימית של האוניברסיטה, ונידון להרחקה על־תנאי לשנה אחת, על „שימוש ברמקול בשטח האוניברסיטה."

רק השבוע הוא הוכיח לכל, רישמית, כי צדק אז. „מיפלגת העבודה הרגה תנועת מחאה," הוא אומר כיום, ביותר משמץ מרירות. „עכשיו אפשר רק להצטער על כך."

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם לשבוע 15.7.77 - 10.7

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של השופרסל והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למיבצע.

ירקות

	לצרכן לק"ג בל"י
עגבניות — זנים פחוסים	3.70
עגבניות זן תמר	2.30
גזר	3.55
פלפל קליפורניה	2.95
סלק	1.70
חצילים	2.70
בצל יבש — מיבצע מיוחד	1.55
תפוא"ד מיבול אביב	3.65

הערה: ירקות ארוזים בשקיות מותר לגבות תוספת של עד 40 אג' לק"ג

פירות

אגסים זן קומציה גודל 5	6.15

הדרים

אשכוליות בתפזורת וארוזות	3.40
תפוזים בתפזורת וארוזים	3.40
לימונים	5.25

עופות פטמים קפואים בשקיות

		מ.ע.מ.
מיני (עד 1.1 ק"ג העוף)	12.96	+ 1.04 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13	+ 97 אג'
גודל 2 (עד 1.6 ק"ג העוף)	11.39	+ 91 אג'
גודל 3 (מעל 1.6 ק"ג העוף)	10.32	+ 83 אג'
בשר הודו ללא עור וגידים	22.22	+ 1.78 ל"י

דגים

כסיף „מבצע מיוחד"	8.20	+ 65 אג'
כסיף בפרוסות קפוא ½ ק"ג	21.70	+ 1.73 ל"י
קרפיונים חיים	16.11	+ 1.29 ל"י

שינויים אפשריים במשך השבוע

לכל הדורש

ספר התנ"ך והברית החדשה בכריכה אחת

ללימוד ולהשכלה כללית
(בשפה העברית)
— במחיר —.15 לירות בלבד —
עבור דמי משלוח ואריזה
כתוב וצרף את התשלום לפי הכתובת
ת.ד. 7089 ירושלים
ויישלח לך מייד.

למרות הכל!

מחיר הפירסום של עמוד

ב־ העולם הזה

הוא רק 3,840 ל"י

מאת
משה שלו / מנחם פורטוגלי

הפצה בלעדית
סטימצקי

Reader's Digest
American Edition
June 77 Issue

★ Five Ways to Improve Your Luck.
★ Exclusive: What ROOTS means tt me, by Alex Haley — also ROOTS second half
★ How to go that "Everything's-going-your-way" feeling

הפצה בלעדית
סטימצקי

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

גיטרות ★ אקורדיונים
כלי־נשיפה ★ אורגנים
מיתרים ★ תופים
השאלה ◆ מכירה ◆
תיקונים

גינזבורג מוסיקה

אלנבי 48 (ליד רח' גאולה) ת"א.
טל: 03-57773
נוסד ב־1940

דרכי אדם

מי יסלח לסאלח?

למרות שטוהר מכל אשמה כבר לפני חמש שנים — עדיין מתייחסים אליו כאל פושע

„לפני חמש שנים הורשעתי מעבודתי, באשמת־שווא, ועדיין לא הוחזרתי אליה. שנה שלמה עברה מאז שבית־המישפט־המחוזי בירושלים מצא אותי זכאי מהעבירה שיוחסה לי, אבל אני עדיין מסתובב ללא עבודה ומנסה לשכנע את כולם בצדקתי. לנציבות־שירות־המדינה לא איכפת שזוכיתי במישפט. לגביהם אני אשם, וכזה אשאר תמיד.”

סאלח מקלדה, הצעיר הדרוזי תושב

סאלח מקלדה כיום —
מאבק לטיהור השם

הכפר דלית־אל־כרמל, נואש מלהיאבק כדי להוכיח את נקיון־כפיו. אין הוא יכול עוד לראות כיצד גדלים חמשת ילדיו בדירה בת חדר וחצי, ואיך חבריו לשעבר מצביעים עליו באצבע מאשימה, ומספרים מאחרי גבו את מעשי־הפשע הדימיוניים המיוחסים לו. לא נותר בו עוד כוח לחכות לטיהורו, שימחק סופית את אות־הקלון שדבק בו לפני חמש שנים.

טחנות־הצדק טוחנות לאט במדינת ישראל, וסאלח מקלדה הפך קורבנה הישיר של מציאות זו. ואולי הפך שעיר־לעזאזל, כשכל הגורמים הנוגעים בדבר אינם מעזים להודות בטעויות שעשו.

המהכודת. סאלח מקלדה מיטיב לזכור את התאריך 16 בנובמבר, 1972, אותו יום גורלי שבו הועלו לראשונה ההאשמות נגדו. מקלדה, שעבד כמוכס בגשר אלנבי ותואר על־ידי מפקדיו וחבריו לעבודה כ„המוכס הטוב ביותר בגשר אלנבי, שעושה עבודה של שלושה אנשים לפחות,” הואשם כי באותו יום עזר לסוחר ערבי מיריחו, עלי ברהמה, תמורת שוחד של מאה דינרים, להבריח שק חשיש מירדן לישראל.

על סמך הודאותיהם של האחים עלי וזכריה ברהמה, שמאוחר יותר הוברר כי ניגבו באיומים ובעינויים קשים, הוגש כתב־האישום נגד מקלדה, שהושעה מעבודתו במכס עד תום ההליכים המישפטיים נגדו. „הרגשתי כאילו הייתי ממש במלכודת,” מספר מקלדה. „הייתי הדרוזי היחידי שעבד בגשר, המוכסים היהודים התייחסו אלי כאל נחות וראו בי ערבי לכל דבר, והסבלים והעובדים הערביים שנאו אותי כי הייתי דרוזי. זאת, אולי, הסיבה שהחליטו שהאדם המתאים ביותר להאשמה בהברחה הוא אני.”

במישפט, שהתנהל בתחילת שנת 1976 לפני השופט גולדברג, בבית־המישפט־המחוזי בירושלים, הצליח פרקליטו של הנאשם, עורך־הדין משה מוסק, להפריך את עדויותיהם של עדי־התביעה, שישה סבלים ערבים מגשר אלנבי. סבלים אלה חזרו בהם, בפני בית־המישפט, מהודאותיהם במישטרה, בספרם כיצד הוכו מכות־רצח והתחתמו על הודאות בעיברית, מבלי שיידעו כלל מה כתוב בהן. אך מייד אחרי שסיימו את מתן עדותם הושלכו הסבלים לתא־המעצר, ושם הוכו ועונו שוב על־ידי המישטרה, כדי שבישיבה הבאה של בית־המישפט יחזרו על הודעתם הראשונה.

„זה הפרצוף של הצדק הישראלי המפואר שלנו, כפי שאנו רוצים לייצא אותו לתושבי הגדה. למה שקרה בבית־המישפט בירושלים אני קורא: האונגדיזם של הצדק הישראלי!” התמרמר הפרקליט.

היטפלות. כאשר החליט בית־המישפט לזכותו מכל אשמה, אחרי שנזף קשות בחוקרי־המישטרה על מעשיהם, סבר סאלח מקלדה לתומו שהנה, סוף־סוף תם סיבלו והוא ישוב לעבודתו ולחייו הרגילים. אך לא יצאו שלושה ימים לעבודתו המחודשת במכס, שאליה הוחזר, והוא קיבל מיכתב מעימנואל אבולעפיה, ששימש אז כסגן מנכ״ל מישרד־האוצר, ובו נאמר כי הוחלט להשעותו מעבודתו ולהעמידו לדין מישמעתי של נציבות־שירות־המדינה.

מסתבר שבאותו יום אומלל בחודש נובמבר עבר מקלדה על הוראות המכס, בכך שפטר את עלי ברהמה מתשלום מכס בסך 32 ל״י, אחרי שלא בדק כראוי חריץ גבינה שנמצא בתיקו של זה. למרות שלגבי ימי לחץ בגשרים ניתנו הוראות למוכסים שלא להקפיד על תשלומי מכס הנופלים מ־100 לירות, ולמרות שחברו־לעבודה של

— וכמוכס בגשר אלנבי
הטוב ביותר

מקלדה, מוכס יהודי בשם חיים יכיני, עבר עבירות דומות באותו היום עצמו, החליט עימנואל אבולעפיה להיפרע מסאלח מקלדה דווקא.

פניותיו הנואשות של זה אל חברת־הכנסת שולמית אלוני ואל היועץ־המישפטי־לממשלה, פרופסור ברק, לא נשאו פרי. עימנואל אבולעפיה, המשמש כיום כמנכ״ל המכס והבלו, כאשר נשאל באותו עניין, ניסה להתחמק מתשובה ישירה והבהיר שעבירותיו של מקלדה כה חמורות, עד שאין לעבור עליהן לסדר־היום. עורך־הדין עוזיאל, מפרקליטות מחוז ירושלים, המטפל בתביעתו של בית־הדין המישמעתי אמר, לעומת זאת, שאפשר היה לגמור את הפרשה „אילמלא קפץ מקלדה יותר מדי גבוה, וניסה לבוא בתביעות מרחיקות־לכת.”

בימים הקרובים מתכונן סאלח מקלדה לחדש בכל־זאת את המאבק לטיהור שמו, ומקווה שבית־המישפט־העליון יצליח, סוף־סוף להוכיח את נקיון־כפיו.

„אני כבר לא מבקש שיחזירו אותי לעבודה, אלא שרק יחליטו מה מעמדי. אם אני אשם, שיודיעו לי שאני אשם, ואם אני זכאי, אני רוצה שכולם יידעו זאת. אין לי כוח להמשיך לחיות כך, במחתרת כמו פושע,” אומר סאלח מקלדה.

להיטון
עולם הקולנוע
מציג:

בחסות:
"בנייני משה
ויגאל גינדי"
ראשון-לציון

"נערת היופי" של ישראל 1977

מופע תחרותי מרהיב וססגוני בהשתתפות 16 יפיפיות

מוצ"ש 16.7.77 8.45 בערב
ב'היכל התרבות' ת"א

מכירת כרטיסים: "הדרן" אבן גבירול 90 ת"א טל. 248787 וביתר המשרדים

כוכב אורח:
מר עולם
ארנולד שוורצנגר
כוכב הסרט: "ניפוח שרירים"
שהוצג בפסטיבל קאן

בתוכנית האמנותית:

- ★ צביקה פיק
- ★ להקת "ששת"
  עם הזמרת יהודית רביץ
- ★ אושיק לוי
- ★ חנן גולדבלט

מערכונים והנחיה

בימוי המופע: דליה שפלן הדרכת המועמדות: לאה פלטשר קטעי קישור: יואל ריפל

אירגון והפקה: איתן גפני - תיאטרון מופע

נמר של נייר

המשורר הערבי־ישראלי סמיח אל־קאסם כתב שיר ובו תיאר כיצד הסתתר במהלך מילחמת יום־הכיפורים אצל יהודיה שבעלה גוייס למילחמה. הסופר סמי מיכאל כתב על כך רומן מעולה ביותר, שבו הוא מפתח את ריקמת היחסים בין יהודים לערבים ישראליים

החיים כמשל סיפרותי

סמיח אל־קאסם

סמי מיכאל

א. „כמה יהודים נפחו נשמתם מן השירים שלך?"

באחד משיריו הנודעים ביותר, שהוא בעל רקע אוטוביוגרפי, מתאר המשורר סמיח אל־קאסם, כיצד עם פרוץ מלחמת יום־הכיפורים, הוא מוצא מחסה בדירתו של ידיד יהודי בחיפה, מחשש פן ייעצר במעצר־אדמיניסטרטיבי, כפי שנעצר ב־מילחמת ששת־הימים. את ימי־הקרבות עו־בר המשורר יחד עם אשת ידידו, המש־תתף במהלך המילחמה בקרבות, ומן הסתם יורה באחיו הערבים במדבריות סיני, או ברמת־הגולן. בשיר מתאר סמיח אל־קאסם כיצד הוא נקרע בין הדאגה לידידו לבין צידקת השתתפותו במילחמה.

סמי מיכאל, שעלה ארצה מעיראק ברא־שית שנות ה־50' ותיאר את שלבי קליטתו בארץ ברומן שווים ושווים יותר והיה משך שנים פעיל במיפלגה הקומוניסטית, קודם בעיראק ואחר־כך בישראל. מיכאל נטל משירו של סמיח אל־קאסם את התבנית לסיפרו חסות *, שהוא מהבולטים בסיפ־רות־העברית עד כה. חסות הינו רומן בשל ורחב־יריעה, המתמודד בהצלחה עם בעיות פוליטיות חברתיות של החברה־הישראלית, באופן שספק אם סופר ישראלי אחר הצ־ליח עד כה. סמי מיכאל מתמודד בכלים סיפרותיים עם שאלות נוקבות, שבמרכזם השאלה של קיום שני עמים בארץ הזאת. נפשותיו הפועלות של סמי מיכאל, יהודים וערבים, מתוארים לעומק, תוך שהמחבר מצליח לדלות מהם את מיכלול האמיתות הפסיכולוגיות שמעלה המירכב הסבוך של השאלה־הלאומית, כפי שהדבר מתבטא ב־תחושות של בני שני העמים.

הדמות המרכזית בסיפור, למרות שאינה פועלת במרבית פרקי הספר, היא דמותו של מרדוך, קומוניסט יהודי מעיראק שעו־נה משך שנים רבות בבית־כלא על שום אמונתו הקומוניסטית, ולבסוף גורש משם לישראל. בניגוד לדמות המצויה של ה־קומוניסט, מרדוך, הוא טיפוס עיקבי ועצ־מאי במחשבותיו, שאינו בוחל גם בהס־תכלות צינית על חייו ועל המערכת הסו־בבת אותו. מרדוך נישא בארץ לשולה, שגדלה בין קומוניסטים ישראליים, ואמה היא חברת־מיפלגה. במקום להתייחס ל־רקע אידיאולוגי, נרתעת שולה מהחומר האנושי „מתקן־העולם" בקרבו גדלה, ו־מתארת את חברות המפלגה כך: רובן לא היו להן ילדים, ואף לאחת מהן לא היתה בת. הזקנות השדופות האלו תיעבו בשר גברי ואהבו אהבות אפלטוניות את המנ־היגים הערבים של האירגון דווקא..." כזאת היא האם של שולה שהטיחה בה פעם: „הדור שלכם קטל את המין, אבל נשארה בכם החטטנות המאוסה..."

פתיחתו של הספר מרתקת. מרדוך שו־אל: „אם תתחסל ישראל, מה יזכרו ממנה הדורות הבאים?" והוא ממהר להשיב לעצמו: „חקלאות פנטסטית באיזור צחיח ודפיקת הערבים. בשתי אלה אין לי חלק..." הוא חדור בתחושה של כישלון אישי וחברתי. זו מדינה אליה הגיע מבלי לרצות, בה הוא חי את חייו, נשא את שולה לאשה. ילדם של שולה ומרדוך הוא ילד אוטיסטי בעל עיניים יפות. ילד שהוא אות וסמל לכישלונו של מרדוך. למרות תיסכוליו השונים, ואף־על־פי היו־תו חבר המיפלגה הקומוניסטית, כאשר פורצת מלחמת יום־הכיפורים, הוא לובש את מדיו, ויוצא לחזית עוד בטרם מגיע צו־הקריאה לביתו.

הנפש־הפועלת הערבית, והמרכזית ב־ספר, היא זו של המשורר פתחי, גם הוא חבר במיפלגה, ומקובל: „מוסקבה וברלין היו שטוחות לרגליו, יצועיהן של בלונ־דיות תל־אביביות אספוהו ברטט, שיריו הידהדו מקאהיר ועד דמשק..." יממה טרם פרוץ מלחמת יום־הכיפורים, יוצא פתחי למסע, במהלכו הוא מתעתד לבחון את הקשר בינו לבין הפלסטינים, תושבי הגדה המערבית. במהלך סיורו הוא עובר בג'נין ובמחנה־פליטים, ויש מי שמכנהו: „מחבר שירים בעיתונים. כל־כך גדול ומפורסם הוא שאפילו היהודים מחאים לו כף כשהוא אומר להם שהם בני־זונות...".

מסעו של פתחי בגדה־המערבית ממחיש בפניו את הבוז שרוחשים התושבים לער־ביי ישראל. וכמו בסיפור המציאותי, בו נוטש המשורר מחמוד דרויש את סמיח אל־קאסם, הרי פתחי של סמי מיכאל נזכר בידידו המשורר פכרי, שבמקום לשוב ממוסקבה לישראל, מוצא את דרכו להצ־טרף לאש"ף, דרך דמשק ובירות: „מעל דפי הירחון הסיפרותי, משגר לו ידיד־הנפש את ברכתו: 'בוגד הגולש בעורמה אל חיקו של האוייב... משורר הקולע מח־רוזיו התפלים נזרים לרוצחי עמי... זונה אינטלקטואלית שנפלה שבי בטרקליניהם של רוקחי הרעל...'".

וכך במסע לימודו את הגדה־המערבית, לומד המשורר פתחי את הבוז לו ולאחיו בישראל: „היהודים משתינים עליהם מטר של כסף והם פולשים אל בתינו בכיסים תפוחים וקונים את הנערות של־נו..." בשהותו במחנה־הפליטים, מכנה אחד הפלסטינאים את פתחי בכינוי „בוגד".

„אל תטיח אשמות! אמנם לא היה בידי נשק מעולם, אבל לחמתי למען העניין הפלסטינאי שנים רבות בתוך המצודה של האוייב, כשאתה התבטלת בבתי־קפה ושי־חקת בקלפים.

„מה עשית?"

„חיברתי שירים."

„כמה יהודים נפחו את נשמתם מן השי־רים שלך?..." נשאל פתחי.

במהלך שהותו במחנה־הפליטים פורצת מילחמת יום־הכיפורים, ופתחי המשורר ממהר לחיפה על־מנת למצוא לו שם מחסה. כולו חצוי מן החוויה של מיפגש עם בני־עמו, שאינם רואים בו חלק מדמם ובשרם.

ב. „לא ידעתי שהגיזענות החדשה צומחת לנו בין הרגליים"

שעה שעל גדות תעלת־סואץ וברמת־הגולן לוחמים יהודים בערבים, מתרגם סמי מיכאל את הקונפליקט בין שני ה־עמים לעולמם של ערבים ויהודיות ש־נישאו נישואי־תערובת, תוך שהוא בוחר את השפעתה של המלחמה עליהם, ומנהל חשבון־נפש נוקב של שני העמים.

לדירתה של שולה, שבעלה מרדוך יצא להילחם, מגיעים שושנה ופואד. היא ילי־דת המושבה הוותיקה יסוד־המעלה, ש־מישפחתה נידתה אותה בשל נישואיה לפואד. הוא — לשעבר עסקן־בכיר של המפלגה הקומוניסטית, שאיבד את שביל־הזהב הפוליטי ונודה על־ידי הקו הרישמי של מיפלגתו. „פואד גמע מן הקפה וליקק את שפתיו בשביעות רצון. 'הפעם אנחנו התחלנו. אנחנו ירינו את הירייה הראשו־נה. שולה. אנחנו קפצנו אל תוך האש.' 'מי זה אנחנו?' שאלה שושנה במרירות. 'את תהיי נשואה לי המישים שנה ולא תתפסי מי זה אנחנו. שולה, אני מקווה שמרדוך נמצא בעורף'. 'כפי שאני מכירה אותו, הוא לא יישב רחוק מן המלחמה, אם הדבר תלוי בו'..."

ואז מטרטר הטלפון, ומתוכו בוקע קולה של עמליה. כאשר מתברר לה שבדירתה של שולה מצויים שושנה ופואד, אומרת עמליה: „'לא די לך שאת שולחת את בעלך למילחמה המלוכלכת...' 'עמליה, אני לא שלחתי את מרדוך לשום מילחמה,' התלהטה שולה. '...ואת עוד מארחת את שני הטיפוסים האלה?' 'איך את מדב־רת?' פואד, שלא העלה על דעתו כי בו מדובר, הניף שוב את זרועו ואמר: 'טרקי את הטלפון בפרצוף שלה...'"

במהלך הערב מתברר שעמליה היא אשתו של אמיל, ממנהיגי המפלגה. גם הם זוג מעורב. עמליה ואמיל מגיעים לביתה של שולה יחד עם המשורר פתחי: „החבר פתחי בא להסתתר כאן. על ראשו תלוי צו מעצר מנהלי. רבותי, פרצה מל־חמה. הם עומדים לעצור אותו כפי שעשו במלחמה הקודמת" ולאחר התייעצויות מחליטים שבמקרה של שאלות מפי השכ־נים היהודים יוצג פתחי כ„קרוב משפחה של מרדוך, עולה חדש שלא הספיקו לגייסו."

בהרכב המעורב של נשים יהודיות וגב־רים ערביים, מעודד אמיל המנהיג את פתחי המשורר לקרוא אחד משיריו, זה קורא, ואז מתגרה פואד במשורר, ואומר לו: „בתור משורר אתה גנב קטן וחקיין עלוב של נאזים חיכמת * בתור מהפכן... עדיין אני מתקשה למיין אותך — האם אתה מתחזה או סתם כפרי ניבער? ממתי מהפכן מתרפק על חורבות העבר? לפני הופעתו של הנביא מוחמד עשה זאת אימ־רא אל קיס טוב ממך. הוא שפך דמעות על חורבות שוממות, אבל דמעותיו המ־זוייפות היו יפות, נאות כמרגליות. איפה התקווה שעליך לנטוע בלבבות? ואתה ודאי סבור שבמוסקבה מתפעלים מיפי השירה שלך. אין הם אלא מבקשים לנגח

---

* סמי מיכאל: „חסות", הוצאת „עם עובד", הספריה לעם, 372 עמודים.

* נאזים חיכמת, משורר תורכי קומו־ניסט, שחי שנים רבות בגלות במוסקבה. שיריו ראו אור בעברית בתרגומו של ט. כרמי.

את ישראל. הם מציירים את המדינה הזאת כמחנה ריכוז, והנה מופיע משורר אמיץ ומעז להתייצב כנגד הצבא הברברי.. מדוע ברברי, פתחי? מי זקוק להגזמה הזאת?"

„כל צבא כיבוש, מעצם מהותו הוא ברברי."

ופתחי מטיח: „אתה יכול לשאת לך יהודיה ולהשתעשע בחלום על האחווה. אני איני מאמין בזה. זו סיסמה שנועדה לשמים. או אנחנו או הם."

„גם אני ערבי," אמר פואד.

„בעל הלך־מחשבה יהודי. בחיפה ובתל־אביב נוח לך יותר מבכפר ערבי."

„שמע, לא ידעתי שהגזענות החדשה צומחת לנו בין הרגליים."

„קרא לזה מה שאתה רוצה. זו מילחמה עד הסוף."

„איזה סוף, פתחי?"

„הארץ היא שלנו."

„ומרדוך? באת להסתתר בביתו."

„לאנשים כמו מרדוך נמצא מקום כאן."

פואד צחק: „ובינתיים הוא רץ להרוג ערבים."

„זו בעייה," הודה המשורר.

„אתה אידיוט!" הטיח פואד...

ג. „במחנה שלכם אין אפילו מיעוט שכזה"

שני הזוגות המעורבים שבים לבתיהם. המשורר פתחי נותר בביתה של שולה. היא מתמלאת בהירהורים על „האפשרות שמרדוך ייקטל בקליע סובייטי, שנורה ממקלע סובייטי יעיל, פרי עמל יוצר, מבית־חרושת סובייטי, שעבר ימים ויבשות ובא לקטול את מרדוך המסור לארץ הסובייטים. לא פעם אמר לה: 'מסכנים הכורדים — מטוסים סובייטים משמידים אותם'..."

טוביה הפנסיונר, שכנה של שולה, שנכדיו משתתפים במילחמה, מגלה את זהותו של פתחי המשורר, ואינו מתנכל לו. פתחי, העוקב ברדיו אחר ניצחונות הערבים מתקנא בידידו המשורר פכרי שעבר לצד השני. נפשו המשוררת גואה לה בתחושות של שיחרור, והוא אינו טורח כלל להסתירן. שושנה, רעייתו היהודיה של פואד, מספרת לשולה שפתחי המשורר התארס לנערה בכפרו, ומוסיפה: „בואי ואספר לך משהו על המהפכן הזה. תגרדי קצת למעלה ויתגלה לך כפרי מוסלמי, לאומני טיפוסי... הוא מסתיר את זהותו בקישוטים מהפכניים..."

ואכן, כאשר שוב ניפגשים פואד ופתחי המשורר, אומר פתחי: „כל הדמעות למן 48 לא היו לשווא. אני מרגיש שלא לחינם נולדתי. לא לחינם אני קיים. מה טוב שאני פה!" „איפה?" ביקש פואד לדעת. „לבוש פיג'מה ומסתתר בביתו של חייל ישראל שהורג את אחיך?" „רחילק, פואד, אתה נוטה לקלקל תמיד...".

חייו של פואד אינם נופת־צופים. אמיר, בנו ובנה של שושנה, המגדל שיער ארוך ומסרב להצטרף למיפלגה, מחליט שהוא פטריוט ישראלי, יוצא לרחובות ועוזר לצבוע בצבע כהה פנסי מכוניות. הוא מתגורר בבית הוריו עם נערתו סוזי, שהיא היפית ואמה יהודיה־אנגליה ואביה אוסטרלי־נוצרי. אחיו הצעירים של אמיר הם לאומנים ערבים: „נעים וויקטור ציירו בצבעי גואש על נייר גדול את הדגל הפלסטיני" בבית מתפתחת מריבה רבתי, במהלכה קורא ויקטור לאמו „יהודיה." פואד עומד להעניש, ומזמין את מחבט־השטיחים: „איני רוצה לזהם את ידי בתחת המסריח שלך. הורד בעצמך את המכנסיים."

את הקונפליקט המשפחתי בשיאו, מפורר בואה המפתיע של אם שושנה, מיסוד־המעלה, המופגזת בידי הצבא הסורי. היא מגיעה לראשונה מאז נישואיה של בתה, ומתעתדת להתגורר עם שושנה, פואד, אמיר, נעים, ויקטור וסוזי. גם אמו של פואד מצטרפת לתמונה המשפחתית. והדמויות מתחילות להשתרג זו בזו, באורח נטול כל מוצא.

ביום השני למילחמת יום־הכיפורים מתברר לשולה שרמי, חברה־מנוער, נהרג. היא נוסעת לבקר אצל הוריו של רמי, ששימש כסגן־אלוף בחיל־השיריון. בדרך היא נזכרת כיצד הגיע רמי לחתונתה במדיו ובדרגותיו, ועורר התרגשות מוזרה בין חברי המיפלגה.

בדירתה של שולה נכנס ויוצא טוביה הפנסיונר, כשהוא מסתבך בוויכוחים עם פתחי המשורר. באחד הוויכוחים נוכח גם פואד, המושיט לזקן את ידו ושואל: „אבל כמה אנשים חושבים כמוך בארץ?" „מעטים" הודה הפנסיונר. „אבל מה שמדאיג אותי הוא שבמחנה שלכם אין אפילו מיעוט שכזה"... הפנסיונר מסתיר את נוכחות הערבים בדירתה של שולה מפני אנשי הג"א, ובהמשך ויכוחיו עם פתחי היא תובע ממנו את הנאמנות לישראל, תוך שהוא מצדד בהקמת מדינה פלסטינית. אלא שהזקן והמשורר אינם מגיעים לידי הבנה כלשהי.

בלילה השלישי לפרוץ המילחמה מעיר פתחי את שולה, ומבשר לה שלמד מתוך האזנה לתחנות־שידור ערביות, שהשיריון הישראלי הושמד, ועל כן יש בכוונתו לקחת אותה ואת ילדה אל ידידו הרופא בג'נין, על־מנת שהערבים יגוננו עליה בכיבוש ישראל על ידם. אבל שולה, המתלבטת ועוקבת כל הזמן אחר הפער המעמיק שבין האידיאולוגיה למציאות, מסבירה לפתחי: „כאן לא יהיו שיירות של פליטים, פתחי..."

והספר חסות מסתיים במישפט בעל מהות טראגית ביותר: „היא שתקה. הוא קם, ושפתיו היבשות חיפשו בחושך את שפתיה. פניה נרתעו לאחור, והוא הרגיש בצינה, כאילו קמה ביניהם מחיצה קרה כמוות. באותה שעה חדלו להיות גבר ואשה. הוא היה סתם ערבי והיא סתם יהודיה..."

בסיפרו זה מצליח סמי מיכאל, בלא קלישאות פוליטיות, מבעד לדמויות אמינות לחלוטין, ליצור את אחד הספרים הבולטים של הסיפרות העיברית בעשור השנים האחרון, תוך הוכחה שסופר מעולה בעיברית, יש בכוח תיאוריו להתגבר על מחסומי הרגישות הלשונית של השפה העיברית, רגישות שסופרים כמשה שמיר, אהרון מגד, חנוך ברטוב, ורבים אחרים נכשלו בה לחלוטין. סיפרו של סמי מיכאל, מזכיר בכוחו ובעצומתו הלשונית והתיאורית, להגיע לרמה שמעט סופרים עיבריים הצליחו להגיע אליה במהלך 30 השנים האחרונות. את „חסות" ניתן לצרף לרשימה המצומצמת של סיפרות־אמת, אל החיים כמשל של פינחס שדה, לא מעכשיו לא מכאן של עמיחי, ומיכאל שלי של עמוס עוז, שכוחם עמד להתמודד עם המציאות הישראלית, ולתרגמה ללשון הסיפרות. בידי סמי מיכאל עלה להביא את החיים כמשל סיפרותי מעולה.

חזק חזק ונתחזק

תולעי תרבות

„אך כצירבם של אלה, ששינאתם הבלתי־רציונאלית לתנועת־העבודה היא הדלק היחידי המעלה אתם לשילטון על הארץ, שכחנו לרגע את אלה האמרים היום לרשת את קולה של תנועת־העבודה ואת חשבונות־נפשה. ועל אותם יורשים, שהם מבני השמאל הסאלוני, חפצתי לאמר משהו..." דברים אלה לא באו מפיו של פיאודל דרומי בשם אהרון אוזן, או סוחר־נשק בשם שמעון פרס, או חובב־דולארים בשם אבא אבן, וגם לא מפיו של ביורוקראט מתוחכם בשם גד יעקובי — המהווים את המטה האידיאולוגי שעליו מתנוסס דיגלה של „תנועת־העבודה" בישראל.

יחיאל חזק
חיצים

דברים אלה פירסם בשבועון על־המישמר, חותם (1.7.77) משורר־זוטר מהתנועה הקיבוצית יחיאל חזק, שנתפרסם בשירתו הנאיבית שמרכיביה הם: שמיים, גשם ושמש, אשר מצאו במשך שנים אכסניה בכתב־עת בשם קשת. כידוע מורכבת הקשת משמיים, גשם ושמש.

מיום שנסגרה אכסניה זו, עבר יחיאל חזק לפיבליציסטיקה, שהיא בבחינת הגילגול השמונים־ושמונה לסיגנונו של חיים גורי, ונעדרת את יושרו של גורי. יחיאל חזק, איש קיבוץ אפיקים, המעסיק מאות של פועלים שכירים בתעשיית הדיקטים של קיבוצו, אינו מוכן להשלים עם כך שבעברי ישראל יש סוציאליסטים, אינטליגנציה שמאלית, וסתם אנשים שמותר להם לחשוב עצמם למתקדמים" דוגמת איש־הדיקטים של אפיקים. ואחת לשבועיים שלוש, יורה יחיאל חזק את חיציו לעברם. וזאת על־מנת שלא ישבשוהו מחשבון־נפשו ה„טהור", וכך הוא ממשיך וכותב:

„קולות אלה, של אנשי 'העולם הזה' מחד, ומייצגיה של אינטליגנציה עירונית־סאלונית מאידך גיסא, שלא יעמדו בשום מיבחן־אמת של סוציאליזם וציונות (כפי שהדבר נעשה במיפעלי קלת־אפיקים — ד.ע.), יש בהם כדי להטעותנו מן המתבקש לגבי חשבוננו האמיתי — שעלינו לעשותו אך ורק מתוך אמת אהבתנו לארץ כולה, שאת טובה וטובתה אנחנו מבקשים..." מניסוח זה היה מבין גם אידיוט שבאידיוטים, כי ה„אינטליגנציה עירונית־סאלונית" שלא עמדה „בשום מבחן־אמת של סוציאליזם וציונות" אינה אוהבת את הארץ הזאת, ואינה מבקשת את טובתה.

בהמשך רשימתו מגשש יחיאל חזק בין נסיונות חשבון־הנפש של תנועת־העבודה, לשליחתה של לשון דקיקה לעבר משה שמיר, תוך שהוא מקבל את נוסחת „המאפיה השמאלית" של מלך בשר ודם: „יהם דווקא אלה שכל דבריהם, מעשיהם, עיתוניהם שלהם היו עד כה מיצוי העריצות של האופנה־התרבותית, וסתימת־פיות של שאינם־אנשי־שלומם — מיד יודע אתה שכל פחדם וחרדתם אינם אלא שמא מישהו יפגע ביכולתם להגשים את שינאתם לכל מה שנוצר על־פני הארץ הזאת. ולפניך תזדקר שקריותם של אלה, שכל רצונם אף הוא להיבנות מחורבנה של תנועת־העבודה, בדרכם שלהם — היינו, לעשות את מצבה האומלל של תנועה זו קרדום לחפור בו, כדי לבנות את שינאתם בייתר שאת ותוקף, ואף לנצל את צרקתה של תנועת־העבודה כדי להיבנות ממנה..."

רשימתו של יחיאל חזק אינה מזכירה שבין הסופרים שהגנו על „תנועת העבודה" נימנו י"ח ברנר, ביאליק, שלונסקי, לאה גולדברג. כיום ניזקקת „תנועת־העבודה" לשירותיו של יחיאל חזק, ומצבה אינו מפליא כלל.

כל שנותר להוסיף הוא רק: חזק חזק ונתחזק.

זובין עובד על הקהל

בחטף

פרופ' **אנדריי שוראקי** זכה במדליית זהב של האקדמיה־הצרפתית עבור עבודתו הסיפרותית הכוללת תרגום חדיש של התנ"ך לצרפתית ✶ בימים אלה החלו בתל־אביב את הסרטת סירטו של **חנוך לוין** פנטסייה על נושא שוודי. הסרט הוא סיפורו של **יעקב קודף** — איש קטן ובודד המתגורר בשכונה תל־אביבית ותיקה, הניזון מהזיותיו פגישותיו עם מלכת שוודיה ✶ **דיק פראנסיס** הוא סופר סיפורי־מתח בריטי, המנסה בימים אלה לפענח את תעלומת ההוצאה לאור של אחד מספריו בישראל, תחת ישני שמות ובשתי הוצאות־ספרים — בו־זמנית. האחד, שבר עצמות בהוצאת ס/קריאה, והשני עצבי פלדה בהוצאת תמוז ✶ מבקר המוסיקה **חנון רון**, שסיקר את פסטיבל המוסיקה ה־40 בפירנצה, מציין ברשימה שפירסם בדבר כי „מאז מונה **זובין מהטה** כיועץ אמנותי של התיזמורת הפילהרמונית הישראלית נסגרה בימת היכל־התרבות בפני גדולי המנצחים של ימינו. **ריקרדו מוטי, ברנרד הייטנק, ג'יימס לוין, קרלוס קלייבר, גיאורג שולטי** ו**פייר בולז** אינם באים לנצח ארצה... למעשה נראה שמהטה הקים מחסום בינינו וביניהם... אחרי שמביאים מנצח מסוג גימ'ל לביצוע חליל הקסם, מופיע מהטה בכל הדרו ומנצח על אותלו, זה עובד היטב על הקהל..." ✶ העיתונאי **דני רובינשטיין** שהתמחה בנעשה בגדה־המערבית, קובע באחד ממאמריו שבמהלך 10 שנות הכיבוש הישראלי בגדה־המערבית נבנה אב־טיפוס של „אדם פלסטיני" — „בעל תרבות עצמאית, שפה, היסטוריה, דגל, סיפרות, שירה..." על התפתחותו של „התיאטרון הפלסטיני" כותב רובינשטיין: „האוצר שהוצג בזמנו בפסטיבל התיאטרון הפלסטיני ברמאללה, מבוסס על משל ידוע: איכר זקן נוטה למות ומספר לבניו העצלים שאוצר טמון בחלקת שדהו. אחרי מותו יוצאים הבנים לשדה ועודרים את כולו, ואינם מוצאים דבר. בסופו של דבר הם מגלים את המוסר־השכל: בעידור השדה ובעיבוד האדמה טמון האוצר. ההצגה של הלהקה הערבית מתארת צעירים כפריים הבורחים אל העיר ונוטשים את אדמתם (ואת המולדת). להקה שנקראה „בלאליין („הבלונים") הציגה עשרות מחזות בסיגנון דומה בגדת המערבית..." ✶ ברדידות המקיפה את מופעי הפסטיבל הישראלי 1977, בולטת היצירה הקולית של **בן־ציון אורגד** המוות בא אל סוס־העץ מיכאל המבוססת על טכסט של המשורר **נתן זך** ✶ המחלקה לדראמה של הטלוויזיה שקודה בימים אלה על הפקת מספר מחזות־טלוויזיה, וביניהם רומן זעיר מאת **יצחק בן־נר**, סילווסטר 72 של **יהושע סובול** וקובי ומאלי מאת הבמאי **יצחק ישורון** (צפל) ✶ „שערוריה־סיפרותית" זוטא עומדת לפרוץ בימים אלה עם פירסום הגליון הקרוב של עיתון־הסיפרות פרוזה בעריכת **יוסי קריים**. מאמר המערכת מוקדש לנושא „שיפוט־סיפרותי ודיבורים על חופש־הביטוי", וזאת בעיקבות לחצים מצד השנתונים־לסיפרות ס/קריאה ועכשיו להכתיב את מדיניות הפירסום האוטונומית של פרוזה. הלחצים מופעלים בעיקבות שיח־עורכי־כתבי־עת לסיפרות שיזמה מערכת פרוזה. אחדים ממשתתפי שיח־העורכים פעלו מאחרי־הקלעים לגניזת שיח־העורכים, כאמצעי של לחץ. בין השאר נאמר באותו שיח על־ידי עורך ס/קריאה, **מנחם פרי**: „ביאליק ראה בתחייה הציונית מדינה צלבנית" והראייה של פרי היא בפואמה מתי מידבר של **ח.נ. ביאליק**. עורך עכשיו, **גבריאל מוקד**, הציע במהלך שיח־העורכים להקים שתי מדינות ישראל, דוגמת ממלכות יהודה וישראל, בימי בית־ראשון, ולאפשר לאנשי גוש־אמונים להפוך את קדום לבירתם. מוקד מציע למסור בהזדמנות זו ל**משה שמיר** את „חצי מנשה" ✶ בעיקבות חיסול־חשבונות בתוך מיסדרונות הטלוויזיה, הגיע למדור זה מידע בלתי־מדוייק, על אודות תוכניתו של המשורר **דויד אבידן** מולטיוויזיה והמידע, שפורסם בשבוע שעבר במדור זה, גרם עוגמת־נפש לנוגעים בדבר ✶

השווה!
4.10 ל״י
ליטר אחד של מאלט לעומת ליטר אחד
של משקה קל אחר:
• פחות כסף - ליטר אחד של מאלט עולה לך 10% פחות מליטר של המשקה הקל האחר.
• פחות קלוריות - בליטר אחד של מאלט יש 20% פחות קלוריות משיש במשקה הקל האחר.
• יותר בריאות - מאלט עשוי אך ורק מחמרים טבעיים.
• יותר מרץ - מאלט מכיל ויטמין B, שעורים (הנותנים לך אנרגיה), לתת וסוכר טבעי בלבד.
3.70 ל״י
נשר מאלט
Nesher Malt
המסקנה היחידה מכל השוואה:
מאלט—המשקה לכל המשפחה.
אריאלי

רחל מרחלת על כל העולם

חתונה בארמון הורדוס

תסכימו אתי שאין היום הרבה זוגות שיכולים להתפאר בחתונה בנוסח רומאי, בין עתיקות קיסריה, אבל מי שעשו את זה גם הפעם היה איש יחסי־הציבור **מייק סטולוביצקי** („סטולו") ורעייתו הטרייה **קארן**. לא זו בילבד שהחתונה היתה ב־סטייל ימי פומפיי האחרונים, אלא שהיא התקיימה בארמונו־לשעבר של המלך הור־דוס, שיצא לוויק־אנד והירשה למייק ל־השתמש בסלון מול חוף קיסריה. אך כל מי שציפה למצוא את עצמו חוגג באווירה סוערת, הופתע לגלות שם אווירה שקטה ורגועה. „אחרי הכל, אני לא מתחתן כל יום," התנצל החתן, „וכמו שאני לא מת־חתן כל יום, רציתי שגם המסיבה הזו תהיה משהו שונה.

החתונה האזרחית בין הכלה הפרוטסטנ־טית והחתן היהודי נערכה, כזכור, בניו־יורק. מה שנערך בקיסריה היה רק המה־דורה השנייה, בשביל החבר'ה הישראלים.

בקיצור, הייתם צריכים לראות את כל התל־אביבים שבקושי מזיזים את עצמם עד יפו, דוהרים לקיסריה. ביניהם אפשר היה לפגוש את הדוקטור **פוקה הירש** שהגיע, לשם שינוי, בגפו, את הזמרת **אילנה רובינא**, שהגיעה בחברת ידידה **אוברי קפלן** ורעייתו האוסטרלית **קרוי־דיין**, ועוד ממנהלי חברות־תעופה ובתי־מלון וכל החוגגים המיקצועיים הקבועים של שפלת־החוף.

ההפתעה האמיתית של הערב היתה, כמובן, הכלה החייכנית קארן, שנתגלתה כאשת יחסי־ציבור ממולחת לא פחות מ־בעלה. „מה שטוב אצלה, זה שהיא לא רוצה לשנות אותי," מסביר מייק, „היא רוצה שאשאר כמו שאני, ושנמשיך באותו סיגנון־חיים שאני רגיל לו." תארו לכם שאני קם בבוקר, נותנים לי נשיקה ומבי־אים לי קפה למיטה, זה סטייל, לא?

אבל העיקר, מייד אחרי החתונה המ־ריאה הכלה חזרה ללוס־אנג'לס, והחתן נשאר במולדת עד לפגישתם הבאה. ומי שמכיר את מייק יודע, שבשבילו זה הסי־דור הכי טוב שיכול להיות, כי ככה הוא נכנס לנישואין לאט־לאט ובין טיסה ל־טיסה.

מה שהם לא הספיקו לעשות בביקור הנוכחי, היה לחנוך את המיקווה שבנה **רפי נלסון** בחצר ביתו שבאילת. רפי הבטיח להפוך את קארן לגיורת־כדת, ב־הטבלה המוּנית בחצר ביתו בנוכחות כל יקירי אילת. ואז מבטיח סטולו לערוך לידידיו הרבים חתונה נוספת, הפעם על־פי ההלכה.

בקיצור, בכל ביקור של הכלה בארץ אפשר לצפות לאיזו מסיבה לכבודה. ובצורה כזאת, אין כל סיבה שהנישואין ה־אלה לא יחזיקו מעמד אפילו לנצח.

קארן ומייק סטולוביצקי
נישואין במזל טילון

התנצלות

אני חייבת התנצלות לשלי סובול, שעל פרידתה מידידה, הכדורסלן מיקי ברקו־ביץ', דיווחתי במדור זה לפני מספר שבועות (העולם הזה 2077), בסיגנון ש־עלול היה להשתמע ממנו כאילו בוטלה החתונה שעמדה להיערך ביניהם הואיל והתגלה למיקי משהו בעברה או באורח־חייה של שלי שלא ידע עליו קודם לכן.

אני וכל חברי למערכת מצטערים ו־מתנצלים על הפירסום הנ"ל ותוצאותיו, מה עוד שהתברר לנו מעבר לכל ספק שלא קיים כל דופי בעברה ו/או באורח חייה של שלי סובול, כך שממילא לא זאת היתה הסיבה לפירודה ממיקי ברקוביץ'.

זיידל נשא אשת־איש

אני מוכנה להתערב שהשם **דני זיידל** אומר היום מעט מאד להרבה אנשים. כמה יש עוד כאלה במדינה שזוכרים את ימי הזוהר של הצנחנים, בתקופת פעולות־התגמול? וכמה יש כאלה שיודעים, שהשם דני זיידל המופיע בשיר־השכונה של **חיים חפר**, אינו המצאה אלא שם אמיתי?

נכון שבהדרה והסביבה יש כאלה שעוד זוכרים את השם, מהימים שהוא היה פירמה. אבל מאז העתיק הקבלן דני זיידל, שהיה בעבר רס"ר צנחנים, את מגוריו לאיזור־הווילות של קיסריה, אלה מתמע־טים והולכים.

עכשיו, בגיל 40 ומשהו, כשמאחוריו איזה שלושה ילדים, החליט דני זיידל לשאת אשה, ולא סתם אשה אלא אשת־איש, נשואה כחוק־וכדין, שכבר העמידה לבעלה צאצאים. שלוש־עשרה שנים אחרי שהתחתן עם **גרדה** ההולנדית, בא דני זיידל שוב בברית־הנישואין. ועם מי? שוב עם גרדה ההולנדית, הלא היא רעייתו משכבר הימים.

שתים־עשרה שנים אחרי שנישאו בני־שואין אזרחיים (כיוון שגרדה היתה נוצ־ריה), החליטו השניים שזה פשוט לא יכול להימשך ככה. גרדה החלה לקבל שעורי־גיור כדי לבוא בקהל ישאל.

דני וגרדה זיידל
חתונה כדת

רק משראו רבני ישראל כי טוב, הס־כימו להעמיד לה ולבעלה חופה וקידושין כדת משה וישראל. הטכס החגיגי, בניצוחו של הרב התל־אביבי, **ישראל לאו**, נערך כמובן בארמון הורדוס בקיסריה, שדני זיידל חכר אותו בשותפות עם כמה חבר'ה מאור־עקיבא הסמוכה. הילדים של החתן והכלה החזיקו את מוטות החופה, והעדים לא היו אלא שר־הביטחון **עזר וייצמן**, מנכ"ל קאל **מוטי הוד**, **אורי זוהר**, **שאול ביבר**, **בנימין ג'יבלי** ואחרים.

גרדה זיידל הפכה, כמובן, לרות זיידל, על שם הגיורת הלאומית. וכמו שאני שו־מעת היא עומדת להתמנות עכשיו נציגת הרבנות בקיסריה.

מסיבה דור שני

מה הייתם עושים, אם היתה מגיעה ארצה הבת הקטנה של מי שהיתה בזמני חברה שלכם ובינתיים הלכה לעולמה? קודם כל, הייתם מקבלים אותה יפה. אבל כשהמאוהת היא הזמרת **יפה ירקוני**, היא גם עורכת לכבודה מסיבה שכל הארץ תדע ממנה. מה־גם שהאורחת היא כוכבת בפני עצמה. הבדרנית הצעירה **לורנה לופט**, בתה של השחקנית המנוחה **ג'ודי גארלנד** מנישואיה לבעלה השלישי, ה־מפיק־במאי **סידני לופט**.

לדיברי לורנה, הנחשבת היום ככוכבת עולה, אין לה שום תסביכי־נחיתות בגלל אחותה המפורסמת, השחקנית **לייזה מי־נלי**. כמו שהיא אמרה לי: „זה רק מדרבן אותי." עובדה, שאחרי הופעתה האחרונה באולם פאלאדיום הלונדוני, כתב עליה אחד המבקרים שדווקא לייזה מינלי היא שעתידה לפתח ריגשי־נחיתות בגלל אחו־תה הצעירה.

העיקר, לורנה הגיעה אלינו בחברת בעלה הטרי בן ה־25, **ג'ק הוקר**, שהוא יליד חיפה, אשר היגר עם הוריו מהארץ בגיל חמש וכיום הוא חבר בלהקת־הקצב הלונדונית חיצים. השניים נשואים רק חו־דשים אחדים, ותארו לכם כמה שמח הבעל לחזור סוף־סוף לביקור־מולדת בעיר־הכר־מל. נו טוב, מובן שיפה שמחה לארח גם את הבעל הצעיר, ולימדה את שניהם את כינרת כינרת שלורנה כל־כך השתו־קקה לשיר.

יפה לא יודעת חוכמות, החליטה ללמד את הקטנה לשיר בעברית ויהי־מה. וגם הפעם הפתיעה לורנה הכישרונית, שכע־בור חצי־שעה בלבד שרה את השיר ב־היגוי עברי מושלם ובלי כל מיבטא זר. ממש כישרון, כמו האמא בימיה הטובים. נו, זה כבר היה שווה פתיחת בקבוק־שמפניה, ומי שהפסיד היה ראש עיריית ירושלים, **טדי קולק**, שהודיע ברגע ה־אחרון שהוא לא יכול להגיע. מילא, העי־קר שהזוג נהנים בישראל ושיש מי שדואג ללורנה ולג'ק.

לורנה לופט, יפה ירקוני וג'ק הוקר
הידידה של אמא

ימית בליל ירח מלא

אין דין מסיבת־גג בליל ירח רגיל, כדין מסיבת־גג בליל־ירח מלא. ומה־גם שה־מסיבה נערכה בימית, אשר מאז היווסדה לא זכתה במסיבומבה שכזאת. ומה הפלא, אם ערך אותה איש־מסיבות תל־אביבי ותיק כמו **מנחם דיגלי**?

כי דיגלי הנ"ל, המתגורר זה יותר מחודש בימית, חיפש וחיפש מה לעשות, כדי להביא קצת נחת לתושבי העיר הסיפו־חיסטית. אז קודם־כל הוא הזמין כתמי־שים תל־אביבים טובים, שיודעים לעשות שמח ולשיר שירי מולדת עם אקורדיון וגיטרות, אחר־כך הוא חיכה ליום השישי האחרון, שבו היתה הלבנה במלוא תיפ־ארתה, והשיירה ירדה דרומה בהרכב מלא.

דיגלי פרש על גג ביתו מלוא השטח מיזרנים, ואחרי שכולם שרו ואכלו והגיע זמן רחצה של שחרית, נכנסו למכוניות וירדו לחוף. אלא שבטיב ליבם בזמר וב־משקה, החנו את המכוניות במקום אסור. וכך, כשעלו מן המים בשעות הצהריים גילו, לתדהמתם שמכוניותיהם נגררו. לא נעים, אבל לא נורא.

החבר'ה צעדו בשירה לתחנת־המישטרה המקומית, מצאו את הרכב הגרור והמ־שיכו בשימחה הגדולה עד צאת השבת. לכל המחמיצים יובא שידור חוזר בירח המלא הבא.

ב״ז תמוז תשל״ז, 13.7.77 | שנה 41 | 60 עמודים | המחיר: 9.00 ל״י (כולל מ.ע.מ.) | מספר 2080

העולם הזה

סחיטה?

אהבה?

קניית קולות?

נערת המיסתורין בפרשת פלאטו

אורית שיטרית